

T.C
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**37 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
H.1098-1100/M.1686-1689 (s.1-97)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Leyla KAYA

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

GAZİANTEP
Haziran 2014

T.C
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**37 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
H.1098-1100/M.1686-1689 (s.1-97)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Leyla KAYA

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

GAZİANTEP
Haziran 2014

T. C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

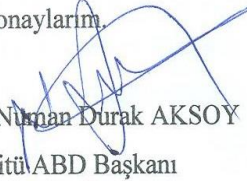
**37 NUMARALI AYNTÂB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
(H.1098-1100/M.1686-1689 s. 1-97)**

Leyla KAYA

Tez Savunma Tarihi: 26.06.2014
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Hilmi BAYRAKTAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Numan Durak AKSOY
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. İsmail KIVRIM (Jüri Başkanı)

Yrd.Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

Doç.Dr. Murat CERİTOĞLU

İmzası

ÖZET
37 NUMARALI AYNTÂB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
H.1098-1100/M.1686-1689 (s.1-97)

Leyla KAYA

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR
june 2014, 247 sayfa

Hicri H.1098-1100/M.1686-1688 tarihli, 37 Numaralı Ayntab Şer'iyye Sicili toplam 196 sayfadan oluşmaktadır. Bu çalışmada, şer'iyye sicilinin 1-97 sayfasının transkripsiyonu yapılmıştır. Sicilde, Miladi 1686-1688 yıllarında Osmanlı Devleti'nde meydana gelen siyasi, idari, askeri, iktisadi ve sosyal olayların kaydedilmiştir. Bu olaylar; bürokrasi, dini hayat, müslim-gayr-i müslim ilişkileri, kültürel konular, idareciler ve görevlerinden bahsetmektedir. Ayrıca alacak-verecek, veraset, cinayet gibi hukuki problemler de bu sicile kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayntab, Şer'iyye Sicili, İ 'lâm, Kassâm, Hücjet, Vakfiye

ABSTRACT
THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION 37 NUMBER OF AYNTÂB
ŞER'İYYE (REGİLİON AFFAIRS) REGİSTER/RECORD
H.1098-1100/M.1686-1689 (s.1-97)

Leyla KAYA

Master Graduate Thesis, History Department

Thesis Consultant: Assistant Dr. Murat ÇELİKDEMİR

Jul 2014, 254 Page.

The 37 number records of Ayntab Şer'iyye which is between LC 1098-1100 (1686-1689 AD) years consists of 196 pages. In this study, 1-97 pages of Şer'iyye records were transcribed. In the records from 1712-1713 AD, That in the Ottoman States occurred events which included politics, administrative, military, economic and social situations were recorded. This events mention about religious life, muslim and non-muslim relationships, cultural issues, administrators and their mission. Additionally judicial problems like will-give, inheritance, murder were registered to this record.

Key words: Ayntab, Şer'iyye Records, İ'lâm, Kassâm, Hücet, charter of a waqf

ÖNSÖZ

Tarih, geçmişte yaşanmış olayları yer zaman göstererek sebep sonuç ilişkisi içinde belgelere dayanarak objektif bir şekilde inceleyen bir bilimdir. Geçmişte yaşanmış her şey tarihin konu alanına girer.

Tarihe adını şanlı harflerle yazdırmış ve altı yüz yıldan fazla süre yaşamış, üç kıtaya hükmetmiş olan Osmanlı devleti tarihini en iyi şekilde korumuş ve yapılan her şeyi kayd altına almıştır. Dünyanın en büyük ve en derli toplu yazılı arşiv kaynaklarına sahip olan Osmanlı Devleti'nin tarihini bilinmeyen yönlerini açığa çıkarabilmek için şer'iyye sicillerinin transkripsiyon çalışmaları yapılıyor.

Tarihimize ışık tutması adına H.1098-1100/M.1686-1688 yıllarına ait 37 numaralı şer'iyye sicilinin transkripsiyon ve değerlendirmesi yapılmış olup o döneme ait olan siyasi sosyal olaylar ve yaşam koşulları ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Bu çalışmayı hazırlarken bana yardımcı olan danışman hocam Yrd.Doç.Dr.Murat ÇELİKDEMİR'e teşekkürlerimi sunarım.

Gaziantep 2014

Leyla KAYA

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
HİCRİ AYLAR.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM	
1.GİRİŞ.....	1
1.1. GAZİANTEP'İN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ	1
1.1.1. Coğrafi Konumu.....	1
1.1.2. Ayıntab'ın Tarihçesi.....	1
1.2. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN MAHİYETİ VE ÖNEMİ	4
1.3. ŞER'İYYE MAHKEMELERİ VE GÖREVLİLERİ	5
1.3.1. Kadı.....	5
1.3.2. Naib.....	7
1.3.3. Kâtipler.....	7
1.3.4. Kassamlar.....	8
1.3.5. Muhzır (Çuhadar) ve Muhzırbaşı.....	8
1.3.6. Şühûdü'l-Hâl.....	8
1.3.7. Müftüler.....	8
1.4. KADI SİCİLLERİNDEKİ BELGE TÜRLERİ.....	9
1.4.1. Hüccet.....	9
1.4.2. İ 'lâm.....	9
1.4.3. Mürasele.....	9
1.4.4. Ma'ruz.....	9
1.4.5. Buyrultu.....	10
1.4.6. Ferman.....	10
1.4.7. Beratlar.....	10
1.4.8. Vakfiye.....	10
1.4.9. Tezkire.....	11
1.4.10. Temessük.....	11
1.5. AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLLERİ.....	11
1.5.1. Çalışılan Ayıntab Şer'iyye Sicilleri Hakkında.....	11
İKİNCİ BÖLÜM	
2. 37 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU.....	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3.MATERYALVE YÖNTEM.....	193
3.1. TRANSKRİPSİYONDA UYGULANAN YÖNTEM.....	193
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
4.BULGULAR VE TARTIŞMA.....	193
4.1. İDARİ DURUM.....	193

4.2. BÖLGEDEKİ GÖREVLİLER.....	194
4.2.1. Sivil Görevliler.....	194
4.2.1.1. Kadı.....	194
4.2.1.2. Mutasarrıf.....	194
4.2.1.3. Mütesellim.....	195
4.2.1.4. Nakibü'l-eşraf Kaimakamı.....	195
4.2.1.5. Müftü.....	197
4.2.1.6. Nâib.....	197
4.2.1.7. Muhzır.....	197
4.2.1.8. İmam ve Müezzin	197
4.2.2. Askeri Görevliler	199
4.2.2.1. Yeniçeri Ağası.....	199
4.2.2.2. Yeniçeri Ağa Kethüdası.....	199
4.2.2.3. Yeniçeri Serdarı.....	199
4.2.2.4. Kethüda Yeri.....	200
4.2.2.5. Alaybeyi.....	200
4.2.2.6. Çeribaşı.....	201
4.2.2.7. Subaşı.....	202
4.3. İKTİSADİ YAPI.....	202
4.3.1. Alacak – Verecek ilişkileri.....	204
4.3.2. Terekeler.....	205
4.3.2.1. Ev Fiyatları.....	205
4.3.2.2. Canlı Hayvan Fiyatları.....	205
4.3.2.3. Hububat Fiyatları.....	206
4.3.2.4. Ev Malzemeleri.....	206
4.3.2.4.1. Yatak Fiyatları	206
4.3.2.4.2. Yorgan Fiyatları.....	206
4.3.2.4.3. Yastık Fiyatları.....	206
4.3.2.4.4. Seccade Fiyatları.....	206
4.3.2.4.5. Halı fiyatları	207
4.3.2.4.6. Kilim Fiyatları.....	207
4.3.2.4.7. Perde Fiyatları.....	207
4.3.2.4.8. Çarşaf Fiyatları.....	207
4.3.2.4.9. Keçe Fiyatları.....	207
4.3.2.5. Giyim Malzemeleri.....	207
4.3.2.5.1. Gömlek Fiyatları.....	207
4.3.2.5.2. Kaftan Fiyatları.....	207
4.3.2.5.3. Zıbın Fiyatları.....	208
4.3.2.5.4. Sarık Fiyatları.....	208
4.3.2.5.5. Çakşır Fiyatları.....	208
4.3.2.5.6. Kuşak Fiyatları.....	208
4.3.2.5.7. Ferace Fiyatları.....	208
4.3.2.5.8. Çuka(Çuha) Fiyatları.....	208
4.3.2.6. Kıymetli Eşyalar	209
4.3.2.7. Kitaplar	209
4.3.2.8. Mutfak Eşyaları	209
4.3.2.8.1. Tencere Fiyatları.....	209
4.3.2.8.2. Kazan Fiyatları.....	209
4.3.2.8.3. Sahan ve Tas Fiyatları.....	209

4.3.2.8.4.Lengeri Fiyatları.....	210
4.3.2.8.5.Fincan Fiyatları.....	210
4.3.2.8.6. Diğer Mutfak Eşyaları.....	210
4.3.2.9. Servet Durumu	210
4.3.2.10. Terekelerden Alman Vergiler.....	211
4.3.2.10.1. Resm-i Kismet.....	211
4.3.2.10.2. Diğer Vergiler.....	211
4.3.3. Ayntab'dan Sağlanan Gelir Kaynakları.....	211
4.3.3.1.Mukataa Gelirleri.....	212
4.3.2.2.Cizye Gelirleri.....	213
4.3.3.3.Avarız Gelirleri.....	214
4.4. OSMANLI'DA SAVAŞ FAALİYETLERİNİN AYNTAB SANCAĞINA YANSIMALARI	215
4.4.1. 37 Numaralı Ayntab Şer'iyeye Siciline Göre Sefer-i Hümayun Organi- zasyonu	215
4.4.2. II.Viyana Bozgunu Sonrası Yaşanan Savaşların Ayntab Sancağına Yansımaları	222
4.4.3.Ayntab Sancağı'ndan Seferi Hümayuna Katılacak kişiler.....	224
4.4.3.1. Sefer-i Hümayuna Katılacak Seyyidler.....	231
4.4.3.2.Sefer-İ Hümayuna Katılmayacak Olan Seyyidler.....	234
SONUÇ.....	235
BİBLİYOGRAFYA.....	237

TABLÖLAR

Tablo 1: Seferi hümayuna katılacak neferatın ve bunların bağı olduğu mahalle isimleri ile başlarındaki kişilerin yazılı olduğu defter.....	158
Tablo 2: Yıllara göre Osmanlı ülkesindeki yabancı paraların akçe değeri.....	203
Tablo 3: Sicildeki Tereke Sahipleri ve Tereke Değerleri.....	210
Tablo 4: Ayıntab’da bulunan mahallelerdeki hanelerin avarız bedelleri	220-21
Tablo 5: Seferi Hümayuna katılacak kişilerin isimleri.....	229
Tablo 6: Seferi Hümayuna katılan Seyyidlerin isimleri	233

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Ansk.	Ansiklopedi
A.Ş.S	Ayntab Şer'iyeye Sicili
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
H.	Hicri
İ.A.	İslam Ansiklopedisi
İHAD	İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi
M.E.B.	Milli Eğitim Bakanlığı
M.	Miladi
mad.	Madde
Üniv.	Üniversite
s.	Sayfa
S.	Sayı
S.B.E.D	Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
T.D.V.	Türkiye Diyanet Vakfı
T.T.K.	TürkTarih Kurumu
Yay.	Yayımları

HİCRÎ AYLAR

Ay	Türkçe	Arap harfiyle	Gün	Notlar(Ay Kısaltmaları)
Birinci Ay	Muharrem	محرم	30	M
İkinci Ay	Safer	صفر	29	S
Üçüncü Ay	Rebiülevvel	ربيع الأول	30	Ra
Dördüncü Ay	Rebiülahir	ربيع الثاني	29	R
Beşinci Ay	Cemaziyelevvel	جمادى الأولى	30	Ca
Altıncı Ay	Cemaziyelahir	جمادى الثانية	29	C
Yedinci Ay	Recep	رجب	30	B
Sekizinci Ay	Şaban	شعبان	29	Ş
Dokuzuncu Ay	Ramazan	رمضان	30	N
Onuncu Ay	Şevval	شوال	29	L
Onbirinci Ay	Zilkade	القعدة	30	Za
Onikinci Ay	Zilhicce	الحجّة	29 ya da 30	Z

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1. GİRİŞ

1.1. GAZİANTEP'İN COĞRAFI KONUMU VE TARİHÇESİ

1.1.1 Coğrafi Konumu

Gaziantep ili, Akdeniz Bölgesiyle Güneydoğu Anadolu Bölgesinin birleştiği yerde bulunmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat bölümü içinde kalmaktadır. Suriye'ye komşu bir sınır ili olup Ortadoğu'nun merkezi sayılan önemli stratejik bir bölgedir. Avrupa'dan Anadolu'ya geçen kara ve demir yolları genellikle Gaziantep üzerinden diğer ülkelere ulaşır.¹Tarihi İpek yolu da Gaziantep'ten geçmektedir.

İklim olarak karasal iklim ve Akdeniz ikliminden etkilenmektedir. Samyeli dediğimiz rüzgarın etkisiyle çöl sıcakları görülür. Yazları çok kurak olduğu için akarsu ve göl bakımından zengin değildir.

Akdeniz ve Mezopotamyada olduğu gibi medeniyetin ilk doğup geliştiği iki ortam arasında bulunan Gaziantep en eski çağlardan başlayarak, zamanımıza kadar çeşitli uygarlık eserlerini bağrında toplamıştır.²

1.1.2. Ayıntab'ın Tarihçesi

Gaziantep önemli yollar üzerinde yer aldığı için tarihin ilk dönemlerinden itibaren burada yerleşmeler görülmüştür. İslahiye yakınlarında Sakçagözü, Tilmen Höyük, Zincirli ve Yesemek'te yapılan kazılar ve araştırmalar M.Ö.1800-1700 yılları arasında bu bölgede 20 küçük krallığın oluşturduğu bir büyük devletin varlığını ortaya koymuştur. Tilmen Höyük bu devletin merkezidir, Yesemek'te de Arslan heykellerinin yapıldığı bir iş yeri vardı, bu devletin halkı da kuzey irandan gelen Hurrilerdi. Hititler buraya dört yüz sene kadar sonra gelmişlerdir.³ Persler Suriye, Fenike ve Filistin topraklarını da ele geçirdikten sonra Antep

---

¹ M.Oğuz GÖĞÜŞ(tarihsiz),İlk insanlardan bugüne çeşitli yönleriyle GAZİANTEP(basım yeri yok)Cihan ofset, s.13.

² Cemil Cahit Güzelbey, Gaziantep'ten kesitler, Gaziantep 1992,s.7.

³ Bahadır Alkım,Anatolien I,Wilhelm Heyne Verlag,München 1978,s.189-192.Prof.Dr.Nejat GÖYÜNÇ *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, (Edt. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, s. 104.

Bölgesini de egemenlikleri altına almışlardır. M.Ö.VI.yüzyılda Perslerin eline geçen bölge Kapadokya Satraplığı'na bağlanmıştır.Uzun süre Perslerin hakimiyeti altında kalan bu bölge bir müddet İran kültürünün tesiri altında kalmıştır.

M.Ö.334 tarihinde Asya seferine çıkan Büyük İskender'in İssos savaşını kazanmasıyla Dülük bölgesi İskender'in nüfuzuna girmiş, bu bölgede iç işlerinde bağımsız olmuştur. Zamanla Helen kültürünün hâkim olduğu küçük şehir devletleri oluşmaya başlamıştır.

Antep, İmparator Pompeus zamanında Roma imparatorluğu'na katılmıştır. Daha sonra Bizans Devleti sınırları içerisinde yer alan Dülük ve çevresi Bizanslılar ile Araplar arasında sınır teşkil etmiş olup, uzun bir müddet bu iki millet arasında mücadelelere sahne olmuştur. Roma İmparatorluğu'nun M.S.395'te ikiye bölünmesiyle Antep şehri Doğu Roma (Bizans)İmparatorluğu'nun hakimiyetine girmiş, Bizans İmparatorluğu döneminde devamlı din ve mezhep kavgaları yüzünden bu şehir harap bir hale gelmiştir. Bu dönemde Antep Kalesi, Bizans İmparatoru Justinyanus (527-565)tarafından inşa ettirilmiştir. Bu kalenin inşaatından sonra şehircilik geleneğine uygun olarak Antep Şehri de ortaya çıkmış oldu.⁴

Bölge Hz. Ömer döneminde İslâm topraklarına katılmıştır⁵. Sonraları Büyük S Selcuklu devleti hükümdarı Alparslan zamanında Türkler Malazgirt zaferinden sonra Ayıntâb ve yöresini Bizanslılardan almışlardır⁶. Antep I.Haçlı seferi sonucunda haçlıların eline geçti. Türkiye Selçuklu Sultanı II.Kılıç Arslan büyük bir orduyla hareket edip Ayıntab'ı aldı.⁷ 1259 yılında ise Moğol hakimiyetine giren şehir sırasıyla Eyyubi devleti⁸, Memluk devleti ve Dulkadir Beyliği hâkimiyetine girmiştir. Antep Yavuz Sultan Selim'in Suriye ve Mısır'a yönelik düzenlediği sefer sırasında 1516 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır⁹.

Osmanlı idaresine girdikten sonra 16. ve 17. yüzyılda Antep şehri'nin sanayi ve ticareti hızla gelişti. Esnaf birlikleri, medreseler, köy, aşiret ve oymak örgütleri çok düzenli şeklide çalıştı. Vakıflar yoluyla birçok medreseler, kitaplık, han, hamam, cami, bedesten gibi topluma yararlı tesisler meydana getirildi. Transit ticaret önem kazandı. Esnaf teşkilatlarının çok düzenli çalıştığı ve şehirde yabancı tabiyetli bir tüccarlar grubu faaliyeti ile buna bağlı olarak yabancı konsoloslukların bulunduğu Osmanlı Devleti şer'i mahkeme sicillerinde belirtilmektedir. Antep'i ziyaret eden Evliya Çelebi'nin verdiği bilgilere göre Antep'te 32 mahalle, 8067 ev, 140 okul, 14 hamam, 6 han ve 40 tekkesi bulunmaktaydı. 16.yy sonlarına

⁴ İsmail Altınöz.(1999). *Dulkadir Eyaletinin Kuruluşunda Antep Şehri (XVI. Yüzyıl), Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, (Edt. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, s. 100-101.

⁵ El-Belâzurî.(1987). *Fütûhu'l-Buldân*, (çev. Mustafa Fayda), Ankara, s. 214.

⁶ Erdoğan Merçil.(1991). *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, Ankara, s. 108.

⁷ Osman Turan.(1971)*Selçuklular Zamanında Türkiye*,Ötügen neşriyat,birinci basım. İstanbul,s.225,226

⁸ Ramazan Şeşen. (1996). *Eyyubiler*, DİA, C. XII, İstanbul, s. 20–31.

⁹ İsmail Hamdi Danişmend.(1971). *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C. II, İstanbul, s. 27.

doğru Osmanlı Devleti'nin genel durumuna bağlı olarak Antep'te de genel durum yavaş yavaş bozulmaya başladı. Devlet uzun süren İnan ve Avusturya savaşlarının giderlerini karşılamak için halktan aldığı vergileri arttırdı. Yeniçerilerde dükkân ve ev basarak halkı huzursuz etmeye başlamıştı. Anadolu'da çıkan Celali isyanları da Antep'i çok etkilemiştir. Celali isyanları sırasında (1596-1610) şer'i mahkeme sicillerinden anlaşıldığına göre Ayntâb çok kötü günler geçirmiş; bölgenin emniyetinden sorumlu yeniçeri ve yöneticiler ilk fırsatta halkı soymuşlar, mallarını yağmalamışlardır. Ayntâb çevresinde bulunan haydut ve eşkıya çetelerini bizzat yöneticiler korumuştur. Yöneticilerin bazıları, haydutları rakiplerinin üzerine ya da savunmasız halkın malına, canına ve ırzına saldırtmıştır. Vergi toplama bahanesiyle birçok soygun düzenlemişlerdir. Bu dönemde Ayntâb yöresinde gerek yeniçerilerle, gerek çeşitli mezheplere bağlı halk arasında çetin mücadeleler meydana gelmiştir. Ekonomik durumu daha da bozulan halk dağlara ve ıssız yerlere çekilmiştir. Yollar üzerindeki köyler ve kasabalar ıssızlaşmıştır. Ticaret ve sanayi buna bağlı olarak gerilemeye bařlamıřtır¹⁰.

Antep, önemli yollar üzerinde kurulmuş olduğu için ticari faaliyetler yoğundur. Ayrıca her dönemli bir merkez konumundadır. Burada Ermeniler de yaşaktaydı. Ermeniler'in isyanları ve göçler bölgeyi etkilemiştir. Ermeniler bu bölgede isyan faaliyetlerine katılmış ve halka saldırılar olmuştur. Bu nedenle buradaki Ermeniler göç ettirilmiştir.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra İngilizler 17 Aralık 1918 tarihinde Antep'e girdi. 15 Ocak 1919 yılında da Antep İngilizler tarafından resmen işgal edildi.¹¹ İngilizler yerli Ermenilerin tahrikleri ve teşvikleri ile Türk halkına karşı düşmanca tavır sergilemeye başladılar. Daha sonra yapılan anlaşmalar sonucu İngilizler burayı Fransızlara terk etmişlerdir.¹² Fransızlar ve Ermenilerin baskı ve zulümleri halkın direnişe geçmesine neden oldu. Antep halkı 1 Nisan 1920'den 7 Şubat 1921'e kadar Fransız kuvvetlerine karşı büyük bir mücadele verdi. Türkiye Büyük Millet Meclisi, kendi çabasıyla direnen ve düşmana geçit vermeyen Antep'e 6 Şubat 1921'de gazilik unvanı verdi. Fransızlar Ankara antlaşmasıyla 25 Aralık 1921'de şehri boşalttılar.¹³

---

¹⁰ Hülya Canbakal.(2009). *17. Yüzyılda Ayntâb Osmanlı Kentinde Toplum ve Siyaset*, İstanbul, s. 44, 46.

¹¹ Ayhan Öztürk.(1994) Millî Mücadele'de Gaziantep, Geçit Yayınları, Kayseri, s.26,29.

¹² Abdülhaluk M., Çay; Yasar Kalafat.(1990) Dogu ve Güneydogu Anadolu'da Kuvay-ı Millîye Hareketleri, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara , s.65,66.

¹³ Hüseyin Özdeger, "Gaziantep", Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi XIII, s.468.

1.2. ŞER'İYE SİCİLLERİNİN MAHİYETİ VE ÖNEMİ

Osmanlı Devleti'nde mahkeme kayıtlarının tutulduğu defterlere Şer'iyye sicili denirdi. Bu defterlerde o dönemin ekonomik, ticari, sosyal konular anlatılmıştır. Bunlar da bize o dönem hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Tek kadının görev yaptığı mahkemelere Şer'iyye Mahkemeleri denmektedir. Ser'iyye Mahkemelerinin belli bir makam binaları yoktur. Ancak bu yargılamanın yapıldığı belli bir yer olmadığı manasına gelmemelidir. Kadıların yargı işlerini yürüttükleri ve kendilerinin her an bulunabildikleri belli bir yer vardır. Bu kadının evi, cami, mescit veya medreselerin belli bir odası olabilir. Antep şehrinde de İbn-i Şeker Mahallesi'ndeki Kapılı Han'ın yanında bir mahkeme mescidinin varlığı bilinmektedir. Yine XVI. yüzyılda da bir mahkeme mescidinin mevcut olduğu, İbn-i Şeker Mahallesi'ndeki Uzun Çarşı'da Mescid-i Mahkemetü's-Sûk (Mahkeme Çarşısı Mescidi) adında bir mescidin varlığından anlaşılmaktadır.¹⁴

Mahkeme, adaletin dağıtıldığı yer olmanın yanı sıra, kamu belgelerinin tutulduğu yer olmak bakımından da önemli bir kurumdu. Halk her türlü özel işlemi kaydettirmekte mahkemeden yararlanıyordu. Örneğin bir borç ödemesinden geriye kalan miktarın, bir ev satışının ya da kaybolan hayvanın sahibine geri verilmesinin tutanağa geçirilmesi istegiyle kadı ve kâtime başvurulurdu. Mahkemenin ayrıca evlilikle getirilen çeyizi ya da ölen kişinin malını mülkünü bir tutanakla da saptadığı olurdu. Bireyler mahkemeyi kişisel konuları tutanağa geçirmek amacıyla da kullanırlardı.¹⁵

Türk kültür ve tarihi açısından böylesine önem arz eden bu tarih hazinesi hakkında, Cumhuriyet'in ilk yıllarından beri gerekli ilmi araştırmaların ve tasniflerin yapılması gerektiği hususu, bunların değerini takdir eden bütün Türk ilim adamları tarafından ısrarla belirtilmiştir. Türkiye'de şer'iyye sicillerinin önemleri üzerinde ilk duran İsmail Hakkı Uzunçarşılı olmuştur, daha sonra Fuat Köprülü ve Hasan Fehmi Turgal bu konuyu eserlerinde işlemişlerdir.¹⁶ Bu kadar büyük bir öneme sahip olan şer'iyye sicilleri uzun bir süre mahzenlerde kaderine terk edilmistir. 3 Kasım 1941 yılında çıkartılan 4018/2182 sayılı kararla siciller müze ve kütüphanelere devredilmiş, 1991 tarihinde ise Türkiye genelindeki müze ve kütüphanelerde bulunan şer'iye sicilleri Milli Kütüphane'de toplanmıştır. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün 14.10.2005 tarih ve B.02.0.ARV- 0.11.401.04-5710 talep yazıları ve Millî

¹⁴ Burcu Gelir; 1680-1700 Tarihleri Arasında Gaziantep Şehrinde Asayis Problemleri ve İslâm Osmanlı Ceza Hukuku Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi S.B.E, Konya 2006, s.80.

¹⁵ Gelir; a.g.e, s.76.

¹⁶ İbrahim Yılmazçelik. (1994). *Ser'iyye Sicillerinin Toplu Kataloguna Dogru Diyarbakır Ser'iyye Sicilleri*. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi. (90):41-49.

Kütüphane Başkanlığı tarafından alınan 15.11.2005 tarih ve B.16.0.MKB.0.77.00.05/550.05-168333 sayılı Bakanlık oluru doğrultusunda yazma ve nadir eserler deposunda bulunan ser'iyeye sicil defterlerinin Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devri kararlaştırılmıştır. Yapılan devir-teslim işlemlerinde defterler herhangi bir işleme tabi tutulmayıp, Millî Kütüphane'deki aslî düzeni koleksiyon olarak devredilmiştir.¹⁷

Şer'i mahkemelerde tutulan defterler genellikle “Sicillat-ı Şer'iyeye”, “Defatir-i Şer'iyeye”, “Kadı Sicilleri” ve “Sicillat-ı Mahkeme” olarak anılmakta ve en yaygın olarak da “Ser'iyeye Sicilleri” tabiri kullanılmaktadır. Bu siciller XV. yüzyılın son senelerinden başlayarak XIX. yüzyılın sonlarına kadar en aşağı dört asırlık Türk Tarihinin tüm içtimai hayatını, Türk İktisat ve siyaset hayatını toplamış olmaları itibarıyla Türk Tarihinin ana kaynaklarından. Bu ana kaynaklar incelenmeden; Osmanlı devletinin idari ve içtimai tarihini hakkında meydana çıkarmak imkânsızdır.

1.3. ŞER'İYYE MAHKEMELERİ VE GÖREVLİLERİ

Osmanlılarda şer'i mahkemelerde “kadılar”, “naibler”, “kâtipler”, “kassamlar”, “muhtımlar”, “tercümanlar”, “şühûdü'l-hâller”, “müftüler”, “dava vekilleri”, “subaşılar” ve “asesler” görev almıştır. Her biri mahkemeler için önemli olduğundan bu kişiler aşağıda kısaca tanıtılmıştır.

1.3.1. Kadı

Kadı dava ve niza'larda bulunduğu mezhebin şer' i hükümlerine uygun olarak sultan adına hüküm vermekle vazifelidir. Bu vazifelerin yanı sıra vakıf tescili ve tanzimi, mirasın taksimi, nikâh akdi, boşanma, mukâtaaların işlenmesi, yol ve beldelerde asayişin sağlanması, ordunun iaşesi, esnaf teşkilatının kontrolü, merkezden gelen görevlilerin tayini, yetimlerin ve mallarının muhafazası, vasi tayini, vekâlet borçlanma gibi birçok idari ve hukuki vazifeyi ifa etmekteydi.¹⁸

Osmanlı Devleti'nde beylik döneminden beri fethedilen yerlere hukuku temsilen bir kadının, idareyi temsilen bir subaşının tayini yerleşmiş bir gelenektir.¹⁹ Kadı merkezdeki Kazaskerlik Dairesine bağlıydı (Anadolu ve Rumeli Kazaskeri).Diğer memurlar devleti işlerinde ona yardım ile görevliydi.

¹⁷ Millî Kütüphane. (2006). *Millî Kütüphane'de bulunan Ser'iyeye sicilleri ile ilgili*. Ankara, <http://www.mkutup.gov.tr/seriye.html>. (27.03.2006).

¹⁸ İ. H. Uzunçarşılı, *Şer' i Mahkeme Sicilleri* 5, s.83.

¹⁹ İlber Ortaylı. (2001). *Osmanlı Devleti'nde Kadı*. DİA, Güzel Sanatlar Matbaası, C. XXIV, İstanbul, ss.69-73.

Osmanlı devleti idari taksimat olarak önce eyaletlere, eyaletler livalara, livalar kazalara, kazalar nahiyelere ve nahiyeler de köylere ayrılıyordu. Nahiye ve köyler dışında kalan diğer idari merkezler aynı zamanda birer yargı merkeziydi. Her yargı merkezinde birer kadı bulunurdu.²⁰ Kadılar, kadı beratı denilen belgeyle kaza bölgelerine tayin olunurlardı. Büyük küçük bütün kadı ve mevalinin tayinlerinde kendilerine vazifeye tayinleri ve havi berat denilen padişahın tuğrasını havi bir vesika verilir ve kendilerinden berat remi denilen bir harç alınırdı. Berat resmi, kadı'nın yevmiyesi defterde kaç akçe ise onun aylığı hesap edilerek tahsil edilir, bunun yarısı resm-i nişan ismiyle tuğra çekme parası olup diğer yarısı da kazaskerin maiyeti olan katip, muhızırbaşı, muhızır ve divittara verilirdi.²¹ Kâdılar, medrese tahsili görüp icâzet alarak kazasker konağında mülâzemet defterine ismini kaydettirenlerden tayin olunurdu. Medreseden çıkıp kazasker divanına mülâzemet edenler, müderris olmak istemeyip kâdılık etmek isterlerse, doğrudan doğruya kazâ kâdılıklarına tâyin edildikleri gibi; bir müddet müderrislik edip sonra kâdı olmak isteyenler de müderrisliklerinin derecesine göre kazâ, sancak ve eyâletlerden birinin kâdısı olurlardı. Rumeli ve Anadolu kazaskerleri başlangıçtan 150 akçelik kâdılıklara kadar olan terfileri, bizzat; bundan yukarısını ise sadrîâzam vasıtasıyla padişaha arzederlerdi. XVI. asırdan sonra Şeyhülislâmlık, bir takım üst rütbeli kâdılarını tâyin etme salâhiyetini kazanmış; XVII. asırdan sonra ise kazaskerlerin tayininde de rol oynamaya başlamıştır. Bir yere tayin edilen kâdıya hukukî kararları icrâya mezun olduğuna dair padişahın tuğrasını taşıyan berat verilir ve aynı zamanda bağlı olduğu kazaskerden de mühürlü mektup olarak vazifesine giderdi. Kâdıdan, berat harcı olarak da bir miktar vergi, hazîne ve kazasker nâmına tahsil olunurdu. Bazen bu miktar kâdının ilk aylığına kadar çıkmaktadır. O zamanlar Avrupa'da hâkimlik ve yüksek rütbeli memuriyetler, en yüksek parayı verene ihâle edilirdi.²²

Tanzimat Dönemi ve daha doğrusu II. Mahmut ve onu takip eden dönem, yargı organları açısından da yeniden düzenlemelere sahne olan bir devredir. Tanzimat'tan önce Osmanlı ülkesindeki yargı gücünü tek başına denecek kadar müstakil olarak kullanan şer'îye mahkemelerinin, daha doğrusu kâdılarının bu yetkileri II. Mahmut'tan itibaren daraldı. Bununla beraber 1837 yılında İstanbul Kâdısının makamı, Bâb-ı Meşihat'taki boş odalara taşındı ve ilk defa resmî bir mahkeme binasında yargı görevini ifaya başladılar.

²⁰ Halil Cin ve Ahmed Akgündüz. (1995). *Türk Hukuk Tarihi: Kamu Hukuku*. Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, C. 1, İstanbul, s.271.

²¹ İsmail Hakkı Uzunçarsılı. (1988). *Osmanlı Devletinin İlimiye Teskilatı*. T.T.K. Yayınları, Ankara, s.111.

²² Ekrem Buğra Ekinci.(2008). *Osmanlı Hukuku*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul, s.369-370.

1838 yılında kadıların yetkilerini kötüye kullanmalarını önlemek ve mevcut usulsüzlükleri ortadan kaldırmak amacıyla Tarik-i ilmîye dair Ceza Kanunnâme-i Hümâyunu yürürlüğe konmuştur. İlk yıllardan beri kâdılar kazaskerlere ve kazaskerler de padişahın mutlak vekili olan sadrazamlara bağlı ve onların namına Şer'î hükümleri icra edegeldikleri halde, kazaskerler Tanzimat'ın başında Şeyhülislâmlığa bağlanmış ve şeyhülislâmlar Meclis-i Vükelâ'ya alınmıştır. 1837 yılında kazaskerlikler birer mahkeme olarak Bâb-ı Meşihat'a nakledilmiş ve bütün kâdılar şeyhülislâma bağlanmıştır.²³ 8 Nisan 1924 tarihinde kadılık makamına son verilmiştir.

1.3.2.Naib

Vekil anlamına gelen nâib, kadı tarafından kendisine muhakeme konusunda yetki verilmiş kimselerdir. Kadılar,naiblere sorgu görevi de vermiştir.Nâibler karar verme yetkisine sahip değildir.²⁴ Vazifelerine göre nâibler üçe ayrılmaktadır:

Kaza Nâibleri: Kadıya bağlı nahiyelerde, kadı adına şer'î işleri yürüten görevlidir.

Mevâli Nâibleri: Mevâli denilen büyük kadıların yerlerine esnafı kontrolle vazifelendirilenmiş görevlilerdir.

Arpalık Nâibleri: Ümerâya ve ulemâya verilen arpalıklardaki Şer'î yargılamaları yapmak üzere görevlendirilen nâiblerdir.²⁵

Kazânın büyük veya küçük oluşuna göre bir veya birden fazla nâib tayin edilebilmekteydi. Nâiblerin görev aldıkları kaza büyük olduğu takdirde, bunlara mevâli nâibleri adı verilmekteydi. Naibler bu gibi kazalarda bakmakla yükümlü oldukları görevin özelliğine göre; bâb naibleri, ayak naibleri ve arpalık naibleri adlarıyla adlandırılabilmekteydi. Büyük kazalara tayin edilen kadılar zaman zaman görevlendirildiği kazaya hiç gitmeden, naib vasıtasıyla görevlerini yerine getirebilmekteydi. Naib kadıdan aldığı vesikayı kazaskere tasdik ettirirdi. Kadılar mahkemeye başvuranlardan kendileri için belirli resimler almaya yetkili olduklarından, naiblikleri bu gelirlere tekabül eden bir bedel karşılığı verebilirlerdi.²⁶

1.3.3.Kâtipler

Şer'îMahkemelerde sicilleri yazan, vesikaları tanzim eden görevlilerdi. Ayrıca Mahkeme dışarısında herhangi bir keşif ve inceleme gerektiğinde katipler,bilirkişi olarak da görevlendirilirdi.²⁷

²³ A.Akgündüz.(2002). *İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'îyye Mahkemeleri ve Şer'îyye Sicilleri, Türkler*, c.X., Ankara, s.94.

²⁴ Abdülaziz Bayındır, *İslam Muhakeme Hukuku*, İstanbul 1986,s99

²⁵ Ahmet Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, İstanbul 1988,s.72

²⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 117-118.

²⁷ Halil İnalçık, *Mahkeme mad.*,DİA., VII, s.150.

1.3.4. Kassâmlar

Vefat etmiş bir kimsenin terekesini varislere taksim eden şer'î memura kassam denilirdi. Kassamlar; askeri sınıfın terekesini tutan kazasker kassamları ve halktan vefat edenlerin terekesini tutan kassamlar olmak üzere iki kısma ayrılmaktaydılar. Kazasker Kassamları her kazada bulunabildikleri gibi, birden fazla kaza için bir tek Kazasker kassamı görevlendirilebilmekteydi. Adlarından da anlaşılacağı üzere bu kassamlar kazaskerlere bağlıydılar. Halktan vefat edenlerin terekesini tutan kassamlar ise şer'î mahkemede bulunur ve doğrudan doğruya kadı tarafından tayin olunurlardı.²⁸

1.3.5. Muhzır (Çuhadar) ve Muhzırbaşı

Muhzırlar, mahkemeye getirilmesi gereken kimseleri mahkemeye çağırın görevlilerdi. Muhzırlar icab ettiği zaman mahkemeye celbedilecek kimseleri zor kullanarak da getirebiliyorlardı. Mahkemede çalışan muhzırlar arasında işlerin dağıtılması muhzırbaşı tarafından yapılırdı. Muhzırbaşılık görevi iltizam usulü ile verilmekteydi. Ayrıca kadılardan tayin sırasında alınan berat resminin yarısı katipler, muhzırbaşı ve muhzırlar arasında paylaştırılmaktaydı.²⁹

1.3.6. Şühûdü'l-Hâl

Şer'î Mahkemede bir davanın görülmesi sırasında, davalı, davacı ve kadı haricinde en az üç kişinin mahkemede bulunması gerekmektedir. Mahkemede hazır bulunan bu kişilere “şühûdü'l-hâl” denilmekteydi. Bu kişilerin dava konusunun meydana çıkması veya gelmesi hakkında bilgi sahibi olmaları şart değildi. Bu kimselere “şühûdü'l-hâl” denilmesinin nedeni davanın görüşüldüğüne ve Mahkemede dava ile ilgili olaylara şahit olmalarıydı. Kadı, bazı durumlarda, memleketin örf ve geleneklerini iyi bilen bu insanların dava konusu hakkındaki düşüncelerini de almaktaydı. Ayrıca bu şahitler, Kadı'nın tarafsız olarak görevini yerine getirdiğinin de bir delilidir.³⁰

1.3.7. Müftüler

Müftü, hukukî bir mesele hakkında geçerli olan suale İslâm hukuku kâideleri çerçevesinde cevap veren kimsedir. Kâdırlara bağlı olmamakla beraber, kâdırların müşâviri durumundadır³¹.

Müftüler, şeyhülislâmın arzı ve veziriâzâmın telhisi (üst yazısı) ile padişah tarafından tayin olunurdu. Bazı yerlerde kâdırlık, müftülük veya müderrislik tek şahısta birleşebilirdi. Müftü bulunmayan kazâlarda bunun vazifesini kâdı yapardı. Taraflar mahkemeye gitmeden

²⁸ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 121-125.

²⁹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 111.

³⁰ Yusuf Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapısı*.124

³¹ Ekinci. (2010). *A.g.e.*, s.376.

müftüye mürâcaatla ihtilaflarını kolay ve ucuz yoldan halledebilecekleri gibi; mahkemeye gittikten sonra da müftüden fetvâ alıp mahkemeye ibrâz edebilirlerdi. Öte yandan kâdı da bir hukukî ihtilafın çözümünde tereddüde düşerse, müftiden fetvâ sorabilir; aldığı cevaba göre hareket ederdi.³²

1.4. KADI SİCİLLERİNDEKİ BELGE TÜRLERİ

1.4.1. Hüccet

Delil manasına gelmekte olup, mahkeme başkanının hükmünü içermeyen günümüzdeki noter tasdik belgesidir. Hüccetler, kadı'nın devletin resmi tasdik organı olarak bir olayı tescil edip sicile yazdığı; bu yazdığının birer nüshasını taraflara istekleri doğrultusunda verdiği ve sonradan çıkacak bir anlaşmazlıkta delil olarak kullanılacak evraklardır³³.

1.4.1. İ 'lam

Mahkemeden çıkan bildiri metnidir. Kadı'nın imzasını taşır³⁴. Hukuki anlamda ise i 'lam bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösterir³⁵. Her i 'lamda, kadı'nın imza ve mührü, tarafların dava konusu ve iddiası, davalının cevabı, ispat vasıtaları ve kadının kararlarına ait kayıtlar ve tarih zikredilir³⁶.

1.4.3. Mürâsele

Kelime olarak, mektuplaşmak, haberleşmek manasına gelir. İstilah anlamında ise; sicillerde yer alan ve kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben kaleme aldığı yazılı belgelerdir. Bunlara “mürâselât” adı da verilmektedir. Müraseleler genellikle ya sanığın mahkemeye celbi isteğini havi müraseleler veya değişik konulara dair müraseleler olabilirlerdi³⁷.

1.4.4. Ma'rûz

Ma'rûz kelime anlamı itibariyle arz edilen şey demektir . Terim olarak ise biri asıl diğeri tâli olmak üzere iki manası mevcuttur. Tâli manası: İ'lamların birçoğu icra makamlarına hitaben yazılarak onlara arz edildiğinden i'amlara da ma'rûz adı verilebilmektedir. Ma'rûzun farklı bir belge olarak asıl manası şudur: Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukukî bir durumun tespiti açısından yazılı delil olarak kabul edilemeyen ve sadece kadının icra makamlarına idari bir

³² Ekinci, a.g.e. s.376.

³³ Pakalın. a.g.e. 752.

³⁴ Uzunçarşılı. a.g.e. s.108.

³⁵ Mübahat S. Kütükoğlu. (1998). *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*. Kubbealtı Neşriyat, İstanbul, s.345.

³⁶ Kütükoğlu. a.g.e. s.345.

³⁷ Pakalın. a.g.e. 865.

durumu arzettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamlarına yahut kadıya hitaben yazdığı şikayet dilekçelerine denir. Kısaca astın üste yazdığı bir isteği veya bir durumu hâvi yazılı belge ve kayıtlardır. Buna ma'rûz dendiği gibi arıza veya arz da denir ve genellikle çoğulu olan ma'rûzat kullanılır. Kadı tarafından kaleme alınan ma'rûzların bazen ma'rûz diye kaydedilen i'lamlardan farkı , bunların kadının kararını ihtiva etmemesidir³⁸.

1.4.5. Buyrultu

Osmanlı Devleti'nde Padişah'tan sonra şer'î ve kanunî hükümler icra ve takip ile görevli olan makam, padişahın bir nevi mutlak vekili bulunan sadrazamlardır. Sadrazamlar bazen gerekli gördükleri durumlarda Padişahın emrine binaen bazı durumları kadılara hatırlatabilirlerdi. İşte şer'iyye sicillerindeki kayıtlardan biri de Sadrazam tarafından kadılara gönderilen buyrultulardır. Aslında buyrultu Sadrazam, Kaptan-ı derya, Vezir, Beylerbeyi ve Kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine denir³⁹.

1.4.6. Ferman

Divan-ı Hümayûn'daki divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve üzerinde tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır. Hükümdârın bizzat emri olan bu belgelere ferman-ı hümayûn ve emr-i şerif denilirdi⁴⁰.

1.4.7. Beratlar

Yazılı kağıt, mektup anlamlarına gelen berat, bir tarih terimi olarak ise Osmanlı Devleti'nde bazı memuriyetlere tayin edilenlere, görevlerini ve yetkilerini belirten, padişahın tuğrasını taşıyan ve tayin emirlerini ihtiva eden belgelere denir. Berata, "biti", "berat-ı şerif", "nişan-ı şerif" de denilir⁴¹.

1.4.8. Vakfiyeler

Vakfiye, vakfedilen şeyin vasıfları ve vakf edilme şartlarını ihtiva eden ve kadı tarafından tasdik edilen belgedir. Başka bir ifade ile vakıf kurucusunun tesis işlemi hakkındaki ikrar ve beyanını ve vakfettiği menkul ve gayrimenkul malların vasıflarını ve vakfedilme şartlarını , vakfin idare şekli ile gelirlerini ve bu gelirlerin sarfedileceği yerleri gösteren ve kadı tarafından şahitler huzurunda tasdik edilerek kadı siciline kaydedilen belgedir⁴².

1.4.9. Tezkireler

³⁸ Ahmed Akgündüz. (1988) *Şer'iyye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*. c.1. T.D.V.Yay., İstanbul, s.37.

³⁹ Halil İnalçık. (1996).*Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*. 2. Baskı, Eren Yay., İstanbul, s. 339.

⁴⁰ İ.Hakkı Uzunçarşılı. (1997). Ferman. *İslâm Ansiklopedisi*. M.E.B. Yay., c. IV, Eskişehir, s.57.

⁴¹ Pakalın, a.g.e., s.205.

⁴² Kütükoğlu, a.g.e., s.350.

Aynı memleketlerde bulunan resmi daireler veya şahısların birbirlerine yazdıkları kâğıtlara denir⁴³. Tezkireler başta sadrazam olmak üzere yüksek devlet memurlarının özel kalem müdürü olan tezkireciler tarafından yazılırdı⁴⁴.

1.4.10. Temessükler

Temessükler, bir borcun ödendiğine dair kabulü veya bir şeyin teslim alındığını içeren ve bu hususta borcu ödeyen veya malı teslim edene verilen belgelerdir⁴⁵.

1.5. AYNTÂB ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Ayntab'a ait Şer'iyye sicilleri tasnif edilmiş olarak toplam 174 defter halindedir. Bu sicillerden üzerinde çalışılmış olanlar aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

1.5.1. Çalışılan Ayntâb Şer'iyye Sicilleri

Fuat Yıldırım. (1995). 108 Nolu Antep Şer'iyye Sicili. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniv.. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ
Adnan Arslantaş. (1997). 141 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Kataloğu. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya
Zeynel Özlü. (1999) 120 nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
Zeynel Özlü. (1999) Kassâm Defterlerine göre 18. Yüzyılın İkinci Yarısında Ayntâb. Doktora Tezi. Gazi Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
Hüseyin Çınar. (2000). 18. Yüzyılın İlk Yarısında Ayntâb Şehri'nin Sosyal ve Ekonomik Durumu. Doktora Tezi. İstanbul Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul
Handan Bozkurt. (2002). 17 Nolu Antep Şer'iyye Sicili. Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.
Rabia Sultan Timbil. (2003). 19 Nolu Antep Şer'iyye Siciline Göre Mülk Satışları. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
Yüksel Babınoğlu. (2004). 155 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Aişe Erkmén - Havva Yıldız. (2005) 156 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon

⁴³ *İslam Ansiklopedisi*, c.XII, İstanbul, 1976, MEB Yayınları, s.226.

⁴⁴ Şemsettin Sami. (1994). *Kâmus'ul- A'lâm*. c.V, İstanbul, s.801.

⁴⁵ Kütükoğlu, *a.g.e.*, s.281.

ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Nalan Özel. (2006). 23 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Muğla.
Hüsniye Güner. (2006). 21 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Muğla.
Mehmed Ali Yıldırım. (2006). 152 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Serhat Kuzucu (2006). 123 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Hasan Karakuş.(2006). 121 numaralı `□Ayntab Şer□'iyye Sicili (H.1179-1200/M.1765-1785). Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Aynur Geçgil.(2006). 141 numaralı Gaziantep Şer'iyye sicili, metin-değerlendirme (h. 1234-1236/m. 1818/1821). Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Faruk Yılmaz. (2007) 151 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Cuma Çam. (2008). 11 Nolu Antep Şer'iyye Sicili Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kars.
Zemzem Yüçetürk. (2009). 98/3 Numaralı Ayntâb Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kayseri.
İlkay Köroğlu.(2009). 131 nolu Gaziantep şer'iye sicilinin H. (1182-1196) değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Sıtkı Dal.(2009). 139 numaralı Gaziantep Şer'iyye Sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Neşe Toğrul. (2010). 129 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep
Ökkeş Narinç.(2010) 64 Nolu Gaziantep Şer'iyye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi(H.1123/1124- M.1711-1713). Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ahmet Külek.(2010). 71 Numaralı Gaziantep Şer'iyye Sicili Transkripsiyonu(1-101. sayfalar-H. 1132/M. 1720). Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Ömer Faruk Yılmazer.(2010). 98/1 numaralı Gaziantep Şer'iyye Sicili (H.1155/M.1742?1743) transkripsiyon ve değerlendirme . Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Adem Çalışkan. (2011).159 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Mehmed Karasakal. (2011). 109 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Mustafa Can. (2011).157 Nolu Ayntâb Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Murat Eryetgin. (2011).149 Nolu Ayntâb Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
Enver Demir.(2013). 148 Nolu Ayntâb Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

İKİNCİ BÖLÜM

37 NUMARALI AYINTAB ŞERİYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

Sayfa 1

Bismillâhirrahmânirrahim

Hâmidullâhillezî şeri's-şerâyi-i ve'l-ahkâm ve muzibâ alâ seyyidinâ Muhammedin seyyidü'l-enâm ve alâ âlihî ve ashâbihi'l-ikrâm ve bade kad vakae'l-mübâşirete't-tahrir hâzihi'l-mücellidete'l-mahsusate't-tescili'l-vekâyi'l-vâkıa fî mahkemete Medine-i Ayıntab sıyânete ani'l-âfât fî zemini a'lemü'l-ulemâi'l-izâm efdalü'l-fuzelâi'l-fihâm keşşâfi'l-müşkilât eddîne Hazret-i Muhammed Efendi-i eş-şehir ... zâde el-kâdı-i bi asâkir-i Anadolu-i sâbikan ve fî nevbete niyâbe'l-fakir es-seyyid Abdüsselam ibni es-seyyid Esad el-çelebi el-mevlâ hilâfe bi-medineti'l-mezkûre kad vakaa't-tahriri fî gurre-i muharremü'l-haram lisene semâne ve tisîn ve elf min hicrete min lehü'l-izz ve's-şerefe aleyh efzalü's-selam Yâ Fettâh Yâ Rezzâk

Belge 1

Kaleli el-hac Mehmed Ali'nin el-hac Hasan'dan alacağı 24 kuruşa el-İbrahim'in kefil olması

Kal'alı el-hac Mehmed Ali nam kimesne mahfil-i kazada İbni Şeker mahallesi sükkanından olub mahalle-i mezbûre mütevellisi el-hac Hasan mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm mahalle-i mezbûre avarız vakfi nukûdundan Ali bin el-hac İbrahim ... zimmetinde olan yirmi guruş asıl mal ve dört guruş murabaha-i şeriye ki yirmi dört guruş vade-i tamamına dek eda ve teslim el-hac İbrahim dahi kefil olduğu kayd fî gurre-i şehr-i recebü'l-ferd sene 98

Şuhûdü'l-hâl

Monla Abdülhalim, Kazaz Kara Ahmed, el-hac Baba bin Monla Ali

Sayfa 2/Belge 2

Mehmed Efendi'ye tımar tevcihi

Nâhiye-i der-liva-i Ayıntab

Mehmed Sarmiy-i tabi ... 11110 an tahvil-i Mustafa ahar dirlik Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ayıntab sancağı alaybeğisi Ebu Bekir zîde kadre divan-ı hümayunuma mektub gönderüb liva-i mezbur Ayıntab nahiyesinde Sarmiyeye nam karye ve gayrıdan on bir bin yüz on akçe tımara Ahmed ve Mehmedin ... alub tezkere mutasarrıf olan Mustafa ahar dirliği süluk idüb tımarı ol vechile mahlûl olmağın bundan akdem yararlığı arzulundukda ibtidadan on bin akçe tımara ve bin akçe terakkiye evâmîr-i şerife virilen boylu gözlü kaşlu mezkûr Mehmede virilmek bâbında inayet ricasına arz itmeğın mücebince tevcih olunmak emrim olunub tımarı olduğı sancakda sakin olub alaybeğisi sancağı altında sefer itmek şartıyla ziyadesiyle tevcih olunmak içün sene seba ve tisin ve elf rebiül ahirinin ev'asıtı tarihiyle Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem bi'l-fiil asâkir-i İslam serdarı olan vezir Ahmed Paşa edâmallâhi teâlâ iclâle tarafından hükm-i şerif virildikten sonra tezkeresi virilmek fermanım olmağın bermüceb-i ferman-ı âli zikr olunan on bir bin yüz on bir akçe tımara vech-i meşruh üzere aher dirliği süluk iden merkum Mustafa tahvilinden ibtidası bedelinden ziyadesiyle mezbur Mehmede tevcih olunub berât-ı âli şân içün tezkere virildi tahriren fi 12 şehr-i cemaziye'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve elf kayd fi 19 Muharrem sene 98

Sayfa 2/Belge 3

Es-seyyid İbrahim Ağa'ya Ayntab Sancağının öşür ve rüsumatı konusunda mütesellim tayin edilmesi hakkında mürasele

Medine-i Ayıntab ahalisi el-mükerremün bade's-selâm inhâ olunur ki

Halen Medine-i mezbûre kazası sancağına mutasarrıf olan Ahmed Beğ işbu bâisü'l-mürâsele fahrü'l-akrân es-seyyid İbrahim Ağaya bin doksan yedi senesinin şabanü'l-mükerremi guresinden tamamına dek sancak-ı mezburun vaki aşâr-ı şeriye ve rüsûmâtı ve sayır avâyidlerini küllî ve cüzî mezbur es-seyyid İbrahim Ağaya tefviz ve deruhde idiüb ve yedine memhûr temessüki ve mücebiyle ferman-ı şerif ve hâlen nakibü'l-eşraf saadetlü Halil Paşa hazretlerinden buyruldu-ı şerif isdâr itmeğın mucebiyle zabtı içün mürasele virilmiştir vusûlünde gerekdir ki tarih-i mezburdan merkum İbrahim Ağayı üzerinize mütesellim bilesiz vesselam fi gurre-i Muharremü'l-haram sene 1098

Min el-fakir es-seyyid Abdüsselam

El-mevlâ hâlen bi-medine-i Ayıntab

Sayfa 2/Belge 4

Es seyyid İbrahim'in Ayntab Mütesellimliğine Abdülcelil'in karışmasının engellenmesi hakkında buyruldu

Kıdvetü'l-ulemâil muhakkikîn bi'l-fiil Ayıntab kazasına nâibü'ş-şer Mevlânâ *** zîde ilme ve ayân-ı vilayet inhâ ve ilam olunur ki Dârende-i huruf kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm es-seyyid İbrahim zîde şerefe sıyâdete huzurumuzda arz-ı hal idüb hâlen Ayıntab sancağı liva-i mezbur mütsellimliğİN bin doksan yedi şabanı guresinden sene tamamına değİN zabt ve tarafından ahire virilür ise mamul olmamak üzere memhur temessük ve mucebince zabtıçün ... frman-ı şerif sadır olmuşiken Abdülcilil nam kimesne ol temessüke ve emr-i celilü'l-kadre mugayir muahhar tarih ile temssük ibraz ve zabtına mani olduğun tarafımıza ilam itmeğİN min bade mezbur Abdülcilili dahl ve avz itdirilmeyüb ve yedinde olan temessüke ve ferman-ı âli mucebince muma ileyh Seyyid İbrahim zîde şerefe sıyâdete zabt itdirilmek bâbında buyruldu tahriri ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki liva-i mezbur mütesellimliğini mezbur Seyyid İbrahime bir sene tamamına değİN maktu-i ayn üzre deruhde ve zabt ve rab-ı mahsûlât ve rusûmâtın ahz ve kabz itdirüb min bade mezbur Abdülcelile taraf-ı aherden bir ferdi dahl ve taarruz itdirilmekten bi gayet ihtiraz ve ictinab idüb muceb-i buyruldu ile âmil olasıZ deyu buyruldu fî m 9 sene 1098

Bâ hatem müfettiş Halil Paşa

Sayfa 3

Belge silik olduğU için okunamamıştır

Sayfa 3/Belge 5

Dimos Emîni Osman Ağa'dan borç alan kişilerin isimleri

Arab Beği Hüseyin Abbasın bin doksan dokuz senesinde emiriye akçesi için nefsi şehir ve Burç nahiyesi kurâlarına halen dimos emîni olan İzzetlü Osman Ağadan üç yüz guruş istidane ve kabz iden kimesnelerin esâmileridir ki zikr olunur fî 3 Şaban sene 99

Seyyid Abdullah Şeyh-i bezzâzîn

El-hac Mehmed bin Hacı Musli

Mehmed Çelebi bin Kazaz

Musa Çelebi bin Bezzaz

El-hac Yusuf Bezzâz

Mustafa Çelebi bin Halife

El-hac Mehmed bin Hüseyin Beğ

El-hac İsmail

İsa Çelebi Bezzâz

Bakkâlân fi'l-yevmi't-tâsi min şehir-i recebü'l-ferd sene 100 yüz otuz iki akçe bir guruş olmak üzere

Sade yağ	Levki 1	5,5 akçe
Mahlut yağ	Levki 1	4,5 akçe
Bulgur	1	18
Menzil pirinçi	1	24
Cerge pirinci	1	22
Dükme	1	18
Kızıl üzüm	1	10
Siyah üzüm	1	10
İncir	1	16
Yağız üzüm	1	16
Nohud	1	18
Leblebi	1	24
... zeyt	Levki 1	3,5
Silik		
Silik		
Badem oğlı bekmezi		35
Masere bekmezi	6	13
Soğan	1	5
Sumak	1	18
Sabun	Silik	Silik
Silik		
Silik		
Silik		
Yoğurt	1	6
Kök soğanı	1	3
Kasâbân		
Lahm-ı ganem	1	18
Lahm-ı ...	1	16
Çekrakce ?		6
Küldakçe ?		6
Silik		
... acur	1	3
Erik	1	4
Hıyar	4	1
Biber dirhem	2	1

Sayfa 4/Belge 6

Bin doksan dokuz senesine ait sürsat fermanı

Bin doksan dokuz senesinde vaki sürsat fermanıdır

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyeti'l-melikü'l-mevlâ halen Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Ayıntab sancağında vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân kethüda yeri ve yeniçeriserdarı ve ayan-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki sefer-i hümayuna (silik) olan sancaklardan ayn-ı sürsat zahiresi ihrac ve mesafe-i baide olan yerlerin (silik) tahsili mutad-ı kadim olmağla bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere irsal olunan mühürlü ve (silik) mevkûfât defter sureti mucebince taşirin kellesine kırkar akçeye ve ... kellesi doksan bir akçeye ve ağnamın her bir re'sin den ikişer yüz akçe ve revgan-ı sadenini vakıyyesinden otuz akçe ve asel vakıyyesinden yirmişer akçe ve saman ve odunun bahâları her bir kazaya tayin ve tasrih olunduğı üzere liva-i mezburda vaki kazalardan muaccelen bin sekiz yüz doksan bir buçuk esedi guruş ve bir guruş sürsat bedelleri cem ve tahsil ve bir gün evvel dâhil-i hazine-i âmire itdirilmek fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi tarih-i mezbûre (silik) liva-i mezburda vaki kadılıklardan tahsili fermanım olan emrim üzere ol mikdar esedi guruşı ... irsal olunan mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti mucebince muaf ve gayr-ı muaf dahil olm ak üzere muaccelen cem ve tahsil itdirdüb hilaf-ı emr ü defter kimesneye taallül ve niza itdirmeyesiz ve hîn-i tahsilinde alınan akçenin her yüz on akçesinden bir aynı esedi guruş aldırub ziyadeye ve noksan aldırmayasız cânib-i mîriye özr ve zarar olmakdan ve fermanımdan ziyade talebiyle zulm ve taaddîden bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fî el-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn şehr-i saferü'l-hayr sene tisa ve tisîn ve elf

Sayfa 4/Belge 7

Ebubekir Efendi'nin Ayntab Sancağına mütesellim tayin edilmesi

İzzetlü faziletlü efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerine der-davât-ı safiyyât ithafıyla inha ve ihbar olan budur ki (silik) aliye-i hüsrevâne (silik) bize ihsan ve inayet olunan Ayıntab sancağı mütesellimliği mâh-ı saferü'l-hayrın guresinden bir sene tamamına değin zabtı tarafımızdan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-krân Ebu Bekir Ağa zîde kadreye tayin olunub gönderilmiştir vusuûlünde me'muldur ki mütesellimliği mezbûre kadimden evlâ ve küllî her ne ise muma ileyhe zide kadre bi hasebi's-şer' ve kanunen ahz ve kabz itdiridüb hilaf-ı şer-i

kanun bir kimesneye taaddî itdirilmeye tahriren gurre-i saferü'l-hayr sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 16 m cemaziye'l-ûlâ sene 99

Sayfa 5/Belge 8

Ayıntab mütesellimliğinin tevcih edilmesi

İzzetlü faziletlü efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerinde ... der-davat-ı safiyyat- ithafıyla ... olunan budur ki işbu bin doksan dokuz muharreminin on birinci günü saltanat-ı aliyyeden Ayıntab sancağı bu muhassıllarına ihsan buyrulub tarafımızdan Şeyhzâde Ömer Ağadan beş yüz yirmi akçe alub (silik) gönderüb (silik) azl idüb bin guruşun (silik) Ağaya mütesellimliğimizi mâh-ı saferü'l-hayrın (silik) tamamına değin üç bin guruş iltizam idüb bin guruş ber-vech-i peşin (silik) zabıt kağıdı virilüb gönderilmiştir vusûlüne me'muldur ki bize ... olduğu tahvil tarihimizden vusûl bulduğu güne değin mansubumuzdan olduğu cüzi ve külli her ne ise muhasebemizi muma ileyh ile bi't-tamam gördürüb mezkûra olan beş yüz yirmi guruş deynimizden ma'dâsın girü aldırub mütesellimliğimiz kadimden ola geldüğü minval üzere ... mahsulatına ve sayir rusumat-ı cüzî ve küllî her ne ise sene tamamına değin karındaşımıza zabt itdirdüb bi hasebü'ş-şerî ve'l-kanun ahz ve kabz itdirdüb hilaf-ı şer müdahale itdirilmeye tahriren fî şehri saferü'l-hayr sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 13 cemaziyel evvel sene 99

Sayfa 5/Belge 9

Usuliddin Çelebi'nin Ayntab Nakibü'l-Eşraf Kaimakamlığına tayin edilmesi

Umdeti's-sâdâti'l-kirâm es-seyyid Usûliddin çelebi dâme şerefe sıyâdete

Tahiyyât-ı sâfiye tesellümât-ı vâfiye inhâ olunur ki Ayıntab kazasında mevcut olan sâdât-ı kirâm üzerlerine tarafımızdan seni kâim makam nasb ev tayin itmişizdir ki sahihü'n-neseb oldukları meşhur ve müsbet olanlara ikran ve ihtiram idüb bi hasebü'l-iktizâ ihzar ve te'dib ve habs ve tahsil-i hukuk şeriye-i sabitede sayir hükkama müdahale itdirmeyüb ve tesyidi zahir ve kadı hucceti ve kaim makamlar temessüki ile dahil olanları yeşil alamet istimalinden men ve zecr idüb bu vedit-ı kebiri ve emanet-i uzmâyâ kemâ vasiyet sıyânetehümâ mürâat ... fi'd-dünya ve'l-ahire medar-ı sade ve mesubat-ı mütevahire olduğuna binâen kemal-i mertebe takayyüd-i tâm ve mezid-i ihtiyat ve ihtimam eyleyesiz ve's-selam hurire fî cemaziyel ula sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 24 cemaziyel ula sene 99

Mine'l-fakir ileyh-i sübhâne ve ilâ Abdurrahman el-hüsni

En-nakib-i Ale'l-işrâf memâlik-i Osmaniye

Sayfa 5/Belge 10

Yekdest Derviş Efendi'nin ölen mutasarrıf Bektaş Amâ'nın yerine tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

İhtisab mukataası malından hazine-mânde olan yevmi dört akçe ulufesi bedeli Ayıntab dimos mukataası tevâbiinden Felesgin? Mezrasına mutasarrıf olan Bektaş Amâ fevt olub yeri hâli olmağla işbu Dârende-i ferman-ı hümayun meserret-makrûn-ı hakani yekdest Kasım kâr-ı kesb kâdir olmayub mazur olmağla tevcih olunub berât-ı âli şân virilmek ricasına kıdvetü'n-nevvâb ve'l-müşriîn Ayıntab kazası naibi Mevlana Abdüsselam zîde ilme arz itmekle fevti gayr-ı vaki ise hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda götürüb Mevlana-yı muma ileyhin arzı ile bin doksan dokuz rebîül ahirinin yirmi dördüncü günü tarihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümayun mucebince tevcih idüb bu berât-ı hümayun saadet-i makrûnı virdim ve buyurdum ki merkum Yekdest Derviş Kasım varub mezbur Bektaş Amânın fevti vaki ise mezburun mutasarrıf olduğu üzere mutasarrıf olub devâm-ı ömr ü devletimçün ediyesine müdâvemet üzere ola ol bâbda taraf-ı âherden hiç ferd mani ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrirerin fî el-yevmü's-sânî min şehri cemaziye'l-ülâ sene tisa ve tisîn mie ve elf kayd fî 27 Cemaziyel evlâ sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 5/Belge 11

Vakıf gelirlerinde usulsüzlük yapan Mustafa adlı kimsenin yerine el-hac Ömer Efendi'nin vakıf muhafızlığına tayin edilmesi

Vech-i tahrîr-i huruf oldur ki

Mahmiye-i (silik) vaki Haremeyn-i şerifeyn şerefhumullâh fî'd-dâreyn evkafı muzâfâtından Medine-i Ayıntab ve nevâhilerinde olan evkafın sabıkan müsteciri olan Mustafa nam kimesne vakf-ı şerifin ceviz eşcarından birkaç eşcar (silik) ve külli akçe ile bey idüb ancak meblağ-ı mezbûreden birkaç fidan ceviz şeceri alub baki kalan vakf-ı şerifin akçesin ekel ve bey itmekle vakf-ı şerife gadr ve ... olduğu mesmûumuz oldukda husus-ı mezbur için halen vakf-ı mezbur müsteciri olan el-hac Ömer Çelebi tarafımızdan vekil nasb ve tayin eylemişizdir ve ... evkafı dahi evladı mütekarriz olub evkaf-ı şerife mülhak olmuşiken bazı kimesneler fuzulen zabt itmeleriyle mahsul-i vakfa özr olmakla yine husus-ı mezbûre muma ileyh el-hac Ömer Çelebi vekilimizdir lazımedir ki vech-i meşruh üzere dava ve nizaa vakfın cüzî ve külli umuruna marifet-i şeriye ile (silik) ve vekalet hasebiyle mal-ı vakfi yerlü yerinde istirdâd ve halâs olunub ve tarafımıza aid olan mal-ı vakfi defteri ile irsal eylemek üzere işbu

vekâlet temessüki tahrir olunub yedine virilmiştir tahriren fî evâsıt-ı şehr-i rebîül ahir sene tisa ve tisîn ve elfkayd fî 6 min cemaziyel ahir sene 99

El-fakir Mutasarrıf-ı vekil

Sayfa 6/Belge 12

Yabancı ülkeye düzenlenecek sefer için hazırlık yapılması ve bu hazırlıkların kolaylaştırılmasına dair ferman

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Maraş kadısı zîde fezâilehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazalarda vaki kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve ayan-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsil olıcak malum ola ki inşâallâhu teâlâ işbu sene-i mübarekede bi gâyetullâhi teâlâ küffâr-ı hâkesârdan ahz-ı intikam için sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olmakla Düstur-ı ekrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem nâzım-ı muntazamü'l-ümem vezir-i azamım ve serdar-ı erkemim Siyaviş Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle ile iktizâ-yı gayret-i din-i mübîn ve muktezâ-yı şer-i mutahhar seyyidi'l-mürselin üzere farz-ı ayn olan gaza ve cihad umumen memâlik-i rum ile ve Anadolu'da vaki olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-i miran-ı fihâm ve ümerâ-yı kirâm ve dergah-ı muallam müteferrikaları ve çavuşları ve divan-ı hümayunum defter-i hakani katibleri ve şâkirdleri ve altı bölük halkı kethüda yerleriyle ve degah-ı muallam yeniçerileri serdarlarıyla ve cebeci ve topcı ve top arabacıları ve sayir eyalet-i mezbûrede vaki bedel-i fermanım olan züemâ ve erbab-ı tımarından madâ birden bine ve binde yüz bine varınca umumen dirlik tasarruf idenlerin cümlesi memur ve tayin olmuşlardır imdi eyalet-i mezbûrede vaki züema ve erbab-ı tımarından madâ cümle tavâyif-i askere tenbih ve âgâh eylesin ki şimdiden esbab-ı sefer ve âlât-ı harb ve kıtâli âmâde ev hazır ve vakt-i zamanıyla cümlesi kalkub sefer-i hümayunuma memur olanlar gelüb sefer-i hümayunumda muhafazaya memur olanlar varub mahallinde mevcut bulunub muhassıl tavâyif-i mezburdan bir ferd evlerinde ve yerlerinde kalmayub ve alıkonulmayub ihrac ve irsal eylemeniz bâbında hatt-ı hümayun saâdet-makrûnumla ferman-ı âli şânım sâdir olmuşdur buyurdum ki *** vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümayun saâdet-makrûnumla sâdir olan ferman-ı celilü'l-şânım mucebince amel idüb dahi eyalet-i mezbûrede vaki bedel-i fermanım olan züema ve erbab-ı tımarından madâ her birine muhkem tenbih ve te'kid eylesin ki şimdiden erbab-ı seferdâd ... amâde ve hâzır ve inşaallahu teâlâ vakt-i zamanıyla cümlesi hareket ve sefer-i hümayunuma memur olanlar gelüb sefer-i hümayunumda muhafazaya memur olanlar varub mahallinde hazır ve mevcut bulunub muhassıl tavâyif-i mezburdan bir ferd evlerinde ve yerlerinde kalmayub ve alıkonulmayub ihrac ve irsalinde

gereği gibi her biriniz takayyüd ve ihtimam üzere olası husus-ı mezbur ehemmi-i mühimmât-ı dîn ü devlet ve ilzâm-ı levâzımât-ı mülk ü saltanatımızdan olmağla bu zaman sâyir-i kıyas olunmaz şöyle ki vakt-i zamaniyla gelüb irişmeyüb iyâzubillâh-i teâlâ intizar ile sefer-i hümayunumun te'hirine bâis olanların bundan sonra ol tarafa ademler tayin ve tahsis olundukda 'adem-i itaatleri zahir olub evlerinde ve yerlerinde bulunanların dirlikleri âhere virilmekle kanaat olunmayub sâyire müceb-i ibret ve sebep-i nasihat için kapuları önünde salb ve emval ve erzakları mîri için kabz ve sizin 'adem-i takayyüd ve müsamahanıza Hamel olunub hakkınızdan gelinmek mukarrerdir âna göre takayyüd ve emr-i şerifimin mazmun-ı münifi mecma-ı nâs olan mahallerde nidâ ve cümleye ilam ve işâat itdiriüb sen ki veballeri boyunlarına sonradan bilmedik ve âgâh olmadık deyû özr ve bahane eylemeyeler söyle bilesin ve alamet-i şerife itimad kılâsın tahriren fi evâil-i şehri-i rebü'l-âhir sene tisa ve tisîn ve elf kayd gî gurre-i cemaziyel ahir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 6/Belge 13

Halep Eyaleti kadılarından gayrimüslimlerden alınan cizyeye beşer akçe zam yapılması istenmesine dair ferman

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn huccetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Halep Kadısı zîde fezaile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-kelâm Halep eyaletinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki işbu sene-i mübarekede cülus-ı hümayun vaki olub umumen keferesine beşer akçe cülus-ı hümayun akçesi zam olunmak fermanım olmağın vilayet-i Halep keferesinin bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen beşer akçe cülus-ı hümayunum akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirilmek fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şeriifimle vardıkda bu bâbda safır olan emrim üzere üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin beşer akçe cülus-ı hümayunum akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirilmek fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi cülus-ı hümayunum vaki olmağla umumen keferesine beşer akçe cülus-ı hümayunum akçesi zam olunmak fermanım olmağın imdi vilayet-i halep keferesinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin beşer akçe cülus-ı hümayunum akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılâsız tahriren fi el-yevmü's-sâmin ve'l-ışrîn rebü'l-evvel sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 6/Belge 14**Ayıntab sancağında alınacak vergiler hakkında**

Faziletlü Efendim hazretlerinin meclis-i şerif-i şeref-efzâları savbına tahiyyat-ı safiyyat ithafıyla ilam olunur ki Ayıntab sancağında vaki saadetlü Paşa Efendimiz hazretleri olan dirlik ve ısbatrın ve su boğaz ve ... ve vasılı ve akdeğirmen marta müteallik her ne ise cem ve tahsili bâbindan mektub tahriri olunub *** Ağa zîde kadre tayin olunmuşdur vusûlünde havas-ı mezbûre muma ileyhe ahz ve kabz itdirmekde bezl-i himmet buyrula fî 8 m sene 99

El-fakir Mehmed kâim makam-ı Maraş

Sayfa 7/Belge 15

Maraş ve Ayntab eyaletlerinin nüzul, avarız ve sürsat bedelinin tahsilinden sorumlu Ayntablı Abdülfettah'ın elinde olan on bin beş yüz kuruşu zimmetine alması ve bunun üzerine Padişah'ın buradaki görevlilerden ve ahaliden bu kişiyi gördükleri yerde kendisine haber verilmesini istemesi

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Ayıntab kadısı zîde fezaile ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akran Ayıntab mütesellimi ve Kilis voyvodası ve dimos-ı Ayıntab ... ve ayan-ı vilayetin iş erleri tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki bin doksan sekiz senesine mahsub olmak üzere matbah-ı âmirem mühimmâtıçün ocaklık tayin olunan Maraş ve Ayıntab eyaletlerinin bedel-i nüzul ve avâriz ve sürsatı tahsilin Ayıntab sakinlerinden Abdülfettah nam kimesneye ... olunub zimmetinde on bin beş yüz guruşu baki kalmağla tahsili için birkaç defa evâmir-i şerifem irsal olunmuşiken itaat itmeyüb firar itmekle imdi her kangınız taht-ı kazasında bulunur ise yanında ve hanesinde mevcut bulunan mâl-i mîri ile mean Asitane-i Saâdetime ihzar itdirdesin deyû ferman olmuşdur buyurdum ki *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi tarih-i mezbûre mahsub olmak üzere eylaet-i mezbûrelerin bedel-i nüzul ve avarız ve sürsatı tahsili merkum Abdülfettah nam kimesnenin uhdesinde olub mâl-ı mîriden zimmetinde baki kalan on bin şeş yüz guruş eda eylemedin firar itmekle imdi her kangınızın taht-ı kazasında bulunur ise mevcut bulunan mâl-ı mîri ile mean mübaşir-i mezbûre koşub Asitane-i saadetime ihzar eylesesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılâsin tahriren fî el-yevmü's-sâbi aşer min şehr-i muharremü'l-haram sene tisa ve tisin ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 7/Belge 16

Padişahın Ayntab ve Kilis Kadıları, Maraş ve Ayntab Mütesellimleri ve Kilis Voyvodası eliyle avarız, nüzul ve sürsat bedellerini zimmetine geçiren Abdülfettah'dan bu bedellerin derhal tahsil edilmesi için ferman yollaması

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkam madinü'l-fazl ve'l-kelam Mevlana Kilis kadısı zidet fezaile ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Maraş ve Ayıntab mütesellimleri ve Kilis voyvodası zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere Maraş ve ayıntab kazalarının Avârız ve bedel-i nüzul ve sürsat bedelleri tahsili Ayıntab sakinlerinden Abdülfettah nam kimesneye deruhte tarih-i mezburdan bu âna gelince mal-ı miriyi teslim-i hazine eylemeyüb ol taraflarda bazı mültezimler iltizam idüb tahsili mucebince zikr olunan mültezimlerden mal-ı miriyi talep eyledikde ihtifa idüb mal-ı miri zimmetlerinde kalmağla mezbur vaktinde bulunursa bi eyyi hal ele götürüb mal-ı miriyi bi eyyi hal tahsil ve bir gün evvel teslim-i hazine itdirmekde dikkat ve ihtimam eylesesiz deyu fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi mezbur ol taraflarda her kanda bulunursa ele götürüb tarih-i mezburda deruhde eyledüğü avarız ve bedel-i nüzul ve sürsat bedel-i malın kendüden veyahud tarafından temessüki ile deruhde idenlerden bir gün evvel tahsil ve teslim-i hazine itdirdüb taallül ve niza itdirmeyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılasın tahriren fî el-yevmü's-sâni aşer min Rebiül ahir sene tisa ve tisin ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 7/Belge 17

Maraş avarız ve nüzul bedellerinin tahsildarlığına İbrahim Ağa'nın vekil tayin edilmesi

İzzetlü karındaşım Abdülfettah Ağa huzurlarına der-tahiyyât muhabbet ... ruhani ve teslimat meveddet ... ithafla vâhiden aklandıktan sonra inha ve ilam olunan budur ki benim karındaşım üzerinize edası lazım gelen Maraş avarız ve nuzul mal tahsili için ve ahzar için ferman-ı âli şân sadır olub ve efendimiz Yusuf efendiden ... mektublar varid olub ve temessükleri varid olmağla bizi bu mal-ı miri cemine tayin eylemişler mektubları ve temessüki mucebince biz dahi tarafımızdan İbrahim Ağayı bu musalaha vekil nasb ve tayin eyledik hal-i varaka vusûlünde gerekdir ki on bin beş yüz guruş mal-ı miriyi İbrahim Ağaya teslim idüb ... cevabınız varise mea İbrahim Ağayla ...

Mine'l-fakîr Hüseyin Ağa

Elinde mevcut akçeyi teslim idüb bundan madâsın lazım gelen mal-ı miri bir gün mukaddem virmeğe say eyleyesiz zîr bu bâbda çok zaman görmeğe mukarrerdir

Sayfa 7/Belge 18

Hasan Efendi'nin oğlu Mehmed'in babasının yerine imam tayin edilmesi hakkında berat-ı hümayun

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntab kazasına tabi Hıyam nam karyede vaki cami-i şerifde İmam olan Hasan kendi hüsn-i rızasıyla sulbi oğlu işbu Darende-i ferman-ı hümayub Mehmed nam kimesneye fâriğ olub mezbur dahi her vechle mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek bâbında inayet taleb itmeğın kasr-ı yedi vaki ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunı virdüm ve buyurdum ki varub mezbur zikr olunan cami-i şerifde babası yerineimam olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi nim akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruh ve devam-ı ömr ü devletimçün duya müdavemet göstere ol bâbda taraf-ı aherden ferd mani olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bilüb alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi evâil-i Şehr-i recebü'l-mücerreb sene seba ve tisin ve elf kayd fi 15 cemaziyel ahir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye

Sayfa 8/Belge 19

Sefer-i Hümayun için Anadoludaki tüm yöneticilere asker toplama emri ve bu emre muhalefet edenlere cezai yaptırım uygulanması hakkında ferman

Emirü'l-ümerâi'l-kiram kebirü'l-küberâi'l-fıham zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sahibü'l-izz ve'l-ihtişam el-muhtas bi mezid-i inâyetü'l-melikü'l-muîn ber-vech-i arpalık Bolı ancağına mutasarrıf olan Ahmed dâme ikbale tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki inşâallâhu teâlâ evvel-i bahar hacetse âsârda sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olduğı ecluden memâlik- Anadolıda sefer-i hümayunuma memur olan vüzerâ-yı izamım ve mir-i miran-ı fıham ve ümerâ-i kiram ve derga-ı muallam müteferrikaları ve çavuşları ve divan-ı hümayunum ve defter-i hakani katibleri ve şakirdleri ve züema ve erbab-ı tımar ve altı bölük halkı ve dergah-ı muallam yeniçerileri ve cebeci ve topcı ve top arabacıları ve sayır birden bine ve binden yüz bine varınca sefer-i hümayunum ve muhafazaya memur dirlik tasarruf idenleri cümlesin evlerinden ve yerlerinden ihrac ve sefer-i hümayun ve muhafazaya sürmeğe sen memur ve yanına dergah-ı muallam yeniçerileri ve altı bölük ocakları tarafından mübaşir tayin olunmuşdur imdi kendin varmağa muhtac olan yerlere bi nefsihi varub ve etrafa

mukaddem mutemed aleyh ademler gönderüb sefer-i hümayuna ve muhafazaya memur olan tavayif-i askerden evlerinde bulunanları zabıtları marifetiyle evlerinden ve yerlerinden ihrac sefer-i hümayuna ve muhafazaya memur olanları dahi herkesi memur oldukları mahalle sürüb vakt ü zamanı ile hidemât-ı alıyyemde mevcut bulunub muhassıl bir ferd evlerinde ve yerlerinde kalmayub ve avdetde itaat itmeyüb evlerinde bulunanları izn-i şerle kapuları önlerinde salb ve haklarından gelüb ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve gerüde müsella ve ... ademlerinde vakt ü zamnıyla sefer-i hümayunuma gelmekle vakt-i tam ve ihtimam malen kelam eylemek bâbında ferman-ı ali şanınm sadır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vusûl buldukda bu babda sadır olan ferman-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi sen ki mir-i miran muma ileyhsin tehir ve tavakkuf itmeyüb kendin ve ... muhtac olan yerlere bi nefsiih varub ve etrafâ mukaddem mutemed aleyh ademler gönderüb sefer-i hümayun ve muhafazaya memur olan tavayif-i askerden evlerinde bulunanları vakt ü zamnıyla sefer-i hümayununda ve muhafazada mevcut bulunmak üzere zabıtları marifetiyle evlerinden ve yerlerinden ihrac ve irsal ve hidemat-ı alıyyemde mevcut bulunmaları hususunda takayyüd ve ihtimam idüb avdetde itaat itmeyüb evlerinde bulunanları izn-i şerle kapuları önünde salb ve haklarından gelüb ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve güzide ve müsella ve müstevfa ademlerinle vakt ü zamnıyla sefer-i hümayunuma gelmeğe bezl-i tabe müstevan eylesin husus-ı mezbur ehem-i mühimmât-ı din ü devlet ve elzem-i levâzımât-ı mülk-i saltanat olmağla ve zaman sayire kıyas olunmaz bu husus mutlak sana tefviz ve sipariş olunmağla bi'l-cümle senden mesuldur şöyleki bundan sonra etraf ve cevanibe ademler tayin olunub tahabbus olundukda itaat itmeyüb evlerinde bulunanları bilâ tavakkuf haklarından gelindikden sonra gayri senin müsamaha ve ^'adem-i müsadene Hamel olunub bir vechle özr ve cevabın isfa olunmayub sen ki mazhar-ı atab ve ikab olman mukarrerdir âna göre emr-i şerifimin mazmunı dahi ve mecman-ı nâs olan mahallerde nida cümlesine ilan ve işâat itdiresizki veballeri boyunlarına sonradan bilmedik ve âgâh olmadık deyü özr ve bahane eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî evâhir-i şehri rebiül ahir sene tisa ve tisin ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 8/Belge 20

Düzenlenecek Sefer için Halep'de bulunan yöneticelere asker toplama emri ve bu emre muhalefet edenler için cezai yaptırım uygulanması hakkında buyruldu

Hazret-i Mevlana-yı fazilet-meab bi'l-fazl Halebde seccade-nişîn şeriat-ı garâ olan faziletlü efendi hazretleri zîde kadre fezâyil ve eyalet-i mezbûrede vak, kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkam

kadı efendiler zide fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan elviyede vaki olan mütesellimler ve kethüda yeri ve yeniçeri serdarları ve ayan-ı vilayet ve sayir iş erleri inhâ olunur ki inşaallahu teâlâ işbu sene-i mübarekede evvel-i bahar hacetse âsârda sefer-i hümayun muhakkak ve mukarrer olduğu eelden memâlik-i Anadoluıda vaki bi'l-cümle züema ve erbab-ı tımar ve altı bölük halkı ve yeniçeri ve cebeci ve topcı ve arabacı ve top arabacıları birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf iden sefer-i hümayuna memur olan tavayif-i mezburun memur oldukları mahalde bulunub yerlerinde ve evlerinde kalub sefer-i hümayuna memurlar iken mevcut bulunmayanları kapuları önünde salb olunmaları bâbıdan ferman-ı hümayun cihanmutâ varid olmağın ber-muceb-i emr-i ali tarafımızdan dahi buyruldu tahrir *** ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşruh üzere amel olunub dahi bi'l-cümle tavâyif-i mezburi birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenleri avk ve tehir itdirilmeyüb yerlerinde ve evlerinden ihrac ve bir yerde eğlendirmeyüb bir gün evvel sefer-i hümayunda mevcut itdirilmekte ihtimam eyleyesiz şöyle ki itaat itmeyüb vakt ü zamaniyla memur oldukları mahalde bulunmayanları kapuları önünde salb olunmaları emr-i mukarrer bilüb âna göre agah ve haberdar olalar ihmal ve müsamahadan bi gayet ihtiraz olunub mucabi-i buyruldu ile âmil olalar deyu buyruldu fi 24 ... sene 99 kayd fi 13 cemaziyel ahir sene 99

Sayfa 9/Belge 21

Ayntab mahkemesinde muhızırbaşılık yapan Mustafa taht değişikliği üzerine yeniden muhızırbaşılık beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Haliya devlet ü ikbâl ve saadet ve iclâl ile serîr-i saltanat-ı Osman ve taht-ı hilafet-i cihanbâni üzere cülus-ı hümayun saadet-makrunum vaki olmağla umumen tecdid-i berat ferman-ı ali şanın olmağın bundan akdem Ayntab mahkemesinde berat-ı ali şan ile muhızırbaşı olan işbu tevkî-i refü's-şânı hakani Mustafa der-saadetime gelüb elinde olan beratın tecdidin rica eylemeğın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem zuhura getürüb atik beratı mucebinca bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden bu berat-ı hümayun meserret-makrunı virdüm ve buyurdum ki mezbur Mustafa varub mahkeme-i mezbûrede kemâkân muhızırbaşı olub hidmet-i lâzimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra kadîmden muhızırbaşı olanlar minval üzere zabt ve tasarruf idegelmişler ise mezbur dahi ol minval üzere mutasarrıf ola ol bâbda taraf-ı aherden hiç ferd mani ve müzahim olmayub dahl ve taarruz

kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü's-sâmin aşer şehri rebîü'l-ahir sene tisa ve tisin ve elf kayd fî 13 cemaziyel ahir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 9/Belge 22

Ayntab Mahkemesi Muhzırbaşısı Mustafa'nın görev beratının yenilenmesine rağmen Ayntab'da yer alan memurların bu beratı hiçe sayarak bu kişiye haksızlık yapması ve şikayet üzere padişah tarafından Muhzırbaşısı Mustafa'ya görev ve yetkileri çerçevesinde davranılmasını emreden ferman

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ ayıntab kadısı zîde fezâyile ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab mütesellimi *** zîde kadre tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Ayıntab mahkemesinde muhzırbaşısı olan Mustafa halen der-saadetime arz-ı hal idüb zikr olunan muhzırbaşılık birkaç sneden berü bana hümâyûn ile tevcih ve yedine maliye tarafından berat-ı ali şan virilüb hizmetde kusurum azl icab ider halim yoğiken bazı kimesnler askeri ve nişan beratşarı hilaf ü kanun zabta mani olub bana ziyade gadr iderler deyû bildirüb yedinde olan cedid berat-ı ali şan mucebince zabtı mani için emr-i şerifim virilmek rica eylemeğin imdi yedinde olan berat-ı ali şanım mucebince zabt itdiriüb ahara müdahale itdirilmeye deyu fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi zikr olunan muhzırbaşılık mezbur Mustafa yedinde olan cedid maliye berat mucebince kadimden olageldüğü üzere zabt ü tasarruf idüb askeri ve nişanlı beratlarıyla kat'â müdahale itdirmeyüb husus-ı mezbur için şikayet olunub ... muhtac eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî el-yevmü's-sâmin şehri rebîü'l-ahir sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 9/Belge 23

Timar, belediye ve tersane gelirlerinin toplanması hakkında emr-i şerif

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Maraş kadısı zîde fezâyile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-kelâm Malatya ve Ayıntab ve Kars kadıları ve Maraş eyaletinde olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân alaybeğileri ve çeribaşlar ve sayir iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Maraş eyaletinde züema ve erbab-ı timarların bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere bedeliyelerin cem ve

tahsil olmak lazım ve mühim olmağın tersane-i amirem mühimmatıçün kıdvetü'l-emâcid ve'l-ayân bi'l-fiil tersane-i amirem emini Halil zide mecdeye deruhde olunub defterhane-i âmiremde virilen ahmâl defteri mucebince her bin akçe yazularındann sekiz yüz akçe olmak üzere bedeliyelerin cem ve tahsil ve teslim itdirilmek fermanım olmuştur buyurdum ki hükmi şerifimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi eyalet-i mezbûrede vaki züemâ erbâb-ı tımarın bedellerin hazine-i âmirem defterin be-vech-i maktu otuz yük olub ve defterhâne-i âmiremden virilen icmal defteri sureti mucebince her bin akçe yazularından tarih-i mezbûre mahsub olmak üzere sekiz yüz akçe bedellerin mübaşir-i mezbûre cem ve tahsil ve tersâne-i âmirem mühimmâtıçün teslim itdirmekde takayyüd ve ihtimam idüb hilaf-ı emr ve defter kimesneye taallül ve muhalefet itdirmeyesiz cânib-i miriye özr ve zarar olmak bâbında bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fi el-yevmü'l-hamis min rebü'l-evvel sene tisa ve tisin ve elf kayd fi 17 min cemaziye'l-ahir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 10/Belge 24

Ayntab'da yer alan belediye ve tımar gelirlerinin Kasım Ağa tarafından toplanması hakkında emr-i şerif

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

İşbu bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere eyalet-i Maraş züema ve erbab-ı tımar bedellerin ferman-ı şerif ve sureti icmal defter-i hakani mucebince taraf-ı saltanat-ı aliyyede cem ve deruhda ve iltizamda olmağla biz dahi Ayntab sancağında vaki olan bedeliye züema ve erbab-ı tımar bedellerin cem ve tahsil olunmak üzere işbu hafız-ı tezkere Kasım Ağaya deruhde olunmuştur zikr olunan sancakda ve nahiyesinde ... züemam ve tımar var ise tasarruf iden kimesnelerden ferman-ı şerif ve sureti icmal defteri mucebince ve tahsil olunub tarafımızdan ve taraf-ı ahardan bir kimesne müdahale eylemeye tahriren şehir-i cemaziye'l-ahir sene 99

Sayfa 10/Belge 25

Maraş'ta bulunan Çeltük mukataası ve defter kethüdalığı mukataasının Halil Ağa'nın deruhte etmesi hakkında

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Kerîme-i muhtereme-i padişahi devletlü saadetlü efendimiz Hatice sultan hazretlerinin havas-ı şerifelerinden olub Maraş sancağında vaki çift Elbistan mukataası ve yine Maraşda vaki

çeltük mukataası tevabii ile ve yine Maraş defter kethüdalığı mukataası tevabii ile zikr olunan üç mukataa işbu bin doksan dokuz senesi martı ibtidasından bir sene tamamına değin zabt eylemek bais olmuşdur Halil Ağa zide kadre deruhde ve tefviz olunmağla vaki olan aşar-ı şerîye ve rusum-ı örfîye ve cürüm ve cinayet ve bâd-ı hevâ ... beytü'l-mal âmme ve hassa ve sayir cüzî ve küllî âid ve raci olan hukuk ve rüsûmatını vech-i meşruh üzere üç mukataasını sabıkadan minval üzere zabt ve tasarruf oluna gelmiş ise mûmâ dahi ol minval üzere ahz ve kabz ve zabt ve tasarruf eyleyüb ve havas-ı mezburların külli'l-vücûh mefrûzü'l-kalem serbest olmağla rüsûm-ı serbestiyesine fer ve mani ve müzahim olmaya tahriren fî gurre-i şabanü'l-muazzam sene 1098 kayd fî 18 cemaziye'l-ahir sene 99

Sayfa 10/Belge 26

Ayntab'da Amo Mahallesinde Tarancık Camisinde müezzin olan Ahmed'in ölmesi üzerine Halil'e müezzinlik beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Amo mahallesinde vaki Tarancık Cami-i Şerifinde yevmi bir akçe vazife ile müezzin olan Ahmed fevt olub yeri mahlul olmağla yerine işbu râfi-i tevkî-i refî-i hümâyûn Halil her vechle mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek bâbında kadısı naibi Mevlânâ Abdüsselam arz eylemeğın vaki ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunı virdim ve buyurdum ki varub mezbur müezzin olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonravâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet göstere şöyle bilüb alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fî evâhir-i şehr-i rebîü'l-âhir sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 10/Belge 27

Ayntab'da Bey Camisinde müezzin olan el-hac Ali'nin ölmesi üzerine Seyyid Hasan'a müezzinlik beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Beğ Cami-i Şerifinde yevmi bir akçe vazife ile müezzin olan el-hac Ali ahir camie müezzin fevt olub yeri mahlul olmağla yerine işbu râfi-i tevkî-i refî-i hümâyûn Seyyid Hasan her vechle mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek bâbında kadısı naibi Mevlânâ Seyyid Abdüsselam arz itmeğın vaki ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunı virdim ve buyurdum ki mezbur müezzin olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan

sonra yevmi bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü dvletimçün duaya müdavemet göstere şöyle bilüb alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fî evâhir-i şehri-rebiü'l-âhir sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 10/Belge 28

Ayntab'da Sam köyündeki cami-i şerifte hatip olan Ebu Derda'nın ölmesi üzerine Seyyid Hasan'a müezzinlik beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Sam nam karyede vaki cami-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile hatib olan Ebu Derdâ fetvt olub yeri mahlul olmağla yerine işbu râfi-i tevkî-i refî-i hümâyûn Seyyid Hasan her vechle mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek bâbında kadısı naibi Mevlânâ Seyyid Abdüsselam arz itmeğın vaki ise sadaka idüb bu berat-ı hümâyunı virdim ve buyurdum ki varub hatib olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü dvletimçün duaya müdavemet göstere şöyle bilüb alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fî evâhir-i şehri-rebiü'l-âhir sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 26 cemaziyel ahir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 10/Belge 29

Vakıf Mütevellisi olan el-hac Abdullah Halife'ye daha önce verilen berat-ı hümâyunun yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Subiye ağzı dimekle maruf Sûkda vaki mağara mescidinde vakt-i zuhrda imam ve evkafına mütevellî olan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî el-hac Abdullah Halife bi'l-fiil berat-ı şerif ile mutasarrıf olub sene tisa ve tisîn ve elf muharremü'l-haramının ikinci günü cülus-ı hümâyun saadet-makrunum vaki olmağla der-saadetimden müceddeden berât-ı şerifim virilmek ricasına yedinde olan berat-ı atik mucibince üzerinde ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyunı virdim ve buyurdum ki varub mezbur kemakan zikr olunan mescide imam ve mütevellî olub lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra üslub-ı sabık üzere yevmi mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü dvletimçün duaya müdavemet göstere mezburun resm-i mîrisin mütevellis yedinden teslim-i hazine oluna şöyle bilüb alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fî evâil-i şehri-rebiü'l-evvel sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 28 cemaziyel ahir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 11/Belge 30

Ayntab Sancağındaki avarız gelirlerinin toplanması için gönderilen emr-i şerif

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ ayntab kadısı zîde fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Ayntab sancağında vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki hazine-i amiremde mahfuz olan mevkufat defterlerinde liva-i mezburda vaki kadılıkların beş yüz üç ve bir rub avarız haneleri olub bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen avarız arlın cem ve tahsil olunmak lazım ve mühim olmağın *** deruhde olunub eline mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti virilmeğın zamanı hulul eyledikde mucebince cem ve tahsil itdirilmek fermanım olmuştur buyrudum ki hükm-i şerifimle mübaşir-i mezbur vardıkda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi liva-i mezburda vaki kadılıkların ol mikdar avarız hanelerinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere her bir hanelerinden dörder yüz akçe avarızların irsal olunan mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti mucebince zamanı hulul eyledikde cem ve tahsil itdirüb kimesneye taallül ve muhalefet itdirmeyesiz ve bundan ma'dâ mübaşir-i mezburun cihet-i maişetiçün her bir hanelerinden ellişer akçe dahi aldırub bundan ziyade bir akçe ve bir habbe almaya ve aldirmayasız ve hîn-i tahsilde alınan akçenin her yüz sekiz akçesinden bir aynı esedî gurusı aldırulub ziyade ve noksan aldirmayasız küsr-i defterden ve noksan haneden vi ziyade talebiyle zulm ve taaddîden bi gayet ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fi el-yevmü'l-hamis ve'l-ısrîn min şehr-i ramazanü'l-mübareke sene semane ve tisîn ve elf

Sayfa 11/Belge 31

Ayntab ve Telbeşar Kazalarının avarız ve nüzul bedellerinin toplanması hakkında emr-i şerif

mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Ayntab sancağında vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki matbah-ı amirem ocaklıklarından bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere Ayntab kazasının dört yüz otuz yedi buçuk avarız ve nüzul hanesi ve Telbeşar kazasının altmış beş buçuk ve bir rub avarız ve nüzul hanesi ki ceman liva-i mezburun beş yüz üç ve bir rub avarız ve nüzul hanesi olub mukaddemâ mübaşirin yedine virilen emr-i şerifin ve suret-i defterde tasrih olunduğı üzere bir an ve bir saat eğlendirmeyüb emr-i şerifim vardığı gibi ber-vech-i tacil ve bir gün

evvel tahsil ve dahil-i hazine-i amire itdirmekde her biriniz ziyade dikkat ve ihtimam idüb avk ve te'hirinden bi gayet ihtiraz eyleyesiz deyû fermanım olmuşdur buyrudum ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi kat 'â te'hir ve tevakkuf ve bir vechle bir ferde taallül ve niza itdirmeyüb emr-i şerifim vardığı gibi tarih-i mezbura mahsub olmak üzere mukaddema mübaşirin yedine virilen emr-i şerif ve suret-i defter mucebince liva-i mazburun avarız ve bedellerin ber-vech-i tacil bir gün evvel tahsil ve bir saat mukaddem dahil-i hazine-i amire itdirmekde her biriniz ziyade dikkat ve ihtimam idüb avk ve tehirinden bir ferde özr ve bahane itdirilmekden bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fî el-yevmü's-sâdis aşer rebiül evvel tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 11/Belge 32

Ayntab Sancağındaki nüzul bedelinin toplanması için gönderilen emr-i şerif

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Ayntab sancağında vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki hazine-i amiremde mahfuz olan mevkufat defterlerinde Ayntab sancağında vaki olan kadılıkların beş yüz üç ve bir rub avarız haneleri olub matbah-ı amirem ve ocaklığı olmağla bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere bedel-i nüzullari cem ve tahsil olunmak lazım ve mühim olmağın *** deruhde olunub eline mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti virilmeğın mucebince cem ve tahsil itdirilmek emrim olmuşdur buyrudum ki hükm-i şerifimle mübaşir-i mezbur vardıkda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi liva-i mezburda vaki kadılıkların ol mikdar nüzul hanelerinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere her bir hanelerinden altışar yüz akçe bedel-i nüzulların irsal olunan mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti mucebince cem ve tahsil itdirüb hilaf-ı emr-i defter kimesneye taallül ve muhalefet itdirmeyesiz ve bundan ma'dâ mübaşir-i mezburun cihet-i maişetiçün her bir hanelerinden otuzar akçe dahi aldırub bundan ziyade bir akçe ve bir habbe almaya ve aldırmayasız ve hîn-i tahsilde alınan akçenin her yüz on akçesinden bir aynı esedî gurusı aldırulub ziyade ve noksan aldırmayasız küsr-i defterden ve noksan haneden ve fermanan ziyade talebiyle zulm ve taaddîden bi gayet ihtirâz eyleyesiz ve zikr olunan bedel-i nüzul tahsiliçün mukaddema emr ü defter virilüb zayı olmağla mükerrerden ve bir senede reaya fukarasından tekrar talebiyle tahsil olunmakdan bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fî el-yevmü'r-râbi aşer min şehr-i rebiül evvel sene semane ve tisîn ve elf kayd fî 27 Cemaziyel ehir sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 12/Belge 33

Mansur Ağa'nın Kayapınar'ı bölgesinin kendine deruhte edilmesi talebi

Kıdvetü'n-nevvâbü'l-müşriîn Ayıntab kazasında nâibü'ş-şer' olan Mevlânâ *** zîde ilme tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Mansur zide kadre der-saadetime arz-ı hal idüb ... el-muhsenât tarih-i mestûrân Hatice Sultan zide iffetuhânın mutasarrıf olduğu haslarında Maraş defter kethüdalığı hasına tabi Ayıntab kazasında vaki Kayapınarı dimekle maruf mezra hâli ve harabe olmağla şen ve âbâdan idüb ve beher sene has tarafına ellışer gurus virmek şartıyla bin doksan sekiz senesi martı ibtidâsından zabt eylemek üzere mezra-i mezbûreyi müşârün ileyhânın kethüdalığı hizmetinde olan Mustafa zîde mecde kendüye deruhde ve yedine memhurlu mamul-i bih zabıt temessüki virdüğün bildirüb şerle yedinde olan mamul-i bih temessük mucebince zabt ü tasarruf ve bi hasbeü'ş-şer ve'l-kanun müşârün ileyhâya aid olan mahsulatı ahz ve kabz itdirilüb hilaf-ı şer ve kanun mugayir-i temessük ahardan bir ferd asla ve kat'â dahl ve taarruz itdirilmemek bâbında emr-i şerifim rica itmeğin hass-ı mezbur mülhakatından olan mezra-i mezbûreyi kethüda-yı muma ileyhin virdüğü mühürlü mamul-i bih temessük mucebince mezbur Mansur zîde kadreye zabt ü tasarruf ve bi hasebü'ş-şer ve'l-kanun müşârün ileyhâ tarafına aid olan mahsulatın ahz ve kabz idüb hilaf-ı şer ve kanun ve mugayir-i temessük emr-i hümayun ahardan bir ferdi kat'â dahl ve taarruz itdirmeyesiz ve buy mukaddema emr-i şerif virilüb lakin hâlâ taht-ı âli baht üzre cülus-ı hümayun saadet-makrunum vaki ve ref olmağla ol emr-i şerifi der-saadetime getirüb tecdid olunmak rica eylemeğin buyurudm ki hükm-i şerifim bu babda mazmun-ı mesfur üzere mukaddema virilen emr-i şeriifm mucebince amel idüb hilafına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız

Sayfa 12/Belge 34

Hatice Sultan'a ait olan Ayntab hasından Kayapınarı olarak bilinen yerin Mansur Ağa'ya kullanmak ve düzenlemek için yılda elli kuruşa verilmesi ile ilgili temessük

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Kerime-i muhtereme-i pâdişâhî devletlü saadatlü Hatice sultan hazretlerinin Maraş defter kethüdalığı hasları mülhakatından olub Ayıntab hasına vaki Kayapınarı dimekle maruf mezra hâli ve harabe olmağla bâisü't-temessük Mansur Ağa senede elli gurus virmek şartıyla şen ve âbâdân eylemek taleb ve râğib olub hassa her vechle enfê olmağın işbu bin doksan sekiz senesi martı ibtidâsından mezra-i mezburi şen ve âbâdân eyleyüb senede elli gurus mukataasın has zabitlerine eda eylemek üzere mezbur Mansur Ağaya deruhde olmağın işbu zabıt temessüki yedine virilmiştir ba'de'l-yevm uhdesinde olub senesine elli gurus

mukataasın has zabitlerine eda eyledikce kimesne mani ve müzahim olmaya tahriren fî tarih-i mezbur sene 97

Sayfa 12/Belge 35

Kayapınar Köyünü yıllık elli kuruşa kiralayan Mansur Ağa'ya bu konuda verilen temessük gereğince işlem yapılmasının emredilmesi

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

İşbu bin doksan sokuz senesi martının ibtidasından bir sene tamamına değin seyyidü'l-muharrerât Hatice Sultan dâme iffetühânın haslarından olub ve iltizamımız olan defter kethüdalığı aklâmından Kayapınar nam karye işbu bâisü't-tezkere Mansur Ağanın sene be sene ellişer guruş olmak üzere maktu ve deruhtesinde olunub yedinde sultan-ı müşarün ileyhânın kethüdalarının dahi maktu ve deruhtesini olmak üzere temessüki mucebince ferman-ı şerifleri olmağla ber-muceb-i temessük ve ferman zikr olunan karye-i mezbûrenin zabtı için temessük virilmiştir benüm izzetlü karındaşım bade's-selam maktu olan elli esedi guruşu mezbur Mansur Ağadan alub Kayapınarı karyesini kendüsine zabt idüb mahsulüne ve sayır rüsûmına müdahale itmeyesin. Kayd fî selh-i cemaziye'l-ahir sene 99

Sayfa 12/Belge 36

Ayntab'da bulunan mahallelerdeki hanelerin avarız bedelleri

Oldurki Medine-i Ayntab tevâbii olan Burç ve Telbeşar nahiyelerinin beş yüz üç rub avarız hanelerinden işbu bin doksan dokuz senesinde vaki avarız ve bedel-i ... tahsili için emr-i ali ve suret-i defter-i mevkufat sadır olmağla ... Medine-i merkumenin ayan ve iş erleri ve ... ittifak ve marifetiyle nefsi-i şehir ve nevâhisinin ... ve muhasıl olan hanesinden gayrı tahsili mümkün olan hanelerinin defteridir ki mübaşiri olan Ali Ağa yedine virilen defterdir ki zikr olunur tahrirein fî gurre-i recebü'l-ferd sene tisa ve tisin ve elf

Mahalle-i	Hane
Boyacı	2,5
Seng-i nakkaş	2,5
Karasakal	1,5
İbn-i kör	4
Cevizlice	4
Kürtünciyan	9
Kürtünciyan	13
Ehl-i cefa	3

Şehreküsti	19
Çukur	8
Tıslaki	4
Şarkıyan	3
Kızılca mescid	6
Ali nacar	13
İbni Şeker	9
İbn-i ...	18
Hayik Müslüman	8
Bostnacı	5
Kurb-ı bostancı	3
Amo	18
Kanalıcı	7,5
Seng-i hoşkadem	4
Akyol	9
Hayik zımmıyan	3
Tarla-i atik	11
Tarla-i cedid	4
Tevbe	6,5
Eblehan	4
Kastel	3
Seng-i tavil	4
Kurb-ı zincirli	3,5
Monla Ahmed	1
Kozanlı	1,5
Kayacık	0,5
Tarla-i cedid	0,5
Hayik baba	0,5
Cevzilice	1
Şehreküsti	1
Hızır çavuş bostanı	1
Han altı	1 rub
Kurb-ı Beğ	1 rub
Saray ...	1 rub
Hacı Baba	1
Cevad-ı Kozanlı	1
Beğ	3
...	3
Nefs-i Kozanlı	2
Kayacık	3

Cabi

6

Yekün hane 241,5

Sayfa 14/Belge 37

Ayntab Sancağına bağlı Himyeri adlı köyün berat-ı hümayun ile tımar olarak Mehmed'e verilmesi, ancak bu beratın kaybolması üzerine padişah tarafından bazı şartlarla yeniden verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Çün reâyet ve ilzam zümre-i siyad ve himayet ve iltizam ashâb-ı üzz ü can ... kerime-i havâkin saadetlü dest-kârım rehber-i binâ-i Ali zâlîke orta boylu ela gözlü açık kaşlu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hakani Mehmed südde-i saadetime gelüb Ayntab sancağında nehrül cevaz nahiyesinde Himyeri nam karye e gayrıdan on bin akçe tımar bundan akdem kendüye tevcih olunub berat-ı şerifimle üzerinde iken elinde olan beratı zayi itmekle zayiden virilmek babında inayet rica itmeğın mucebince tımarı olduğı sancakda sakın olub alaybeğisi bayrağı altında sefere itmek şartıyla tevcih olunamğıçün sene tisa ve tisin ve elf cemaziyel evvelinin evâilinde hükm-i şerifim virdikden sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın bade ruznâmçe-i hümayunuma müracaat olundukda sene semane ve tisîn ve elf şevvali'l-mükerrerinin on beşinci günü üzerinde olduğı mestur ve mukayyed bulunmağın zikr olunan on bir bin akçe tımar vech-i meşruh üzere zayiden merkum Mehmede tevcic olunub südde-i saadetimden layık ve evla ve sezâvâr ve ... görüb virdüm ki zikr olunur

Himyeri tabi-i diğér kızılcakendi tabi-i mezbur mea rüsum 13621

Karaüyük tabi-i m mea rüsum 7000

20761 / 20000 11000

Ve buyurudum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezâif-i mezbûre-i mevfûre ve mesâi-i meşkure asâkir-i mansure ve ber-muceb-i defter-i hakani bî kusûr-ı merî müeddî kıla ol babda efrâd-ı ferideden hiç ehad mani ve dahi olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tarih-i zuhriye 22 şehr-i cemaziye'l-ülâ sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 23 Receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 12/Belge 38

Ayntab'a bağlı Karesul köyü ve etrafında berat-ı hümayun ile yirmi bin akçelik zeamet verilen Kasım'ın kendisine verilen berat-ı hümayunun aksine haksızlık yapılması ve bunun üzerine kendisinin padişaha şikayette bulunup padişah tarafından Kasım'ın

Antep Alaybeyliğine tayin edilmesi ve kendisine herhangi bir haksızlık yapılmasının engellenmesini isteyen emr-i şerif

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümeħhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletinde mutasarrıf olan vezirim *** Paşa edâmallâhu teâlâ iclale tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Dârende-i ferman-ı vâcibü'l-izân Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb ayıntab sancağında ve nahiyesinde Kararesul nam karye ve gayrında yirmi bir bin akçe zeamete mutasarrıf olub Ayıntab Sancağı alaybeğiliği üzerinde iken ahardan diğerk Kasım hilaf-ı inha alub gadr itmekle ibkâ ve mukarrer kılınmak babında inayet rica itmeğın ibka ve mukarrer tevcih olunub hidmet-i mezburda istihdam eylemek emrim olmuştur buyurdum ki sadır olan emrim üzere mezkûr kasım zide kadreyi Ayıntab sancağı alaybeğiliği hidmetince kemâkân istihdam eyleyüb min bade ahardan alub dahl iden mezkûr diğerk Kasım ve taraf-ı ahardan bir ferdi dahl ve taarruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahrirein fî evâsıt-ı şehr-i cemaziyel evvel sene tisa ve tisin ve elf kayd fî 3 receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 12/Belge 39

Ayıntab'a bağı mahallerde toplanan gelirlerin Kılıç Mehmed Bey'e verilmesi ve toplanan dokuz yüz esedi kuruşun üç yüz kuruşunun merkeze gönderilmesinin emredilmesi

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Ayıntab sancağında ve nahyesinde Kelpen? Nam karye ve gayrıdan berat-ı padişahi ile mutasarrıf olduğumuz zeametimizi bin doksan dokuz senesinde vaki martı ibtidasından bir sene tamamına değıın mahsulat ve rüsumat ve bâd-ı hevasın cüzî ve külli tarafımıza aid olan işbu hâfiz-ı temessük Kılıç Mehmed Beğ dokuz yüz esedi guruşa deruhde ve iltizam idüb meblağ-ı mezburdan üç yüz guruş tarafımıza ahz ve kabz olunub baki kalan altı yüz guruş mahalline eda ve teslim idüb zeamet-i mezkûrı zabt ve rabt idüb taraf-ı ahardan kimesne müdahale eylemeye tahriren sene 1099

Sayfa 12/Belge 40

Seyyid Mustafa bin Seyyid Mehmed'e verilen görev beratının süresinin bitmesi üzerine padişah tarafından yeniden verilen berat-ı hümayun

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâliyâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem Ayıntab ihtisabı mukataası malından almak üzere yevmi altı akçe vazifeye mutasarrıf olan işbu dârende-i ferman-ı hümayun meserret-makrûn-ı hâkânî Seyyid Mustafa bin Seyyid Mehmed yedinde olan atık beratı Der-saâdetime götürüb tecdidin rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda götürüb atık beratı mücebince bin doksan dokuz muharreminin ikinci gününden müceddeden bu berât-ı hümayun izzetmakrûnı virdim ve buyurdum ki mezbur varub vech-i meşruh üzere tayin olunan yevmi altı akçe vazifesin kemâkân Ayıntab ihtisabı mukataası malından emin olanlardan alub mutasarrıf ola ve resm-i beratı emin yedinden teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü'l-hâmis şehr-i rebîü'l-âhir sene tis'a ve 'ısrîn mie ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 15/Belge 41

El-hac Mustafa'ya verilen görev beratının süresinin bitmesi üzerine padişah tarafından yeniden verilen berat-ı hümayun

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâliyâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere yevmi on beş akçe vazifeye mutasarrıf olan işbu dârende-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî ... el-hac Mustafa Der-saâdetime gelüb elinde olan beratının tecdidin rica eylemeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhura götürüb atık beratı mücebince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden bu berât-ı hümayun izzetmakrûnı virdim ve buyurdum ki mezbur varub vech-i meşruh üzere tayin olunan yevmi onbeş akçe vazifesin kemâkân dimos-ı Ayıntab mukataası malından emin olanlardan alub devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdavemet üzere ola ve mezkûrun resm-i beratı mukataa-i mezbûre emini emin yedinde teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü's-sadis aşer şehr-i rebîü'l-âhir sene tisa ve tisin ve elf kayd fi7 receb sene

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 15/Belge 42

Ayntab Sancağı'nın Nehrü'l-Cevaz nahiyesine bağlı Küfr-i Cebel köyü ve etrafında altı bin akçe tımara sahip olan Mustafa'nın elindekilerin kardeşi Ömer'e verildiğini gösteren berat-ı hümayun

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-krân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda Nehrü'l-cevaz nahiyesinde Küfr-i cebel nam karye ve gayrıdan altı bin akçe tımara mutasarrıf olan Mustafa Becevi muhafazasında esir olub hayatı ve memâtı nâ malum olub tımarın ol vechle mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan beş bin akçe tımara ve emekdar olmağla bin akçe terakkiye emr-i şerifim virilen mezkûrun karındaşı orta boylu ela gözlü açık kaşlu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hakani Ömere virilmek babında inayet ricasına arz itmeğin mani yoğise sancağında sakin olub alaybeğisi bayrağı altında sefere itmek şartıya tevcih olunmağıçün sene tisa ve tisîn ve elf cemaziyel evvelinin evâsıtında hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan altı bin akçe tımar vech-i mezşruh üzere Becevi muhafazasında esir olan karındaşı Mustafa merkum Mustafa tahvilinden ibtidası ve terakkisi bedeli mezkûr Ömere tevcih olunub virdüm ki zikr olunur

Ve buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezayif-i mezbûre ve mevfûre ve mesâi-i meşkûre-i asâkir-i mansureden ber-mûceb-i defter-i hâkânî bî kusu-ı merî ve müeddî kıla ol bâbda efrâd-ı ferideden hiç ehad mani ve müzahim ve dâfş ve râfi olmayub bir vechle dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılaler kayd fî 9 Receb sene 99 tarih-i zuhriye tahriren fî 25 şehr-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 15/Belge 43

Seyyid Mehmed Şirvani Vakfının mütevellisinden olan Seyyid Mehmed'in beratının yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâlâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem Ayıntabda Tevbe mahallesinde vaki Seyyid Mehmed Şirvani evkâfının yevmi iki akçe vazife ile meşrutiyet üzere mütevellisi râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hakani Seyyid Mehmed zîde şerefe sıyâdete der-saadetime gelüb müceddeden berât-ı âli-şân virilmek bâbında inayet rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getirüb atık beratı mûcebince bin doksan dokuz muharreminin ikinci gününden müceddeden bu berât-ı hümayunı virdüm ve buyurdum ki mezbur Seyyid Mehmed şerefe sıyâdete varub külli evvele meşrutiyet üzere evkâf-ı mezbûre mütevellisi olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra tayin olunan yevmi iki akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsulünden alub mutasarıf ola ve mezburun resm-i beratın teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü's-salis şehr-i cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 11 Receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 16/Belge 44

Seyyid Şirvani Camii imamı olan Seyyid Hüseyin Halife'nin görev süresinin uzatılmasına dair berat-ı hümayun

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vâki Tevbe Mahallesinde Seyyid Şirvânî cami-i şerifinde (silik) imam olan işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Seyyid Hüseyin Halife zîde şerefe sıyâdetenin vakfiye-i mamul-i bihâsı üzere edâ-i hizmet idüb mûceb-i azli yoğiken âhirden Mahmud mahlul ve meşrûta değildir deyû hilâf-ı inhâ olub gadr eylemekle yedinde olan vakfiye mûcebince Mahmud ref'inden ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında inâyet ricâsına kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müşrîîn Ayıntab kazasında nâib-i şer' olan Mevlânâ es-seyyid Abdüsselam zîde ilme azr itmekle mûcebince tevcih olunmak bâbında bin doksan dokuz cemâziyel evvelinin onuncı günü târihiyle müverrah virilen berât-ı hümayunum sureti mûcebince tevcih ve ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümayûnı virdim ve buyurdum ki mûma-ileyh varub cami-i şerifde meşrutiyet üzere imam olub edâ-yı hizmet idüb bundan evvel imam olanlar âhirden bri ferd

mani ve müzâhim olmayub dahl ve taarrız kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-yevmü'l-âşir şehr-i cemâziye'l-evvel sene tis'a ve 'ışrîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 16/Belge 45

Kıyasoğlı Mescidinde imam olan Seyyid Hüseyin'in beratının yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Tevbe Mahallesinde vaki Kıyas oğlı Mescid-i Şerifinde imam olan işbu râfi-i tevki-i refi-i hümayun Seyyid Hüseyin bi'l-fiil mutasarrıf olub lakin bî berat olmağla Dersââdetimden müceddeden berât-ı şerifim virilmek bâbında inayet taleb itmeğin halen mutasarrıf ise mebzura sadaka idüb bu berât-ı hümayûnı virdim ve buyurdum ki varub mezbur zikr olunan mescid-i şerifde imam olub hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ber-vech-i hasbî mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve ...devâm-ı ömr ü devletim çün duaya müdâvemet göstere âhirden bir ferd mani olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren evâhir-i cemâziye'l-ülâ sene tis'a ve tis'in ve elf kayd fî 11 Receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 16/Belge 46

Pir Mehmed'e Ayntab Mukataasından günlük sekiz akçe ulufa karşılığı emeklilik maaşı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Dergâh-ı muallâm çavuşlarından yevmi on akçe ulufeye mutasarrıf olan işbu dârende-i fermân-ı hümayun meserret-makrûn-ı hâkânî Pir Mehmed emekdâr olmağla tekaüd ihtiyar itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb mutasarrıf olduğı ulufesinin iki akçesi hazine mânde olub yevmi sekiz akçe ulufesin dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere tekaüd zümresine ilhak idüb küçük ruznamçe derkenarı ile virilen ruus-ı hümayunum mücebince bin doksan dokuz rebiül evvelinin yedinci gününde bu berât-ı hümayûn-ı izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbur varub vech-i meşrûh üzere tayin olunan yevmi sekiz akçe ulufesin ber-vech-i tekâüd dimos-ı Ayntab mukataası malından emin olanlar yedinden alup mutasarrıf olub devâm-ı ömr ü devletim ediyesine müdâvemet üzere

olalar ol bâbda taraf-ı âhardan hiç ferd mâni ve müzâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-yevmü's-sâmin aşer şehri-rebiü'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 16/Belge 47

Seyyid Hasan'ın Veli'nin yerine duaguyan olarak tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda kal'ada İmam Gazali ruhiçün iki cüz'-i şerif tilavet iden Veli fâriğ olub terk-i hıdmet itmekle vaki olan ref' olunub yerine işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Seyyid Hasan her vechle mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berât-ı şerifim virilmek bâbında istid'â-yı inâyet itmeğın ferağı vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurudum ki varub mezbur cüz-hân olub hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıktan sonra yevmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdâvemet göstere şöyle bilüb alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî evâil-i şehri-cemâziye'l-ûlâ sene tis'a ve tis'in ve elf kayd fî 14 Receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 16/Belge 48

Yeniçeri serdarı Hasan'ın serdarlığının devam ettirilmesi

Şeriat-şîâr Ayıntab kadısı Efendi zîde fazle dürer-i tahıyyât-ı safıyyât ithâfindan sonra inhâ olunan oldur ki taht-ı kazânızda hâlen yeniçeri serdarı olan birinci bölüğün Hasan nam yoldaşınızı serdarlığı kendüye ibkâ ve mukarrer kılınmağın işbu mektub tahrir ve isdâr kılındı lede'l-vusûl mezburı kemâ-kân serdarlığı umûruna istihdam itdirüb âharı dahl itdirmeyesiz ve ol cânible yeniçeri ve acemi oğlanı topcı ve cebeci mezburı üzerine kemâ-yenbağî serdar bilüb sözünden taşra ve re'yinden haric vaz' eylemeyüb itaat ve inkıyad üzere olalar ve tavâyif-i mezbûreden bilâ vâris maruf fevt olanların muhalledfât ve metrûkâtın merkum ahz ve kabz ve sük-i sultânîde fûruht itdirdüb hâsıl-ı nükûdı müfredât defteriyle mûmzâ mahtûm bu cânibe irsâl itdirdesin ve lakin hilâf-ı şer' ve kanun kimesneye rencide itdirmeyesin bâki ilm ü şeriat dâim ... tahrîren evâsıt-ı şehri-cemâziye'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve elf

Kayd fî 1 receb sene 99

Ağa-yı yeniçeriyân dergâh-ı âli-i hâlen

Sayfa 17/Belge 49**Toy Mehmed ve Ali'ye vakıf mahsulatından verilmesi hakkında tezkere**

Bâis-i tezkere budur ki işbu hâmil-i tezkere Toy Mehmede ve Aliye Pir Veli ... tabi olan Ayıntabda vaki Hacı Arab mezzasından vakf-ı mezbura aid olan mahsulatı sayfi ve ... bin doksan dokuzda vaki işbu hâmil-i tezkere Toy Mehmedde ve Aliye on buçuk guruşa ivara virilüb ve meblağ-ı mezburı yedlerinden ahz ve kabz olunub yedlerine tezkere virilmiştir taraf-ı âhardan bir kimesne müdahale eylemeyeler tahrîren fî gurre-i receb sene tis'a ve tis'ın ve elf

Hasan Ağa

Sayfa 17/Belge 50**Ayntab kaymakamlığının el değiştirmesi ve gelen kişiye verilen talimatlar hakkında**

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân *** zîde kadre inhâ ve ilam olunan budur ki

Bin doksan dokuz senesinde vaki mart ibtidâsından şubat gâyetine varıncaya değin Yenil ve türkmân-ı Haleb havâssına tabi Ayıntab kâim makamlığı sana deruhde olunub zabt için mektub deruhde olunub zabt için mektun tahrir olunub gerekdir ki senden evvel ne minval üzere zabt oluna gelmiş ise sen dahi ol vech üzere zabt idüb yedine virilen mukataa tezkeresi mûcebince zimmetliden edâsı lazım gelen muhasebei vakt ü zamanıyla götürüb teslim-i hazine eyleyesin ve sizler ki mukataa-i mezbûre ahalilerisiz muma ileyhe kâim makam bilüb bi hasebü's-şer'î ve'l-kânun ... hususlarında taallül ve mühalefet eylemeyesiz tahrîren fî tarihi'l-mezbur

Osman voyvoda-i türkmân hâliya

Mukataa

Muhasebe ... .. Ve resm-i arusan ve öşr-i demm ... ayıntab ve ... .. ve Türkan-ı haleb der-uhde Hasan Ağa ber-vech-i maktua ... .. evvel-i mart ilâ âhir-i şubat sene 1099 ...

Muhasebe

Fî sene-i kâmile ber-vech-i maktû' ... 4100

Mukataa-i mezbûrenin bin doksan dokuz senesinden şubat gayetine varınca ... şeriat ve taraf-ı mîriye aid olan muhasebe ve iltizam ... ve resm-i arûsân ve öşr-i demm ü diyet mezbur Hasan Ağaya dört bin yüz esedî guruşa kabul ve iltizam itmekle deruhde olunub sicil-i mahfûza kayd ve ... olunmak için işbu suret-i mukataa virildi tahrîren tarihi'l-mezbur

Ayıntab voyvoda-i türkmân-ı halen

Sayfa 17/Belge 51**Mustafa'ya tımar verilmesi hakkında berat****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab Sancağı alay beğisi Kasım zîde kadre südde-i saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda Tilbeşar nahiyesinde Bostancık nam karye ve gayrıdan beş bin altı yüz doksan yedi akçe iki kalem tımara mutasarrıf olan Yusuf esir olub haya ve memâtı nâ malum olmağla ve iki kalem tasarrufu hilâf-ı kanun olmağın yine liva-i mezburda ve nâhiye-i mezkûrda mezra-i ... iki bin altı yüz doksan yedi akçe bir kalemi bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilan orta boylı elâ gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Mustafaya virilmek bâbında inayet ricasına arz itmeğın tımarı olduğu sancakda sakin olub alay beğisi bayrağı altında sefer itmek şartıyla tevcih olunmağıçün sene tis'a ve tis'în ve elf cemaziyel evvelinin yirminci gününden hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrâc olunmak fermanım olmağın zikr olunan iki bin altı yüz doksan yedi akçe tımar vech- meşruh üzre esir olub hayat ve memâtı nâ malum olub iki, kalem tasarruf iden Yusuf tahvîlinden ibtidâsı bedelinden noksanıyla ber-vech-i tekmlil üç bin akçelik üzere mezbur Mustafaya tevcih olunub virdüm ki zikr olunur.

Karye-i .... Nam diğêr Hamide mezrasına tabi mezbur 3900

Mahsul ...

Mahsul ... 3000

11400

7000

2697 ber-vech-i tekmlil 3000 ve buyurdum ki ba'de'l-yevm

Taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezâif-i hidemât-ı mezbrûre mevfûre ve mesâi-i meşkûre ve asâkir-i mansûredir ber-mûceb-i defter-i hâkânî bî Mansur mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç ehad mani ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar.

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Tarih-i zuhûr tahriren fî 10 şehr-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tis'în ve elf kayd fî 22 Receb sene 99

Sayfa 18/Belge 52**Ebu Bekir'e tımar verilmesi hakkında berat****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-krân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zîde kadre der-saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda ve nahiyesinde Köstecek nam karye ve gayrıdan üç bin akçe tımara mutasarrıf olan Ali me'mur olduğu seferden firar idüb mahlul odlukda diğer Ali serdengeçdilik ile alub ismi mevcut ve cismi nâ mevcut olub tımar mahlul olmağla bundan akdem sedarlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilen orta boylu ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkâni Ebu Bekire virilmek ricasına arz itmeğin tımarı olduğu sancakda sakın olub alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih olunmağıçün sene tis'a ve tisîn ve elf cemaziyel ahirinin evailinde hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zıkr olunan üç bin akçe tımar vech-i meşruh üzere ismi mevcut ve cismi nâ mevcut olan Ali tahvilinden ibtidası bedeli merkum Ebu Bekire tevcih olunub virdüm ki zıkr olunur ve şerh-i ayan ve beyan olunur ve buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezâif-i hidemât-ı mebrure ve mesâi-i meşkure asakir-i mansure ve ber-muceb-i defter-i hakani merfî ve müeddî kıla ol babda hiç ehad mani olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar zuhriye tahriren fi cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 18/Belge 53

Arkık karyesinin zeametinin Hacı Mehmed Ağa'ya verilmesi

İzzetlü refatlı biraderim Mehmed Ağa huzurlarına selamlar olunur benim canım bizim Arkık zeametinin doksan dokuz senesinin icaresi murad eylemişsiz mukaddem ... kölesi Ahmed dört yüz elli guruşa cenabınıza tezkeresi gönderilmişdir mektubunuz gelmek ile Hacı Mehmed Ağa hazır-ı meclis akrabalarından minnet idüb elli guruşu itmam idüb dört yüz guruşa zeametimizi bir sene tamamına değin külli ve cüz'î her ne sene-i sabıkda aid olur ise siz vekil olub zabt için işbu mektub gönderilmiştir.

Muhlis-i Muhib? Hasan

Sayfa 18/Belge 54

Mehmed'in Ayntab Sancağı Çeribaşılığına tayin edilmesi

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrü'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletinde mutasarrıf olan vezirim *** paşa edamallâhu teâlâ iclale tevkî-i refî-i hümâyûn

vâsıl olıcak malum ola ki Kıdvetü'l-emâsil ve'l-krân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb Ayıntab sancağının çeribaşısı Ahmed Becevi muhafazasında esir olub bu ana değin ismi mevcud ve cismi nâmevcud olub yeri hâli kalmağla liva-i mezbur ve nahiyesinde mezra-i ... viranı nam karye ve gayrıdan üç bin akçe tımara mutasarrıf olan Darende-i ferman-ı hümayun Mehmede virilmek babında inayet ricasına arz itmeğin mucibince tevcih ve hıdmet-i mezbûrede istihdam eylemek fermanım olmuşdur buyurdum ki sadır olan emrim üzere mezkûr Mehmedi Ayıntab sancağının çeri başlığı hidmetince istihdam eyleyüb min bade aharı dahl ve taarruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılāsız tahriren fî evâsıt-ı şehr-i cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 18/Belge 55

Yusuf'a tımar veilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-krân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre der-saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda ve Telbeşar nahiyesinde Sadeyn? nam karye ve gayrıdan iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf olan Mehmed seferde esir olub hayatı ve memâtı nâ malum olub tımarın ol vechle mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilen orta boylu ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hakani Yusufu virilmek babında inayet ricasına arz itmeğin sancakda sakın olub alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih olunmağıçün sene tisa ve tisîn ve elf cemaziyel evvelinin evâsıtından hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımar vech-i meşruh üzere esir olub hayatı ve mematı nâ malum olan merkum mehmed tahvilinden ibtidası bedeli ber-vech-i teknil üç bin akçelik üzere mezkûr Yusufu tevcih olunub virdüm ki zikr olunur ... ceman 7200/2999 ber vec-i teknil 3000

hidemât-ı mebrure ve mesâi-i meşkure asakir-i mansure ve ber-muceb-i defter-i hakani merî ve müeddî kıla ol babda efrâd-ı ahariden hiç ehad mani olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî 27 cemaziyel ula sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 19/Belge 56**Solak Mehmed'in Kilis'de bulunan cizyelerin tahsil edilmesi için görevlendirilmesi**

Sizler Kilis hasları aklâmından Ayıntabda sakin zımmiyan taifesinden Boyacı Merado Beğ oğlu Vanes inha ve ilam olunur ki işbu bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere Kilis hazları mukataası berat-ı ali şan ile ... ve iltizamımızda olmağla ol tarafda sakin olan zımmiyan tayfalarının sene-i sabık ve olageldüğü üzere cânib-i hasa aid olan cizyelerin tahsil ve ahz ve kabz eylemek üzere tarafımızdan Solak Mehmedi tayin olunub gönderilmiştir vusûlünde gerekdir ki ol tarafda mevcut olan neferâtlarınızın mutad-ı kadim viregeldikleri cizyelerin mezbura tahsil ve ahz ve kabz itdirüb ahardan bir ferdi dahl itdirilmeye ve bir nefer ihfa olunmayub ... sa 'y ü ikdam eyleyesiz vesselam

Mustafa Voyvoda-i Kilis halen

Sayfa 19/Belge 57**İki bin dört yüz altmış sekiz akçelik tımarın Zekeriya'ya verilmesi**

Düstur-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletine mutasarrıf olan vezirim *** Paşa edâmallâhu teâlâ iclale tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki Kıdvetü'l-emâsil ve'l-krân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda ve nahiyesinde Üçayn nam karye ve gayrıdan iki bin dört yüz altmış sekiz akçe tımara mutasarrıf olan Abdülcelil memur olduğu sefer-i hümayunda mevcut bulunmayub tımarı mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilen *** boyulu *** gözlü *** kaşlu Darend-i ferman-ı hümayun Zekeriyaya virilmek babında inayet ricasına arz tmeğin mucebince tevcih olunmak emrim olmuştur buyurdum ki göresiz mezkûrun elinde olmikdar emri var ise ve tımar-ı mezbur vech-i meşruh üzere mahlul ise tımarı olduğu sancakda sakin olub alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih idüb tezkeresiz viresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî evâil-i şehr-i cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 19/Belge 58**Halil Halife'nin Hacı İsa Mescidine imam, vakfına ise mütevellî tayin edilmesi hakkında berat****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

İşbu Darende-i meserret-makrûn-ı hakani Halil Halife der-saadetime gelüb Ayıntabda vaki Bâlâ-yı atîk mahallesinde Hacı İsa mescid evkafının tevliyet ve imameti vazife-i muayenesiyle berat-ı şerifimle üzerinde ve muhtar-ı cemaat iken ahardan Şaban bir tarikle alub berat itdirüb gadr itmekle ref olunub ve müceddeden tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek babında inayet ricasına Ayıntab kazasında nâibü'ş-şer olan Abdüsselam zîde ilme arz itmekle hakkında mezid-i inayet-i aliye-i padişahanem vücuda getürüb Mevlana-yı mezburun arzı mucebince virilen ruus-ı hümayunum mucebince bin doksan dokuz rebiül ahirinin yirmi altıncı gününden müceddeden tevcih idüb bu berat-ı saadet-i ... ve behcet-i gâyatı virdüm ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbur Halil Halife varub mescid-i mezburda imam ve evkafına mütevellî olub vazife-i muayenesine mutasarrıf olagelmişler ise bu dahi o minval üzere mutasarrıf ola ol bâbda ref olunan mezbur Şaban va taraf-ı ahardan bir ferd mani olmayub dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evâhir-i şehri cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 26 receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 19/Belge 59**Günlük bir akçe vazife ile imam olan Ali'ye daha önce verilen beratın yenilenmesi****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

Ayıntab müzâfâtından burc hıyam nam karyede vaki Çerkez Mehmed bina eylediği mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile imam olan işbu râfi-i tevki-i hümayun Ali bi'l-fiil berat-ı şerif ile mutasarrıf olub sene tis'a ve tisîn ve elf muharremü'l-haramının ikinci günü cülus-ı hümayun saadet-makrun vaki omağın der-saadetimden müceddeden berat-ı şerifim virilmek babında yedinde olan berat-ı şerif mucebince üzerinde ise sadaka idüb bu berat-ı hümayun virdüm ve buyurdum ki varub mezbur kemâkân imam olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdâvemet göstere mezburun resm-i beratı mütevellisi yedinden teslim-i hazine olunan şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evail-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 4 receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 20/Belge 60**Elindeki beratı kaybeden Süleyman Ali'nin talebi üzerine kendisine yeniden berat verilmesi**

Hâlen taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem ebnâ-i sipâhiyândan iken dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere yevmi on akçe ulufe ile mütekaid olan işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Süleyman Ali yedinde olan beratı zayi itmekle zayıyından müceddeden berat-ı âli şanın virilmek babında inayet rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda götürüb atık beratı mücebince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden zayiden bu berât-ı hümayun virdüm ve buyurdum ki mezbur varub üslub-ı saık üzere ber-vech-i tekaüd mutasarrıf olduğı yevmi on akçe vazifesin kemâkân dimos-ı Ayıntab mukataası malından emin olanlardan alub mutasarrıf ola ve mezburun resm-i beratı mukataa-i mezbur emini yediyle teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü's-sani şehri rebiü'l-ula sene tis'a ve tisîn mie ve elf kayd fî 6 receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 20/Belge 61**Abdullah bin Hacı Mustafa'nın günlük bir akçeye mescid-i şerif imam tayin edilmesi hakkında berat****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

Ayıntab kazasına tabi Hamam kurbunda vaki ... mescid-i şerifi dimekle maruf mescid-i şerife yevmi bir akçe vafie ile imam olan işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Abdullah bin Hacı Mustafa her vechle mahal ve müstehak olmağın mezbura yevmi bir akçe vazife ile tevcih olunub berat-ı şerif-i ali şanın virilmek babında inayet taleb itmeğın vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub mezbur zikr olunan mescid-i şerifde mezbur Abdullah bin Hacı Mustafa aimam olub olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazifesine mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve benim devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdâvemet göstere ol babda taraf-ı ahardan hiç ferd mani ve dâfi ve müzahim olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bilelüb alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evâil-i şehri Muharremü'l-haram sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 7 receb sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 20/Belge 62**Beratların yenilenmesi hakkında**

mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keîâm liva-i Malatya ve Ayıntab sancaklarında vaki olan kadılar zide fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve akrân evkaf mütevellileri sair iş erleri zide kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki hâliyâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümâyun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olub memâlik-i mahrusemde olan evkafın gerek maliye beratı gerek divan-ı hümâyun beratı ve gerek kadıaskerân beratı ve hucet-i şeriye ile vezâyife mutasarrıf olan erbab-ı cihâtın ve mürtezikanın tecdiid-i beratları için bir aylık vazifeleri mîri tarafından tahsil ve teslim-i hazine olmak kanun-ı kadim olmağın imdi liva-i mezbûrelerde vaki olan kadılıklarda ve kasabât ve kurâda olan cami ve mesâcid ve tekye ve zaviye ve evkâf-ı sayirde fi'l-cümle ehl-i vezâyifin taamiye ve müderrisîn ve gayrıdır mütevellileri muvâcehesinde marifet-i şerle ve *** zide kadre mübaşiriyle birer aylık vazifeleri hesab ve defter olunub yedlerinde hazine-i amiremden mühürlü ve nişanlı ruznamçe olmayanlardan ber-vech-i tacil cem ve tahsil itdirüb bir akçesin ketm itdirmeyesin ve siz ki kadıarsız her evkafdan bir aylık vazifeleri en mikdar akçe olur ise marifet-i şerle defter idüb imzalayub ve mühürleyüb deftereyn mean mübaşir-i mezbûre teslim itdiresiz el-hasil meblağ-ı mezbur dergah-ı muallam kapu kullarının bahşişleri içündür âna göre ziyade takayyüd ve ihtimam idüb cümle evkafın birer aylık mîrîlerinden bir akçesin ketm itdirmeyesiz mübaşir-i mezbûre evkaf be evkaf mütevellileri yedinden tahsil ve teslim itdirdesiz ve sen ki mübaşir-i mezbur *** zide Kadresiz liva-i mezburlarda vaki cümle kasabat ve şehirlerde ve kurâda vaki olan evkafın mütevellileri yedinden suret-i ruznamçe-i hümâyun olmayanların birer aylık rüsumların tahsil ve her kazada ne mikdar evkaf vardır yevmiyesi ve birer aylığı ne iderse marifet-i şerle defter idüb mübaşir-i mezburun yedine viresin ki bade ol defter ile hesabın göre ve mübaşir-i mezburun cihet-i maişetiçün hîn-i tahsilde mütevellileri gayr-i rüsumı eda ve teslim eylediklerindne sonra her bin akçe ve ellışer akçe dahi aldırub bundan ziyade ve noksan aldirmayasız deyu fermanım olmuşdur buyurudm ki hükm-i şerifimle emekdârlardan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil zide kadre vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi siz ki kadılar ve mütevelliler ve ayân-ı vilayetsiz vech-i meşruh üzere liva-i mezburlarda vaki cevami ve mesacid ve tekye ve zaviye ve evkaf-ı sayirenin şehirlerde ve kasabat ve kurâda olan cümle evkafın başka başka yevmiyeleri ve birer aylık vazifeleri marifet-i şerle hesab ve defter idüb ve mâl-ı mîrileri marifet-i şerle ve mübaşir-i mezbur mübaşeretiyile bi't-tamam tahsil ve teslim itdirdikden sonra mübaşirin cihet-i maişetiçün her

bin akçede ellişer akçe dahi aldırub bir akçesin ketm itdirmeyesin ve tahsil olunan mâl-ı mîriyi defter ile mean kapum kulları bahşişleri için Asitane-i Saâdetime irsal ve bir gün evvel teslim-i hazine itdirimekte her biriniz ziyade ikdam eyleyüb avk ve te'hirden ve mâl-ı mîriden bir akçe ketm ve ihfa olunmaktan bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fi el-yevmü'l-âşir şehr-i cemaziye'l-ula sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 10 Şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 21/Belge 63

Mevcut bir davanın çözümü için Murtaza Ağa'nın mübaşir olarak tayin edilmesi

Şeriat-meâb faziletli Ayıntab monlası efendi zide fezaile ve kıdvetü's-sâdât-ı nakib efendi zide sıyadete ve kıdvetü'l-âyân ayıntab mütesellimi *** Ağa zide kadre inha olunur ki sabık Maraş mütesellimi Kalender Ağanın Ayıntab sakinlerinden Seyyid Ramazan ve Abdi ve Hacı Bedr karındaşı Mehmed ve .. oğlu Ahmed ve Bazarbaşı nam kimesne ile ... davası olmağla bu husus mahallinde görülmesi için bize hitaben mü'ekked ve müşedded imr-i hümayun-ı âli şan sadır olmağın ve bu bahane ve bu sebep ile reaya ve fukara taifesini taaddi ve taciz olunmamak için sadır olan emr-i hümayun mucebince te'hir ve tevakkuf itdirilüb mezburları tarafımıza ihzar ve itdirmeniz bâbında buyruldu tahrir ve isdar ve tarafımızdan ağalarımızdan kıdvetü'l-âyân Murtaza Ağa zide kadre tayin ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekidir ki bu bâbda sâdır olan ferman-ı hümayun mucebince mezburları mübaşir-i merkuma koşub şer'le davaları görülmek için tarafımıza ihzar itdüresiz ve eğer mezburlardan biri gaybet iderse şer'ü kanunla buldurması lazım gelenlere buldurub ve mübaşir-i merkuma koşub tarafımıza ihzar itdirdüb ferman-ı hümayuna muhalif müsamaha ve tekasülde bi gayet ictinab eyleyesiz ki sadır olan ferman-ı hümayun mucebince davaları huzurlarında şer'le görilüb icra-yı hak oluna deyû buyruldu fi 7 s sene 99

Sayfa 21/Belge 64

Eski Maraş mütesellimi Kalender Ağa ile Ayntab sakinlerinden Musulluzade Mehmet ve Bayraktaroğlu Süleyman arasında vaki olan davanın çözülmesi için Murtaza Ağa'nın tayin edilmesi

Şeriat-şîâr faziletli Ayıntab monlası efensi zide fezaile ve kıdvetü'l-akrân Ayıntab serdarı zide kadre inha olunur ki sabık Maraş mütesellimi Kalender Ağanın Ayıntab sakinlerinden Musullızâde Mehmed ve Bayrakdar oğlu Süleyman nam kimesne ile şerî davaları olmağla buhusu mahallinde görülmek için bize hitaben mü'ekked emr-i hümayun-ı âli şan sadır olub velakin bu bahan ve bu sebeble reaya ve fukara taifesi taaddî ve taciz olunmamak için sadır

olan emr-i hümayun mucebince te'hir ve tevakkuf itdirilmeyüb mezburları tarafımıza ihzar itdirmeniz babında buyruldı isdar ve tarafımızdan ağalarımızdan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Murtaza ağaya ... tayin ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki bu babda südur bulan ferman-ı hümayun mucebince şer'le davaları görölmek için mezburları tarafımıza ihzar itdirdüb ve gaybet iderler ise şer' ü kanun ile buldurması lazım gelenlere bi eyy-i vech-i kân buldurub mübaşir-i merkume koşub bu babda ferman-ı hümayuna muhalefet ve müsamaha ve tevakkufda bi gayet ictinab eylesiz ki sadır olan ferman-ı hümayun mucebince huzurumuzda davaları şer'le görölüb icrâ-yı hak oluna deyû buyruldı fî 7 s sene 99

Be-hatem Hazret-i Ali Paşa Vali-i Maraş

Sayfa 21/Belge 65

Hamed'e altı bin akçeye tımar verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Çün reayet ve ikram zümre-i sipah ve himayet-i ihtiram ashab-ı izz ü cân ... kerîme-i havâkîn saadet-destgâhırıdır binâne alâ zâlike Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda telbeşar nahiyesinde Karaçomak nam karye ve gayrıdan altı bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf olan Mahmud Budin muharebesinde firar idüb serdengeçdilik ile Hasana nişanlanub merkum Hasan dahi esir iken fevt olub tımarı mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan altı bin akçe tımara emr-i şerifim virilen orta bolu ela gözlü açık kaşlu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Hamede virilmek babında inayet ricasına arz itmeğın mucebince tımarı ol dahi sancakda sakin olub alay beğisi bayrağı altın sefere eşmek şartıyla tevcih olunmağıçün sene tis'a ve tisîn ve elf cemaziyel ahirinin on üçüncü günü hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan altı bin beş yüz akçe tımar vech-i meşruh üzere işbu esir iken fevt olan

Sayfa 22

Mezbur Hasan tahvilinden ibtidası bedeli merkum ahmed tevcih olunub virdüm ki zikr olunur Karaçomak tabi-i mea rüsum 3599, karye-i ... mezbur 2011, karye-i ... 4000/ 6000, karye-i ... tabi-i mea rüsum 4000, karye-i ... tabi-i mezbur 3000/ 8000/2000, ... Körsinan hariç ez defter 3000/1000, karye-i Mağra tabi-i mezbur 4330, karye-i ... tabi-i mezbur 1500/5830 /1500, karye-i ... tabi-i mezbur 6000 ... 3300/8500/500 /... tabi-i mezbur 6000/2000/ ... Ve buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki hidemât-ı mebrure ve

mesâi-i meşkure asakir-i mansure ve ber-muceb-i defter-i hakani bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol babda efrâd-ı âferîden ... .. mâ kâne mâni ve dâfi ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar zuhriye tahriren fî 13 cemaziyel ula sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 12 şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 22/Belge 66

Ahmed'e iki bin akçeye tımar verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda Levhan nam karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf olan İbrahim Becevi muhafzasında esir olub hayatı ve mematı nâ malum olub ol vechle tımarı mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilen orta bolu ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Ahmede virilmek babında inayet ricasına arz itmeğın mucebince tımarı olduğu sancakda sakin olub alay beyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih olunmağıçün sene tis'a ve tisîn ve elf cemaziyel evvelinin evahirinde hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan iki bin akçe tımar vech-i meşruh üzere Becevi muhafzasında esir olub hayatı ve mematı nâ malum olan merkurum İbrahim tahvilinden ibtidası bedeli üç bin akçelik üzere mezkûr Ahmede tevcih olunub virdüm ki zikr olunur mezra-i Dülük ... 6000/1000, mezra-i ... tabi-i mezbur 6000/1500/3500, ... 6000/300 /... 3800 buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki hidemât-ı mebrure ve mesâi-i meşkure asakir-i mansure ve ber-muceb-i defter-i hakani bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol babda efrâd-ı âferîden hiç ehad mâni ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar zuhriye tarih-i zuhriye fî 29 cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 12 şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Nahiye-i Tilbeşar der-liva-i Ayıntab an ... Hasan hayatı ve mematı nâ malum Karaçomak tabi-i m 3500

Sayfa 22/Belge 67

Hızır'a üç bin akçeye tımar verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb Nehrû'l-cevaz nahiyesi ve Dülger nam karye ve gayrıdan iki bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf olan Mustafa ... me'mur olduğu Becevi muahfazasında sancağı askeriyle bayrağı altında mevcut bulunmayub ol vechle tımarı mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilen orta bolu ela gözlü açık kaşlı râfî-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkâni Hızıra virilmek babında inayet ricasına arz itmeğın mucebince tımarı olduğu sancakda sakin olub alay beğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih olunmağıçün sene tis'a ve tisîn ve elf cemaziyel ahirinin evaili tarihinde hükmi-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan iki bin sekiz yüz akçe tımar vech-i meşruh üzere merkum Mustafanın ... muharebesinde firar ve me'mur oldu Becevi muhafazasında bulunmayub tahvilinden ibtidası bedelinden noksanıyla ber-vech-i tekmiil üç bin akçelik üzere mezkûr Hızıra tevcih olunub evlâ ve sezâvâr görüb virdüm ki zikr olunur

Buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki hidemât-ı mebrure ve mesâi-i meşkure asakir-i mansure ve ber-muceb-i defter-i hakani bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol babda efrâd-ı âferîden hiç ehad mâni ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 23/Belge 68

Beratların yenilenmesi

Şerâyi-i şîâr Malatya ve Ayıntab sancaklarında vaki kuzât efendiler zide fezâile ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân evkaf mütevellileri ve sayir iş erleri zide kadrehüm inha olunur ki bu sene-i mübareke ve cülus-ı hümayun saadet-makrunum vaki olub umumen tecdid-i berat ferman olunub memâlik- mahrusede olan evkafdan gerek maliye beratı ve gerek maliye beratı gerek divan-ı hümayun beratı ve huccet-i şeriye ile vezayife mutasarrıf olan erbab-ı cihâtın ve mürtezikanın tecdid-i beratları için bir aylık vazifeleri mîri tarafından tahsil ve tesklime-i hazine olmak kanun-ı kadim olmağın imdi zikr olunan kadılıklarda vaki cevami ve mesâcid ve tekye ve zaviye ve evkâf-ı sayirenin şehirler ve kasabat ve kurâda olan cümle ehl-i vezayifin başka başka yevmiyeleri ve birer aylık vazifeleri marifet-i şerle hesab ve defter idüb yedlerinde hazine-i amiremnden mühürlü ve nişanlı ruznamçe olmayanlardan mîri için marifet-i şerle ve mübaşir marifetiyle birer aylık vazifeleri bi't-tamama tahsil ve teslim itdirildikten sonra mübaşirin cihet-i maişeti için her bin akçede ellişer akçe dahi aldırub bir akçe ziyade ve noksan aldırılmaz ve tahsil olunan mal-ı miriyi defteri iel mean kapu kullarım bahşişleriçün muaccelen asitanee irsal ve teslim-i hazine itdirmeniz babında sadır

olan emr-i şerif-i âli şan mucebince mektub tahrir olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki ferman-ı âli şanda tayin ve tasrih olunduğı üzere amel idüb hilaf-ı ferman-ı hümayun vaz-ı hareketden ve ihmal ve müsahadan her biriniz bi gayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz veseelam

Sayfa 23/Belge 69

Hazindar Süleyman'ın tasarrufundaki Arkık karyesi zeametinin vekaleten Abdurrahman Ağa'ya verilmesi

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Hâliyâ devletlü Paşa efendimiz hazretlerinin hazinedarı olan Süleymanın berat-ı padişahıyla mutasarrıf olduğı zeameti olan karye-i Arkık nam karye ve gayrıdan olan hisseleri bin doksan dokuz senesinde vekili olduğumuz eelden tarafımızdan Abdurrahman Ağa virilmiştir ki zabt ü rabt idüb ve zeamet-i mezbûreden aid olan her ne ise cüziyât ve külliyyât ahz ve kabz idüb taraf-ı âhardan bir kimesnei müdahale itdirmeye tahriren sene tis'a ve tisîn ve elf

Şeyhzâde Hasan

Sayfa 23/Belge 70

Mehmet Efendi'ye Fetva vazifesinin tekrardan verilmesi

İzzet-meâb Ayıntabda mukaddemâ iftâ iden Mehmed Efendi

Selamdan sonra inhâ olunur ki Hüsn haliniz arz ve ihbar olunmağla ... mezburda iftâya yine size izin virilmiştir gerekdir ki essah akvâl ile iftâ idüb şevketlü ve azametlü ve mehâbetlü padişah-ı İslam ibkâhullâhu teâlâ ... hazretlerine isticlâb-ı duaya himmet eyleyesiz vesselam

Mine'l-fakir Mehmed 'ufiye anh

Sayfa 23/Belge 71

Zayiinden ruznamçeden suret verilmesi

Bir akçe-i imdad-ı seferiye ... lazıme-i asâkir-i mansure ... bâ ferman-ı âlii hâ ahali ayân-ı vilayet-i Ayıntab mübaşir İsmail Ağa ... kabz ve teslim ve ... el-vaki der-sene-i 98

... 600000 fî 30 ... sene 1098 an Seyyid Ömer ve Seyyid Mehmed Efendi 6000 fî 31 ... sene 1098 Aziz Şatır Ahmed Ağa ceman yekün 540000 ruznamçe-i hümayûn fî ... rezm-i mezbûretân

Bir akçe-i imdad-ı seferiye ... lazıme-i asâkir-i mansure ... bâ ferman-ı âlii hâ ahali ayân-ı vilayet-i Ayıntab mübaşir İsmail Ağa ... kabz ve teslim ve ... el-vaki der-sene-i 98

Temessük-i mezbûreye def 'a ruznamçe-i hümayun suret virilüb yedinde zayi olmağın zayiden işbu suret-i ruznamçe-i hümayun mükerrerden ... oluna deyu fermanım-ı şerif sadır olmağın mucebince zayiden mükerrerden ihtiraz olmak üzere ruznamçeden suret virilmek aynı ile nakl olundu fî 12 sene 1099

Sayfa 23/Belge 72

Kanun ve defterden fazla vergi talep edilmesinin önlenmesi hakkında

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Ayıntab kadısı zîde fezâile tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak malum ola ki Mehmed nam kimesne her sene hisse-i mîrîsini dimoscılara kanun ve defter mucebince virmeğe razılar iken dimoscılar kanaat eylemeyüb mâl-ı mîrisinden ziyade talep idüb rencide ve remide eylediklerin bildirüb men ve def olunub mîrisinden ziyade talebiyle rencide olunmamak bâbında emr-i şerifim rica eyledüğü ecluden hazine-i âmiremde mahfuz olan baş muhasebede otuz guruş olundukda Ayıntabda vaki maktua ve dellaliye-i girbas senede otuz guruş olmak üzere Ahmed nam kimesnenin uhdesinde olduğu der-kenâr olundukda imdi defter mucebince amel olunub ziyade talebiyle rencide olunamayalar deyu fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi mezbûre hasıl kayd olunan rüsum-ı dellaliyenini kanun ve defter mucebince mîrisin eda eyledikden sonra hilaf-ı defter ziyade talebiyle rencide ve remide itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fî el-yevmü's-sâmin şehr-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 24/Belge 73

Vakıf arazisinin Hacı Şaban'a on altı kuruşa kiraya verilmesi ve elde edilen gelirin vakıf için kullanılması

Vech-i tahrir-i sicil budur ki

Nefs-i Halebde vaki cami-i şerif servi ve medrese-i sadiye evkafı müzâriinden Ayıntab kazasında vaki mezraa-i genisale ... harabı dimekle maruf mezranın arazisinden vakfa aid olan mahsulatı sayfi ve şetevi kalîl ve kesir her ne ise hafız-ı vesika Hacı Şabana on altı kuruşa vakıf tarafından icara virilüb meblağ-ı mebzurı vakf için bi't-tamama ve'l-kemal ahz ve kabz idüb mezkûr varub tarih-i tezkereden bir sena tamamına dek olageldüğü üzere zabt ve tasarruf eyleye taraf-ı ahardan bir ferd müdahale eylemeye tahriren fî evâsıt-ı şehr-i Şabanü'l-muazzam min şuhur sene tis'a ve tisîn ve elf

Mustafa Mütevellî-i vakıf halen

Sayfa 24/Belge 74

Oruç Baba zaviyesine zaviyedar olarak Mehmed'in tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Medine-i Ayıntabda vaki Oruc Baba zaviyesinin vazife-i muayenesiyle zaviyedar mütevellisi olan Mehmed bâ müstehak ve âvâm-ı nâsdan olmağla mahal ve müstehal ve fakirü'l-hal ve kesirü'l-iyâl ve tedrise kâdir olan işbu Darende-i ferman-ı hümayun meserret-makrun-ı hakani diğer Mehmed için tevcih olunub berat-ı âli şanın virilmek ricasına kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müşriîn Ayıntab kazasında naibü'ş-şer olan Mevlana es-seyyid Abdüsselam arz itmeğın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücuda götürüb Mevlana-yı muma ileyhın arzu ile bin doksan dokuz saferinin on dokuzuncı günü tarihi ile müverrah virilen ruus-ı hümayunum sureti mucebince tevcih idüb bu berat-ı hümayunı virdim ve buyurdum ki mezbur varub zaviye-i mezbura zaviyedar ve mütecelli olub hıdemât-ı lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra vazife-i muayyene ile bundan avvel mutasarrıf olanlar ne vechle mutasarrıf olagelmişler ise mezbur dahi o minval üzere evkâf-ı mezbûre mahsulatından alub mutasarrıf ola ol babda mezbur Mehmedi vataraf-ı ahardan bir ferdi dahl ve taarruz eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî el-yevmü's-sadis ve'l-'ısrın şehr-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 3 Şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 24/Belge 75

Ali'nin cami-i şerife imam, hatip ve müteveli tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

İşbu Darende-i ferman-ı himayun meserret-makrun-ı hakani der-saadetime arz-ı hal idüb Ayıntabda vaki karye-i mezbûrdan cami-i şerifinde vazife-i muayyene ile imam ve hatib ve müteveli olan Mehmed kasr-ı yed eyledüğü ecluden ref olunub kendüye tevcih ve berat-ı âli şan virilmek babında inayet rica eylemeğın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücuda götürüb kendi arz-ı haliyle ancak hitabeti telhis olundukda sadır olan hatt-ı hümayun saadet-makrunum ve ruus-ı hümayunum mucebince tevcih idüb bin doksan dokuz cemaziyel evvelinin yirmi dördüncü gününden bu berat-ı hümayun saadet-makrunı virdüm ve buyurdum ki mezkûr Ali varub cami-i mezburda imam ve hatib ve müteveli olub eda-yı hizmet eyledikten sonra vazife-i muayyenesin bundan evvel imam ve hatib ve müteveli olanlar ne vechle mutasarrıf olmuşlar ise mezkûr dahi evkaf-ı mezbûre mahsulünden ol minval üzere alub mutasarrıf ola ref olunan mezbur Mehmed ve taraf-ı ahardan hiç ferdi dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü'r-rabi min şehr-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 21 şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 24/Belge 76

Otuz seneden beri günlük yarım akçe ile mescid-i şerifde imam olan İsmail Halife'ye görevi yönünden sebepsiz yere Cuma adlı kişi tarafından haksızlık yapılması, İsmail Halife'nin şikayeti üzerine Padişah tarafından kendisine yeniden görev beratı verilmesi Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntab kazası müzâfâtından hıyam nam karyede vaki Hacı hasan bina eylediği mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile otuz seneden berü imam olan işbu derende-i ferman-ı hümayun İsmail Halife hizmet idüb bir vechle kusuru ve ve muceb-i azli yoğiken ahardan Cuma hilaf-ı inha ve bir tarikle alub gadr itmekle ref olunub gerü mezbur kemâkân ibka ve mukarrer kılınmak bâbında inayet rica itmeğin hilaf-ı inha ile alduğu vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayunı virdüm ve buyurdum ki varub mezbur İsmail Halife kemâkân imam olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdâvemet göstere ol babda hi ehad mani ve dafi olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evasıt-ı cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 25 Şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 24/Belge 77

Ayıntab mukataasından günlük sekiz akçe maaş alan Süleyman Mustafa'nın beratının Padişah değişikliği nedeniyle eskisinin üzerine yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâliyâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem silahdârândan yevmi sekiz akçe ulufesin dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere yevmi sekiz akçe ulufe ile mütekaid olan işbu dârende-i ferman-ı hümayun meserret-makrûn-ı hâkânî Süleyman Mustafa Ayıntab zide kadre yedinde olan beratın getürüb tecdidin rica itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb atık beratı mücebince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden berât-ı hümayûnı virdim ve buyurdum ki mezbur varub üslub-ı sabık üzere tayin olunan yevmi altı akçe vazifesin kemâkân Ayıntab ihtisabı mukataası malından emin olanlardan alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdavemet üzere ola ve resm-i beratı emin yedine teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar

Sayfa 25/Belge 78**Zeynur karyesinin tımarının Hasan'a verilmesi talebi**

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletinde mutasarrıf olan vezirim paşa edamallahu teâlâ iclale tevkî-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb liva-i mezburda Tilbeşar nahiyesinde Zeynur nam karye ve gayrıdan otuz bin beş yüz doksan yedi akçe zeamete mutasarrıf olan Mustafa mariz olub sefere eşmek iktidarı olmamağla oğlu Hüseyine kasr-ı yed idüb mezbur Hüseyin dahi me'mur olduğu Becevi muhafazasında firar idüb zeameti ol vechle mahlul olmağla mezbur Mustafanın sulbi oğlu olub bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan yirmi bin akçe zeamete ve emekdâr olmağla iki defa beş bin akçe terakkilik tevârih-i muhtelifle ile evâmir-i şerifem virilen *** boylu *** gözlü *** kaşlu Darende-i ferman-ı vacibü'l-izân Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan zide kadre için sahih-i sulbi oğlu olduğuna liva-i mezburdan iki zaim ve on nefer erbab-ı tımar şehadet itmeleriyle babası etmeği tevcih babında inayet ricasına arz itmeğin mucebince virilmek emrim olmuşdur buyurdum ki göresin mezkûrun eline ol mikkdar zeamet ve terakkilik emirleri var ise ve zemat-i mezbûre vech-i meşruh üzere mahlul ise sancağında sakin olub alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla ziyadesiyle tevcih idüb tezkeresin viresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılâsın fî evâhir-i şehri-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 25/Belge 79**Zenbur bölgesindeki zeametın el-hac İmam Hüseyin Çelebiye iki yüz otuz yedi esedi kuruşa kiralanması hakkında**

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Bin doksan sokuz senesinde berat-ı padişahi ile mutasarrıf olduğumuz otuz bin dört yüz doksan yedi akçe Zenbur zeametinin oğlumuz Hasan Beğe vekaletimiz hasebiyle tarafımızdan el-hac İmam Hüseyin Çelebiye iki yüz otuz esedi gurusu icara virilmiştir bize aid olan cüzî ve külli her ne aid olursa mart ve mahsulat ve arusan ve bâd-ı hevâsın tamamına değin virilmiştir taraf-ı ahardan bir kimesne müdahale itmeye ve bundan evvel ve ahir mezbur zemaet için bir temessükümüz zuhur iderse min bade amel itmeyesin derûn-ı temessükden

yirmi guruş alınmıştır bâkisi mezbur İmam Hüseyin Çelebinin zimmetindedir mezbur zeametın ferman olan bedelin virüb kusurın oğlumuz sene teslim oluna fi 18 ... sene 99

El-fakir Mustafa berberzâde

Sayfa 25/Belge 80

Süleymaniye Cami-i Şerifi vakfının Oruc adlı köyde yer alan dörtte bir hissesinin belge ile köy cemaatindeki kişilere satılması

Silahdar Süleyman Ağa Hazinedar İbrahim Çelebi İbrahim Beğ Süleyman Ağa Ahmed Çelebi Uncızade Mahmud Efendi Ali Beğ Kazancı

Halebde Turi mahallesinde cami-i Süleymaniye demekle meşhur olan cami-i şerifin evkafından Tilbeşar kazasına tabi Oruc nam karyede vaki olan hisse-i rub işbu hafız-ı vesika karye cemaatine İsmail ve Hamza ve Muharrem bin doksan dokuz senesi on altı guruşa ve yüz senesini on altı iki sene otuz iki guruşa virmişizdir ahardan kimesne müdahale eylemeye

El-fakir el-hac Abd el-mütevellî

Mucebince amel oluna suret-i hatt-ı şerif

Sayfa 25/Belge 81

Ayntab mukataasında günlük on sekiz akçe ile çavuşluk yapan Süleyman'ın kendisine görevi yönüyle haksızlık yapılması üzerine Padişaha şikayette bulunması ve bunun üzerine padişah tarafından kendisine yeniden görev beratı verilmesi

Nişân-ı şerif-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

çün avatıf-ı aliyyetü'l-mikdar-ı şahane ve avârıf-ı seniyye-i bi'l-âsâr-ı padişahanem ibâd-ı inayet ... müstehak-ı irtifâ-ı şâh ü ... itila ve mekan olanlar hakkında mebzûl ve bîder mukayyed binâen alâ zâlike işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî ve nâkil-i terfi-i beğ meserret ünân-ı tâcidâri Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman zide kadre divan-ı hümayunuma arz-ı hal idüb mutasarrıf olduğu yevmi on sekiz akçe çavuşluk ulufesin hazinemânde idüb mukabelesinde Ayıntab sancağında vaki Orul ve Göcke nam karyelerin bir sene mâl-i mîrîsin teslim-i hazine eylemek üzere hatt-ı hümayun ile ber-vech-i te'bid kendüye ihsan ve uhde olunub on iki seneden berü cihet-i maişeti olub sene be sene mâl-i mîrîsin dahi tamamen teslim idüb ve muhasebesin görüb bir dürli kusurı yoğiken mezkûr karyeler üzerinde ref olunub külli gadr ve hayf olmağın üslub-ı sabık üzere kendüye deruhde ve inayet olunmak rica itmeğın hazine-i amiremde mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukda zikr olunan Orul ve Göçge nam karyelerin ber-vech-i maktu senede sekiz yüz seksen sekiz ... guruşu mâl-ı maktû olub mukaddemâ dimos-ı Ayıntab

Sayfa 26

Mukataasından ikrar ve yevmi on sekiz akçe çavuşluk ulufesin hazinemande iden merkur Süleyman zide kadreye ulufesi mukabelesinde ber-vech-i te'bid hatt-ı hümayun saadet-makrunumla bin seksen yed muharremi ibtidasından deruhde olunub ve beher sene mâl-ı mîrîsini teslim-i hazine idüb üzerinde iken bin doksan dokuz senesinde dimos-ı Ayıntab mukataası kaya nişîn düstur-ı mükerrem Köprilizâde Vezir Mustafa Paşaya has tayin olundukda mezkûr Karyeleri merkur Süleyman zide kadre üzerinde ref ve bâ-ferman Ayıntab mukataasına ilhak olunduğı derkenar ve yine üslub-ı sabık üzere ibkâ ve mukarrer kılınmak ricasına arz-ı hal eyledikde iftihâreyn-i alâ ve'l-ekâbir bi'l-fiil baş defterdar olan el-hac Ramazan zide mecde ve dâme izze telhis itmeğın mezburun arz-ı hali ve müşârün ileyhın telhisi mucebince deruhde olunub berat-ı şerifim virilmek fermanım olmağın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücuda getürüb bin doksan dokuz recebü'l-müreccebin altıncı gününden bu berat-ı hümayun-ı izzet-makrunı virdüm ve buyurdum ki mezkûr Süleyman zide kadre varub hazinemande olan on sekiz akçe çavuşluk ulufesi mukabelesinde mukataa-i mezburı olageldüğü üzere bin doksan dokuz senesi ibtidasından kemâ fi'l-evvel ber-vech-i te'bid zabt ve hasıl olan mahsulat rüsumatın bi hasebü's-şer ve'l-kanun ahz ve kabz idüb ve mal-ı mirisini ve muhasebesin görüb yedine mamul-i bih suret-i muhasebe aldıkca mutasarrıf olub taarrufuna taraf-ı aherden hiç ferd dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fi el-yevmü's-salis aşer şehri recebü'l-müreccebe sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 28 Şaban sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 26/Belge 82**Orul ve Gökce karyelerinin 1099 senesi malının marifet-i şerle kime aid ise alınarak tahsili hakkında**

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletine mutasarrıf olan vezirim *** paşa edamallâhu teâlâ iclale ve Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Ayıntab kadısı zidet fezaile tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman zide kadre divan-ı hümayunuma arz-ı ahl idüb Ayıntab sancağında vaki Orul ve Göçge nam karyeler bundan akdem mutasarrıfı olduğum ulufe mukabelesinde hatt-ı

hümayun saadet-makrunla ber-vech-i te'bid bana deruhde ve yedime berat-ı âli şan virilüb mucebince beher sene mal-ı mirisin tamamen teslim-i hazine idüb on iki seneden berü mutaarrıf iken bazı kimesneler hilaf-ı inha ile üzerimden ref itdirüb gadr itmekle ahvalimi ilam eyledüğümde üslub-ı sabık üzere ve bin doksan dokuz senesi ibtidasından zabt eylemek üzere ibka ve mukarrer kılınub lakin sene-i mezbûre ve altı ay taraf-ı ahardan zabt olunmağla her kimin zimmetinde ise tamamen tahsil ve ahz ve kabz itdirilmek babında emr-i şerif virilmek rica iderim deyû bildürüdüğü eelden hazine-i amiremde mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukda mukataa-i mezbûre yevmi on sekiz akçe ulufesi mukabelesinde Süleyman Beşe ber vech-i te'bid üslub-ı sabık üzere ibka ve mukarrer kılınub berat-ı âli şanı virildüğü derkenar ve arz olunmağın imdi emr ü defter mucebince amel olunmak fermanım olmuştur buyrudum ki hüküm-i şerifimle vardıkda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi zikr olunan mukataanın bin doksan dokuz senesi malı her kimin zimmetinde ise marifet-i şerle bi't-tamam tahsil ve deruhde iden merkum Süleyman beşe teslim itdirüb hilaf-ı emr-i şerif kimesneye taallül ve muhalefet itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fi el-yevmü's-sadis aşer şehri recebü'l-ferd sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 26/Belge 83

Ayıntab kazası ve livalarında bulunan kazaların kısmet-i askeriye muhallefati

İzzet-meâb şeriat nisâb ... kadısı Ömer Efendi kâmyâb

Tahiyyât-ı sâfiye teslimât-ı vâfiye ithâfiyla inhâ olunur ki işbu sene tis'a ve tisîn ve elf şabanü'l-muazzamının guresinden Ayıntab kazasının ve livasında olan cemi-i kazaların ve Kilis ve Nizib kazalarının ve meveü'l-mısreyn kazasının ve mülhakatının umûr-ı kısmet-i askeriye muhallefatını tahrir ve terkim ve beyne'l-verese tevzi ve taksim idüb tarafımıza aid olan rusûm-ı mutâdeyi isal idesiz vesselam hurire fi evâil-i cemaziyel ahir sene 99 kayd fi 29 Şaban sene 99

El-fakir Yahya el-kâdi-i bi asker-i Anadolu

Sayfa 27/Belge 84

Demircizade Mehmed Ağa'nın vergi toplamak amacıyla görevlendirilmesi

Kıdvetü'n-nevâb Ayıntab kadısı efendi zide fezâile inhâ olunur ki taht-ı niyabetinde vaki olan haslarımızın bin doksan dokuz senesinde ziraat etdikleri yerlerden aşâr-ı şeriyelerin ve beher sene viregeldikleri minval üzere zabt ve tasarruf için icar tarikiyle tarafımızdan buyruldu tahrir ve ağalarımızdan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Demircizâde Mehmed Ağa zide kadre irsal olunmuştur lede'l-vusûl gerekdir ki ziraat itdikleri yerlerin ve gayrı bize aid ve râci olan

her ne kim var ise mübaşire zabt ve rabt itdirüb ve bir gayrı öZR ve bahane itdirmeyüb muceb-i tahrir ile âmîl olasız

Sayfa 27/Belge 85

Müftü Mehmed Efendi için yapılan şikayet hakkında

İzzet-meâb Ayıntabda sakin Şeyh Ramazan Efendi

Selam ve duadan sonra inha olunur ki kaza-i mezburda iftâ iden Mehmed Efendiden şikayet olunub ve sizin hüsn-i haliniz ihbar olunmağla mezbur itfadan hacir olunub size izin virilmişdir gerekdir ki min bade siz iftâ idüb şevketlü ve azametlü ve mehabetlü padişahımıza hayır duada olasız vesselam

Mine'l-muhlis Mehmed el-fakir 'ufiye anh

Sayfa 27/Belge 86

Kanalıcı Mahallesindeki Narlı Mescidine imam olan Mustafa'nın ölmesi üzerine yerine Mehmed Halife'nin imam tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntab kasabası mahallatından Kanalıcı mahallesinde vaki Narlı Mescid-i şeirifinde yevmi bir akçe ile imam olan Mustafa fevt olub yeri mahlul olmağın yerine işbu Darende-i ferman-ı hümayun Mehmed Halife her vechla mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berat-ı hümayun virilmek babında istidâ-yı inayet itmeğın mahlul ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunu virdüm ve buyurdum ki varub mezbur zikr olunan mescid-i şerifde müteveffâ yerine imam olub hıdmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devâm-ı ömr ü devletim çün duaya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren evâil-i şehri recebü'l-ferd sene tis'a ve tis'în ve elf kayd fi 15 Ramazan sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 27/Belge 87

Okçızade Mehmed'in beratının süresinin bitmesi üzerine Padişah tarafından yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâcidü ve'l-âyân Okcızâde Mehmed zide mecde divan-ı hümayunuma arz-ı hal idüb arz-ı hal sunub Ayıntab mukataasından ifrar ve seferlerde bütün ... hizmet mukabelesinde ve gözleri alil olmağla Mervane ve Tilbeşar nam kurâ ve müzâri ile mal-ı mirileri teslim-i hazine itmek üzere ibkâ ve mukarrer eylemek babında inayet rica itmeğın hazine-i amire mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukda Ayıntab mukataasından ifraz olan Mervane ve Tilbeşar eşref ve suret-i senede beş yüz on riyal guruşa Okçızâde Mehmed zide mecde üzere iken ebnâ ve sipahiden Mustafa Hasan yevmi otuz dokuz akçe ulufesin hazinemande ve on altı buçuk guruş ziyadesiyle zabtıçün tezkere virildi sonra mezkûr Mustafa Hasan ref olunub Ayıntab mukataasıyla zabt ve mal-ı mirisin başka teslim-i hazine itmek üzere Düstur-ı mükerrer Köprilizâde vezir Mustafa Paşa edâmallâhu teâlâ iclaleye virildiği derkenar olunur arz olundukda fakir olub a'mâ olmağla sahib-i evvel Okcızâde Mehmed zide mecdeye berat-ı şerifim virilmek fermanım olmağın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücuda getürüb bu berat-ı saadet-makrunı virdüm ve buyurdum ki mezkûr Okcızâde Mehmed fakir ve a'mâ olmağla varub mukataa-i mezbûreyi bin doksan dokuz muharremi gurrasinden kadimden olageldiği üzere zabt ve rabt ve vaki olan mahsulat ve rüsumatın bi hasebü'ş-şer ve'l-kanun mahsulat ve rüsumatın mîrî için ahz ve kabz ve senede mal-ı mirisi olan altmış üç bin iki yüz akçeyi teslim-i hazine eyledikce taraf-ı ahardan bir ferd mani ve dafi olmayub dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fi el-yevmü't-tasi aşer min şehr-i cemaziyel ula sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 16 Ramazan sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 28/Belge 88

Halebde bulunan mukataanın Mehmed'in ölmesi üzerine yetim kalan oğluna verilmesi için gönderilen emr-i şerif

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn huccetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Haleb ve Ayıntab kadıları zide fezâilehâ tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki Ayıntab sakinlerinden Devecizâde Mehmedin eytâmı Der-saadetime arz-ı hal idüb bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere Halebde vaki meşidlik su mukataası babaları mezbur Mehmedin uhdesinde iken fevt olmağla sene tamamına değin taraflarında zabt itdirilmek babında Halebde vaki meşidlik su mukataası senede bin yedi yüz dört buçuk esedi guruş olmak üzere Devecizâde Mehmedin üzerinde sekiz yüz kırk üç buçuk guruş peşin ile ve uhde ve berat-ı şerif virildiği derkenar olunub arz olundukda senesi tamamına değin

beratı mucebince zabt itdirilmek fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi mukataa-i mezburı tahvili mucebince bin soksan dokuz senesi tamamına değin müteveffâ-yı mezburun eytamı tarafından zabt itdirüb baki kalan mal-ı miriyi sene aherine değin teslim-i hazine itdirilüb aharı dahl ve taarruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî el-yevmü'r-rabi aşer şehri recebü'l-ferd sene tis'a ve tisîn ve elf

Sayfa 28/Belge 89

Narlı Mescidi İmamı olan Mustafa'nın elinde olan görev beratının padişah değişikliği nedeniyle yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntab kasabası mahallatından Kanalıcı mahallesinde vai Narlı Mescid-i şerifinde imam olan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Mustafa bi'l-fiil berat-ı şerifle mutasarrıf olub lakin cülus-ı hümayun saadet-makrunum vaki olmağın der-saadetimden müceddeden berat-ı şerifim virilmek ricasına yedinde olan berat-ı atiki mucebince üzerinde ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunu virdüm ve buyurdum ki varub mezbur kemâkân vakt-i zuhur ve asırda imam olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdâvemet ve mülazemet ve mezburun resm-i beratı mütevellisi yedinden teslim-i hazine oluna göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evâil-i şehri cemaziyel evvel sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 16 ... sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 28/Belge 90

Ayıntab hasının kıymetinin alındığına dair

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

İşbu bin doksan dokuz senesinde sabık-ı evvel mukaddem buyruldu-i şerif ile iştiraken zabt ve rabt itdiğimiz Ayıntab hasının şimdi dahi Tokadizâde Ali Çelebi ile iştiraken olmak üzere dört yüz elli guruş Ali Çelebiden hasımızın kıymeti için alub ahz ve kabz eyledik siz dahi sabık iştirâken ... iştirak üzere zabt ve tasarruf eyleyesiz yedine tezkere virilmiştir yekün bin üç yüz elli guruş ider ... amel idüb tezkere tahrir olduğu ramazanü'l-mübareke fî 13 ramazanü'l-mübareke sene 99

Abdünnebi Mütesellim-i Maraş halen

Sayfa 28/Belge 91

Mustafa Ağa Vakfı mevlüthanesinde şeyh olan Seyyid Mehmedzade'nin isteği üzerine elinde olan görev beratının padişah tarafından yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâlen taht-ı âli baht üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem Ayıntabda vaki merhum Mustafa Ağa vakfı Mevlüt hanesinde vazife-i muayenesiyle şeyh olan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı şehriyâri kıdvetü's-sülehâi's-sâlikîn Seyyid Şeyh Mehmedzâde zide salâha der-saadetime gelüb müceddeden berat-ı âli şanın virilmek babında inayet rica itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb kendi arz-ı halî mucbince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden bu berât-ı hümayun virdüm ve buyurdum ki mezbur Seyyid Şeyh Mehmedzâde zide salaha varub üslub-ı sabık üzere mevlüthane-i mezburda şeyh olub eda-i hizmet eyledikten sonra vazife-i mauyyenesin evkaf-ı mezbûre mahsulatından alub mutasarrfi ola mezburunresm-i beratı müteveli-i vakf-ı merkuma yediyle teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi el-yevmü's-sadis min şehri cemaziye ulâ sene tis'a ve tisîn mie ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 28/Belge 92

Ayıntab kazasına tabi Nurvane adlı köyde bulunan camii şerif ve sebilhane vakfının mütevellisi olan Derviş Kasım'ın elinde bulunan görev beratının kaybolması üzerine padişah tarafından yeniden berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâlen taht-ı âli baht üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnum vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem Ayıntab kazasına tabi Murvane nam karyede vaki mescid-i şerif ve han-ı sebil evkafının vazife-i muayenesiyle mütevelisi ve ... olan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Derviş Kasım yedinde olan beratın zayi itmekle nahallinden zayiinden ve müceddeden berat-ı âli şanın virilmek inayet rica itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb arz-ı halî mucbince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden zayiinden müceddeden bu berât-ı hümayun virdüm ve buyurdum ki mezbur Derviş Kasım varub üslub-ı sabık üzere kemâ fi'l-evvel karye-i

mezbûrede vaki mescid-i şerif ve han ve sebil evkafına mütevellî ve işiş olub hidemât-ı lazimesin eda eyledikden sonra vazife-i mauyyenesin evkaf-ı mezbûre mahsulatından alub mutasarrıf ola ol babda hiç ferd bir vechle dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi el-yevmü's-sadis min şehr-i cemaziyel ula sene tis'a ve tisîn mie ve elf kayd fi 17 ramazan sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 29/Belge 93

Nurvane Köyü Hacı Abdünnebi evkafının mütevellisi olan Derviş Kasım'ın elinde olan görev beratının kaybolması üzerine padişah tarafından yeniden berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

işbu râfi-i tevki-i refü'ş-şân-ı hâkânî Derviş Kasım der-saadetime arz idüb Hâliyâ cülûs-ı hümayun saadet-makrûnum vaki olub umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem Ayıntabda vaki Nurvane karyesinde Hacı Abdünnebi evkafının vazife-i muayyene ile mütevellisi ve işişi iken beratın tecdid itdirüb lakin zayi itmekle zayiinden berat-ı şerifim virilmek babında inayet rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb arz-ı hali mucebince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden zayiinden müceddeden bu berât-ı hümayun sadet-makrunı virdüm ve buyurdum ki mezbur Derviş Kasım varub üslub-ı sabık üzere evkaf-ı mezburun vazife-i muayyene ile mütevellisi ve işişi olub eda-i hidmet eyledikden sonra bundan evvel vazife-i mauyyenesin ne minval ala gelmişler ise bade'l-yevm mezbur dahi ol minval üzere evkaf mahsulatında alub mutasarrıf ola ol babda taraf-ı ahardan dahl ve taarruz kılmaya ve mükerrerden dahi hazer oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi el-yevmü's-samin min şehr-i rebiül ahir sene tis'a ve tisîn mie ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 29/Belge 94

Mehmed'in ölmesi üzerine Ömer'in duaguyan olarak görevlendirilmesi hakkında berat-ı hümayun

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki şehr-i ... meşidi olan Mehmed fevt olub yeri mahlul olmağın yerine Darendede-i ferman-ı hümayun Ömer her vechle layık ve mahal olmağın tevcih idüb berat-ı şerifim virilmek babında inayet taleb itmeğın mahlul ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunu virdüm ve

buyurdum ki varub mezbur mürşid olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdâvemet göstere ol babda traf-ı ahardan bir ferd dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evâhir-i şehri cemaziyel ula sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 29/Belge 95

Ayntab sancağında üç bin akçe tımara sahip olan Ebubekir'in ölmesi üzerine bu tımarın Mehmed'e verilmesi hakkında emr-i şerif

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletine mutasarrıf olan vezirim Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle tevkî-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zide kadre südde-i saadetime mektub gönderüb Ayıntab sancağında Tilbeşar nahiyesinde Behlivan çukuru ve gayrıdan üç bin akçe tımara mutasarrıf olan Ebudderda fevt olub tımarı mahlul olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilen *** boylu *** gözlü *** kaşlu Darend-i ferman-ı hümayun Mehmede virilmek babında inayet ricasına arz itmeğın mucebince virilmek emrim olmuşdur buyurdum ki göresin mezkûrun eline ol mikdar tımara emri var ise ve mezbur fevt olub tımarı mahlul ise sancağında sakın olub alaybeğis bayrağı altın sefere eşmek şartıyla tevcih idüb tezkeresin viresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılarsız tahriren fî el-yevmü's-salis şehri cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 23 Razaman sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 29/Belge 96

Ayntab sancağındaki vergilerin toplanması için Kasım Ağa'nın görevlendirilmesi hakkında buyruldu

Hazret-i Mevlana şariat-şiar Ayıntab kadısı zide fazle

Bade't-tahiyye ve's-selam inha olunur ki Ayıntab sancağında vaki olan havas karyekerimizin bin doksan dokuz senesinde hasıl olan aşar-ı şeriyelerin eğer saf ve süturı bundan akdem Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kaim makamımız Abdünnebi Ağa zide kadre Ayıntab sakınlerinden Kasım Ağaya virilüb binâen alâ zâlike buyruldu isdar olundu zikr olunan

havassımız karyelerinin sene-i mezkûrda vaki olan aşâr-ı şeriyelerin saf ve süturı mezkûr Kasım Ağaya muma ileyh kaim makamımızın virdüğü minval üzere işbu buyruldu tahrir olunub merkumun yedine virilmiştir vusûlünde gerekdir ki havas-ı mezkûr karyelerimize bir kimesne dahl itdirmeyüb mücebiyle âmil olasız deyû buyruldu fî selh-i n sene 99 kayd fî 2 Şevval sene 99

Be-hatem Hazret-i receb Paşa Vali-i Maraş halen

Sayfa 30/Belge 97

Levhan karyesinin tımarının İbrahim'in esir olmasından dolayı Ahmed'e verilmesi

Vech-i tahrir-i kitab-ı kalem ve mucebi-i tastir-i hitâb-ı rakam oldur ki

Ayıntab sancağında ve nahiyesinde Levhan nam karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf olan İbrahim esir oldukda tımarın ahardan Ahmed berat itdirüb esir-i mezburun sahih ve sulbi karındaşı Mehmed için liva-i mezbur Alaybeğisi Kasım zide ilam itmeğin sancağında sakin olub alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla sene tis'a ve tisîn ve elf ramazanının selhinden tahvil mektubı virilmekle zikr olunan iki bin beş yüz akçe tımarı mezbur Ahmed tahvilinden mezbur Mehmed üzerine tevcih olunub sultânü'l-guzât ve'l-mücâhidîn ... hilâfete ilâ yevmi'd-dîn hazretlerinin ferman-ı şerifleri üzere virildiği zikr olunub ve şerh-i ayan ve sena kılunur

Gerektir ki bade'l-yevm yedinde olunub tasarruf kılub şöyleki vezaif-i hıdemât-o mebrûre ve mesâî-i meşkure asâkir-i mansure ve muceb-i defter-i hakani bî kusûr-ı merî müeddî kıla ol babda efrâd-ı ferideden hiç ehad mani ve dahi olmaya şöyle bilesiz tarih-i zuhriye tahriren fî selh-i ramazanü'l-mübarek sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 4 şevval sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 30/Belge 98

Ayntab mimarı olan Osman'ın görevini artık ifa edememesi üzerine Hacı Mehmed'in onun yerine tayin edilmesi hakkında berat Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fil hassa mimar başı olan Ahmed zide mecde der-saadetime mektub gönderüb halen Ayıntab mimarı olan Osman hizmetinin uhdesinden gelme iktidarı olmayub vaki olan hizmet-i ibâdullâhı görmekte tekâsül üzere olduğundan ref olunub râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Hacı Mehmed için ilm-i hendesde mâhir ve sanatının uhdesinden gelmeğe kâdir deyû tevcih olunub berat-ı şeriifm virilmek bâbında inayet ricasına arz itmeğin tevcih idüb işbu berât-ı saadet-âyât behcet-i gâyatı virdüm ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbur varub ref olunan mezburun yerine Ayıntabda mimar olub hizmet-i lâzimesin bî

kusur-ı mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ol babda ref olunan mezburı ve taraf-ı ahardan bir ferdi dahl ve taarruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî evâhir-i cemaziyel ahir sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 30/Belge 99

Dimos-ı Ayıntab malından kalan bedellerin alınması

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ kadısı zidet fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm dimos-ı Ayıntab mukataasına tabi olan yerlerin kadıları zide fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak malum ola ki dimos-ı Ayıntab mukataası malından iki yüz yetmiş üç bin altı yüz doksan dokuz akçe mevâcib-i kılâ' ve vezaif için ihrac olundukdan sonra bâki kalan on yük akçesi Düstur-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezirim Şahin Mehmed Paşa edâmallâhu teâlâ iclaleye bin doksan sokuz şabanü'l-muazzamının on beşinci gününden has tayin ve kasur kalab altmış üç bin iki yüz yirmi bir akçe irsaliyesi kendi tarafından teslim-i hazine olunmak üzere voyvodasına *** zide kadre vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüb dahi mukataa-i mezbûrenin kalemiyesiyle mean malı on üç yüz otuz altı bin dokuz yüz yirmi akçe olub iki yük yetmiş üç bin altı yüz doksan dokuz akçesi mevâcib-i kılâ' ve vezaif için ihrac olundukdan sonra on yük akçesi vezir-i müşârün ileyhe has olmak üzere tayin ve kusur altmış üç bin iki yüz yirmi bir akçe irsaliyesi taraflarından teslim-i hazine olunmak üzere voyvodasını tarih-i mezburdan zabt itdirdesiz ve vüzerâ-yı izâmım hasları min külli'l-vücûh mefrûzü'l-kalem ve maktûü'l-kadem serbest olmağın rüsûm-ı serbestiyesine ahârî kat'â müdahale itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî el-yevmü's-salis aşer şehr-i şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 7 şevvalü'l-mükerrerem sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 31/Belge 100

Mehmet Ağa'nın vekil tayin edilmesi

İzzetlü refatlü Mehmet Ağa karındaş ... hazretlerinin huzur-ı izzetlerine ... üzere ubudiyet-i ... kıldıkdan sonra hâtır-ı şerifleri ve mizacları sual-i hemişe sıhhat ve afiyet üzere ber karar ve ... olası taraf-ı ahvalimizden sual-i şerif olunursa elhamdülillâhi teâlâ vücudumuz sıhhat üzere mükahaza oluna fimâ bade benim karındaşım ademiniz yediyle ferman-ı şerif malumunuz oldukda bizim ve eğer efendimiz taraf-ı şeriflerinden has-ı mezburı sıhhatiçün vekil eylemişdir biz varınca zabt ve rabt eyleyüb saadetlü efendimiz taraf-ı şeriflerine aid olan

mahsulatı cüzî ve küllî her ne ise marifet-i şerle zabt ü rabt eyleyesiz inşâallâhu teâlâ biz dahi ol tarafa varub bayramı ânda itmeklik üzere varmamamız mukarrerdir ihtimaldir ki vilayete uğrayub bayramı ânda iderüz gelmedi deyû neşveş eylemeyesiz ve Köprülizâde Mustafa Paşa hazretlerinin has-ı mezbur üzerinden kalkalı hayli müddet olur ve illa efendimiz tarafına aid ve raci olan mahsulat için bir ferman ihrac itdirüb kendimiz vardıkda götürmemiz mukarrerdir şimdi tezyid yetiştiremedik benim karındaşım yanya muhafazası ne mertebeye serhat olduğun bilürsüz âna göre sizlere ve yerlere ne mikdar ianet ... size tafsili hâcet değildir ve bu taraf ahvalini hamilü'l-varaka ademinizden sual buyurasız

Muhlis el-hac Mehmed Ağa kethüda

Sayfa 31/Belge 101

Yunus Ağa ve Demircizade Mehmet Efendiye Maraş Sancağındaki vergilerin toplanması için görevlendirilmesi hakkında temessük

Vech-i tahrir-i huruf oldur ki vali-i Maraş saadetllü efendimiz Receb Paşa Hazretlerinin sancağında vaki hasları karyelerinin bin doksan dokuz senesinde vaki mahsulat ve ... bağ ve sayfi ve sûtûrı ve bâd-ı hevâ ve resm-i arûsân her ne ki vaki olur iser taraf-ı şeriflerinden deruhdemizde olmağla işbu hâfız-ı temessüki Yunus Ağaya bir sülüs ve iki sülüs dahi Demircizâde Mehmed Çelebiye olmak üzere kurâ-i mezburlar iki sene mezkûrede vaki sayfi ve sûtûrı ve bâd-ı hevâ ve resm-i arûsân her ne ki vaki olur ise tarafımızdan deruhde ve iltizam itmeleriyle zabtıçün yedlerine işbu temesük virilmiştir tarafımızdan ve taraf-ı ahardan kimesne müdahale eylemeye tahriren fi şehr-i 9 S sene 1099

Sayfa 31/Belge 102

Ali'nin bir zamanlar sahip olduğu Ayntab Sancağıdaki on bir bin yüz on dört akçe tımarın esaretten kurtulması üzerine tekrardan kendisine verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Orta boylu kara gözlü açık kaşlu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Mehmed südde-i saadetime gelüb Ayntab sancağında Tilbeşar nahiyesinde Sarmiyeye nam karye ve gayrıdan on bir bin yüz on dört akçe tımar hidâvendigâr-ı sâbık beratıyla üzerinde iken Becevi muharebesinde küffâra esir oldukda hayat ve mematı nâ malumdur deyû tımar-ı mezburı Ali alub berat itdirüb esirlikden halâs olmakla ibka ve mukarrer kılınmak babında inayet rica itmeğin tımarları olduğu sancakda sakin olub alay beğisi sancağı altında sefere eşmek şartıyla tımar-ı mezburı elinde olan beratı mucebince ibka ve mukarrer kemâkân zabt ve tasarruf vaki olan mahsulat ve rüsûmâtın ahz ve kabz itdirüb min bade dahl iden Aliyi taraf-ı ahari dahl ve taarruz itdirmeyesiz ve dahl idüb tahvil tarihine düşen mahsulünden cüzî ve küllî nesnesin almış ise

bade's-sübut hükm idüb girü bî kusur aliveresin deyû sene tis'a ve tisîn ve elf şabanü'l-muazzamının evasıtından hükm-i şerifim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan on bir bin yüz on dört akçe tımar-ı merkumı Mehmede ibkâ ve mukarrer kılınub virdüm ki zikr olunur

Ve buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezâif-i hidemât-ı mezbrûre mevfüre ve mesâi-i meşkûre ve asâkir-i mansûredir ber-mûceb-i defter-i hâkâni bî kusur mer'î ve müeddî kıla ol bâbda hiç ehad mani ve dâfi' olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar. Tahriren 17 şehr-i Şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 32/Belge 103

Es-Seyyid Hüseyin Ağa'nın Ayntab'da bulunan sadat-ı kiram mensupları üzerine nakib tayin edilmesi

Umdetü's-sâdâti'l-kirâm es-seyyid Hüseyin Ağa dâme şerefe sıyadete

Tahiyyât-ı safiye ve teslimat-ı vâfiye ithâfiyla inhâ olunur ki Ayıntab kazasında mevcut olan sâdât-ı kiram üzerlerine tarafımızdan seni nakib itmişizdir gerekidir ki sahihü'n-neseb oldukları meşhur ve mübeyyin olanlara ikram ve ihtiram idüb bi gayr-ı vech-i şerî emval ve irazlarına taarruz ve takdirin tehâşi ve ihtirâz üzere olub bi hasebü'l-iktiza ihzar ve te'dib ve ... ve tahsil hukuk-ı şeriye-i sabitede sair hükkama müdahale itdirmeyüb bizzat ve siz ... idüb ve seyyid-i Tahir ve kadı hucyeti ve laim makamlar temessüki ile dahl olanları ve beyne'n-nas şeyd ile müttehim olanları yeşil alamet istimalinden mea zecr idüb ekrâd-ı âmm ve sıhhat-i nesebi derlerse gelüb huzurumuzda isbat itmeğičün tebeyyüne bekiğ idüb bu hususlara muhalefet idenleri muktezâ-yı şer-i mutahhar üzere te'dib ve tazirde ihmal ve müsamaha itmeyüb bu vedit-ı kübrâ ve iânet-i uzmâya kemal-i vecibet sıyânetühâ mûraat-ı fahire-i fi'd-dünyâ ve'l-ahire medâr-ı saadet ve ... mütevâfire olduğuna binâne kemal-i mertebe tekayyüd-i tâm ve mezid-i ihtiyat ve ihtimam idesiz vesselam hurire fi el-yevmü't-tâsi ve'l-işrîn min recebü'l-ferd sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 17 Şevval sene 99

Mine'l-fakir iey ahali-i vali Abdurrahman ibni es-seyyid nefsi Hüsni en-nakib ale'l-işraf el-memâlik-i Osmanie dâmen-i saltanat-ı mâlikühâ ...

Sayfa 32/Belge 104

Maraş kalasının neferatının mevaciblerinin karşılanması hakkında

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-

melikü'l-muîn Mevlânâ Ayıntab kadısı zidet fezâile ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab emini zide kadre tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak malum ola ki Maraş kadısı Mustafa zide fezâile Edirne'de divan-ı hümâyunuma arz gönderüb nefsi Maraş'da vaki merhum ve mağfurun leh Sultan Süleyman Han tâbe serâhın bina eyledüğü kalanın neferâtı ve müşarün ileyhin cami-i şerifinin hüddâma mukaddema resm-i çift Elbistan ve Samanto mukataaları ber-vech ocaklık tayin olunub zabt ve tasarruf iderler iken ferman-ı âli ile ref olunmağın neferât-ı mezbûrenin mevacibleri ahar maldan tayin olunmak üzere inayet rica itmeğın kala-i mezbûrenin senevi müstehak oldukları mevacibleri mukabelesinde resm-i çift Elbistan mukataası malından sekiz yüz yirmi beş guruş tayin olunub sene be sene alurlar iken mukataa-i mezbûre Seyyidetü'l-muhadderât ve'l-külliyetü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât küçük sultân-ı dâmen-i müctemihâ hazretlerine has tayin olunmağla neferat-ı mezburun mevacibleri için sekiz yüz yirmi beş guruş civarlarında vaki dimos-ı Ayıntab mukataası malından tayin ve havale olunmak babında arz ve telhis olundukda mucebince amel olunmak fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkda bu babda sadır olan ferman-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi kala-i mezbûre neferatı senesi müstehak oldukları mevacibleri mukabelesinde resm-i çift Elbistan mukataasından alageldikleri sekiz yüz yirmi beş guruş mukataa-i mezbûreden ref olunub civarlarında vaki dimos-ı Ayıntab mukataası malından tayin olunmağın mevacibleri bedeli olan sekiz yüz yirmi beş kamil guruşı hazine-i âmire alındığı üzere her bir guruşı yirmi şer akçe hesabı üzere doksan dokzu bin akçe olmağın ziyade ve noksan teklif olunmamak üzere zikr olunan sekiz yüz yirmi beş kamil guruşı bin seksen yedi muharremi guresindne mukataa-i mezbûre eminleri eda ve teslim idüb neferat tarafından kabza memur olanlardan yedlerine mamul-i bih temessük alub işbu hükm-i şerifimin sureti zuhruna huccet iderler ki hîn-i muhasebede deynlerine mahsub oluna deyû mukaddemâ emr-i şerif virilüb halen cülus-ı hümâyun saadet-makrunum vaki olmağla ol emr-i şerif sūdde-i saadetime getürüb tecdidin rica eyledikleri ecluden buyurdum ki bu bâbda mukaddemâ bin seksen altı zilhiccesinin sekizinci günü tarihiyle müverrah virilen emr-i şerifimin mazmunı münîfi üzere amel idüb hilafına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz ve bade'n-nazar bu hükm-i hümâyunımı mezburların ellerinde ibkâ idüb alamet-i şerife itimad kılasız tahriren fi el-yevmü's-salid şehr-i şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 18 Şevval sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 33/Belge 105

Hacı İsa vakfı mescidinin görevlisi olan Şaban Halife'nin elindeki görev beratına rağmen Halil adındaki kişinin görevi yönünden kendisine haksızlık yapması üzerine Padişah tarafından Şaban Halife'ye yeniden berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Tarla-yı Atîk mahallesinde vaki Hacı İsa vakfı mescid-i şerifinin vazife-i muayenesiyle imameti ve evkafının tevliyeti işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî kıdvetü's-sülehâi's-sâlikîn Şaban Halife zide salâhânın bundan akdem berat-ı şerifimle üzerinde olub kusuru ve mucebi-i azli yoğiken haliya ahardan Halil nam kimesne hilaf-ı inhâ ile alub gadr eylemeğin ref olunub mezbur Şaban Halifeye kemâkân ibkâ ve mukarrer kılınub müceddeden tevcih ve berat-ı âli şanın virilmek ricasına kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Ayıntab kadısı Mevlana es-seyyid Ahmed zide fazle arz ve ilam itmeğin mezbur Şaban Halife mahal ve müstehak olmağla hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücuda götürüb muma ileyhın arzı mucebince rûûs-ı hümayun izzet-makrunı virdüm ve buyurudm ki mezbur Şaban Halife varub üslub-ı sabık üzere mescid-i mezburda imam ve evkafına mütevellî olub hidemât-ı lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra bundan akdem imam ve mütevellî olanlar ne minval üzere mutasarrıf olagelmişler ise muma ileyh dahi vazife-i muayenesin vakf-ı mezburun mahsulünden alub mutasarrıf ola ol babda ref olunan Halil ve ahardan bir ferdi müdahale itdirilmeye şöyle bileler alamet-i şerife itimad kılalar tahriren fî el-yevmü'l-hamis ve'l-ıışrîn şehri şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf kayd 20 Şevval sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 33/Belge 106

Kamalakzâde Mehmed Efendi ve Bayrakdarzâde Süleyman Ağa ve Bazarbaşı el-hac Arab ve Abdi ve Küçük oğlu Mustafa ile el-hac Kalender Ağa'nın mahkemeye ihzarı hakkında

Mevlânâ-yı şeriat-meâb Ayıntab kadısı zide fazle

İnhâ olunur ki Ayıntab sakinlerinden olub Kamalakzâde Mehmed Efendi ve Bayrakdarzâde Süleyman Ağa ve Bazarbaşı el-hac Arab ve Abdi ve Küçük oğlu Mustafa ile el-hac Kalender Ağa şer-i ferman-ı padişahiyle davası olub bu canibde mürâfaa-i şer olub ihzar olunmaları babında Dârende-i buyruldu Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân *** Ağa mübaşir tayin ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki mürasele mucebince zikr olunan ademleri muma ileyhe teslim ferman-ı şerif ve mürasele-i şer üzere bu cânibe ihzar idüb eğer gaybet iderler ise şerle

ve ferman-ı şerif üzere bulunması lazım gelen yerlerden buldurub bu cânibe ihzar idesiz deyû buyruldı fî 29 sene 99

Sayfa 33/Belge 107

İmam olan Hasan Ali'nin ölmesi üzerine Mehmed Hanifi'nin imam tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Akyolda görenler ? mahallesinde yevmi bir akçe vazifeile imam olan Hasan Ali fevt olub yeri mahlul olmağın yerine işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Mehmed Hanifi her vechle layık ve mahal ve müstehak olmağla tevcih olunub bu berât-ı hümayunı virdim ve buyurdum ki bade'l-yevm varub mezbur İmam olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve benim devam-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet ol babda bir ferd mani ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alamet-i şerife itimad kılalar tahriren fî el-yevmü's-sâbi aşer şehr-i recebü'l-mürecceb sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 13 zilkade sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 33/Belge 108

Mehmet Ağa'nın Ayıntab Kethüdayeri olarak tayini

İzzetlü faziletlü *** efendi hazretlerinin meclis-i şerifleri savbına der-davat-ı safiyyat ithafıyla inha olunan oldur ki haliya taht-ı hükümet-i şîârınızda vaki nefis-i Ayıntab ve tevâbii nevahiyesinde sakin ve mütemekkin olan altı bölük yoldaşlarının üzerlerine zabıt ve kethüda yeri resm-i kadim olmağla ebnâ-i sipahiyandan yetmiş birinci bölükde yevmi yirmi beş akçe ulufeye mutasarrıf olan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed nam Ayıntab zide kadre ocağın emekdarı ve mahal ve müstehak ve sezâvârı olmağla kethüda yeri nasb ve tayin olunub gönderilmişdir vusûlünde gerekdir ki muma ileyhin hidmet-i merkumede istihdam itdirilüb ve kethüdayerliğe müteallik umurda ve müracaatı muma ileyhe itdirdesiz ve siz ki ol tarafda olan altı bölük yoldaşları siz muma ileyhi üzerinize zabıt ve kethüda yeri bilüb düşen-i dava ve nizâmız izn-i şer-i şerif ve marifet-i merkum ile gördürüb hilaf-ı şer-i şerifi bir ferdi rencide ve remide itdirmeyesiz sen ki kethüda yeri zide kadre siz ol tarafda olan altı bölük yoldaşlarda hüsn-i rindikânî üzere zabıt ve tasarruf idüb ve sana muhalefet üzere olanları ismi ve resmi ve bölükleriyle yazub bu cânibe arz ve ilam eylesesin ve bazı levendât taifesinden mızrak ve bayrak götürüb üzerlerine şerle lazım gelen icrâ-yı ve ahkâm-ı şeriye itdirdesin ki sayirlere muceb-i gayret ve sebeb-i nasihat olub reaya fukarası devlet-i padişahide âsuda hal üzere

olalar bâki hemişre der-seccade-i şerif müstahkem yâd tahriren fî evâil-i şehri şevvâl sene tis'a ve tisîn ve elf

Sayfa 33

Abdi araba-i ...dergah-ı ali halen , İsmail .... dergah-ı ali halen , Fethullah ulufeciyan dergah-ı ali halen, Mehmed silahdaran dergah-ı ali halen, Mehmed sipahiyan dergah-ı ali halen

Sayfa 34/Belge 109

Mehmed Ağa'nın kethüdayeri olarak tayini

İzzetlü faziletlü *** efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerine der-tahiyyâtı ithafıyla inha-i muhibbât olunan oldur ki haliya taht-ı hükümet-i şiarınız olan nefsi Ayıntab ve tevabii nevahiyelerinde sakin ve mütemekkin dergah-ı âli cebecileri yoldaşlarımızın mutad üzere zabt ü rabtları ibnâ-i sipahiyandan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kethüda yeri Mehmed Ağa zide kadreye tarafımızdan tefviz ve sipariş olunub âna binaen mektub ferestade kılınmıştır gerekirdi ki kaza-i mezkûrda ve nevahilerinde sakin ve mütemekkin dergah-ı âli cebecileri ve yoldaşlarımız muma ileyh üzerinize kethüda yeri bilüb sözünden taşra ve re'yinden bîrun vaz-ı hareket itmeyüb düşen umur ve maslahatları mukteza-yı şer ve kanun ve marifet-i merkum ile görüb ahara müraccat itmeyesiz ve sen ki kethüda yeri zide kadre sen dergah-ı âli cebecileri zir ferd hilaf-ı şer ve kanun rencide ve remide itmeyüb düşen umurlarını muktezây-ı şer ü kanun görüb kimesnei rencide ve remide ve taaddi itmeyesiz ve muhafaza ve sermedlü olanların ağılendirmeyüb memur oldukları mahalline gönderesiz ve tavayif-i mezbûreden bilâ varis fevt olub terekesi beytü'l-mal-i müslimine aid ve râci olanların muhalefâtın sük-i sultâniyede fûruht idüb hasıl olan nükûdi defter müfredatıyla tarafımıza irsal eylesesiz bâki ... tahriren fî 14 l sene 1099 kayd fî 16 zilkade sene 99

Murad cebeci dergah-ı âli-i halen

Sayfa 34/Belge 110

Ahmed'den iki bin dokuz yüz akçelik tımarın alınıp Ali'ye verilmesi

Ayıntab sancağında ve nahiyesinde Kilisecik nam karye ve gayrıdan iki bin dokuz yüz akçe tımarı mutasarrıf olan Ahmed Becevi muhafazasında firar idüb tımarı mahlul oldukda işbu Darende-i huruf-ı âliye tevcih olunub mutasarrıfı iken ahardan Ali hilaf-ı inha tımar-ı mezbur-ı nim Aliyim deyû bir tarikile berat itdirüb külli gadr ve hayf eyledüğün liva-i mezbur alaybeğisi Kasım zide kadre ilam eylemekle sancağında sakin olub alay beğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla sene tis'a ve tisîn ve elf zilkadesinin beşinci gününden zikr olunan iki bin dokuz yüz akçe tımar vech-i meşruh üzere hilaf-ı inha berat iden Ali tahvilinden merkum

Aliye tevcih olunub sultânü'l-guzât ve'l-mücâhidîn haldete hilafete ilâ yevmi'd-dîn hazretlerinin ferman-ı şerifleri üzere virildiği zikir olunur ve şerh-i ayân ve beyân ve sezâvâr ve icra kılınur

Kilisecik tebi-i mezbur mea rüsum 2500/2900

Saideyn tabi-i Tilbeşar mea rüsum 7300/3000/400

Gerekdir ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılınub şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı mebrûre-i mevfüre ve mesâî-i meşkûre asker-i mansure ve ber-mûceb-i defter-i hâkâni bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol bâbda hiç ferd mani olmaya şöyle biline

Sayfa 34/Belge 111

Halep Eyaletindeki zeamet ve tımar erbablarının bir sene seferden muaf tutulma talebi

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Haleb kadısı zide fezaile ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Haleb mütesellimi ve alay beğisi ve züemâ ve erbab-ı iş erleri zide kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Halep eyaletinde vaki züemâ ve erbab-ı tımar tayfası divan-ı hümayunuma arz-ı hal idüb birkaç senedir ki Engürüs seferlerinde mevcut olub ol sebebden fakirü'l-hal ve karyelerimizin dahi ekseri hal ve harab ve reayalarımı perakende ve perişan olmağla halimize merhamet olunub bir senelik seferden avk ve mukabelesinde bedel virmek babında inayet rica eyledikleri ecluden bedelleri maktûan yirmi yük akçeye olub ber-vech peşin on iki yük akçe teslim-i hazne olunub kusuru dahi ale't-tacil eda ve teslim olunmak üzere ve defter kethüdaları mübaşir ve cümle marifetiyle her bin akçe yazularında mukaddemâ cem olunduğu üzere altışar yüz altmış akçe mîri ve kırkar akçe mibaşire cihet-i maişet olmak üzere telhis mucebince bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere bedeliyesi tahsil olunmak fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi tarih-i mezbura mahsub olmak üzere eyalet-i mezbûreden vaki züema ve erbab-ı tımarın cümle marifetiyle defter kethüdaları mübaşeretiyle her bin akçe yazularından altışar yüz altmış bedelleri cem ve tahsil itdirdüb hilaf-ı emr-i şerif kimesneye taallül ve niza itdirmeyesiz ve bundan ma'dâ her bin akçe yazularından kırkar akçe dahi mübaşire vech-i maaş aldurub bundan ziyade bir akçe ve bir habbe aldırılmazı şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılasız tahriren fi el-yevmü's-salis aşer şehri cemaziyel'l-ahir sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 35/Belge 112**Halep eyaletine tabi züema ve erbab-ı tımarın vermesi gereken vergileri**

Haliya Ayıntabda mesned-nişîn şeriat-ı garâz olan izzetlü ve faziletlü efendi ithafından sonra kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ayıntab alaybeğisi zide mecde inha olunur ki kaza-i mezburda vaki eyalet-i Halebe mensub züema ve erbab-ı tımarın üzerlerinde olan mal-i bedellerin götürüb eda itmeyüb avk ve te'hire bais olmamalarıyla haliya bedel-i maliçün taraf-ı saltanat-ı aliyyeden istimali ferman-ı şerif ve mübaşir gelüb azm-ı sıklet ve tekayyüd olunduğuna binaen mal-ı mezkûrun cemine me'mur olan fahrü'l-emâcid ve'l-ayân Ali Ağa zide mecde iltimasıyla mektub terkîm ve irsal olundı inşâallâhu teâlâ vusûlünde gerekdir ki mal-ı bedeli zikr olunan züemâ ve erbâb-ı tıardan muaccelen cem ve tahsil ve vech-i ... bu tarafa irsal ve mahalline teslim itdirüb bir vechle illet ve bahane ve avk ve te'hir itdirmeleri me'mulündür husus-ı mezbur bir gayri şey kıyas olunmaz ve bu mahal gayr-i mahalle teşbih caiz değildir eğer bundan sonra dahi tekasülleri sebebi ile avk ve te'hire bais olurlar ise vukû üzere iade eylesiz ki âna göre tedarikleri görüle bâki izzet ve fazilet dâim ... fi 8 ... sene 99

İbrahim kaima makam-ı Haleb Halen

Sayfa 35/Belge 113**Mustafa Ağa'nın vekil tayin edilmesi**

İzzetlü faziletlü *** Efendi hazretlerinin meclis-i şerhlerine der davat-ı safiyyat der-teslimat vâfiyât ibtidasıyla ... inha olunan budur ki evinde olan züema ve erbab-ı tımar yoldaşların şerî düşen sulhlarını görmek için tarafımızdan Mustafa Ağayı vekil nasb eylemişizdir taraf-ı ahardan bir kimene müdahale eylemeye tahriren fi evahir-i zilhicce

Mustafa mir-alay-ı Haleb halen

Sayfa 35/Belge 114**Kara Mustafa Vakfının mütevelliliğine Belkıs Hatun'un yaşlanmasından dolayı görevini yürütememesi üzerine Mehmed'in tayin edilmesi hakkında berat****Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

İftiharü'l-havas ve'l-mürebbin ve mutemedi'l-mülûk ve's-selâtin ... 'izz ve'l-mütemekkîn bi'l-fiil dârü's-saâdetü's-şeriye Ağası halen Haremeyn-i muhteremeyn evkafı nazırı olan Mustafa Ağa dâme ulüvve divan-ı hümayunuma arz gönderüb taht-ı nezaretlerinde olmağla Şam-ı Şerif ve Erzurum ve Konya ve Malus ev Ayıntab ve Algunda vaki merhum Kara Lala

Mustafa Paşa evkafına meşrutiyet ve evladiyet üzere mütevellisi olan Belkıs Hatun pir ve ihtiyar olub umur-ı vakfı görmeğe iktidarı olmayub vakf-ı mezbur harabeye yüz tutmakla merkume Belkıs Hatun ref olunub ser evlad-ı vakıfdan işbu râfî-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkâni ve nâkil-i yerliğ-i beliğ-i mükerrerimiyet unvan-ı tâcidârı Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zide kedreye tevcih olunub müceddeden berat-ı şerif-i âli şân virilmek ricasına ilam itmeğin mucebince tevcih oluna deyû bin doksan dokuz senesi rebü'l-evvelinin yirminci gününden ferman-ı âli şanın sadır olmağın Ağa-yı müşarün ileyhın arz ve sâdır olan ferman-ı celilü'l-kadrim mucebince vazife-i muayenesiyle zikr olunan evkaf-ı şerifin tevliyeti meşrutiyet üzere Belkıs Hatun refinden tevcih olunmağın bundan akdem müteveli olub zabt idenler ne vechle müteveli olub zabt ü rabt eyleyüb müşrutiyet üzere müteveli olub ol minval üzere müteveli olub zabt ü rabt eyleyüb meşrutiyet üzere müteveli olub zabta ref olunan Belkıs Hatun ve taraf-ı ahardan vechen mine'l-vücûh dahl ve taarruz eylemeye şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalar kayd fi 17 zilkade sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 35/Belge 115

Beratların yenilenmesi konusunda çalışan görevlilerin birer aylık masraflarının çıkarılması

mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm meâdinü'l-fezâile ve'l-keâm Maraş ve Ayntab ve Malatya sancaklarında vaki olan kadılar zide fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan sancaklarda vaki evkaf mütevellileri ve kılâ' ağaları ve ayânı vilayetin iş erleri zide kadrehüm tevkî-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Hâliyâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümâyun saadet-makrûnum vaki olmağın memâlik-i mahrumde olan evkaf ve kılâ'larda gerek maliye ve gerek divan-ı hümâyunum ve gerek kadıaskerân beratı ve huccet-i şeriye ile vezâyife mutasarrıf olan erbâb-ı cihât ve mütezikîn ve kılâ neferâtlarının tecdid-i beratları için birer aylık vazifeleri mîri tarafından tahsil ve teslim-i hazine olunmak kanun-ı kadim olmağın imdi liva-i mezburda vaki olan kazalıklarda ve kasabat ve kurâlarda olan cevami ve mesacid ve tekye ve zaviye ve evkaf-ı sair ve kılâ' ve fi'l-cümle ehl-i vezâyifin taâmiye ve müderrisîn ve gayrı der-mütevellileri ve ağaları muvacehesinde marifet-i şerle mukaddemâ irsal olunan *** zide kadre mübaşeretiyile birer aylık vazifelerin hesap ve defter olunub yedlerinde hazine-i amiremnden mühürlü ve nişanlı ruznamçe olmayanlardan ber-vech-i tacil cem ve tahsil itdirdüb bir akçesin ketm itdirmeyesiz ve siz ki kadılar ve ağalarsız evkâfdna ve kılâ'dan birer aylık vazifeleri ne mikdar akçe olur ise marifet-i şerle defter idüb imzalayub ve mühürleyüb defterin mea mübaşir-i mezbûre

teslim itdirdesiz ve'l-hasıl meblağ-ı mezbur dergâh-ı muallam kapum kullarının bahşışleri içündür saire

Sayfa 36

Kıyas olunmaya âna göre ziyade takayyüd ve ihtimam idüb cümle evkâf ve kılâ'ın birer aylık mîriden bir akçesin ketm itdirmeyesiz ve mübaşir-i mezbûre evkaf be evkaf mütevellileri ve ağaları yedinden tahsil ve teslim itdirdesiz ve sen ki mübaşir-i mezbur *** zide Kadresiz liva-i mezburda vaki kasabat ve şehirlerde ve kurâlarda vaki olan mütevellileri ve kılâ' ağaları yedlerinde süret-i rûzname-i hümayun olmayanların birer aylık rüsumların tahsil ve har kazada ne mikdar evkaf ve ne mikdar kılâ' vardır birer aylık yevmiyesi ne ider ise marifet-i şerle defter ve mübaşir-i mezburun yedine viresin ki bade ol defter ile hesabın göre ve mübaşir-i mezburun cihet-i maişetiçün hîn-i tahsilde mütevelliler ve ağalar deyû fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle dergah-ı muallam gedüklü müteferrikalarından Mustafa zide mecde ve ayân-ı vilayetsiz vech-i meşruh züere liva-i mezburda vaki cevami ve mesacid ve tekve ve zaviye ve kılâ' ve evkaf-ı sairenin kasabat ve kurâda olan cümlesinin başka başka yevmiyeleri ve birer aylık vazifeleri marifet-i şerle hesap ve defter idüb ve mâl-ı mîrîyi marifet-i şerle ve mübaşir-i mezbur mübaşeretiyle bi't-tamam tahsil ve teslim eyledikten sonra mübaşirin cihet-i maişetiçün her bin akçede ellişer akçe aldırub bir akçesin ketm itdirmeyesiz ve tahsil olunan mîri defteri ile mean kapum kulları bahşışleri için Asitane-i saadetime irsal ve bir gün evvel teslim itdirmekte her biriniz ziyade ihtimam eyleyüb avk ve te'hirden ve mâl-ı mîrînin bir akçesin ketm ve ihtifa itdirmekte bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılâsız tahriren fi el-yevmü's-sani şehir-i ramazanü'l-mübarek sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 18 zilkade sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 36/Belge 1116

Rüsûm tahsili için gönderilen emr-i şerif

Şerâyi-i şîâr Maraş ve Ayıntab ve Malatya sancaklarında vaki olan kuzât efendiler zide fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân evkaf mütevellileri ve sair iş erleri zide kadrehüm inha olunur ki zikr olunan sancaklarda evkaf ve kılâ'larda gerek maliye ve gerek divan-ı hümayun ve gerek kadiaskerân beratı ve huccet-i şeriye ile vezâyife mutasarrıf olan erbab-ı beratın rüsum-ı beratları tahsili için sadır olan emr-i şerifi-i âli şan mucebince mektub tahrir olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki muceb-i ferman-ı âli üzere ber-vech-i mutad tahsili lazım rüsûm-ı beratı mîri için bi't-tamam tahsil ve giden mübaşir ile asitane-i Saadetime irsal idüb

ferman-ı hümayundan ziyade fukaranın bir akçe ve bir habbesi alınmakdan bi gayet ihtiraz eyleyesiz vesselam

Sayfa 36/Belge 117

El-hac Hanifi'nin ölmesi üzerine Mahmud Halife'nin Beğ Cami-i Şerifinde günlük bir akçeye cüz-i kur'an-i okumak için tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntapda vaki Beğ cami-i şerifinde tilavet olunmak üzere Hacı Elif nam sahibü'l-hayrın vakf eylediği eczâ-i şerifeden bir cüz-i şerif tilavet iden el-hac Hanifi fevt olub ol evchle yeri hâli ve hidmeti muattal olmağın yerine işbu Darende-i ferman şeyhü'l-kurrâ Mahmud Halife her vechle layık ve mahal ve müstehak olmağın tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek ricasına istidâ-yı inayet eylemeğın mahlul ise hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı ömr ü devlet rûz-ı efvânım için duaya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalar tahriren fi evâhir-i şehr-i şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fi 19 zilkade sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 36/Belge 118

Ayıntab alaybeyliğine Kasım'ın yerine başka bir Kasım'ın tayin edilmesi hakkında buyruldu

Şeriat-meâb fazilet-nisâb Mevlana Ayıntab efendisi zide fazle

Bade't-tahiyye ve't-teslim inha ve ilam olunan budur ki sancağ-ı mezbur alaybeğisi olan Kasımdan züemâ ve erbab-ı tımar hoşnud olmayub şaki olmalarıyla sabık liva-i mezbur alaybeğisi olan diğer Kasım liva-i mezbur alaybeğliği zabtı için buyruldu isdar olunub muma ileyhin yedine virilmiştir vusûlünde gerekdir ki merkum diğer Kasım zide kadreye sancağ-ı mezbur alay beğliği kemâkan zabt ve rabt itdirüb ahardan bir kimesne müdahale itdirmeyüb mucib-i buyruldu vaz-ı hilaf olunmaya deyû buyruldu fi 5 ... sene 99 be hatem Receb Paşa

Sayfa 36/Belge 119

Hüseyin Abbas tarafından gönderilen mektup

Hüseyin Abbas tarafından Ayıntapta sakin ... gelen mektubdur

Îlâ hazret efendi *** ve mütesellim ağa-yı Ayıntab

Bade'l-bilâğ cezîlü's-selâmü't-tam bi mezid-i ve'l-ikram ve nevâcü'l-meskü'l-hitâm el-mümzâ zalike el-muma ileyh teslim aleykümü'l-emr ve bade entüm tefhumune ene câinâ emri sultan bi cemii'l-urbanellezi aleyhim caizü't-teskene indeküm evvela inde ... gayrüküm

lieyyiküne noksan emin caize naşi ve ağılahallezi sakinine indeküm nezideküm tehdune lena minhüm sülüse miete kareşe teslimunehünne bittamame vela tedune tenkasunne minhâ şey' kayd şod 22 zilkade sene 199

El-fakir Hüseyin Abbas

Sayfa 37/Belge 120

Hasan Beğ mescid-i şerifinin imamlığına Kasım ve Mustafa yerine Seyyid Osman'ın tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî es-seyyid Osman zide şerefe sıyadete hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücuda getirüb Ayıntabda Şehreküsti mahallesinde vaki mağara demekle meşhur Hasana Beğ mescid-i şerifin imamı olub terk-i hizmet eyledikleri eelden ref olunan Kasım ve Mustafa yerine vazife-i muayenesiyle mezkûre tevchi olunub berat-ı şerifim virilmek babında inayet rica itmeğin askeri beratıyla tevcih olunub mahalline kayd olunub maliye tarafından berat-ı şerifim virilmek fermanım olmağın askeri beratıyla virilen rûs-ı hümayunum sureti mucabince bin doksan dokuz recebinin altıncı günü vazife-i muayenesiyle imam nasb ve tayin idüb bu berat-ı hümayun saadet-makrunı virdüm ve buyurdum ki merkum Seyyid Osman zide şerefe sıyadete varub ref olunan Kasım ve Mustafa yerine imam olub edâ-yı hıdmet eyledikten sonra bundan evvel imam olanlar vazife-i muayenesiyle ne vech üzere mutasarrıf olagelmışler ise merkum dahi mech-i meşruh üzere evkaf-ı mezbûre mahsulünden mütevellisi olanlar yedinden alub mutasarrıf ola ol babda ref olunan merkum Kasım ve Mustafa ve taraf-ı ahardan hiç ferd mani ve müzahim kalmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi el-yevmü's-samin şehri receb'l-ferd sene tis'a ve tisîn ve elf

Sayfa 37/Belge 121

Hasan Bey Mescidi Vakfında günlük bir akçe vazife ile müteveli olan Yunus'un ölmesi üzerine Seyyid Ali'nin tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'n-nevvâb ve'l-müteşerriîn Ayıntab kazasında nâibü's-şer olan Mevlana Muharrem zide ilme sütte-i saadetime mektub gönderüb nefsi ayıntab mahallatından Şehreküsti mahallesiden vaki müteveffâ Hasan Beğ bina eylediği mescid evkafının yevmi bir akçe vazife ile müteveli olan Yunus fevt olub yeri mahlul ve hizmeti muattal olmağla râfi-i tevki-i

refiü'ş-şân-ı hâkâni Seyyid Ali için mahal ve müstehakdır deyû virilmek babında inayet ricasına arz itmeğin fevti vaki ise mucibince işbu berât-ı âyat

Sayfa 37/Belge 122

Ayntab Yeniçeri Serdarlığına Hasan'ın tayin edilmesi hakkında gönderilen mektup

Şeriat-şiâr Ayntab kadısı efendi zide fazle tahiyât-ı safiyyât ithafından sonra inhâ-i muhibbân olunan oldur ki taht-ı kazanıza vaki yeniçeri serdarı ref olunub üslub-ı sabık üzere birinci bölüğün yoldaşlarından Hasan nam yoldaş serdar nasb ve tayin olunmağın işbu mektub tahrir ve irsal ve ol canibde yeniçeri ve acemi oğlanı topcı ve cebeci mezburi üzerlerine serdar bilüb sözünden taşra ve re'yinden haric vaz eylemeyüb itaat ve inkıyad üzere olalar ve tavayif-i mezbûreden bilâ varis maruf fevt olanların muhalledfât-ı metrûkâtın merkum ahz ve kabz ve sûk-i sultânide fûruhat itdirüb hasıl olan nükudı müfredat defteriyle mûmzâ ve mahtum bu canibe irsal itdirdesiz ve lakin hilaf-ı şer ü kanun kimesneye rencide itdirmeyesiz baki ilm-i şeriat ... tahriren fî evâsıt-ı şehr-i şevvali'l-mükerrem sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 28 zilkade sene 99

Ağa-yı yeniçeriyân dergâh-ı âli-i halen

Sayfa 37/Belge 123

İsmail Beyin Ayntab Sancağı Mütesellimliğine vekil tayin edilmesi hakkında temessük

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Bin doksan dokuz senesinde ferman-ı padişahı ile serdarımız İsmail Beğin mansıbı olan ayntab sancağı mütesellimliği sene-i mezburun saferi ibtidasından sene tamamına değin iltizamımızda olduğu hasebiyle sene-i mezkûr zilhiccesinin ibtidasından yetmiş gün tamamına değin ki yüz senesi muharreminin aherine değin işbu iltizam idüb ve iltizamımızı alub kabz idüb yedine işbu temessük virildi ki tarafımızdan vekilimiz olub iltizamımızda olan iki ay mütesellimliğimizi zabt eyleye tahriren fî gurre-i d sene 99 kayd fî 28 zilkade sene 99

El-fakir Ebu Bekir kaim makam liva-i Ayntab

Sayfa 38/Belge 124

Sefer için askerlerin toplanması hakkında

mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolunun orta kolunda vaki olan kadılar zide fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazalarda vaki yeniçeri serdarları zide kadrehüm tevkî-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki işbu sene-i mübarekede ilâ-i kelimetullah için inşâallâhü'l-melikü'l-müteâl bizzat hareket-i hümayun şevket-makrunum mukarrer ve muhakkak olmağla siz ki kadılar ve serdarlırsız taht-ı

kazanızda nevahi ve kurâlarda sakin ve mukim nefer yeniçerileri ve korucu ve mütekâidîn ne mikdar var ise ve bi'l-cümle cebeci ve tobcı tayfalarından evlerinde ve yerlerinde bulunanları ihrac idüb ve bayraklarınız açub cümlenin önlerine düşüb tacil alâ tacil kalkub *** sahrasına sürat ve istical üzere gelüb irişmek ehemmi-i mühimmât-ı dîn ü devletimden olmağın bir gün ve bir saat mukaddem gelüb mahal-i merkumda hazır ve mevcut bulunmanız için dergah-ı muallam yeniçeri ve hasekilerinden iftihârü'l-emâcid ve'l-ayan Mehmed zide mecde tayin ve irsal olunmağla her kangınızın taht-ı kaza ve hükümetine varub vasıl olur ise zikr olunan neferâtı mükemmel ve müretteb boylu tüfenkler ile cem ve ihrac ve müheyya idüb bir gün mukaddem memur olduğunuz vech üzere tavâyif-i mezburunı mahal-i mezbura sürüb götürüb götürüb mevcut bulunasız inşâallâhu teâlâ Asitane-i saadetlerime geldiklerinde korucu ve oturak olanlar kanun-ı kadim üzere Asitane-i Saadetim muhafazasında kalub neferâtı alanlar odalarına gelüb mevcut bulunalar şöyle ki tavâyif-i merkum efrâdından bir ferd yerlerinde kalmak ihtimali olur ise bundan sonra taraf müstakil mübaşirler gönderilüb teccüss olunur evlerinde bulanların bilâ te'hir haklarından gelündüğündne gayrı siz ki kadılar ve serdarlarsız sizin dahi müsamaha ve 'adem-i takayyüde göre ve tam-i hâminıza Hamel olunur mansıplarını âhara tevcih ve dirlikleriniz kat' olunmağla iktifâ olunmayub bilâ âmân haklarınızdan gelünmesi mukarrer ve muhakkak bilüb âna göre âgâh olub hilafından ihtirâz eylesiz deyû bi'l-fiile dergah-ı muallam yeniçerileri ağası olan iftihârü'l-ümerâi'l-kirâm Mahmud dâme ulüvve tarafından mühürlü mektub virilmekle mucebince amel olunub hilafından ihtiraz olunmak bâbında ferman-ı âli şanım sadır olmuşdur buyurdum ki *** vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan ferman-ı celilü's-şânım ve ağa-yı müşarün ileyh tarafından virilen mühürlü mektub mucebince amel olub hilafına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılarsız tahriren fî evâhir-i şehri-i şevvâli'l-mükerrem sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 6 zilhicce sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 38/Belge 125

Sefer Hazırlığı için gönderilen buyruldu

Efâzi'l-visâr şerâyi-i şîâr Anadolının orta kolunda olan mevali- izâm ve kuzât efendiler zide fazlehüm ve zikr oluna kazalarda vaki yeniçeri serdarları inha ve ilam olunan oldur ki inşâllâhu teâlâ işbu sene-i mübarekede şevketlü ve azametlü padişah-ı âlem penâh hazretlerinin bizzat sefer-i hümayunları mukarrer ve muhakkak olmağla siz ki serdarlarsız taht-ı kazalarınızda nevahi ve kurâlarınızda sakin ve mukim ve misafir-i nefer yeniçerileri ve korucu ve mütekâidîn ve bi'l-cümle cebeci ve tobcı tayfaları evlerinden ve yerlerinden ihrac idüb bayraklarınız açub önlerine düşüb ber-vech-i tacil kalkub *** sahrasına sürat ve gelüb

irişmenüz ehemmi-i mühimmât-ı dîn ü devletden olmağın bir gün ve bir saat mukaddem gelüb mevcud ve hazır ve âm3ade olmalarınız b3abında ferman-ı âli şan sadır olmağın işbu mektub tahrir olunub ve dergah-ı âli yeniçeri hasekilerinden umdetü'l-emâcid ve'l-ayân Mehmed Ağa zide mecde tayin ve irsal olunmuşdur her biriniz varub vasıl oldukda zikr olunan neferâtları mükemmel ve müsellaah boylu tüfenkleriyle cem ve hâzır-ı müheyyâ idüb bir gün mukaddem me'mur olduğunuz üzere tavâif-i mezbûrûnı mahal-i mezbura götürüb mevcud bulunasız inşâllâha teâlâ Asitaneye geldiğünüzde korucu ve oturak olanlar kanun-ı kadim üzere Asitaneyi Saadet muhafazasında kalub neferât olanlar dahi odalarına gelüb mevcud bulunalar şöyle ki tavâyif-i mezbûrundan bir ferd yerlerinde kalmak ihtimali olur ise bundan sonra ol caniblere müstakil mübaşirler gönderilüb ... haklarından gelündüğünden gayrı siz ki kadılar ve serdarlarsız bu umûr-ı mühimmenin tekemmülünde müsamaha olunur ise tam-ı hamınıza Hamel olunub mansıblarınız ahara tevcih ve dirlikleriniz kat olunmağla iktifâ olunmayub bilâ âmân haklarınızdan gelinmesin mukarrer ve muhakkak bilesiz âna göre haber ve âgâh ve hilâfindan bigayet ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz mucebi-i buyruldı ile âmil olasız tahriren fi evâhir-i şevvâli'l-mükerrem sene tis'a ve tisîn ve elf

Sayfa 39/Belge 126

Asi olan Ayıntab yeniçeri onuncu bölüğünden Helvacı Mustafa Çavuş'un asi olması üzerine Padişah tarafından bu kişinin bertaraf edilmesi için gönderilen mektup

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab kazasında yeniçeri serdarı olan *** zide kadre tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki Ayıntabda sakın onuncu bölüğün Helvacı Mustafa Çavuş şaki ve ehl-i fesad olub izalesi ehem ve elzem olmağla bi eyyi hal ele götürülüb bilâ te'hir katl olunub şöyle ki ihmal ve müsamaha olunur ise bir vechle cevaba kâdir olamazsız deyu bi'l-fiil dergah-ı muallam yeniçerilerim ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Mahmud Ağa dame ulüvve tarafından mühürlü mektub virilmekle mucebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki *** vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve ağa-yı müşârün ileyh tarafından virilen mühürlü mektub mucebince amel idüb min ba'de hilafına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fi evâhir-i şehr-i şevvâli'l-mükerrem sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 39/Belge 127**Yeniçeri Ağası Mahmud'dan Asi ve Şaki olan Ayıntab yeniçeri onuncu bölüğünden Helvacı Mustafa Çavuş'un bertaraf edilmesi için gönderilen mektup**

Bi'l-fiil ayıntab kazâsında olan yeniçeri serdarı *** ilam olun budur ki Ayıntabda sakin onuncu bölüğün Helvacı Mustafa Çavuş şaki ve ehl-i fesad olub izalesi ehem-i lâzime-i dîn ü devletden olmağla bilâ te'hir katl olunmasıçün ferman-ı âli sadır olmağın mucebince mektub tahrir olundu *** ferman-ı âli mucebince bilâ te'hir katl eyleyüb ihmal ve müsamahadan bi gayet ihtirâz eylesin ki sonra bir vechle cevab virmezsin şöyle bilüb mucebi-i mektub ile âmil olasız tahriren fî evâhir-i şehri-i şevvâli'l-mükerrem sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 7 zilhicce sene 99

Mahmud ağa-yı yeniçeriyân dergah-ı âli halen

Sayfa 39/Belge 128**İmam, hatip ve vakıf mütevellisi olan Ebu Bekir'in ölmesi üzerine Mehmed Halife'nin onun yerine tayin edilmesi hakkında berat**

Ayıntabda alaybeğisi

... vazife-i muayenesi ile imam ve hatib ve evkafa müteveli olan Ebu Bekir fevt olub imamet ve hitabet ve mütevelliliği erbab-ı istihkâkdan işbu râfi-i tevki-i refi-i hümâyûn-ı hâkâni kıdvetü's-sülehâhi's-sâlikîn Mehmed Halife zide salâhaya askeri berâtıyla tevcih olunub yedinde olan askeri berâtı Anadolu muhasebesine kayd ve maliye tarafından berât-ı şerif-i âli şan virilmek bâbında arz-ı hal idüb inayet rica itmeğın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem zuhura getirüb kendi arz-ı hali ve suret-i rüus-ı hümayunum mucebince Anadolu muhasebesine kayd ve bin doksan dokuz şevvalinin yedinci gününden bu berat-ı hümayun izzet-makrunı virdüm ve buyurdum ki muma ileyh Mehmed Halife varub cami-i mezburda imam ve hatib evkafına müteveli olub bundan evvel mutasarrıf olanlar ne minval üzere mutasarrıf olagelmişler ise muma ileyh dahi vazife-i muayenesiyle ol minval üzere mutasarrıf ola ol babda efrad-ı âferide ve ... ferd mani ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar

Sayfa 39/Belge 129**Beğdilli Türkmen Aşiretinin Haleb, Ayıntab, Ruha, Birecik ve Nizib kazalarında yağma ve talan faaliyetlerine girişmesi üzerine merkeze şikayet gönderilmiş bunun üzerine bu eşkıya güruhunun bertaraf edilmesi hususunda gönderilen ferman-ı hümayun**

Türkmâna gelen ferman

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mihâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûfin bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Diyarbekir ve Maraş eyaletlerine mutasarrıf olan vezirim *** ve *** paşa edâmallâhu teâlâ iclâlehümâ ve akze'l-kuzât ve'l-hükkâm hucetü'l-halk ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Haleb ve ayıntab kadıları zidet fezâilehümâ ve kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtas-ı bi mezîdi inâyetü'l-melikü'l-muallâm Selimiye sancağı beği olan *** dâme izzet ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meadinü'l-fezâi'l-ve'l-keâm ve *** kadıları zide fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Haleb ve Ayıntab ve Ruha ve Birecik ve Nizib kazaları ahalileri ordu-yı hümayunuma araz-ı hal ve adem gönderüb bin doksan senesinde Beğdili türkmanı eşkıyası bunların nahiye ve kuralarına gelüb hilaf-ı şer-i şerif ve fuzûli evlerini basub emval ve erzakların cebren ahz ve nehb ü gâret idüb ve nicelerin ihrak eylediklerinden ma'dâ katl-i nüfûs idüb ziyade zulm ve taaddî ve fesad eylediklerin mahallinde şerle teftiş ve gereği gibi tefahhus olunub eşkıya-yı mezbûrûnun şerle haklarından lazım gelenleri icra ve üzerlerinden aulm ve taaddîleri men ve ref olunmak emrim olmuştur *** vusûl buldukda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel ve dahi ihzâr-ı husemâ kılub gaybet iderler ise şerle buldurması lazım gelenlere buldurub mukaddemâ bir defa şerle görülüb fasl olunmayan hususların tamam hak ve adl üzere teftiş ve tefahhus idüb göresiz ilam olunduğı üzere ise ol babda muktezâ-yı şer-i kadimle amel idüb dahi vech-i meşruh üzere zulmen alınub gasb ü gâret olunan emval ve erzakları cüzi ve külli her ne ise teveccüh iden mezburun şakilerden ashab-ı hukuka bade's-sübût hükm idüb bî kusur alıvirüb icrâ-yı hak eylediklerinden sonra bu makule fesad iden mezburlar muhtac-ı arz olanlardan ise üzerlerine sübût bulan müfredâtı sicil ve hucet ve suret-i siciller ... yazub Asitane-i Saadetimden arz eylesüz bade haklarında ferman-ı şerifim bu vechle sadır olur ise mucebiyle amel oluna min bade şer-i şerif ve emr-i hümayunuma muhalif kimesneye iş itdirmeyesiz husus-ı mezbur için tekrar şikayet olunub emrâzı varımlu eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılász tahriren fî evâsıt-ı şehri-zilkadetü's-şerife sene tis'a ve tisîn ve elf kayd fî 9 zilkade sene 99

Sahra-yı sûr-i Davud Paşa

Sayfa 40/Belge 130

Antakya gümrüğünden günlük üç akçe, Hacı Halil ve Koçhisar mukataasından günlük yedi akçe tasarruf eden İbrahim'in ölmesi üzerine, dimos-ı Ayntab mukataasından günlük yirmi akçelik tasarrufun Şeyh Mehmed Ayntabi'ye verilmesi hakkında berat Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Nevvâl-i âtifet-i hüsvânem ile behremend ve ber-murâd olmağa layık ve sezâ-vâr olanlardan işbu râfi-i refiü's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-sulehâi'l-sâlikîn Mevlânâ Şeyh Mehmed Ayıntâbî zîde- takvâ der-saâdetime arz-ı hal idüb Antakya gümrüğünden almak üzere yevmi on üç akçe vazifeye mutasarrıf olan Hacı Halil ve Koçhisar mukataasından almak üzere yevmi yedi akçe vazifeye mutasarrıf olan İbrahim nâm kimesneler fevt olub mahlul olmağla dimos-ı Ayntab mukataası malından almak üzere tebdil ve kendüye tevcîh olunmak bâbında istid'â-yı inayet itmeğin mezbûrun ehl-i ilm ve mahal ve müstehak olduğın bil fiil baş defterdarım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed dâme ulüvve arz ü telhis eyledikde mücebince zikr olunan yirmi akçe vazife Ayntab dimosı mukataası malından almak üzere tebdil ve tevcîh olunmak fermanım olmağla hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb kendü arz-ı hali mücebince bin doksan dokuz ramazân-ı şerîfinin beşinci gününden bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki Mevlânâ-yı merkûm varub vech-i meşrûh üzere tayin olunan yevmi yirmi akçe vazifesin dimos-ı Ayntab mukataası malından emin olanlar yedinden alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdâvemet üzere ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren el-yevmü's-sâdis şehri ramazânü'l-mübârek sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 40/Belge 131

Şeyh Mehmed Ayntabi'nin dimos-ı Ayntab mukataasından günlük on akçe maaş almak kaydıyla duaguyan vazifesini talep etmesi üzerine Padişah tarafından bu talebin kabul edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Meşâyıh-ı kirâmdan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-sulehâi'l-sâlikîn Mevlânâ Şeyh Mehmed Ayıntâbî zîde-salâha der-saâdetime arz-ı hal sunub ehl ü iyâl olub vech-i maaşa zarureti olmağla kendüye vazife virilmek bâbında istidâ-yı inayet rica itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getirüb ayntab dimos mukataası malında almak üzere ... mahlulden nikâs olmak şartıyla ibtidâdan yevmi on akçe duâ-gû vazifesi

tevcîh ev tayin idüb kendü arz ü hali ruûs-ı hümayûnum mücebince doksan dokuz ramazân-ı şerîfinin yirmi dördüncü gününden bu berât-ı hümayûn-ı saâdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh varub vech-i meşruh üzere tayin olunan yevmi on akçe duâ-gû vazifesin Ayıntab dimos mukataası malından emin olanlardan alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim ediyesine ... vel asâle müdâvemet ve iştigal üzere ola ol bâbda taraf-ı aherden hiç ferc mani ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-yevmü's-sâmin ve'l-ısrîn şehr-i ramazânü'l-mübarek sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 40/Belge 132

Erzurum gümrüğünden günlük kırk akçe tasarruf eden Bacı Hatun'un ölmesi üzerine bu tasarrufun Mehmed'e verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ulemâdan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî ve ... ünvân-ı tâcidârı kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkik Mevlânâ Mehmed zîde ilme der-saâdetime arz-ı hal idüb Erzurum gümrüğünden almak üzere yevmi kırk akçe vazifeye mutasarrıf olan Bacı Hatun fevt olub vazifesi mahlul olmağla kendüye vazife tayin olunmak bâbında inayet rica itmekle otuz beş akçesi ahere tevcîh ve beş akçesi dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere kendüye tevcîh ve berât-ı âli şânım virilmek fermanım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüb kendü arz-ı hali mücebince bindoksan dokuz recebinin ondokuzuncü gününden bu berât-ı hümayûnı virdim ve buyurdum ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh varub vech-i meşruh üzere tayin olunan yevmi beş akçe vazifesin dimos-ı Ayıntab mukataası malından emin olanlardan alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdâvemet ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-yevmü's-sâbi ve'l-ısrîn şehr-i recebü'l-ferd sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 40/Belge 133

Şeyh Mehmet'in mukataasına ziyade teklifin yapılmamas hakkında

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ûlâ vülâti'l-müvahhidin, ma'dinü'l-fazl ... ecmeîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn, el-muhtaz-ı bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-muîn Mevlâna Ayıntab kadısı zîdet fezâile tevki-i refi-i hümayûn vasıl olicak malum ola ki ... ulemâi'l-muhakkikîn Şeyh Mehmed zîde ilme der-saâdetime arz-ı hal idüb dîmos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere yevmi yirmi akçe vazifeye mutasarrıf olub elinde olan cedîd berât-ı âli şânım mücebince

müstehak olduğu vazifesin mukataa-i mezbûre emininiden bi't-tamam alıvirilüb ... guruş yüz yirmişer akçeye virdirüb ziyade teklif itdirilmek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ eylemeğin imdi mîrîye alunduğı minvâl üzre alıvirilüb ziyadeye teklif olunmaya deyû fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim Ayıntab mukataası emininiden bi't-tamam alıvirüb bir akçesin ketm itdirmeyesiz ve esedi guruş yüz yirmişer akçeye ve halis ... para üçer akçeye virüb ziyade teklif itdirmeyüb kızıl ... para ve zeyuf akçe virmeyesiz husus-ı mezbûr için emr-i ahir irsâline muhtaç eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahrîren fî el-yevmü't-tâsi şehr-i ramazânü'l-mübarek sene tisa ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 40/Belge 134

Ayntab Mütesellimi Mehmed'in elinde görev beratı olmasına rağmen kendisine haksızlık yapılmasından dolayı Padişahın Mehmed'in elinde olan berat gereğince muamelede bulunulmasını isteyen ferman-ı hümayunu

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ûlâ vülâti'l-müvahhidin, vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn, ... el-muhtaz-ı bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-muîn Mevlâna Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab mütesellimi zîde kadre tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olıcak malum ola ki dimos-ı Ayıntab malı mukataasından yevmi akçe ulumına mutasarrıf olan Mehmed zîde takva der-sâdetime arzı hal idüb mezbûrun elinde olan berât-ı şerîfim mücebince müstehak olduğu vazifesin taleb olundukda guruş hazineye alunduğı üzre virmeyüb ziyadeye teklif idüb gadr eylediklerin bildirüb mezbûrun elinde olan beratı tarihine müstehak olduğu vazifesi eda olundukda guruş yüz yirmişer akçeye ve parayı üçer akçeye hazineye alunduğı üzre virdirüb ziyadeye ve noksana teklif olunmamak bâbında emr-i şerîfim rica eylediğı eelden imdi yedinde olan beratı mücebince müstehak olduğu vazifesi hazineye alunduğı üzre eline cedid fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzre amel idüb ... mezbûrun elinde olan berat-i şerîfim mücebince müstehak olduğu vazifesin elinde olan berat tarihinden guruş yüz yirmişer akçeye ve parayı üçer akçeye virdirüb ... noksan teklif itdirmeyesiz ve mezbûrun vazifesin mâh be mâh virüb bir akçesin ketm itdirmeyesiniz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahrîren (slik) şevvâli'l-mükerrem sene tis'a ve tis'în ve elf 3 zi'l-hicce sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 41/Belge 135

Ordu zümresinden olan Mehmd Hasan Abdullah'ın süresi biten beratının yenilenmesi için padişaha başvurması üzerine kendisine yeniden berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâliyâ taht-ı âli baht-ı osmâni üzre cülûs-ı hümâyûn saâdet-makrûnum vaki olmağla umumen tecdîd-i berat fermanım olmağın bundan akdem zümre-i silahdârândan olub yevmi on beş akçe ulufesin dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzre mütekâid olan işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı şehriyâri Mehmed Hasan Abdullah zîde kadre yedinde olan berat-ı atîki getirüb tecdidin rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getirüb atik beratı mûcebince bin doksan dokuz myharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden bu berat-ı hümâyûn saâdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr varub kemâkân tayin oluna yevmi on beş akçe vazifesin ber-vech-i tekaüd mukataa-i mezbûre malından emin olanlardan alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdâvemet üzere ola ve resm-i beratı emin yedinden tesellüm-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-yevmü'r-râbi' şehri-zilkadetü'ş-şerîfe sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 41/Belge 136

Abalı Türkmen Cemaati ve üyelerinin eşkıyalık hareketlerine girişmesi sonucu bu kişilerin derhal bertaraf edilmesi için gönderilen buyruldu

Şeriât-meâb Ayıntab kadısı faziletlü efendi zîdet fezâile ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellim ve türkmân ağası kaymakamı ve kethüdâ ve yeniçeri serdarı voyvoda ve ayan-ı vilayetin sair iş erleri inhâ olunur ki hâliyâ abalı cemaati türkmânı itaat emr-i şerîf-i âli şân eylemeyüb isyan eylemekle imdi abalı cemaati kethüdası idris ve Güh cendi kethüda ve hacalu murtaza ve kılıçlı ekrâdın ve abalı asaf oğlı ve döğeli emirse ve şambayadlı kör aydın nam şakileri bi eyy-i vech-i kân ahz ve ele getirülüb tarafımızdan buyruldu ve tarafımızdan buyruldu sadır olmadıkca kal'a bend idüb ıtlak olunmamak üzre buyur tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân *** ağa zîde kadre mübaşir tayin olunub irsâl olunmuşdur gerekdir ki siz ki kadı ve mütesellim ve kaymakam ve kethüda yeri ve yeniçeri serdarı ve ayan-ı vilayetin sair iş erleri siz itaat emr-i şerîf-i âli şân itmeyüb isyan eyleyen abalı cemaati kethüdası İdris ve güh cendi kethüda ve hacalı Murtaza ve kılıçlı ekradı ve abalı asaf oğlı ve döğerli mirza ve şambayadlı kör aydın nam şakileri bi eyy-i vech-i kân ahz ve ele getirülüb kala bend eyleyüb tarafımızdan ıtlaklarına buyruldu sadır olmadıkca şaki-i mezbûrândan bir ferdü salu

virmeysesiz husus-ı mezbûra ziyade tekayyüd ve ihtima eyleyüb ihmal ve müsamaha eylemeyesiz şöyleki bu hususda ihmal ve müsamaha olunur ise tekasülünüze hamel olunub mesul-i hareket ve vech-i meşruh üzre olan müceb-i buyruldı ile âmil olub hilâfından begayet ihtiraz eylesesiz deyû buyruldı fi 10 ... sene 99 kayd 17 zilhicce sene 99

Be hatem-i hazret-i Ahmed Paşa

Sayfa 41/Belge 137

İstanbul gümrüğü mukataasından günlük otuz akçelik vazifeyi tasarruf eden İslam'ın ölmesi üzerine bu vazifenin ücretinin dimos-ı Ayıntab mukataasından günlük otuz akçe ödenmesi ile değiştirilerek İbrahim Dede'ye verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

İstanbul gümrüğü mukataası malından almak üzere yevmi otuz akçe vazifeye mutasarrıf olan İslam ser hamamı fevt olub vazifesi mahlul olmağla erbab-ı istihkakdan işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı şehriyâri İbrahim Dede için tevcîh olunub berat-ı âli şânım virilmek ricasına iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fiil şikk-ı evvele defterdarım olan Mehmed dâme mecde iltimas itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb kendü arz-ı hali ve defterdar-ı muma ileyhın ilamı üzre müteveffâ-yı mezbûrun yevmi otuz akçe vazifesin dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzere tebdil ve bin doksan dokuz ramazân-ı şerîfi dokuzuncı gününüden tevcîh idüb bu berât-ı hümayûn-ı izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr İbrahim Dede varub vech-i meşruh üzre tayin olunan yevmi otuz akçe vazifesin dimos-ı Ayıntab mukataası malından emin olanlar yedinden alub mutasarrıf ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fi el-yevmü's-sâni aşer şehr-i ramazânü'l-mübarek sene tis'a ve tis'in ve elf kayd fi 18 zilhicce sene 99

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 42/Belge 138

Beğdili Türkmen Aşiretinin halen eşkıyalık faaliyetlerine devam etmesi sonucu Ayıntab kadısı, kaymakamı, mütesellimi, voyvodası, kethüda eri, yeniçeri serdarına uyarı niteliğinde gönderilen buyruldı

Ayıntab kadısı faziletli efendi hazretleri ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Ayıntab kaymakamı ve mütesellim ve voyvoda ve kethüda eri ve yeniçeri serdarı ve ayan-ı vilayetın sair iş erleri inhâ olunur ki: bundan akdem beğdili türkmânı eşkıyalarının haklarından gelinmek üzre hatt-ı hümayûn saâdet-makrûn mücebince ferman-ı âli şân sadır olmağla mürûr eyleyecek yolların

ve boğazları bend eylemeniz üzere tarafımıza gelmeniz için buyruldu tahrîr ve irsâl olunmuştur lakin mezbûrlar hala Hısn-ı mansurda tahassun itmeleriyle tekrar buyrulsı tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân *** ağa zîde kadre mübâşir tayin ve irsâl olunmuştur vusûlünde gerekdir ki sizki kadı ve kaymakam ve mütesellim ve voyvoda ve kethüda eri ve serdarı ve ayan-ı vilayetin sair iş erlerisiz bir saat te'hir ve tevakkuf itmeyüb kaza-i mezbûrda vaki ... tüfenk endâz piyade ve süvari her kim var ise cümleliz maiyet ve ittifakla kalkub Behisni nâm mahalle gelüb bade ... mukaddem Hısn-ı Mansurda tarafımıza mülhak ve mülâki olub hizmet-i pâdişâhîde bulunasız şöyle ki bu hususda müsamaha olunub ihmal olunursa tekâsülünüze hamel olunub sonra gadr ve cevaba kâdir olmayub ânlar olacık ceza sizlere tertib olunub cümleliz ki haklarından gelinmesi mukarrerdir âna göre hareket idüb müceb-i buyrudlı ile âmil olasız deyû buyruldu fi 19 D sene 99

Mâh-ı zilhiccenin yirmi yedinci günü ki cumadır mahal-i mezbûra gelüb mülâki olasız

Sayfa 42/Belge 139

Ayntab'da iki bin dokuz yüz akçelik tımara sahip olan Mehmed oğlu Ali'nin elindeki tımar beratını yitirmesi ve bu beratın sonradan başka bir Ali'nin eline geçmesi ancak burada bulunan tımar erbabının şehadetleriyle tımarın yeni bir berat ile padişah tarafından tekrardan Mehmed oğlu Ali'ye verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Çün riâyet ve ikram zümre-i sipah ve himayet ve ihtiram ashâb-ı 'izz ücâh ... kerimine havâkin-i saâdet-destgâhdır binâen aleyh ... kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Ayıntab sancağı aleybeğisi Kasım zîde kadre südde-i saâdetime mektub gönderüb Ayıntab sancağında ve nahiyesinde Kilisecik nam karye ve gayrıdan iki bin dokuz yüz akçe tımara Ahmedin me'mur olduğu ... firar iden liva-i mezbûr alay beğisi Ebu Bekir arzıyla orta boylı ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Mehmed oğlu Aliye tevcîh olunub lakin beratı zayi olmağla âhirden diğerk Ali Beğ eline girüb tımar-ı mezbûrı fuzûli zabta dahl itmekle merkûm Alinin mukaddemâ babası tımarı ve hakk-ı sarîhi olub diğerk Alinin tımar-ı mezbûrda bir vechle alakası olmaduğun züemâ ve erbâb-ı tımar şehadet itmeleriyle müceddeden virilmek bâbında inayet ricasına arz itmeğın tımarı olduğı sancakda sakin olub alay beğisi bayrağı altında sefere itmek şartıyla Mehmed oğlu merkûm Aliye müceddeden tevcîh olunmağıçün sene tis'a ve tis'in ve elf recebü'l-ferdinin evâilinde hükm-i şerîfim virildikden sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan iki bin dokuz yüz akçe tımar vech-i meşruh üzere

Mehmed oğlu merkûm Aliye müceddeden tevcîh olunub sÛdde-i saâdetimde virildüğü zikr olunur.

Kilisecik tabi-i Ayıntab mea rÛsûm 2500, ... tabi-i tilbeşar mea rÛsûm ... 400 yekün 2900

Ve buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı ânda olub tasarruf kılub şöyleki ve tayif-i hizmet-i mebrure-i mevfûre ve asâkir-i mansûre der-mûceb-i defter-i hakani bî-kusur-ı merî ve müeddî kıla ol bâbda efrad-ı efridden hiç ehad mani ve dafi olmayub dahl ve taarruz kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tarih-i zuhriye fî 6 recebû'l-ferd sene tis'a ve tis'in ve elf kayd fî 22

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 42/Belge 140

Eşkiyalığa devam eden Beğdili Türkmen Aşiretinin Araban tarafındaki faaliyetleri sonucu Ayıntab'daki yöneticilere bu konuda gereğinin yapılması için gönderilen buyruldu

Şeriat-meâb Ayıntab kadısı zîde fazle ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân mütesellim ve kaymakam-ı Ayıntab ulemâ ve eimme ve hutebâ ve meşâyih-ı izâm ve ayan-ı vilayetin sair iş erleri inhâ olunur ki: bundan akdem Beğdili türkmânı hususîçün Behisniye gelmeniz için buyruldu tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Lakin hala türkmân taifesi Araban tarafına teveccüh eyledikleri istima olunmağla tekrar buyruldu tahrîr olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân *** ağa zîde kadre mübaşir tayin ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki siz ki kadı ve mütesellim ve voyvoda ve kaymakam ve ulema ve sair ayan-ı vilayetin iş erlerisiz inşaallahu teâlâ kaza-i mezbûrda ve kurâlarında vaki âte ve ton ve cenk ve harb ve kîtâle kâdir tüfenk-endâz piyade ve süvariniz yedi yaşından yukarısı her kim var ise cümleniz maiyet ve ittifakla serian ve acilen kalkub gerek isyan iden beğdili ve gerek sair türkmân taifesidir önlerin alub mürûr ve ubûr eyleyecek yolların ve sair iktizâ eyleyen boğazları bend ve ihata eyleyüb kata türmân taifesinden bir ferdi salıvermeyüb hıfz ve haraset üzre

Sayfa 43

Olasız husus-ı mezbûr ehemmi-i umur-ı mühimmât lazıme-i din ü devletden olmağla hatt-ı hümâyûn saâdet-makrûndan mucibince amel olunub icrasıyla takayyüd ve ihtimam oluna şöyleki vech-i meşruh üzre olan hususa ihmal ve müsamaha olunub avk ve te'hir olunursa tekâsülünuze hamel olunub cümlenizin haklarından gelinmesi mukarrerdir âna göre hareket ve mûceb-i buyruldu ile âmil olası deyû buyruldu fî 31 d sene 99 kayd fî 23 zilhicce sene 99

Sayfa 43/Belge 141

Halil Mustafa'ya dimos-ı Ayntab mukataasından günlük sekiz akçe emekli maaşı verilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Dergah-ı muallâm cebecilerinden beşinci bölükde yevmi sekiz akçe vazifeye mutasarrıf olan işbu Dârende-i ferman-ı hümâyûn meserret-makrûn-ı hâkânî Halil Mustafa yalvac emekdarlardan olub alil ve mariz olmağla tekaüd ihtiyar eylemeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb kıdvetü'l-emâcid ve'l-ayân bil fiil piyade mukabelecisi zîde mecedenin tezkeresi mucebince mezbûrun kadimi mutasarrıf olduğı yevmi sekiz akçe ulufesin dimos-ı Ayntab mukataası malından almak üzere mütekâid zümresine ilak idüb bin doksan dokuz şabanü'l-muazzamının on yedinci gününden bu berat-ı hümâyûn izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Halil yalvac varub vech-i meşruh üzere tayin oluna yevmi sekiz akçe ulufesin fî mâ bade vech-i tekaüd dimos-ı Ayntab mukataası malından emin olanlar yedinden alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdâvemet üzere ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren el-yevmü's-sâmin aşer şehr-i ramazânü'l-mübâreke sene tis'a ve tis'ın ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 43/Belge 142

Ayıntab neferlerinden kaçanların yakalanması hakkında

Ayıntab kadısı faziletlü efendi hazretleri ve mütesellim vekili inhâ olunur ki

Ayıntab nefirâtından bazıları firar idüb Ayıntaba gitdikleri istima olunmağla buyruldı tahrîr ve isdar olunmuşdur gerekdir ki sen ki kadı ve mütesellim vekilisin firar iden piyade ve gerek süvaridir tefahhus idüb birkaç neferi ahz ve madalarının yanlarına mutemed aleyh ademler koşub bir saat mukaddem tarafımıza gönderesiz deyû buyruldı. Fî 1 m sene 99

Sayfa 43/Belge 143

Dimos-ı Ayntab mukataasından berat ile günlük on beş akçe emekli maaş alan Mustafa Ali'nin süresi biten beratının yenilenmesi için Padişaha başvurması üzerine kendisine yeniden berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâlâ taht-ı âli baht-ı osmâni üzre cülûs-ı hümâyûn saâdet-makrûnum vaki olmağla umumen tecdîd-i berat fermanım olmağın bundan akdem dimos-ı Ayıntab mukataası malından almak üzre yevmi on beş akçe tekâüd ulufesine mutasarrıf olan işbu dârende-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Mustafa Ali bu sene der-saâdetime gelüb elinde olan beratının tecdidin rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb atık beratı mucebince bin doksan dokuz muharremü'l-haramın ikinci gününden müceddeden bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr varub üslûb-ı sabık üzre ber-vech-i tekâüd dimos-ı Ayıntab mukataası malından emin olanlar yedinden kemâkân alub mutasarrıf ola ve resm-i beratı emin-i mezbûr yediyle teslim-i hazine olmuşdur şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren el-yevmü's-sâni min şehr-i muharremü'l-haram sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 43/Belge 144

Kilis Mukataası malından alınacak bedelin tahsili

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ûlâ vülâti'l-müvahhidin, ma'dinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ-i hucetü'l-hak ale'l-halk ecmaîn el-muhtaz-ı bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-muîn Mevlâna Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı mütesellimi zîde kadre tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olıcak malum ola ki bin doksan senesine mahsub olmak üzre Kilis mukataası deruhde ve zabt iden Ahmed nâm kimesnenin mukataa-i mezbûre malından zimmetinde olan bin yüz otuz guruş ve ... olan arzı eda eylemek üzre memhûr ve mamul-i bih temessük virüb ve Mansur nâm kimesne dahi kefil olub hala meblağ-ı mezbûr mîrî için tahsil ve teslim-i hazine itdirilmesi mühim olmağın ve mezbûrâta arz ile kefil olan Mansur hala Ayıntabda sakin olmalarıyla imdi meblağ-ı mezbûru alâ eyyi hâl mîrî için taleb ve tahsil teallül iderler ise mezbûrları Asitane-i saâdetime ihzâr eylesin deyû fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle emekdarlardan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim Ağa zîde kadre vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzre amel idüb dahi kata te'hir ve tevakkuf ve bir vechle özr ve bahane itdirmeyüb meblağ-ı mezbûrî işbu emr-i şerîfim varduğı gibi mezbûrana arz ve kefil-i merkûm Mansurdan bi eyyi vech-i kân muaccelen taleb ve tahsil idüb kiseleyüb ve mübaşir-i mezbûr ve mutemed aleyh ademler ile serian ve acilen Asitane-i saâdetime irsâl ve bir gün mukaddem teslim-i hazine itdirmeğe ihtimam idüb avk ve te'hirden ihmal ve müsamahadan bi gayet ihtizar eylesin şöyleki edada teallül iderler ise merkûmâna arz ile kefil olan Mansurı mübaşir-i mezbûra koşub Der-saâdetime ihzar ve irsâl itdirdüb vech-i mezbûr üzre olan emrimi yerine getüresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılarsın tahrîren fi şehr-i selh-i zilkade sene tis'a ve tis'în ve elf fi 3 muharrem sene 1100

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 44/Belge 145**Es-seyyid Hasan Çelebi'nin Ayntab Nakibü'l-eşraf kaimakamlığına tayin edilmesi**

Umdetü's-sâdâtü'l-kirâm es-seyyid Hasan Çelebi dâme şeref siyâdete

Tahiyyât-ı sâfiye ve tesellümât-ı vâfiye ittihâfiyla inhâ olunur ki: Ayıntab kazasında mevcut olan sâdâtü'l-kirâm üzerlerine tarafımızdan bin doksan dokuz zilhiccenin guresinden seni kâim nasb itmîşizdir gerekdir ki sahihü'n-neseb oldukları meşhur ve mütebeyyin olanlara ikram-ı ihtiram idüb ve bi gayr-ı vech-i şeri emvâl ü ağrâzlarına taarruz ve taaddîden tehâşi ve ihtiraz üzre olub bi hasebü'l-iktizâ ihzar ve te'dib habs ve tahsil hukuk-ı şeriye ... ve sair hükkâma müdahale itdirmeyüb bizzat siz tasaddi idüb ve ... Tahir va kadı hucyeti kaim makamlar temessüki ile dahil olanları ve beyne'n-nâs teseyyüd ile müttehim olanları va kadılar imzasıyla yerinde hucet siyadet-i suret olanları yeşil alamet ile istimalinden men ve zecr idüb ve eğer iddia-yı sıhhat-ı neseb iderlerse gelüb huzurumuza isbat itmeğiçün tenbih-i belîğ idüb bu hususlarda muhalefet idenleri muktezâ-yı şer'-i mutahhar üzre te'dib ve tağyirde ihmal ve müsamaha itmeyüb bu vedit-ı kebiri ve emanet-i uzmâya kemâ ... sıyânetehümâ mürâat-ı fâhire fi'd-dünya ve'l-âhire medâr-ı saâdet ve ... mütevâfire olduğuna binâen kemal-i mertebe takayyüd-i tâm ve mezîd-i ihtiyât ve ihtimam eyleyesiz vesselam tahrîren kabilü't-tarih el-mezbûr

Mine'l-mütevekkil alallâh veliyyül rahim es-seyyid Hasanül Hüsna en-nakib alel işraf el-memalik-i Osmaniye

Tıbka lil aslihül âli ... übhane ve teâlâ el hac Abdülaziz bin el müvella ... ufiye anh

Sayfa 44/Belge 146**Ayntab ve ona tabi yerlerde yaşayan gayrimüslimlerin buldukları bölgede cizyedar atanana kadar geçen zaman süresince ödemedikleri yave cizyesinin toplanarak yeniden hesaplanması ve bu tutarı ödemeleri için gönderilen tezkere**

A'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efzalü'l-fuzelâi'l- müteverri'in yenbûü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-halk ecmaîn Mevlânâ el-hâkimü'l-adl be-mahrûse-i Ayıntab dâmen-i fezâile tezkere-i divan-ı ... nazar-ı muadelet unvan olıcak malum ola ki hala bin yüz senesine mahsub olmak üzere Ayıntab ve tevâbii hazinesinin vakt ü zamanı hulûl eylemeğin mahsus cizyedar tayin oluncaya değin mürûr ve ubûr eyleyen keferi taifesine bi-hasebü'ş-şer' ve'l-kânun yâve cizyeleri cem olunmak bâbında tezkere tahrîr olundu lede'ş-şer'i'l-vusûl *** mürûr ve ubûr eyleyen keferi taifesinden bi-hasebü'ş-şer' ve'l-kânun yave cizyeleri cem ve

tahsil itdirmeğe ulüvv-i himmetleri der-kâr buyrıla tahrîren gurre-i muharrem sene elf tezkere-
i yave kayd fî 5 muharrem sene 100 medine-i Haleb el-mahrûse

Sayfa 44/Belge 147

Sefer için alınacak verginin tahsili

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ûlâ vülâti'l-müvahhidin, ma'dinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucetü'l-hakk ale'l-halk ecaîn el-muhtaz-ı bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-muîn Mevlâna Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Ayıntab ve Adana sancaklarında vaki olan kadılar zîde fezâilehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân kethüda yeri ve yeniçeri serdarları ve ayan-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olıcak malum ola ki işbu bin yüz senesinde zikr olunan sancaklarda vaki kadılıklarda sefer-i hümâyûn için tahsili fermanım olan Ayıntab sancağında beş yüz üç bin iki yüz elli ve Adana sancağının dört yüz yetmiş dört bin akçe ki ceman dokuz yük yetmiş yedi bin iki yüz elli akçe bedel-i ... malın ber-vech tahsil cema ve tahsil ve mühimmât-ı mezbûre için bir gün evvel teslim-i hazine itdirilmek lazım ve mühim olmağla imdi mukaddâme irsâl olunan emr-i şerîfim mucebince bir ferde teallül ve niza itdirmeyüb mukaddemâ irsâl olunan mübâşir marifetiyle bir gün evvel ordu-yı hümâyûnum hazinesine teslim itdirmekde her biriniz mecd ü sâ'î olasız deyû fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel şdüb dahi sefer-i hümâyûn mühimmâtıçün zikr olunan sancaklardan tahsili fermanım olan ol mikdar bedel-i buldar malı emr-i şerîfim varduğı gibi mukaddemâ virilen emr-i şerîfim mûcebince mübâşir-i merkûm marifetiyle tahsil ve bir gün evvel ordu-yı hümâyûnum hazinesine teslim itdirmekde her biriniz ziyade ihtimam eylesesiz el-hasıl zikr olunan bedel-i buldar malı sefer-i hümâyûnumda olan asâkir-i islamın zâd ü zevâdeleri bahasıçün olmağla saire kıyas itmeyüb bi eyy-i hal cümleden mukaddem tahsil ve bir gün evvel teslim-i hazine itdirmekde mecd ü sâ'î olasız şöyle ihmal ve müsâhele olunub te'hir ve müzâyaka bâis olursanız bir vechle gadr ve cevabınız mesmua olmayub her biriniz itâba müstehak olursuz ... olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahrîren fî el-yevmü's-sâmin şehr-i zilhücce-i şerîfe sene tis'a ve tis'în ve elf

Sahra-yı Edirne

Sayfa 45/Belge 148

Okcı oğlu Mehmed ve Seyfhan oğlu İsmail'in şakilik yapması üzerine kendilerine ait olan mallara tedbir konması, evlerinin aranması ve bu kişilerin kaleye hapsedilmesi gibi önlemleri içeren buyruldu

Ayıntab kadısı faziletlü efendi hazretleri inhâ olunur ki:

Okcı oğlu mehmed ve halen bu taraftan firar iden Seyfhan oğlu İsmail kıtâû't-tarîk ve sâ'î ... olmalarıyla mevsim-i kâr-bân ve türkmân malların gâret ve zuefâ eyledikleri istimâmız olmağın imdi kıbel-i şerden naib tayin ve marifet-i şerle evleri aranub türkmân bazargân malından zuhûr iden ahz ü kabz ve kendülerin kal'abend eyleyüb tarafımıza ilam eyleyesizdeyû buyruldu tahrîr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân *** ağa zîde kadre mübaşir tayin ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki şaki-i mezbûrân ahz ve izn-i şerle ve mübaşir-i merkûm marifetiyle evlerin arayub zuhûr iden bazargân malların hıfz ve kendülerin kal'abend ve tarafımıza ilam eyleyüb müceb-i buyruldu ile âmil olub hilâfından ihtirâz eyleyesin deyû buyruldu. Kayd fi 8 muharremü'l-haram sene 101

Be-hatem-i Hazret-i Ahmed Paşa

Sayfa 45/Belge 149

Kal'a Camii vakfının mütevellisi olan Yusuf'un elinde olan beratının yenilenmesi Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki Kal'a Camii Vakfının vazife-i muayyene ile mütevellisi olan işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Yusuf zîde kadre tevliyet-i mezbûre askerî beratıyla mutasarıf olmağla mahalline kayd olunub berât-ı âli şânım virilmek bâbında inayet rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getirüb mucebince mahalline kayd ve bin doksan dokuz şevval-i mükerreminin on dokuzuncu gününde ruûs-ı hümâyûnum mücebince müceddeden mutasarıf olmak üzre bu berât-ı hümâyûn saâdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Yusuf zîde kadre varub kemâ-kân vakf-ı mezbûra mütevellî olub şöyleki hizmât-ı vezâif-i tevliyetdir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vazife-i muayyenesin evkâf-ı mezbûr mahsulünden alub mutasarıf ola ol bâbda bir ferd mani ve dâfi olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fi el-yevmü'l-hâmis min şehri-zilkade-i şerîfe sene tis'a ve tis'in ve elf

Sayfa 45/Belge 150

Ayıntabda yer alan Beğdili Türkmen eşkıyası Okçioğlu ve yeğenin evlerinin aranması neticesinde suç unsuru herhangi bir bir Şey bulunmaması ve kendilerinin suçsuz bulunması neticesinde salıverilmesini isteyen buyruldu

Ayıntab kadısı faziletli efendi hazretleri inhâ olunur ki:

Beğdili türkmânı eşkıyalarının haklarından gelmek üzere hatt-ı hümâyûn saâdet-makrûn ile me'muren Ayıntabda sakin Okçı oğlu ve yeğeninde mevsim malı ihtifa eyledikleri istima olunmağla marifet-i Şerle evleri aranub ve kendileri kal'abend olunmak üzere buyruldu tahrîr ve ağalarımızdan Mehmed Ağa mübâşir tayin ve irsâl olunmuşdur lakin mezbûrların yedlerinde ol misilli mal bulunmadığını tarafımıza ilam olunmağla hilâf-ı Şer bir ferde zulm ve taaddî olunduğuna kat'â rızamız yokdur ve kıtâü't-tarîk deyû birkaç nefer adem dahi ahz olunmuş ânları dahi tefassuh eyleyüb mezbûrları fi'l-hakîka ... eda olmayub ve üzerlerine Őuhûd-u udûl ile bir nesne sabit ve zâhir olmaya min ba'de hilâf-ı Şer bir ferde taaddî itdirilmeyüb mezkûr Okcı oğlu ile yeğeni mezbûrı itlak ve sonradan ahz olanlar dahi bilâ cürm ise saluvirilüb mübâşir-i merkûm hilâf-ı Şer bir ferde taaddî itdirilmemek üzere buyruldu tahrîr ve isdâr olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki sen ki kadısın mezbûrân Okçioğlu ve yeğeni mezbûrı itlak ve haramzâde deyû ahz olunan mezbûrları dahi ba'de't-tefahhus hilâf-ı Şer rencide itdirmeyüb men' ü def' eyleyüb müceb-i buyruldu ile âmil olasız deyû buyruldu. Kayd fi 11 muharrem sene 100

Be-hatem hazret-i Ahmed Paşa

Sayfa 45/Belge 151

Ele geçirilmeye çalışılan Abalı İdris adlı Őakinin Ayntab kaymakamının taifesinden bir kişiyi tüfenk ile öldürmesi üzerine buradaki yöneticilerin suçlular karşısında mahiyetindekilere sahip çıkmasını isteyen buyruldu

Ayıntab kadısı faziletli efendi hazretleri inhâ olunur ki:

Bundan akdem Abalı İdris nam Őakiyi ahz ve ele getirüb kayd-ı bendle tarafımıza ihzar için ayıntab kaymakamı Hasan zîde kadreye buyruldu tahrîr olunub isdâr olundukda mezbûr Abalı İdris itaat-ı ferman eylemedüğünden gayrı alet-i harble üzerlerine hücum eyledikte mezbûr Şaki kaymakam ademini tüfenk ile urub ol cerahetden helak olmağla min ba'de Şaki-i mezbûr için bir ferd kendüsini ve gerek ademlerine dahl ve rencide olunmamak üzere buyruldu tahrîr ve isdâr olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki sen ki kadısın mûmâ-ileyh Ayıntab kaymakamı Hasan zîde kadre ile ademlerinden bir ferde mücerred ahz ve celb için valiler ve mütesellimler ve sair ehl-i örf taifesi taraflarından Şaki-i mezbûrlar için rencide ve remide itdirmeyüb müceb-i buyruldu ile âmil olasız deyû buyruldu. Kayd fi 13 muharrem sene 100

Sayfa 46/Belge 152

Ulemadan olan Mehmed'in vaiz olarak çalışmak için padişaha başvurması üzerine kendisine vaizlik beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ulemâdan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı şehriyârî kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ Mehmed zîde ilme der-saâdetime arz-ı hal idüb mezbûr ulemâ fukarasından olub yirmi otuz sene tahsil-i ilmle meşgul iken sakin olduğu vilayetin reayası tekâlif-i şâkka talebiyle rencidedir hali olmamalarıyla sıyânet arzı ulemâ için hasbî vaaza izin virilmek bâbında inâyet rica itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb mezbûrun kedü arz-ı hali ve a'lemü'l-mütebahhrîn bil fiil Mevlânâ Şeyhü'l-İslam edâmallâhu teâlâ ... işaretleriyle virilen ruûs-ı hümâyûn mücebince vech-i meşruh üzre tevcîh idüb bin doksan dokuz recebinin on altıncı gününden bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki Mevlânâ-yı mezbûr zîde ilme varub vaiz olub edâ-i hizmet eyledikten sonra ber-vech-i hasbî mutasarrıf olub ol bâbda efrâd-ı efrididen hiç ferd bir vechle dahl ve taarruz ve rencide itdirilmeyüb mani ve müzâhim olmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-yevmü's-sâdis aşer recebü'l-ferd sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 46/Belge 153

Ayntab mahkemesi mukayyediğine es-seyyid Osman'ın tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayntab mahkemesinde mukayyed olmayub lazım ve mühim olmağla işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî es-seyyid Osman her vechle layık ve mahal ve müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek bâbında kadısı nâibi Mevlânâ Mehmed arz itmeğin müstehak ise ve hizmetin uhdesinden gelmeğe kadir ise sadaka idüb bu berây-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki varub mezbûr mukayyed olub hizmeti lazımei merî ve müeddî kıldıkdan sonra vaki olan huccet sahiblerinden marifet-i kadı ile iki akçe alub mutasarrıf olub devam-ı ömr ü devletim için duaya müdâvemet ve mülâzemet göstere ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mani ve dafi olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî evâhir-i şehri muharremü'l-haram sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

Sayfa 46/Belge 154**Türmen eşkıyasının teftişi için görevlendirilen Ahmet Paşa'nın masraflarının karşılanmasına yönelik Ayntab mahallelerinde yer alan hanelerin üzerlerine düşen kalan borç rakamları**

Oldurki türkmân eşkıyası teftişine me'mur olan Saâdetli Ahmed Paşa Hazretleri Ayıntaba geldiğinde arpa salyanesinden nefis-i şehrin hanesinden bâkî kalan ahali-i vilayet marifetiyle yine Paşa-yı müşârün ileyhin sair mesarifi için virmek üzre itdikleri defterdir ki zikr olunur fî evâhir-i muharremü'l-haram sene mie ve elf

Mahalle-i	Hane
Boyacı	2,5 bâkî
Seng-i nakkaş	2,5 nısf hane bâkî
Kara ...	1,5 tamamen bâkî
Ehl-i cefa	3 bir hane bâkî
Kürkciyan	9 tamamen bâkî
Kürtünciyan	11 tamamen bâkî
Şehreküsdî	19 sekiz buçuk haneye bir guruş bâkî
Çukur	8 bir guruş bâkî
Tışlaki	4 tamamen bâkî
Şarkıyan	10 on üç buçuk guruş bâkî
Kızılcomescid	6 tamamen bâkî
Alinacar	11 tamamen bâkî
İbn-i eyyüb	11 on üç haneden bâkî
Hayık Müslüman	8 tamamen bâkî
Bostancı	5 bir hane ile bir guruş bâkî
Amo	18 on bir hane bâkî
Kanalıcı	5 tamamen bâkî
Yahni	7 dört buçuk guruş bâkî
Cabi	6 tamamen bâkî
Akyol	9 iki buçuk hane bir buçuk guruş bâkî
Kurb-ı zincirli	2,5 iki buçuk guruş bâkî
Tarla	10 iki buçuk hane üç guruş bâkî
Kaya	4 iki haneden bir guruş nakıs bâkî
Tevbe	6,5 nısf hane bâkî
Eblehan	4 tamamen bâkî
Kastel	20 tamamen bâkî
Seng-i taviil	4 tamamen bâkî

Hacı baba	1 tamamen bâkî
Kurb-1 Molla Ahmed	1 iki guruş bâkî
Nefs-i Kozanlı	1 tamamen bâkî
Civar-1 Kozanlı	Yarım tamamen bâkî
... Baba	Yarım tamamen bâkî
Kurb-1 Şehreküsdî	1 tamamen bâkî
Kurb-1 Kanalıcı	1 rub‘tamamen bâkî
Kurb-1 ...	1 rub‘
Sarayyeri	1 rub‘tamamen bâkî
Kurb-1 Bostancı	2 iki guruş bâkî
Kurb-1 Tarla	Yarım tamamen bâkî
Ceman yekün hane	129,5

Paşa-yı müşârün ileyhın yediyüz elli beş buçuk guruş mesarifi bâkî kalan yüz yirmi dokuz buçuk guruş hane olmak üzere her bir haneye sekiz guruş salyane olmuşdur bu zikr olunan salyaneden masrafdan ziyade bâkî kalan iki yüz seksen buçuk guruş fazlası yine vilayetli marifetiyle ba‘de’l- ... vaki olan masrafa koymuşlardır.

Sayfa 47/Belge 155

Ahmed bin Mehmed’in Terekesi

Medine-i Ayıntabda Amo Mahallesinden iken fevt olan Ahmed bin Mehmed nam müteveffânın zevcesi Fatıma binti el-hac Mehmed ve sağîr oğlu Mehmed ve sağîre kızı Elifeye münhasıra oldukdan sonra bi’l-iltimas tahrîr ve defter olunan muhalledfâtdır ki zikr olunur tahrîren fî evâhir-i şehri muharremü’l-haram sene mie ve elf

Cinsi	miktar	Değeri (guruş)
Mahalle-i mezbûrda nısf menzil		80
Kebir lengeri	10	7
Sair lengeri	16	7
Defa lengeri sahan	7	2
Ayaklı sahan	17	9
Satıl	5	3,5
Sini	2	3,5
El leğeni	4	2,5
Abdest ibrığı	5	3
Köhne güğüm ve ıbrık		1,5
Tencere mea kapak	5	6
Don kazganı	2	4
Şamdan	2	1

Sağır ve kebir kanca?	3,1	7,5
Cam tas	8	2
Müstamel zili	2	3
Nalbeki mea ...	3	1
Kahve ıbrığı	5	1
Yan döşemesi	1	1
Köhne kilim ve ...	4	4,5
İznik çanağı	8	1
Arnik fincanı	60	2
Kulblı tas ve çömçe		1
Münakkaş sandık	4	3
Döşek	2	1
Yorgan	4	4
Defa döşeme		2
Defa müstamel zili	3	3
Kaliçe		2
Köhne kilim	2	0,5
Sim hançer ve sim bıçak	2	3
Demür mankal	1	0,5
Çuka aba	1	8
Çağşur ve makrama kuşak	1,1	2
Köhne sarık	1	0,5
Kahve tabakı	1	2
Karayükde ... bağ	260	9
Ammisi el-hac Yusuf zimmetinde		100
Ceman yalnız iki yüz seksen sekiz guruşdur		288

Hisse-i zevce Fatıma	36 guruş
Hisse-i ibn-i sağır Mehmed	168 guruş
Hisse-i binti'l-sağire Elife	84 guruş

Sayfa 47/Belge 156

Suybunı Mezrası tımarının Mustafa'ya verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ayıntab sancağı alaybeğisi Kasım zîde kadre südde-i saâdetime mektub gönderüb livâ-yı mezbûrde Tilbeşar nahiyesinde Bostancık nam karye ve gayrıdan

beş bin altı yüz doksan yedi akçe iki kılıç timara mutasarrıf olan Yusuf esir olub hayat ve memâtı nâ malum olmağla ve iki kılıç tasarrufı hilâf-ı kanun olmağın yine liva-yı mezbûrda ve nezhiye-i mezkûrda mezra-i Suybunıdan iki bin altı yüz doksan yedi akçe bir kılıcı bundan akdem yararlığı arz olunduktan ibtidadan üç bin akçe timara emr-i şerîfim virilen orta boyllu ela gözlü açık kaşlu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Mustafaya virilmek bâbında inayet ricası arz itmeğın timarı olduğı sancakları sakın olub alay beğisi bayrağı altında sefer itmek şartıyla tevcîh olunmağıçün sene tis'a ve tis'în ve elf cemaziye'l-ûlâsının yirminci gününden hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan iki bin altı yüz dokan yedi akçe tımar vech-i meşruh üzre esir olub hayat ve memâtı nâ malum olub iki kılınc tasarruf iden Yusuf tahvilinden ibtidâsı bedelinden noksanla ber-vech-i tekml üç bin akçelik üzre merkûm Mustafaya tevcîh olunub virdüm ki zikr olunur buyurdum ki

Mezra-i suybunı nâm-ı diğەر Hamid

.... tabi mezbûr 7800

3900

Mahsul

... ..

430

1400

7000

2697

Mahsul

.... Bir sene 3000

ber-vech-i tımar 3000

taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki

vezâif-i hizmât-ı mebrûre-i mevfûre ve

mesâi-i meşkûre ve asâkir-i mansûrdır ber-

mûceb-i defter-i hâkânî bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol bâbda hiç ehad mani ve dafî olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar

Mahrûsa-i Kostantiniyye

Sayfa 48/Belge 157

Mehmed'in babası Abdurrahim'in ölmesi nedeniyle Mehmet, berat ile babasına verilen dimos-ı Ayntab mukataasından günlük sekiz akçelik vazifeyi kendisine istemesi ve Padişah tarafından verilen ona berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Mehmed veled-i Abdurrahim Der-saâdetime arz-ı hâl idüb Ayntab dimosı mukataası malından almak üzre yevmi sekiz akçe vazifeye mutasarrıf olan Babası Abdurrahim A'mâ veled-i Ahmed fevt olub vazifesi mahlul olmağla kendiye tevcîh olunub berat-ı şerîfim virilmek bâbında inâyet rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda getürüb fevti vaki olub sulbî oğlı ise merhamete yevmi beş akçe vazife

tevcîh idüb kendü arz-ı hali ile virilen ruûs-ı hümâyûnum sureti mucebince bin doksan dokuz zilkadesinin ikinci gününden bu berat-ı hümâyûn saâdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki merkûm Mehmed veled-i Abdurrahim varub tayin olunan yevmi beş akçe vazifesin Ayıntab dimos-ı malı mukataasından emin olanlardan alub mutasarrıf ola ol babda devam-ı ömr ü devletim ediyesine müdâvemet üzere ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi el-yevmü's-sâmin şehr-i zilkadetü'ş-şerîfe sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 48/Belge 158

Ayıntab cizyedarı ve Mezcizade'nin borçlarının mahsub edilmesi

İzzetli ve saâdetli karındaşım ağa-yı ali şan hazretlerinin huzur-ı izzet-makrûnları savbına mezîd-i i'zâr ve ikramla dürer-i davât-ı safiyyât ve öZR-i tesellümât-ı vâfiyyât ithafıyla muhlisâne inhâ olunur ki: taraf-ı muhlisleri ahvalinden tefahhus-ı şerîf buyrulur ise lillâhi'l-hamd ve'l-minne ve .. demm-i daire-i âfiyetde mevcud bilesin eser-i dayinim izzetli karındaşım bundan akdem Ayıntab cizyedârı ve Mezcizâdenin deyn temessüki huzur-ı seria ... olundukda temessükün derc olan akçeden bize ancak beş yüz guruş teslim olunmuş kusurun tahsil idesin deyû tahrir olunmuşdur ve lakin Kasım Ağa tarafımıza gelürse iki yüz elli guruşunu Devecioğlunun hesabına mahsub idesiz huzuru teslimi ne ise ceman yekün teslimdir ol yedi yüz elli guruşun beş yüz guruşu dahi ceman yekün teslimdir ancak iki yüz elli guruşu ol zaman Kasım Ağa sâir eşyaya sarf itmişdir malum-ı izzet ola bâkî izz ü saâdetin

Mine'l-muhlis Süleyman

Mîr-i mîrân-ı Rakka sâbık

Sayfa 48/Belge 159

Cuma'nın bin beş yüz akçelik tımar beratını savaşta yitirmesi üzerine padişah tarafından kendisine yeniden berat verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Orta boylu ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Cuma südde-i saâdetime gelüb Ayıntab sancağında ve nahiyesinde Beğtin? nam karye ve gayrıdan bin beş yüz akçe tımar bundan akdem kendüye tevcîh olunub berât-ı şerîfimle üzerinde iken Tabur muharebesinde beratın zayıtirmekle zayıtatından virilmek bânında inayet rica ve ba'de ruznâmçe-i hümâyûnuma müracaat olundukda sene ... ve tis'în ve elf recebinin on yedinci gününden üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağın tımarı olduğu sancakda sakin olub alay beğisi bayrağı altında sefer itmek şartıyla sene tis'a ve tis'în ve elf muharremü'l-

haramının evâsıtında hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan bin beş yüz akçe tımar ber-vech-i tekmil üç bin olunmak üzere merkûm Cumaya tevcîh olunub virdüm ki zikr olunur şerh-i ... kılınır

... tabi mezbûr mea rüsum 12148/1500   mezraa-i ... tabi mezbûr
 Mezra-i ... tabi mezbûr 2700   3900
 19748/3500/3000
 1500

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezâif-i hizmât-ı mebrûre-i mevfûre ve sâi-i meşkûre ve asâkir-i mansûrdır ber-mûceb-i defter-i hâkânî bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol bâbda hiç ehad mani olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Tarih-i zuhriye ... fi 28 şehr-i muharremü'l-haram sene tis'a ve tis'în ve elf
 Kayd fi 9 safer sene 100

Sayfa 49/Belge 160

Es-seyyid Osman'ın Hasan Beğ mescidi şerif imamlığının görevlerini ihmal eden Kasım ve Mustafa'dan alınıp kendisine istemesi üzerine padişah tarafından imamlık beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî es-seyyid Osman zîde şeref sıyâdete hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb Ayıntabda Şhreküsdî mahallesinde vaki mağara dimekle meşhur Hasan Beğ mescid-i şerîfinin imamı olub terk-i hizmet eyledikleri ecluden ref olunan Kasım ve Mustafa yerine vazife-i muayyenesiyle mezkûre tevcîh olunub berat-ı şerîfim virilmek bâbında inayet rica itmeğın askeri beratıyla tevcîh olunub mahalline kayd olunub maliye tarafından berat-ı şerîfim virilmek fermanım olmağın askeri beratıyla virilen ruûs-ı hümâyûnum sureti mucebince bin doksan dokuz recebinin altıncı gününden vazife-i muayyenesiyle imam nasb ve tayin idüb bu berat-ı hümâyûn izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki merkûm es-seyyid Osman zîde şerefe sıyâdete varub ref olunan Kasım ve Mustafa yerine imam olub edâ-yı hizmet üzere mutasarrıf olıgelmişler ise merkûm dahi vech-i meşruh üzere mutasarrıf ola ol bâbda ref olunan merkûm Kasım ve Mustafa ve taraf-ı âherden

hiç ferd mani ve müzâhim kılmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî el-
yevmü's-sâdis şehr-i recebü'l-ferd sene tis'a ve tis'în ve elf

Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 49/Belge 161

Hasan Ali Camiinde imam ve müteveli olan Abdülkerim'in artık görevini icra edememesi üzerine bu görevin berat ile Mehmed Halife'ye verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda Tarla-yı atık mahallesinde vaki Hasan ali cami-i şerîfnde imam ve müteveli olan Abdülkerim Merkiz ve sahib-i firaş olub kasr-ı yed itmekle yerine işbu râfî-i tevki-i refiü'ş-şân-ı hâkânî Mehmed Halife her vechle mahal ve müstehak olmağla tevcîh olub yedine berat-ı şerîfim virilmek ricasına kadı naibi Mevlânâ es-seyyid Abdüsselam arz itmeğın vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-ı virdim ve buyurdum ki varub mezbûr Mehmed Halife zikr olunan mescid-i şerîfin imamı ve mütevellisi olub hizmet-i lazımesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra tayin olunan vazife-i muayenesine mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve benim devam-ı ömr ü devletim için duaya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mani ve müzâhim olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahrîren fî elyevmü's-sadis aşer şehr-i cemaziyel evvel sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

Sayfa 49/Belge 162

Halil Ağa'nın Ayntab'a tabii cizyelerin toplanması için görevlendirilmesi hakkında tezkere

A'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahirîn efsâlü'l-fuzelâi'l- müteverri'în yenbûü'l-meâli ve'l-yakîn Mevlânâ el-hâkimü'l-adl be-mahrûse-i Ayıntab dâmen-i fezâile tezkere-i divan manzur-ı nazar-ı muadelet-i unvan olıcak malum ola ki halen bin yüz senesine mahsub olmak üzere Ayıntab tevabii cizyelerinin cem ü tahsili hulûl itmeğın Ayıntab tevabiinde olan yerlü cizyelerin cem ü tahsil olunmak bâbında tezkere tahrir ve irsâl olundı kıdvetü'l-emâsil vel akrân Halil Ağa zîde kadre vusûl buldukda zikr olunan Ayıntab tevâbii cizyelerin bi hasebü'ş-şer' ve'l-kânun mûmâ-ileyh zîde kadreye cem ü tahsil ve âherden bir ferdi müdahale itdirmemeğe ulüvv-i himmetleri der-kâr buyrıla tahrîren evâil-i şehr-i muharremü'l-harâm sene elf miete

Medine-i Haleb el-mahrûsa

Sayfa 50/Belge 163

Maraş valisi Hüseyin Paşa'nın Konya ve civarında zuhur eden şakilerin ve bunların yol açtığı huzursuzlukların bertaraf edilmesi için görevlendirilmesi hakkında ferman-ı hümayun

Düstûr-ı mükerremûn müşîr-i müfehhemûn nizâmü'l-âlem müdirû'l umûr-ı cumhur bi'l-fikri's-sâkıb-ı mütemmimü'l-imhâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib-i mümehhidi bünyanu'd-devlet-i ve'l-ikbâl müşidü-erkân's-sa'âdet-i ve'l-iclâl el-mahfûf-i bi sunûf-i ve'l-'avâtıfı'l-melikü'l-a'lâ Türkmân ve Haleb voyvodalığı uhdesinde olub Maraş valisi olan vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olıcak malum olaki: bundan akdem olan ferman-ı celîlü'ş-şânım üzre vilayet-i Anadolu'da sakin ve mütemekkin olanlar ve tüccar tarikiyle memâlik-i âherden gelüb mürûr ve ubûr iden sancak beğleri ve mütesellimleri ve voyvodalar ve sair zabıtlar ihtimâm ü sa'y-i basiret üzre olmaları ehem-i din ü devletimden olmağla a'dâ-yı din hazelehümüllâh-i teâlâ ilâ yevmü'l-kıyamdan ahz ü intikamdan ve leyl ü nehar sarf ü evkât üzre iken zaman-ı keribde vilayet-i Anadolu'da kapusuz şakiler ve kıtâü't-tarik bazı mahallerde hasaret ve ebnâ-i sebilden emn-i tarik bil külliye ... olduğundan ma'dâ türkmân taifesi dahi ekseri tuğyan üzre olub askeri taifesi ve reaya fukarası sakin oldukları mahallerde eşkıyanın taaddî ve tecavüzlerinde rahat olmayub mülk ve emlak ve eşya ve ehl-i ıyallerinden emin olmayub ve hala tüccar taifesinden bazıları Konya nam mahalle hezar taab ve havfla vasıl olub eşkıyanın şerr-i şürûrlarından bu tarafa harekete kudretleri olmayub meks üzre oldukları semm-i hümâyûnuma ilka olunub tab'-ı kariha-i hümâyûnumdan def-i muzırrat-ı eşkıya layiha olmağla eyyâm-ı saâdet ... memâlik-i mahrûsede gerek tüccar taifesine ve gereke reaya fukarasına hilâf-ı şer-i şerîf taaddî ve kapusuz hevasına tabi şakileri ve kıtâü't-tarik ol makûle hasaretlerine kat'â rızâ-yı hümâyûnum yokdur imdi sen ki vezir-i müşarûn ileyhsin sen ki kemâl-i diyanet ve mezîd-i istikâmetin olub ve din ü devletimin sadakat üzre hizmetkârı olduğına itimad-ı hümâyûnum olmağıyla Üsküdardan Bağdad kapusuna varınca memâlik-i mahrûsem dahilinde olan mahallerde kapusuz hevasına tabi şakilerin ve kıtâü't-tarik ebnâ-i sebilden tüccar taifesi ve sairleri ve mütemekkin olan askeri taifesi ve reaya fukarasın rencide ve remide itdirmeyüb ol makulde idenlerin haklarında kelüb ve kangı mîr-i mîrân ve sancakda mütesellim ve voyvodaların toprağında fî mâ ba'de zuhûr iden ve sudûr ise mansublarını ahire tevcîh olunmağla kanaat olunmayub muhkem haklarından gelineceklerini ilam ve tenbih idüb ve sen dahi dâmen-i dermiyân ve hâb-ı rahatı kendüne haram idüb emn-i tarik-i tüccarda askeri ve reaya fukarası sakin ve mütemekkin oldukları mahallerde hoş hal ve ... olmalarında ihtimâm-ı tâm ü sa'y-i mâlü'l-keâm eylemek

bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuştur buyurdum ki*** vusûl bulukda bu bâbda sâdır olan ferman-ı celilü'l-kadrim üzre amel idüb dahi sen ki vezir-i müşârtün ileyhsin Üsküdardan Bağdad ve Beheşt âbâd kapusuna varınca nizam ve ihtimam-ı umur-ı cumhur hilâf-ı şer kavim tecavüz iden şakilerin izalesi reayanın rahatı ve emnş sana sipariş olmağla senden mesuldür imdi zâtında merküz olan sadakat ve istikamet üzre sâdır olan fermanımı kemâkân yerine getirüb ve Konyada eser-i havfindan meks üzre olan tüccar taifesin emin ü salim muradları olduğu mahalle bir gün evvel ulaştırub ve fi mâ ba'de cest cû olundukda zikr olunan şaki ve kîtâü't-tarikler bi'l-cümle muzmehil olunub ve tevâyif-i türkmândan isyan ve tuğyan üzre olanların dahi muhkem haklarından gelüb memâlik-i mahrûsemde bir ferde hilâf-ı şer ü kanun taaddî ve tecavüz olmayub mürûr ve ubûr iden tüccar taifesin hoş hal ve sakin ve mütemekkin olan askeri taifesi ve reaya fukarasına ... oldukları sem'-i hümâyûnuma ilkâ olundukda avâtıf-ı aliye-i hüsrevânemden envâ-i reâyâtlarıyla merî olursun şöyle ki iyazü billâh ihmal ve tekasül üzre olduğundan yine şakilerin kesreti ve kîtâü't-tarikin vefreti hasebiyle ve tecavüz ve celb-i mal olunursa bir vechle özr ve cevabın makbul-i hümâyûnum olmayub muâteb olman mukarrer bilesin âna gire basiret ve intibah üzre hareket idüb sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûnı ve menbağı ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılasın tahriren fi evâhir-i şehri zilhicce-i şerîfe sene tis'a ve tis'în ve elf Tıbika aslühü'l-mutâ' ...

Ahmedü'l-mevlâ be-medine-i Maraş el mahrûsa ufiye anh

Sayfa 51/Belge 164

Maraş, Malatya, Kars ve Ayntab kadıları, mütesellimleri, voyvodaları, kethüdarları, yeniçeri serdarları ve diğer görevlilerin Anadolu'da zuhur eden şakilerin bertaraf edilmesi konusunda ne yapmaları gerektiğini bildiren buyruldu.

Bi'l-fiil Maraşda mesned-nişîn şeriat-ı garrâ olan efendi zîde fezâile ve şerâyi-i şîâr Maraş ve Malatya ve Kars ve Ayntab sancaklarında vaki olan kadılar zîdet fezâilehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân zikr olan sancaklarda vaki mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdarları ve yeniçeri serdarları ve sair ayan-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm inhâ olunur ki: işbu sene-i mübarekede ferman-ı âli şân-ı birle Üsküdardan Bağdad ve Beheşt âbâd kapusuna varınca nizam ve intizam-ı umur-ı cumhur ve hilâf-ı hilâf-ı şer-i şerîf tecavüz iden şakilerin izalesi ve âmmenin rahat ve emni tarafımıza sipariş buyrulmağın sureti ihrac ve mucebince buyruldu tahrir olunub ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân *** zîde kadre ile irsâl olunmuştur vusûlünde gerekidir ki ol havalilerde ebnâ-i sebilin yollarına inüb katl-i nüfus ve gâret-i emvâl iden kîtâü't-tarik eşkıyaları ve bilâ sened karye be karye gezüb ümmet-i Muhammedi rencide

ve taaddî iden levendât ve türkmân şakilerin cümleliz yekdil ve yekcihet olub bi eyy-i hâl ahz ve ele götürüb gereği gibi biz varınca kal'a bend itmeğe her biriniz dikkat-i tâm ve sa'y ihtimam mâlü'l-kelam idüb hîn-i muâhezede mukabele iden eşkıyanın demi hederdir malları katl idenlerin ve başları bizim heman del ve baş bi eyyi hâl ele götürmeğe bezl-i dikkat ve sarf-ı kudret eyleyesiz şöyleki bundan sonra taraflarınızda bir ferden mal ve canına zarar ve ... irişmek ihtimali olunur ise bir vechle özr ü cevabınız mesmu' olmayub eşedd-i ukûbet ile hakkınızdan gelinmeği mukarre bilüb husus-ı mezbûrı sair zamana kıyas itmeyüb âna göre kemâl-i basiret ve intibah üzre olub suret-i emr-i şerîfi sicilât-ı mahfûza tescil ve cümleye ilam ve tenbih idüb müceb-i ferman ve mazmûn-ı buyruldı ile amel oluna deyû buyruldı fî 4 S sene 1100

Kayd fî gurre-i rebiül evvel sene 100

Müfettiş Hazret-i Hüseyin Paşa vali-i Maraş halen

Sayfa 51/Belge 165

Ayıntab mütesellimliği için Osman Bik'in vekil tayin edilmesi

Bâis-i tahrîr-i huruf budur ki

İzzetlü karındaşımız İsmail Bik hazretlerinin ferman-ı pâdişâhî ile mansubı olan Ayıntab sancağı mütesellimliğün hıfz eylemek için tarafımızdan birader Osman Bik vekil idüb gönderilmişdir ki sancağı mezkûrı biz varıncaya dek zabt idüb şehriyesi ve öşriyesi mektubumuz ile ... kimesneye teslim idüb sair aid olan rüsûmumuzu kabz eyleyüb taraf-ı âherden ... ve kabzına kimesne manî ve müdahale eylemeye tahriren fî şehri-i evâhir-i safer sene mie ve elf kayd fî 6 rebiül evvel sene 100

Ebu Bekir be-makam-ı livâ-i Ayıntab

Sayfa 51/Belge 166

Ömeriye mescid-i şerifinde imam ve müteveli olan es-seyyid Osman'ın padişah değişikliği nedeniyle görev beratının yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda İbn-i Şükr Mahallesinde vaki Ömeriye mescid-i şerifinde imam ve müteveli olan işbu Dârende-i ferman-ı hümayûn es-seyyid Osman bi'l-fiil berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub lakin cülûs-ı hümayûnum vaki olmağın Der-saâdetimden müceddeden berat-ı şerîfim virilmek bâbında yedinde olan berât-ı atiki mücebince üzerinde ise sadaka idüb bu berat-ı hümayûnı virdim ve buyurdum ki varub mezbûr kemâ kân imam ve müteveli olub hizmet-i lazimesin

merî ve müeddî kıldıkdan sonra üslûb-ı sâbık üzere mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devâm-ı ömr ü devletimçün duâya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî evâsıt-ı şehri cemaziye'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 52/Belge 167

Belgrad'da olan küffara yapılacak sefer için Anadolu'daki yöneticilere hazırlık yapımları amacıyla gönderilen emr-i şerif

Hatt-ı hümayûn saâdet-makrûn Anadolu'nun orta koluna ferman-ı şerîfim mücebince amel oluna hilâfından ihirâz eyleyesiz

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ulâ vülâti'l-müvahhidin, mea'dinü'l-fezâil ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-halk ecmaîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtaz-ı bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-muîn Anadolu'nun orta kolunda vaki olan mevâli-i kirâm zîdet fezâilehüm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolu'nun orta kolunda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü's-sâdâtü'l-kirâm zikr olunan kazalarda vaki nakîbü'l-işrâf vekilleri zîde şerâfehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân mütesellimler ve kethida irleri ve yeniçeri serdarları ve ayan-ı vilayet ve sair iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki: sıfat-ı kadîmi lem yelid ve lem yülde vasfıyla mevsûf olan cenâb-ı zât-ı vâcibü'z-zât celle celâle hazretlerine haşa sümme haşa müfteriyyât ile şirk ihtiyâr ve nübüvvet-i Muhammedü'l-Mustafa sallallâhu teâlâ aleyhi ve sellemi inkar ve ihşâb ve ihcârdan kend-i dest-i sâz mel'anetleri olub ittihaz ... eyledikleri salib ve esnâma ibadet iden millet-i muhtelif-i nasârâ bir keç seneden beri el küfr-i millete vahide-i muktezâsı üzere ittifak kılub ve birbirlerine imdad ve ianet ve istinfar ve istinsar ile her tarafından memâlik-i mehrusemden hücum itmeleriyle bi hikmetillâh-i teâlâ ve kudrete mukırr ve me'vâyı muvahhidîn olan nice bilâd-ı İslâmiyye mütevellî ve leyl ü nehar lillâhi'l-azîmü's-şân tâât ve ibâdât ve kırâat-i Kurân ve tilâvet-i Furkân olunan cevâmi ve mesâcidlerin deyr ve kilisa ve içlerinde şeâyir-i küfr ve dalâletlerin icra ve bî husâr ümmet-i Muhammedin kimin esir kimin arza helâk ve emvâl ve erzak ve emlakların nehb ü gâret eylediklerinden gayrı pürde nişîn ismat olan bu kadar ehl ü iyallerin eşhâs ü erzâl-i müşrikîn dalalet irtisâmın ellerine giriftâr olub ve nice etfâl-i müslimîn ve ahfâl-i muvahhidîni dîn-i Muhammedîden tenfir ve kendi batıl dinlerine terğib ve tabi eyleyüb bunun emsali şeriat-ı mutahhereye olan ihadetlerinin nihayeti olmayub gündün düne bağı ve adavet ve zulm ve tuğyanları müşted ve nehr-i .. dahi bir tarafa mürûr ve Rumilinin südde-i sedîdi olan Belgrad kal'asına fırsat bulmağla reaya

keferesinin mütabiâtı ile nice memâlik-i İslamiyeye dahi izal hasaret idüb küffâr-i hâkesâr gayret-i edyân-ı batılları ile ittihad ve bu mertebelere cesaret ideler ve karib ve baid âte-i mü'minin kâtlü'l-müşrikîn kâffe-i kemâ yukâtîlü neküm kâffete ferman-ı şerîfi üzre ittifak ve ittihad ve gönül birliği ile bi avnillâhi teâlâ ümmet-i Muhammedin üzerlerinden def-i muzırrat a'dâ-yı ... bezl-i kudret ehemmi mühimmât-ı diniyyeden iken ağmâz-ı ayn itmeleriyle rûz-ı kıyametde huzur-ı bâriyle bir vechle cevaba kadir olamayub ve câhid ve âbâ ve mevâliküm ve enfusekim fî sebilillâhi medlül-i şerîfi üzre hususan bu dikkatle cihada kadir olan efrâd-ı muvahhidîn üzerine mâlen ve bedenen gaza farz-ı ayn olub iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenler kendüleri kâfir ve avratları boş olub tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahretde azab-ı elime müstehak olurlar deyû fetvâ-yı şerîfe virilmekle ıskât-ı fariza gaza ve bi avnillâhi teâlâ def-i muzırrat-ı a'dâ için teberrüken teymemen livâ-i resûlullâhi açub bi'z-zât cenâb-ı hilâfet meâbım Asitâne-i saâdetimden hareket ve dârü'l-bağî ve'l-meymene mahrûse-i Edirne kışlandıkdan sonra inşâallâh el-melikü'l-bihâr evvel-i bahar hacetse âsârda rabbü'l-erbâb ve bârgâh-ı müfettihü'l-ebvâb ise hulûs-ı kalb ile tevekkül ve ruh-ı mukaddes hazret-i fahr-i kâinât-ı aleyh efzalü's-salâtü ve's-selâma tevessül ve ervâh-ı tâhire-i çâr-ı yâr-ı Güzîn ve sair ashâb-ı kirâm ve evliyâ-yı kerâmet irtisâmdan istimdâd ile a'lâ-yı kelime-i ulyâ ve ihyâ-i

Sayfa 53

Sünnet-i seniyye-i fahrü'l-enbiyâ için hareket-i hümâyûnum mukarrer olunub memâlik-i mahrûsemde ehl-i İslâmdan olub cihada kadir olanlar ıskat-ı fariza-i gaza için virilen fetvâ-yı şerîfe mucebince nevrûz-ı firûzda sancağ-ı resulullâhın tahtında bulunmağa muhtac olmağa cümlesi sefer-i hümâyûnuma me'mur olmuşlardır imdi siz ki mevâli-i izâm ve kadılar ve nakibü'l-eşrâf vekilleri ve mütesellimler ve kethüda irleri ve yeniçeri serdarları ve ayân-ı vilayet ve sair iş erlerisiz bu sefer tevsi-i bilâd için olmayub gayret-i diniye ile cümlenin üzerine lazım ve emr-i din olub sayire kıyas olunmamağa işbu emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazasına varub dahil olur ise macma-ı nâs olan mahallerde ilan ve işâat ve herkesi fetvâ-yı şerîfe ve emr-i hümâyûnumun mazmûn-ı münifinden haberdar ve sicilâta sebt ü kayd etiullâh ve etiurresul ve ulü'l-emr münkem ferman-ı vacibü'l-ımtisali üzre şimdiden levazım-ı seferiyenizi tedarik ve inşâallâh-u teâlâ evvel-i bahar hacetse-i asârda siz ki mevâli ve kadılsız her biriniz yerlerinizde icrâ-yı ahkâm-ı şeriye için birer nâib nasb ve tayin ve taht-ı kazanızda sakin olan ümmet-i Muhammedin benüb ismina kadir olmayan itfal ve sibyanından gayrı gerek kuzât ve sâdât-ı kiram ve altı bölük halkı ve dergah-ı mullâm yeniçerileri ve cebecileri ve topçıları ve top arabacıları ve acemi oğlanı ve züema ve erbâb-ı tımar ve mütekâidi ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenler ve eimme ve

hutebâ ve mürtezika ve sair reaya ve berâya ve piyade ve süvari ve kapulu ve kapusuz levendât ve sair her kim olursa hasılı ehl-i İslamdan olanları kadir oldukları mertebe zâd ü zevâta ve silah ve besatlarıyla gayret-i din ü mübîn için tegayyür-i âmm tarikiyle evlerinden ve yerlerinden ihrac ve bayraklar açub ve önlerine düşüb inşâallâhu teâlâ nevrüz-ı firûzda Edirne sahrasından ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâki ve liva-i resulullâhın tahtında bulunub Allâhül azmü's-şânın emr-i şerîfini getirüb tekmil-i din ü tahsil rıza-yı rabbül âlemine bezl-i kudret eyleyesiz husus-ı merkûm için taraf taraf müfettişler tayin olunur şöyle ki nevrûzdan sonra bilâ özl-i şerî bir kimesne evinde ve ahir yerde bulunmak ihtimali olursa farziyet azabı inkar ve ferman-ı şerfime itaat itmedüğünden irtikâb-ı küfr ve dalâlet itmiş olub ahrette giriftâr olacağı azabdan kat-ı nazar dünyada dahi tazir-i şedîde muhtac olmağa bilâ amân buldukları mahalde ... ve emvâl ve erzakları mîrî için girift olunmak mukarrerdir cümlesini bu vech üzere haberdar olmasız ki sonradan bilmedik ve âgâh olmadık dimesünler vebaları boyunlarına bu vakti sair mahalle ve bu gaza-i cihad-ı ekberi gayrıya kıyas olunmamağa bu bâbda her biriniz gayret-i diniyenizi icrâda bezl-i kudret ve sarf-ı himmet eyleyüb iyâzü billâh-i teâlâ hilâfını irtikâbdan ihtiraz itmeniz bâbında hatt-ı hümâyûn saâdet-makrûnumla ferman-ı âli şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki: *** vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hüayun şevket-makrûnumla sâdır olan ferman-ı âli şânım mucebince amel idüb dahi siz ki mûmâ-ileyhim siz bu bâbda her biriniz dâmen-i gayret ve himmet-i dermiyân ve ferman-ı şerîfimin mazmûn minifini icra ve mefir-i âmm tarikiyle inşâallâhu teâlâ nevrüz-ı firuzda sancağ-ı resulullâhın tahtında bulunub tekmil-i din idüb hilâfından ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahiren fi evail-i şehr-i muharremü'l-haram sene tis'a ve tis'în ve elf kayd fi 12 rebiül evvel sene 100

Buyur ve sahrâ-yı Edirne

Sayfa 54/ Belge 168

Belgrad ve havalisinde yer alan düşmanın buradaki müslüman topluluğa karşı uyguladığı zararlı faaliyetler çerçevesinde devletin sefere karar vermesi ve bu nedenle sefer hazırlıkları yapılması için Anadolu'daki yöneticilere gönderilen emr-i şerif

İzzetlü ve faziletli efendiler hazretlerinin mecâlis-i Şerîfelerine davât-ı safiyyât ve teslimat-ı vâfiyât ithafından sonra ve şerâyi-i şîâr Anadolının orta kolunda vaki kuzât efendiler zîde fazlehüm ve mefârî's-sâdâtü'l-kirâm nakibü'l-eşrâf kaymakamı onlar ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân zikr olunan mahallerde vaki evliye mütesellimleri ve kethüda erleri ve yeniçeri serdarları ve ayân-ı vilayet ve sair iş erleri zîde kadrehüm inhâ olunur ki: zât-ı kadîmi lem yelid ve lem yûled vasfiyla mevsûf olan cenâb-ı vâcibü'l-vücûd celle celâle ve ... nevâle

hazretlerine hâşâ sümme hâşâ müfteriyât ile şirk ihtiyar ve nübüvvet-i Muhammed Mustafa sallâllâhu aleyhi vesellemi inkar ve ihşâb ve ihcârdan kend isiga-i dest-i mel'ânetleri olub ittihaz âle eyledikleri salib ve esnama ibadet iden milel-i muhtelif-i nasâri birkaç seneden berü el küfri millete vâhidete muktezâsı üzre ve birbirlerine imdad ve îânet her taraftan memâlik-i mahrûseye hücum itmeleriyle bi hikmetillâhi teâlâ ve kaderiye mukarred ma'vâ-yı muvahhidîn olan nice bilâd-ı islamiyeye ... ve leyl ü nehar allahu azimü'ş-şâna tâat ve ibâdât ve kıraat-ı Kuran ve tilavet-i Furkan olunan cevâmi ve mesâcidleri dey ü külliyyen ve içlerinde şeâyir-i küfr ve dalâletkeri icra ve bî hesab ümmet-i Muhammedin kimini esir ve kimini arza-i helak ve emval ve erzak ve almakları nehb ü gâret itdiklerinden gayrı perde-nişîn-i ismet olan bu kadar ehl ü ıyalleri eşhas ve erzâl-i müşterikînin ellerine giriftar olub ve nice etfâl-i müslimîn ve ahfâl-i muvahhidîn din-i Muhammedîden tenfir ve kendi batıl dinlerine terğınb ve tabi eyleyüb bunun ... şeriat-ı mutahhareye olan ihanetlerinin nihayeti olmayub günden günde bağı ve udvân ü zulm-i tuğyânları müşned ve nehr-i savayı dahi bir tarafa mürûr ve Rumilinin sedd-i sedîdi olan Belgrad kalasına fırsat bulmağla reaya keferesinin mütâbiatı ile nice memâlik-i islamiyeye dahi isal-i hasâret idüb küffâr-i hâkesâr gayret-i edyân-ı batılları ile ittihad ve bu mertebelere cesaret idelerde karîb ve baîd âmme-i mü'minîn kâtılı'l-müşrikîn kâffe-i kemâ yukâtılûneküm kâffeten ferman-ı şerîfi üzere ittifak ve ittihad ve gönül birliği ile bi avnillâhi teâlâ ümmet-i Muhammedin üzerlerinden def-i muzırrat a'dâ-yı ... bezl-i kudret ehemmi mühimmât-ı diniyyeden iken ağmâz-ı ayn itmeleriyle rûz-ı kıyametde huzur-ı bâriden cevaba kadir olamayub ve câhid ve âbâ ve mevâliküm ve enfusekim medlül-i şerîfi üzre hususan bu vakitte cihada kadir olan efrâd-ı muvahhidîn üzerine mâlen ve bedenen gaza farz olub iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenlerin kendüleri kâfir ve avratları bî nikah olub ve tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahrette azab-ı elime müstehak olurlar deyû fetvâ-yı şerîfe virilmekle ıskât-ı fariza gaza ve bi avnillâhi teâlâ def-i muzırrat-ı a'dâ için teberrüken teyemmüneşevketlü ve azametlü ve inayetlü ve kerametlü pâdişâhımız hazretleri livâ-i resûlullâhı açub bi'z-zât cenâb-ı hilâfet-meâbları Asitâne-i saâdetiden hareket ve dârü'l-nasr ve'l-meymene mahrûse-i Edirne'de kışlandıktan sonra inşâallâh el-melikü'l-gaffâr evvel-i bahar hacetse âsârda rabbü'l-erbâb ve bârgâh-ı müfettihü'l-ebvâb ise hulûs-ı kalb ile tevekkül ve ruh-ı mukaddes hazret-i fahr-i kâinât-ı aleyh efzalü's-salâtü ve's-selâma tevessül ve ervâh-i tâhire-i çâr-ı yâr-ı güzîn ve sâir ashâb-ı kirâm ve evliyâ-yı kerâmet irtisâmından istimdâd ile a'lâ-yı kelime-i ulyâ-yı din ve ihyâ-i Sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselîn için hareket-i hümâyûn mukarrer olunub memâlik-i mahrûsede ehl-i İslâmdan olub cihada kadir olanlar ıskat-ı fariza-i gaza için virilen fetvâ-yı şerîfe mucebince nevrûz-ı firûzda sancağ-ı resulullâhın tahtında bulunmağa muhtac olmağla cümlesi sefer-i hümâyûna me'mur

olmuşlardır imdi cümlelerin malumu olaki bu sefer tevsi-i bilâd için olmayub mücerred gayret-i diniye ile cümlelerin üzerine lazım-ı emr-i din olub sayire kıyas olunmamağla emr-i şerîf her kangınızın taht-ı kazasına varub dahil olur ise mecma-ı nâs olan mahallerde ilan ve işâat ve herkesi fetvâ-yı şerîfe ve emr-i hümâyûn mazmûn-ı münifinden haberdar ve sicilâta sebt ü kayd ve etûllâh ve etûrresul ve ilü'l-emr ... ferman-ı vâcibü'l-ımtisâli üzre şimdiden levâzım-ı seferiyenizi tedarik ve inşâallâhu teâlâ

Sayfa 55

evvel-i bahar hacetse-i asârda siz ki kuzât efendilersiz her biriniz yerlerinize icrâ-yı ahkâm-ı şeriye için birer nâib nasb ve tayin ve taht-ı kazanızda sakin olan ümmet-i Muhammedin benüb ismina kadir olmayan etfal ve sıbyanından gayrı gerek kuzât ve sâdât-ı kiram ve altı bölük halkı ve dergah-ı âli yeniçerileri ve cebecileri ve topçuları ve top arabacıları ve acem oğlanı ve züema ve erbâb-ı tımar ve mütekâidîn ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenler ve eimme ve hutebâ ve mürtezika ve sair reaya ve berâya ve piyade ve süvari ve kapulu ve kapusuz levendât ve sair her kim olursa hasılı ehl-i İslamdan olanların kadir oldukları mertebe zâd ü zevâta ve silah ve besatlarıyla gayret-i din için nefîr-i âmm tarikiyle evlerinden ihrac ve bayraklar açub ve önlerine düşüb inşâallâhu teâlâ nevrudza Edirne sahrasında ordu-yı hümâyûna mülâki ve liva-i resulullâhın tahtında bulunub Allâhu azîmü's-şânın emr-i şerîfini getürüb tekmil-i arz-ı din ü tahsil-i rıza-yı rabbül âlemine bezl-i kudret eylesesiz husus-ı merkûm için taraf taraf müfettişler tayin olunur şöyle ki nevrûzdan sonra bilâ ömr-i şerî bir kimesne evinde ve ahir yerde bulunur ise farziyet gazayı inkar ve ferman-ı şerîfime itaat itmedüğünden irtikâb-ı küfr ve dalâlet itmiş olub ahrette giriftâr olacağı azabdan kat-ı nazar dünyada dahi tazir-i şedîde muhtac olmağla bilâ amân buldukları mahalde salb ve emvâl ve erzakları mîrî için girift olunmak mukarrerdir cümlesini bu vech üzre haberdar eylesesiz ki sonradan bilmedik ve âgâh olmadık dimesünler veballeri boyunlarına bu vakti sair mahalle ve bu gaza-i cihad-ı ekberi gayrıya kıyas olunmamağla bu bâbda her biriniz gayret-i diniyyenizi icrâda bezl-i kudret ve sarf-ı himmet eyleyüb iyâzü billâh-i teâlâ hilâfını irtikâbdan ihtiraz itmeniz bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn ile ma'nûn emr-i şerîf-i âli şân sâdır olmağın mücebince mektub sâdır olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki inşâallâhu teâlâ müceb-i ferman-ı hümâyûn üzre amel idüb hilâfıdan bi gayet ihtirâz eylesesiz vesselâm kayd fî 13 rebiül evvel

Sayfa 55/Belge 169**Ayıntab sancağında yirmi yedi bin beş yüz akçelik tımara sahip olan Halil'in ölmesi üzerine sözkonusu tımarın Horoz Mustafa'ya verilmesi hakkında**

hazret-i mevlânâ-yı şeriat-meâb kıdvetü'l-kuzâtü'l-islâm umdetü'l-vülâtü'l-enâm Ayıntab kadısı zîde fazle ba 'de't-tahiyye ve't-teslim inhâ ve tefhim olunan budur ki: Ayıntab sancağında Tilbeşar nahiyesinde Mirmiz nam karye ve gayrıdan yermi yedi bin beş yüz akçe zeamete mutasarrıf olan Halil fevt olub zeameti ol vechle cümle mahlul olmağın *** boylu *** gözlü *** kaşlu dârende-i Horoz Mustafa zîde kadre için mahal ve müstehakdır deyû virilmek bâbında kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân liva-i mezbûr alaybeğisi Kasım zîde kadre arzı ... tımarı olduğu sancakda sakin olub alaybeğisi bayrağı altında sefer itmek şartıyla seen mie ve elf saferü'l-hayrın evâsıtında mezkûr Mustafa zîde kadreye tevcîh olunub zabtıçün tahvil mektubı tahrir olunub virilmiştir vusûlünde gerekdir ki zeamet-i mezbûrı mezkûr Mustafa zîde kadre zabt ve tasarruf ve tahvil tarihine düşüb küllî cüz'î mahsulât ve rusûmât bi hasebü'ş-şer' ve'l-kânûn ahz ve kabz itdirüb taraf-ı âherden bir ferdi dal ve taarruz itdirmeyesiz tahriren fi tarihi'l-mezbûr

Be-makâm-ı ... sahra

Sayfa 55/Belge 170**İki nefer için iki adet menzil bargiri temin edilmesi hususunda gönderilen buyruldu**

Şerâyi-i şîâr fezâil-i vesâr Antakyadan varub gelince yol üstünde vaki olan kuzât efendileri zîde fazlehüm inhâ olunur ki: emr-i mühimmeleriyle *** zîde kadre irsâl olunmuşdur inşâallâhu teâlâ vusûlünde gerekdir ki yalnız iki nefere yalnız iki re's menzil bargirleri virilüb ve yanlarına müstevfi kolağaları koşub serian mahal-i merkûmeye ulaştırmaya bezl-i ihtimam eylesesiz deyû buyruldu fi 11 R sene 1100 kayd fi 13 R sene 1100

Sayfa 56/Belge 171**Sınır boylarında şekavet eden küffarın faaliyetlerine karşı koyulması hakkında Anadolu'daki yöneticilere gönderilen ferman-ı şerif**

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehhem nizâmü'l-âlem müdirü'l umûr-ı cumhur bi'l-fikri's-sâkıb-ı mütemmimü'l-imhâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib-i mümehhidi bünyanu'd-devlet-i ve'l-ikbâl müşidü-erkân's-sa'âdet-i ve'l-iclâl el-mahfûf-i bi sunûf-i ve'l-'avâtıfı'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletine mutasarrıf olub Anadolu'da eşkıya teftişine me'mur olan vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle tevkî-i refî-i hümâyûn malum ola ki etraf-ı memâlik-i mahrûsemde olan Milet-i muhtelif-i nesârâ birkaç seneden berü vahide-i mazmûn üzere ittifak kılub ve birbirlerine imdad ve ianet ile her taraftan bilâd-ı islamiyeye hücum itmeleriyle bi

hikmetillâh-i teâlâ ve kudrete mukırr ve me'vâyı muvahhidîn olan nice mahallerde müstevli ve günden güne bağı ve udvân ve zulm ve tuğyanları ... olmağla kâtılı'l-müşrikîn kâffe-i kemâ yukâtılı neküm kâffete Kuran-ı azîmü's-şân üzre bu defa cihada kadir olan efrâd-ı mü'minîn üzerine mâlen ve bedenen gaza fazr-ı ayn olup iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenler kendüleri kâfir ve avratları boş ve tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahretde azab-ı elime müstehak olurlar deyû fetvâ-yı şerîfe virilmekle ıskât-ı fariza gaza ve bi avnillâhi teâlâ def-i muzırrat-ı a'dâ için cenâb-ı hilâfet meâbım evvel-i bahar hacetse âsârda hareket-i hümâyûnum mukarrer olup memâlik-i mahrûsemde ehl-i islamdan olup cihada kadir olanlar dahi ıskat-ı fariza-i gaza için virilen fetvâ-yı şerîfe mucébince nevrüz-ı fırûzda sancak-ı resulullâhın tahtında bulunmağa muhtac olmağla cümlesi sefer-i hümâyûna me'mur ve Anadolının üç kolunda vaki mevâli-i izâm ve kuzât yerlerine icrâ-yı ahkâm-ı şeriye için birer nâib nasb ve tayin ve bi'n-nefs kendüleri kalkub ve nakibü'l-eşraf kaymakamları ve mütesellimleri ve kethida ırları ve yeniçeri serdaları ve ayan-ı vilayet ve sair iş erleri şimdiden levâzım-ı seferiyeyi tedarik ve inşâallâhu teâlâ evvel-i bahar hacetse âsârda taht-ı kazalarında sakın olan ümmet-i Muhammedin benüb itmeye kadir olmayan etfâl ve sibyanın gayrı gerek kuzât ve sâdât-ı kirâm altı bölük halkı ve dergah-ı mullâm yeniçerileri ve cebecileri ve topçıları ve top arabacıları ve acemi oğlanı ve züema ve erbâb-ı tımar ve mütekâidîn ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenler ve eimme ve hutebâ ve mürtezika ve cenk ve harbe kâdir piyade ve süvari ve kapulu ve kapusuz levendât ve sair her kim olursa hasılı ehl-i İslamdan olanları kadir oldukları mertebe zâd ü zevâta ve silah ve besatlarıyla gayret-i din ü mübîn için nefir-i âmm tarikiyle evlerinden ve yerlerinden ihrac ve bayraklar açub ve önlerine düşüb inşâallâhu teâlâ nevrüz-ı fırûzda Edirne sahrasında ordu-yı hümâyûnuma mülhak ve mülâki ve liva-i resulullâha tahtında bulunub Allâhül azmü's-şânın emr-i şerîfi yerine getürüb tenbih-i hümâyûnum olmuşdur ancak Anadoluda bazı mertebe kıtâü't-tarîk eşkıyân zuhûr idüb tüfenk ma ve nehb-i emvâl ve erzak ve tahrib-i bilâd e tazib-i ibâd ve bunun ... nice fesad ve şekâvet ile ümmet-i Muhammedi işgal ve ıskat-ı fariza-i gazâyâ himayetlerin sem-i hümâyûnuma ilka olunmağın ol makule eşkıyanın def ü izalesi için bundan akdem üç kola emr-i şerîfim gödenrilmeğın imdi inşâallâhu teâlâ vakt-i hareket-i sefer hulûl ... maiyet ve ittifak ve hüsn-i tedbir-i vifâk ile bir gün ve bir saat mukaddem bi avnillâhi teâlâ zikr olunan eşkıyanın galesi def ü ref ve inşâallâhu teâlâ bu husus karîn-i hüsn-i hitam oldukda zikr olunan kazalarda vaki kasabât ve kurâda sakın cihada kadir olmayan etfâl ve iyalleri muhafazası hususunda dahi cümleliz re'yi ve ittifakı muktezâ-yı şer-i şerîf üzre hareket ve iktizâsına göre tayin ve tahsis idüb bu bâbda her biri gayret-i dinlerin icra ve kat'â bir tarikle bir ferde himaye olunduğına rıza gösterilmeyüb bir suret-i makule-i

ifrağ eylesiz ve bu sefer sair seferlere kıyas olunmayub külli mühimmât ve cebehane ve levâzım-ı seferiye iktiza idüb tedariki için ziyade hazineye muhtac olub ve sefer-i nusret eserde dîn-i mübîn gayretinden bezl-i mal ve can idenler dünyada ve ahrette izâf-ı muzâaf nâil-i mükafat ve mücazat olmaları mukarrer olmağın bu bahane ile üzerlerine edâ-yı lazım gelen tekalifleri bir vechle tatil ve tevkif olunmak ihtimali olmayub bi eyyi hal ânların dahi ... tahsil ve teslim-i hazine-i âmirem itdirilmesi için tekrar ferman-ı âli şânım gönderilüb tenbih-i hümâyûnum olmağın imdi sen ki vezir-i müşârün ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi bu vakti saire kıyas eylemeyüb basiret üzre hareket ve inşâallâhu teâlâ evvelen Anadolu'da zuhûr iden eşkıya-yı ... me'mur olduğun züre alâ eyyi hal def ü ref ve tekrar ferman-ı şerîfime muhtac eylemeyüb

Sayfa 57

Ümmet-i Muhammedi o gaileden halas için leyl ü nehar her an ârâm ve karâr itmeyüb bezl-i kudret ve inşâallâhu teâlâ eşkıya gâilesi ber taraf oldukdan sonra vech-i meşruh üzre olan ferman-ı şerîfim mazmûn-ı münifini icra ve amma bu bahane ile üzerlerine emr-i şerîfim ile edası lazım gelen tekaliflerin ta'til ve ta'vik olunmak ihtimali olmayub dikkat ve zamanı mürûr eylemedin mühimmât-ı seferiye tedârikiçün bi eyyi vech-i kân tahsil ve teslim-i hazine-i âmirem itdirmeğe bezl-i kudret ve bu bâbda göreyim seni rızâ-yı meymement iktizâ-i pâdişâhânemi müstecleb hidmât-ı cemile vücûda götürüb hilafından bi gayet ihtiraz eylemeniz bâbında ferman-ı âli şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan ferman-ı celîlü'l-kadrim mucebince amel idüb hilâfına rıza ve cevaz göstermekden ve rızâ-yı şerîfime mugayir vaz ü hareketden bi gayet ihtiraz ve ictinab eylesin bu bâbda vârid olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı itaat-makrûni icrasında dakika fevt eylesin şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimad kılasm tahriren fi evâil-i şehri saferü'l-hayr sene miete ve elf kayd fi 26 şehri rebiül evvel

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 57/Belge 172

Küffar üzerine yapılacak sefer için gerekli hazırlıkların yapılması hususunda Halep yöneticilerine gönderilen buyruldu

Bi'l-fiil Halebde seccâde-nişîn şeriat-ı garra olan efendi zîde fezâile ve şerâyi-i şîâr Haleb eyaletinde vaki olan kadılar zîde fezâilehüm ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân mütesellimi zîde kadre ve kethüda yer ve yeniçeri serdarı ve sair ayan-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm inhâ olunur ki: millet-i muhtelif-i nasârâ bir keç seneden berü el küfr-i millete vahidete mazmûni üzre ittifak ve birbirlerine imdad ve ianet-birle her tarafından bilâd-ı islamiyeye hücum

itmeleriyle bi hikmetillâh-i teâlâ ve kudrete mukırr ve me'vâyı muvahhidîn olan nice mahallere müstevli ve günden güne bağı ve adâvet ve zulm ve tuğyanları ... olmağla kâtilü'l-müşrikîn kâffe-i kemâ yukâtilü neküm kâffete ferman-ı azîmü'ş-şâni üzre bu vakitte harbe kadir olan efrâd-ı mü'minîn üzerine mâlen ve bedenen gaza fazr-ı ayn olub iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenlerin kendüleri kâfir ve avratları boş ve tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahrette azab-ı elime müstehak olurlar ve ehl-i islamdan olub cenge ve harbe kadir olanların kuzât ve sâdât-ı kirâm ve altı bölük halkı ve yeniçeri ve cebeci ve topcı ve top arabacıları ve acem oğlanları ve züema ve erbâb-ı tımar ve mütekâidîn ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenler ve eimme ve hutebâ ve mürtezika ve cenk-i harbe kâdir piyade ve süvari ve kapulı ve kapusuz levendât ve sair her kim olursa hasılı ehl-i İslamdan olanları kadir kadir oldukları mertebe zâd ü zevâda ve silah ve besatları ile gayret-i din ü mübîn ve iskat-ı fariza-i gaza için virilen fetvâ-yı şerîfe mucebince nevrûz-ı firûzda Edirne sahrasında sancağ-ı resulullâhın tahtında bulunalar deyû nefir-i âmm tarîkiyle tarafımıza hitaben emr-i şerîf-i âli şân sâdır olmağın sureti ihrâc mucebince tenbih için buyruldu tahrir olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadre ile irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki: vârid olan emr-i şerîfde tayin ve tasrih olunduğı üzre amel ve cümleye ilam ve tenbih ve sicil-i mahfûza kayd idüb icrasında dakika fevt eylemeyesiz ve halen kitâû't-tarik eşkıyasını kürd ve türkmân ve sair levendât ol taraflara varub ümmet-i Muhammede zulm ve taaddî iderlerse bilâ amân haklarından gelesiz malları katl idenlerin ve başların tarafımıza irsâl idüb husus-ı mezbûra ihmal ve müsaheleden ve müsamahadan bigayet hazer idüb muceb-i ferman ve mazmûn-ı buyruldu ile âmil olasız deyû buyruldu 27 ... sene 1100

Sayfa 58/Belge 173

Es-seyyid Abdullah Çelebi'nin nakibü'l-eşraf kaimakamlığına tayin edilmesi

Umdetü's-sâdâtü'l-kirâm es-seyyid Abdullah Çelebi dâme şerefe sıyâdete

Tahiyyât-ı sâfiye ve tesellümât-ı vâfiye ithafıyla inhâ olunur ki: Ayıntab kazasında mevcut olan sâdâtü'l-kirâm üzerlerine tarafımızdan işbu bin yüz rebîül evveli guresinden kaymakam nasb ve eylemişizdir gerekdir ki sahihü'n-neseb oldukları meşhur ve mütebeyyin olanlara ikram ve ihtiram idüb bi gayr-ı vech-i şer'î emvâl ve ağrâzlarına taarruz ve taaddîden tehâşî ve ihtirâz üzre olub bi hasebü'l-iktizâ ... ve tahsil hukuk-ı şeriye-i sabite ve sair hükkâma müdahale itdirmeyüb bizzat ... idüb ve ... zâhir ve kadı hucetü ve kaymakamlar tahsil temessüki ile dahil olanları ve beyne'n-nâs teşyid ile müttehim olanları ve kadılar imzasıyla yedinden hucet-i sıyadet olanları yeşil alamet istimalinden men ü zecr ve ve eğer iddia-i

sihhat-i nesebi derler ise gelüb huzurumuzda isbat itmek için tenbih-i belîğ idüb bu hususlarda muhalefet idenleri muktezâ-yı şer-i mutahhare üzere te'dib ve tağirde ihmal ve müsamaha itmeyüb bu vedia-i kebîri ve emânet-i uzmâya kemâl-i vecîbet-i sıyânetehümâ mürâat-ı fâğire fi'd-dünya ve'l-âhirete medâr-ı saâdet ve ... olduğuna kemal-i mertebe takayyüd-i tâm ve mezîd-i ihtiyat ve ihtimam eylesesiz ve's-selam tahriren kabîl et tarihi'l-mezbûr mine'l-mütevekkil-i vali Badurrahman el-hüseyn el-kâdı asker-i Anadolu sâbikan en-nakib ale'l-eşrâf el-memâlikî'l-osmaniye millet-i hayran kesîran ...

Sayfa 58/Belge 174

Bozulus Türkmânı voyvodası el-hac Bedrettin'den alınacak vergilerin tahsili

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ûlâ vülâti'l-müvahhidin, ma'dinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucetü'l-hakk ale'l-halk ecmaîn el-muhtaz-ı bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-muîn Mevlâna Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Ayıntab sancağı mütesellimi zîde kadre tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olıcak malum ola ki bundan akdem bin doksan üç ve doksan dört senelerine mahsub olmak üzere Bozulus türkmânı voyvodası olub halen Ayıntabda sakin olan el-hac Bedreddin nâm kimesnenin voyvodalık-ı mezbûr malından teslimatından ma'dâ zimmetinde yirmi dört yük otuz beş bin yedi yüz seksen bir akçe ve bin doksan iki ve doksan dört senelerine mahsub olmak üzere türkmân bozulusı bedel-i sürsatı malından on sekiz yük akçe ki ceman kırk iki yük otuz beş bin yedi yüz seksen akçe olduğuna hazine-i âmiremde mühürlü ve nişanlı zimmet defteri virilüb ve meblağ-ı merkûm halen asitane-i saâdetimde görülecek mühimmât-ı seferiye ve mesarif-i sâire için tayin ve havale olunmağla imdi işbu emr-i şerîfim varduğı gibi merkûm el-hac Bedreddinden zikr olunan akçeyi muaccelen taleb ve tahsil-i edada teallül iderler ise asitane-i saâdetime ihzar itdiresiz deyû ferman-ı âli-şânım sadır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle emekdarlardan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mehmed zîde kadre vardıkda bu bâbda sadır olan ferman-ı celîlü'l-kadrim mucebince amel idüb ... kat'â te'hit ve tevekkuf ve bir vechle özr ve bahane itdirmeyüb meblağ-ı merkûmı işbu emr-i şerîfim vardığı gibi mezkûr el-hac Bedreddinden bi eyyi vech-i kân muaccelen taleb ve tahsil idüb ... ve mühürleyüb mübâşir-i mezbûr ve mutamed-aleyh ademler ile serian acilen asitane-i saâdetime ve bir gün evvel mesarif-i mezkûr için teslim-i hazine itdirmekde gereğı gibi ihtimam idüb avk ve te'hirden ve ihmal ve müsamahaya bâis olmakdan bi gâyet ihtiraz eylesesiz şöyleki edada teallül iderse mübâşir-i mezbu ile asitane-i saâdetime ihzar itdirdüb vech-i meşruh üzere olan emrimi yerine getüresiz şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fi el-yevmü'l-hâmis muharremü'l-haram senemiye ve elf kayd şod fi m 8 şehr-i rebîül âhir

Be-makâm-ı Kostantiniyye

Sayfa 59/Belge 175

Mehmed Çelebi bin Ferhad Beşe'nin Terekesi

Medine-i Ayıntabda Amo Mahallesinde sakin iken bundan akdem fevt olan Mehmed Çelebi bin Ferhad Beşenin veraseti li ebeveyn kız karındaşı Saliha nam hatuna münhasıra oldukdan sonra müteveffâ-yı merkûm ... sülüs malını ıskat-ı salat ve kefareti savm ve kefareti yemin ve bakkıyye-i zekat ve sair vücûh-ı hayrat vasiyet idüb vasiyeti ... Mustafa Efendi ibni Ali Efendiyi vasi-i muhtar nasb itmekle ba'de'l-isbat vasi-i mezbûr talebiyle müteveffâ-yı merkûmun muhaleffâtı defterdir ki zıkr olunur hurire fi el-yevmü's-sâbi' min şehri rebiü'l-âhir sene mie ve elf

Cinsi	Değeri
Nakid esedi guruş	200
Kırmızı Haleb atlası parça 1 kıymet guruş rub	3
Zerbend mea tafte zira 2	1
... kahve makremesi ve bir parça kadife	1
Anberi makreme 6	1,5
Dülbend 1	2
Münakkaş dülbend örtüsü	1,5
İbrişim kahve makremesi	1,5
Sırma sakız kebir	1,5
Bir parça alaca	0,5
Münakkaş keten ve zemakremesi rub	3
Sırmalı kulan kuşak 2	4
Mere zinane kaftanı	2
Müstamel zinane kaftanı mea sim düğme	4
Beyaz mere merdane kaftanı	3
Sim yaftalı kuşak	4
Altun bilezik ve kadare rehn	10
Beyaz çarşeb	0,5
İbrişim kılınç kaytanı mea misk kisesi	
Katife kavuk mea dülbendsiz	1
Mukavva ... 2	0,5
Kitab hadika cild 1	1
Kitab merzibatnâme cild 1	1
Kelam-ı izzet cild 1	3
Defa kelam-ı izzet cild 1	1
Defa kelam-ı izzet cild 1	5

Kitab imadü'l-islam cild 1	2
Tevarih-i taberi cild 1	10
Kitab-ı ibni bâli cild 1	0,5
Tevarih-i âli Osman cild 1	1
Kitab-ı Muhammediye cild 1	3
Kitab-ı hüsrev ü şirin cild 1	0,5
Kitab-ı hoca hafız	3
Mesnevi-i şerif cild 1	3
Kitab-ı şirname cild 1	0,5
Leyla-yı mecnun cild 1	1
Înâm-ı şerif	1
Mühr ü müşteri	5
Înâm-ı şerif	1
Mecmua	0,5
Divan-ı Fârisî	1
Mecmua rub	1
Divan Necati rub	1
Kitab-ı gülistan rub	1
Sure-i kehf sümün	1
Kitab-ı şifa rub	1
Divan-ı hafız rub	1
Avamil ve sarf sümün	2
Ruznâme sümün	1
İcra-i müteferrika	1
Beyaz peşgir	1
Çuka kavuk sülüs	1
Seraser döşek yüzi çift 1	8
Çatma yasdık 29	35
Derhavi döşek	3
Kırmızı kadife döşek	1,5
Sirnik döşek sülüs	2
Yeşil ... döşek yüzi	2
Münakkaş yüz yasdığı 3	1
Mezki bezrub	3
Saç kaytan	1
Şir ... 3	1
Sene yaftası	3
Sim bıçak mea masad	1,5
Köhne çakşur 1	1
Çuka kavuk mea dülbend örtisi	0,2

Sim saçbağı mea halhal	2
Münakkaş inayet döşek	1
Kırmızı atlas kaftan	1
Bez zubun 2	1,5
Beyaz bez sade	2
Peçe mea boğça ve arkaçın	1,5
Dülbend mea çuka kavuk	1,5
Ketan gömlek	1
Beyaz bez	1
Yeşil kaman ... örtisi	1
Mor kumaş kaftan	4
Elvan bez kaftan 6	5
İstanbul gömleği	1
Diz makremesi mea mefneş sefere ve berber makremesi	1
Münakkaş yüz yasdığı 4 sülüs	1
Hamam raftı 4	1,5
Münakkaş köhne peşkir mea kaftan	1,5
Mai Mısır peşmalı	0,5
Sayfa 60	
Altun mahrama	4
Yeşil çuka nafe fitili	13
Kızıl çubuk ferace nafe fitili	14
Köhne kedi kürki teymeten 2	5
Kızıl çubuk ferace	10
Mor çuka ...	3,5
Sağır al çuka aba	2,5
Yeşil çuka aba	3
Beyaz ip aba	2,5
Mor sof aba	1,5
Çuka bönürge	2
Köhne aseli kuşak	1
Münakkaş boğça	1
Aseli acem şalı	2
Trabzon keten zira 60	6
Ayıntab çiti zira 10	1
Keten köhne makad mea çit	1
Cerid şaka bendi	4
Cerid бүрdesi	1,5
Defa бүрdesi	1,5
Uşşaki seccade	3

Hamam haliçası	1
Kırmızı kilim	1,5
Defa kilim	1,5
Sim kılıç acem	14
Sim kılıç	14
Sim çerkezi başlık mea ...	10
Sim haydari sine bendesi	10
Bakır sine ...	1,5
Saat	12
Demir topuz 2	1,5
Müstamel üzengi 3	4
Sim sine bend	1
İstanbul yanı	3
Kalmik? Tesbih 15	1
Altun bıçak	6
Zinane takıyesi	1 sülüs
Müstamel organ 8	12
Köhne çatma yasdık	2 sülüs
Köhne acem keçesi	0,5
Döşek 6	2
Defa cedid döşek 2	2
Beyaz ihram	1
Sim hançer	2
Şal kuşak	2
Köhne yasdık 8	2
Velense 2	2
Köhne halı 2	2
Kilim	1
Tahta sandık mea sepet	2
Yasdık mitili	3
Bez perde	1
Simli külabdan mea bakır buhurdan	2,5
Tarak 4	1 sülüs
Fakfurş tabak ve fincan ve ıbrık 10	10
Fakfuri fincan 15	1,5
Bakır hokka	1 rub
Yüksek ayaklı sahan 20	15
Altun küfli ayaklı tas	2
Sağır ayaklı tas mea tebsi	0,5
Kebir cam tas 1	0,5

Defa cam tas 2	0,5
Defa cam tas 5	1 guruş 1 rub
Cam tebsi mea lengeri	0,5
Kefgir mea keçe	0,5
Fakfuri fincan 52	5
Kebir fakfuri fincan 9	3
Süksür? Tabak 3	1 sülüs
Halle tabağı 4	1
Halle kasesi 7	1,5
Cam lengeri 25	4
Cam tas 3	1
Dökme lengeri 17	2,5
Kebir güğüm 3	2,5
Kebir kahve ibrığı 3	3
Sahan mea mürettebatı 6	3
Kebir sini 4	6
El ibrığı	1
Katremiz 4	1 guruş 1 sülüs
Tencere 4	4
Kebir güğüm 4	4
Güğüm 2	2
Sağır güğüm	2 sülüs
Kebir kuzı tenceresi 2 nevgi 4	3
Sağır tencere 1 nevgi 4	1,5
Tencere 1 nevgi 5	1 guruş 2 sülüs
Bakrac 1	1
Kebir lengeri mea sahan 3	2
Toç mankal 2	6
Orta tekde kazganı 6,5	5
Köhne don kazganı 3	2
Sim hatem	1
Orta halı mea köhne yan 7	7
Türkman keçesi	1
Eğer mea basat	3
Defa köhne eğer	2
Köhne ...	1 rub
Bukağı	1 sülüs
Köhne halı	1
Şamdan	0,5
Buğday keyl 14	35

Arpa kisesi 10	20
Hurdavât	4
Kebir don tenceresi	4
Defa don tenceresi	3,5
Sayfa 61	
Kebir teşt 4	5 guruş 1 sülüs
Sağır teşt 2	2
Defa sağır tencere 1	1
Defa sağır tencere	0,5
Zahire alebesi ve hurdavâtı	15
Hamam leğeni 1,5	1,5
Vasat tencere 1 nevgi 3	1,5
Defa tencere 2	2
Vasat sini	2
El leğeni 1 nevgi 4	1 guruş 1 sülüs
Sağır sini	1
El leğeni	1
El ibrığı 2	3
Kahve ibrığı 2	1
Bunc şamdan	1
Kulblı tak	0,5
Bakrac arus	2 sülüs
Çömçe	1 rub
Seferi sahan 4	3
Süzek mea lenger	2
Kulblı tas	0,5
Şamdan iskemlesi	1 sülüs
Bakır tarazu	0,5
Kebir ve sağır kilid 3	1
Oda perdesi 2	1,5
Fener	0,5
İbrahim nam abd	60
Mahalle-i Şarkiyanda menzil	130
Mahalle-i Akyolda Deli Hasan menzili	50
Kır at re's 1	30
Karye-i Kürde ... bostanı 1 kıta	150
Mahalle-i Amoda sakin olduğu menzilin sülüsân hissesi	200
Müteveffâ-yı mezburun sonradan aldığı oda	100
Ceman yekün-i muhallefât yalnız beş yü elli guurşdur	550

Minhâ

Sülüs el-küll 495 guruş yalnız dört yüz doksan beş guruşdur

Resm-i kısmet 50 guruş

Hüddâmiye ve harc ve ücret-i kadem-i huccet 15 guruş

El-bâki li'l-uht 980 guruş dokuz yüz seksen guruşdur

Sayfa 61/Belge 176

Ayntab Alaybeyi Camii'nin görevlisi olmadığı için Mehmed Halife'nin berat-ı hümayun ile bu göreve tayin edilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki Alaybeği cami-i şerifi nâzırı olmayub lazım ve mühim olmağın sulehâdan işbu Dârende-i ferman-ı hümayun Mehmed Halife her vechle layık ve mahal ve müstehak olmağın yevmi beş akçe ile tevcih olunub berât-ı hümayun virilmek bâbında inayet rica itmeğın vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayunı virdüm ve buyurudm ki varub mezbur nâzır olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi beş akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu devâm-ı ömr ü devletimiçün duaya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi evâhir-i Şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 61/Belge 177

Alaybeği Camii'nin temizliği ve mefruşatının bakımı ile ilgilenecek kişi olmadığı için berat-ı hümayun ile Mehmed'in bu göreve tayin edilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki Alaybeği bina eylediği cami-i şerifi ferrâşı olmayub lazım ve mühim olmağla işbu Dârende-i ferman-ı hümayun kıdvetü's-sülehâi's-sâlikîn Mehmed zide salâha her vechle layık ve mahal ve müstehak yevmi beş akçe ile tevcih olunub berât-ı hümayun virilmek bâbında inayet rica itmeğın ferrâşa muhtac ise sadaka idüb bu berât-ı hümayunı virdüm ve buyurdum ki varub mezbur Mehmed zide salâha ferrâş olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi beş akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhu devâm-ı ömr ü devletimiçün duaya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fi evâsıt-ı Şabanü'l-muazzam sene tis'a ve tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 62/Belge 178**Erzurum, Diyarbakır, Musul, Tokat ve diğer illerden gelip Halep ulaştırılacak olan gümrük mallarının muhafazası hakkında gönderilen emr-i şerif**

Kıdvetü'n-nüvvâb ve zeyni'l-ashâb mücrâ olmak bi's-savâb Mevlâna Ayıntab nâibi zîde ilme tezkere-i divan vâsıl olıcak malum olaki bundan akdem emr-i şerif vârid olub Ayıntab mahkemesinde kayd olub mazmûn-ı izzet-makrûnda Arz-ırum ve Diyarbekir ve Musul ve Tokat vesâyirinden gelen ... min ba'de yükleri açılmayub Halebe gönderilmek ferman olmuşidi imdi hükm-i şerif-i mezkûr muccebince amel olunub zikr olunan yerlerden gelen tüccar ... min ba'de Ayıntabda yükleri açılmayub gümrükleri malı zayi olmamak için Halebe göndermeğe dikkat ve ihtimam eyleyesiz eğer vilayetlüye gayet lazım olan metadan cüz'î nesne iktizâ iderse marifet-i şer 'le vekilimiz Devecizâde marifetiyle açub kanun üzere gümrüğün mezkûra kabz itdirmek bâbında tezkere tahrir olundu vardıkda gerekdir ki minvâl-i meşruh üzere ... hususunda dikkat ve ihtimam eyleyesin tahriren fî evâil-i şehri rebiül ahir sene miete ve elf

Sayfa 62/Belge 179**Edirne üzerinden yapılacak sefer için Anadolu'dan Haleb'e kadarki bölgelerde yer alan yöneticilere hazırlık yapılması hususunda gönderilen emr-i şerif**

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Üsküardan Anadolunun sağ kol nihâyeti olan Halebe varınca yol üzerinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân zikr olunan kazalarda vaki kethüda yerleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki küffâr-i hâkesâr hazlehümüllâh-i teâla ilâ yevmü'l-firârın sû-i kasdıyla asâkir-i islamiyeye istilaları ve her vechle hareket-i menhuseleri mukarrer olub bi-avnilâhi teâlâ gayret-i din-i mübeyyiz için ümmet-i Muhammed üzerlerine tasallut ve tuğyanlarının def' ü ref' ü memâlik-i mahrûsemizin hıfz ü hırâseti ehem-i mühimmât-ı diniyeden olub işbu sene-i mübâreke de inşâallâhu melikü'l-mutâ' ... sefer-i hümâyunum mukarrer ve muhakkak olub bi'l-cümle altı bölük halkı ... rûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasına irişüb ocakları ve bayrakları altında bulunmaları fermanım olmağın sipah ve silahdar ocakları taraflarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavış ve Halil Çavış zîde kadrehümâ sürici tayin ve irsal olunmağla imdi siz ki kethüda yerlerisiz emr-i şerifim size vardığı gibi kethüda yerleriniz tahtında olan altı bölük halkının cümlesine muhkem tenbih ve te'kid eyleyesiz ki kendülerine mahsus ve mugayyer olan mızrak ve bayraklarıyla mükemmel silah ve besatlarıyla şimdiden hâzır ve âmâde olub vech-i meşruh

üzre nevrüz-1 firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasına mevcut bulunmağla ziyade takayyüd-i tâm eyleyesiz ve siz ki zikr olunan kazalarda sakin olan altı bölük haklısız bu vakit sâyir vakte kıyas olunmayub gayret-i diniye ile bu zamandan gaza ve cihât cümle ümmet-i Muhammed üzerlerine farz-ı ayn olub siz ... mutebere ve mahsus ehl-i gaza kullarımdan olmanız ile uğur-ı din-i mütebeyyire her birinizden merdâne ve dilberâne vaz' ü hareket me'mul ve tab'-ı hümayunum olmağın ve siz dahi gayret ve hamiyet idüb nevrüz-1 firuzdan yirmi gün mukaddem her biriniz mükemmel ve müretteb ve müsellağ gelüb Edirne sahrasında bayraklarınız altında mevcut ve hidemât-ı aliyemden baş ve can ile bezl-i makdur ve hidemât-ı cemile vücuda getürüb dua ve hayra icabet eser-i padişahaneme mazhar olub ve ikdam eyleyesiz ve siz ki kethüda yerlerisiz bi'l-cümle altı bölük halkının bi nefsihi önlerine düşüb inşaallâhu teâlâ tayin olunan mahalde me'mur olduğun üzre Edirne sahrasında mevcut bulunmağa bezl-i kudret ve sarf-ı mekinet ve bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrimin mazmûn-ı münîfini icra ve taksîrât ve müsâmahadan be-gâyet ihtizar eyleyesiz şöyle ki bir ferdin tarafgiri olub bir tarikle celb-i mal kaskında olduğunuz mesmû'-ı hümayunum olur ise ferman-ı şerifime 'adem-i itaatinizden nâşi cümleiniz i'tâb ve ikâma mazhar olmanızı mukarrer ve muhakkak bilüb âna göre vaz' ü hareket eyleyesiz deyû ocakları tarafından mühürlü mektub virilmeğın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuşdur buyurdum kivusül buldukda bu bâbda sâdır olan feman-ı celilü'l-kadrim ve ocakları tarafından virilen mühürlü mektub mücebince amel olub min ba'de hilâfına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad ve itikad kılâsız tahriren evâsıt-ı şehr-i saferü'l-hayr sene mie ve elf kayd fi 19 rebiül ahir sene 100

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 63/Belge 180

Edirne üzerinden küffara düzenlenecek sefer için Anadolu'daki yöneticilere sefer hazırlığı ve alınması gereken tedbirler hususunda gönderilen emr-i şerif

Şeriat-şîâr fazilet-visâr Üsküdardan Anadolu'nun sağ kol nihayeti Halebe varınca yol üzerinde vaki olan kuzât efendiler zîdet fezâilehüm ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân kethüda yerleri zîde kadrehüm ilan olunur ki işbu sene-i mübarekede bi-emrillâhi teâlâ küffâr-i hâkesar memâlik-i İslamiyeye sû-i kask ve istilaları olub her vechle hareket-i menhûsaları mukarrer olmağla bi avnillâhi teâlâ düşman-ı dinden ahz-ı intikam içün sefer-i hümayun nusret-makrûn mukarrer ve muhakkak olub memâlik-i islâmiyenin a'dâ-yı ...dan hıfz ü hırâseti ehem-i mühimmât-ı dîn ü devlete elzem-i levâzımâtdan namus-ı saltanat olub bi'l-cümle altı bölük yoldaşlar ile nevrüz-1 firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasına irişüb ocaklarınız bayrakları altında

hidemât-ı aliyyede mevcut bulunmalarınız bâbında fermân-ı âli şân sâdır olmakla mucebince mektub tahrir olunub sipah ve silahdar ocakları taraflarından kıdvetü'l-emâsil vel akrân Ahmed Çavuş ve Halil Çevuş zîde kadrehümâ sürici tayin olunub gönderilmiştir inşaallâhu teâlâ vusûl bulduklarında gerekidir ki kethüda yerinizin tahtında olan altı bölük yoldaşlarının cümlesine muhkem tenbih ve te'kid eyleyesiz ki kendülerine mahsus ve muayyen olan mızrak ve bayraklarıyla mükemmel ve müsella hazır ve âmâde olub ve fermân-ı âli şân üzere nevrûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasında mevcut bulunmakda ziyade tekayyüd-i tam ve sa 'y ü ihtimam eyleyesiz ve siz ki zikr olunan kethüda yerliklerinde olan altı bölük yoldaşları siz gazâ ve cihad ve cümle Ümmet-i Muhammedin üzerlerine farz-ı ayn olub ... mahsus ehl-i gazâ ve muîn kavlı olmanız ile uğur-ı dîn ü mübinde her birinizden merdâne dilberâne vaz' ü hareket me'mul-i hümayundan ziyâde gayret ve hamiyet idüb fermân-ı âli şân üzere nevrûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem her biriniz mükemmel ve müretteb ve müsella gelüb Edirne sahrasında bayrağınız altında mevcut ve hidemât-ı aliyyede her biriniz baş ve canla kemal-i mertebe bezl-i makdur ve inşaallâhu teâlâ uğur-ı hümayunda hidemât-ı celîle-i vücuda getürmekde sa'y ü ihtimamınız sebebiyle azametlü ve şevketlü ve kerâmetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin dua-yı hayr-ı icâbet eserlerine mazhar olmağa sa 'y ü ikdam eyleyesiz ve siz ki kethüda yerleri siz bi'l-cümle altı bölük yoldaşlarının bi nefse ünlerine düşüb inşaallâhu teâlâ nevrûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem altı bölük yoldaşları ile mükemmel ve müsella gelüb irişüb Edirne sahrasında bayraklarınız altında hidemât-ı aliyyede mevcut bulunmakda ziyade takayyüd ve ihtimam eyleyüb bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrin mazmûn-ı münîfi ile âmil ve taksirat ve müsamahadan begayet ihtiraz eyleyesiz şöyle ki bir ferдин tarafgiri olub bir tarikte celb-i mal kasdında olduğunuz mesmû'-ı hümayunum olur ise ferman-ı şerifime 'adem-i itaatinizden nâşi cümleiniz i'tâb ve şehriyâriye mazhar olmanızı mukarrer ve muhakkak bilüb ve bu zamanı sâyire kıyas eylemeyüb izzet-i dîn ü mübin için olan sa 'y ü ikdamınız sebebi ile ocaklarınızın ırz ve gayret-i din yerine getürüb inşaallâhu teâlâ ocaklarınızın ve kendilerinizin nîk-i nâm ve şöhet-i tam bulub hayr-ı dua-yı icabet eser-i padişahiye mazhar olmak mukarrer bilüb müceb-i mektubla âmil ve sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrin mazmûn-ı münîfinin hilâfına hareketinden begâyet ihtiraz eyleyesiz tahrîren fî evâsıt-ı şehriye saferü'l-hayr sene mie ve elf

Sayfa 64/Belge 181

Anadolu'da zuhur eden eşkıya gürhununun izale edilmesi ve bu konuda yapılması gerekenler hakkında Tokat, Amasya ve Sivas'daki yöneticilere gönderilen emr-i şerif

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn huccetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Tokat kadısı zîdet fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm madinü'l-fazl ve'l-keâm Amasya ve Sivas ve ve ve kadıları zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil zikr olunan kazalarda vaki kethüda yerleri ve arları ve ayân-ı vilayet ve iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Anadolu'da bağı ve tuğyan idüb vesile-i tecemmü-i şekâvet olmak için kapulu levend olmak üzere bayrak açub kat-i tarîk ve katli nüfus ve gâret-i emvâl iden kapulu ve kapusuz levend ve sayir kîtâü't-tarîk eşkıyası bu makûle fesad ve şekâvet ile ümmet-i Muhammedi işgâl ve fariza-i cihadı ıskat ve muhalefet idenlerin nefir-i âmm tarîki ile haklarında gelinmesi fermanım olmağın imdi siz ki muma ileyhim siz emr-i şerifim vardığı gibi birbiriniz ile haberleşüb ittifak ve ittihad ve gönül birliğı ile bir yere gelüb düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Anadolu'da eşkıya ve teftişine me'mur olan vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle tarafından ne vech üzere haber gelür ise makul ve münasib gördüğü vech üzere hareket o makule eşkıyayı her yerde haber alursanız üzerine varub birine aman ve zaman virmeyüb vakt-i sefer-i hümayunum hulûl eylemedin inşâallâhu teâlâ haklarından gelüb fesad ve şekâvetlerin Ümmet-i Muhammed üzerinden ref' ü izâleye her biriniz bezli kudret eylemeyüb eşkıyaya himayet ve kendi halinde ehl-i iyâliyle sakin olub ziraat ve haraset üzere olanlara sen mukaddemâ sekban ve sarıca idin deyû hilaf-ı şer' -i şerif tecavüzden ihtiraz ve ictinab eylemek bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel idüb ve dahi siz ki muma ileyhimsiz emr-i şerifim vardığı gibi birbiriniz ile haberleşüb ittifak ve ittihad ve gönül birliğı ile bir yere gelüb düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem Anadolu'da eşkıya teftişine me'mur olan vezirim Hüseyin Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle tarafından ne vech üzere haber gelürse üzerine varub birine aman ve zaman virmeyüb vakt-i sefer-i hümayunum hulûl eylemedin inşâallâhu teâlâ haklarınd agelüb fesad ve şekâvetlerin Ümmet-i Muhammed üzerinden def' ü izaliyeher biriniz bezli kudret eyleyüb eşkıyayı himayet ve kendi halinde ehl-i iyali ile sakin olub ziraat ve haraset üzere olanlara sen mukaddemâ sekban ve sarıca idin deyû hilaf-ı şer' -i şerif taaddi ve tecavüzden ihtiraz ve ictinab eyleyüb sadır olan emr-i şerifim mücebince mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fî evâhir-i rebîül evvel lisene miete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa kayd şod fî m 21 şehr-i rebiül ahir

Tıbıka aslühü'l-âli ... el-fakîr ileyhi sübhâne ve teâlâ es-seyyid Ahmed el-kâdı-i be-medine-i Maraş 'ufiye anh

Sayfa 64/Belge 182

Ayntab ve Maraş livalarına tabi kazalarda bulunan asker muhalledatının taksim edilmesi için bir kişinin görevlendirilmesi ve bu kişiden kassamlık vazifesi çerçevesinde hazineye ödenilmesi gereken verginin tahsil edilip merkeze gönderilmesinin istenmesi

Mefharü'l-müderrişini'l-kirâm medine-i Halebde kassâmsımız Efendi ... tahiyyât-ı sâfiye ve teslimât-ı vâfiye ithafıyla inhâ olunur ki işbu binyüz rebiül evveli guresinden Ayntab ve Maraş ve livalarına tabi kazaların Kilis ve Ruha kazalarının umûr-ı kısmet-i askeriyesi size sipariş olunmuşdur gerekidir ki zikr olunan livalarda ve kazalarda vaki mevâdd-ı askeriye muhalledatını tahrir ve beyne'l-verese bi'l-farizatü's-şer'iyye tevzi ve taksim ve tarafınızdan zabt için âhere tevcih ve tenbih idüb ve tarafımıza ait olan resmi irsal eylesin ve's-selam hurire fî saferü'l-hayr sene-i el-merkum

El-fakîr Yahya el-kâdı-i askeri-i Anadolu

Sayfa 65/Belge 183

Anadolu'da zuhur eden kıtâü't-tarik ve turudü eşkıya taifesinin bertaraf edilmesi için Ayntab ve havalisinde yer alan kadılara gönderilen buyruldu.

Bi'l-fiil Ayntabda seccâde-nişîn şeriat-ı garra olan efendi zîdet fezâile ve şerâyi-i şîâr sancağında vaki kadılar zîde fezâilehüm ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân mütesellim zîde kadre ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve alay beğleri ve züemâ ve erbâb-ı tımar ve sayir a 'yân-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm inhâ olunur ki hâliyâ bu defa yine müceddeden kıtâü't-tarîk ve turudü eşkıyasının haklarından gelinmek bâbında tarafımıza hitaben fermân-ı âli şân vârid olmağla bu tarafda olan kıtâü't-tarîk ve tutudü eşkıyasının bi'l-külliyeye haklarından gelinüb imdi ol tarafda dahi kıtâü't-tarîk ve turudü eşkıyası zuhûr iderse haklarından gelinüb Sivas beğlerbeğisi Güdük Paşaya ve Çorum sancağı beğisi Cirid Oğlı sefer-i hümayunuma gitmek için tarafımıza hitaben kezâlik fermân-ı âli şân vârid olmağla suretleri kendilere irsâl olunmuşdur sefer bahanesiyle kalkub ol tarafda zulm ve taaddi ve fukaraya cevri hayf semtinde olurlar ise ve firar itmek sadedinde olub ol taraflardan firar itmek isterler ise asla yol virmeğüb sancağ-ı mezburda olan züemâ ve erbâb-ı tımar ve gerek askeri ve gerek reayaya nefir-i âmm idüb cümleliz yek dil ve yek cihet idüb gerek zuhur iden eşkıyanın ve gerek mezkûrların üzerlerine varub fukaraya zulm ve taaddi itdirmeyüb cümle

zuema ve erbâb-ı tımarların askeri ve gerek reaya bi'l-cümle bayraklarıyla hâliyâ Maraş alay beğisi ile Malatyada bulunub cümle göz önlerin olub ol taraflardan bir ferdi firar itdirmeyüb haklarından gelmeğe ikdâm-ı tâm eyleyesiz amma olmaya ki kendü halinde ehl ü iyâliyle sakin olub ziraat ve haraset üzere olanlara sen mukaddemâ sekban ve sarıca idn deyû hilâf-ı şer'-i şerif taaddî ve tecavüzden ihtirâz eyleyesiz inşâallâhu teâlâ biz dahi ol tarafa teveccüh ve azimet olunmuşdur evvelâ ki biz varmazdan mukaddem haklarından gelesiz zikr olunan eşkıyaların malı sizin ve başları bizim asla elem üzere olmayasız bilâ sened olanların haklarından gelmeğe ikdâm-ı tâm eyleyesiz husus-ı mezbura ihmal ve müsamaha iderseniz dirlikleriniz âhere teveccüh olunduktan sonra haklarınızdan gelmek mukarrerdir âna göre basiret üzere olub müceb-i fermân-ı âli ve mazmûn-ı buyruldı ile âmîl olasız deyû buyruldı Be-hatem-i müfettiş Hazret-i Hüseyin Paşa fi 4 receb sene 1100

Sayfa 65/Belge 184

Ömer İsa bin Çavuş vakfının eczahanlığına Abdurrahman'ın bu görevi kendi isteğiyle bırakması üzerine Monla Mehmet berat ile tayin edilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki Ömer İsa bin Çavuş evkâfindan vazife-i muayenesiyle eczâhân olan Abdurrahman kendi hüsn-i rızâsıyla fâriğ olub yerine işbu râfi-i tevki-i refiü'ş-şân-ı şehriyârî Monla Mehmed her vechle lâyük ve mahal ve müstehak olmağla tevcih olunub yedine berât-ı şerifim virilmek ricasına kadısı Akzâ kuzâtü'l-müslimîn Mevlânâ Seyyid Ahmed Muslihiddin zîdet fazle arz itmeğin ferâğı vaki ise sadaka idüb bu berât-ı saâdet-makrûmı virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub mezbur eczâhân olub hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vazife-i mu'ayyenesiyle mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve benim devâm-ı ömr ü devlet rûz-ı efvûnum için duaya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren el-yevmü'r-râbi 'aşer şehri-i zilhiccetü'ş-şerife sene tis'a ve aşer ve elf

Sûr-i sahra-yı Edirne

Kayd fi 22 min şehri-i rebiül ahir sene mie ve elf

Sayfa 66/Belge 185

Kefere cizyelerinin tahsili

Şerâyi-i şîâr fezâil-visâr Ayıntab kadısı efendî zîde fazle ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân mütesellimi zîde kadre ve sâyir a'yân-ı vilayetinin iş erleri zîde kadre inhâ olunur ki kaza-i merkume ve tevâbiinde vaki Haleb muhassıllığı aklâmından olan keferi cizyesi cemine

me'mur olan kıdvetü'l-akrân *** zîde kadrenin yedinde olan fermân-ı şerif mücebince cem' ü tahsil olunmadığı sizlerden bilinüb müstehakk-ı atâb olmuştur bu bâbda buyruldu tahrir ve irsal olunmuştur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşruh üzere muma ileyh cizyedârın yedinde olan fermân-ı şerif mucebince emvâl-i mîrfıye bî kusur ve lâ kûsür bir an ve bir saat evvel cem' ü tahsil ve kabza me'mur olana teslim itdirmekde her biriniz ikdâm eyleyesiz şöyle ki husus-ı merkume bir vechle 'adem-i tenkidiniz sebebi ile tahsil olunmaya inşâallâhu teâlâ vardığımızda cümlesini müstehak-ı atâb olmanızı mukarrer bilüb mücebiyle amel eyleyesiz deyû buyruldu fî 4 r sene 1100

Be-hatem-i hazret-i Ahmed Paşa kayd fî 22 rebiül ahir sene 100

Sayfa 66/Belge 186

Edirne üzerinden küffara yapılacak sefer için Anadolu'da yer alan yöneticilere hazırlık yapılması hususunda gönderilen emr-i şerif

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'dinü'l-fezâil ve'l-keîâm Anadolu'nun orta kolunda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân zikr olan kazalarda vaki yeniçeri serdarları zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki taht-ı kazanızda kasabât ve kurâda mukîm ve misafir yeniçeri ve korıcı ve oturak ve toğçı ve cebeci ve bi'l-cümle askeri olanları ale'l-umum yerlerinden ihrâc ve siz ki serdarlarsız bayraklarınız açub önlerine düşüb bir vechle tacil ordu-yı hümayunuma gelüb mülhak ve mülaki olmanız bâbında bundan akdem sâdır olan fermân-ı âli şânın ile dergâh-ı muallam yeniçerilerimden *** çavuş sürici tayin ve irsal olunmuşken bu âna değin tavâyif-i mezbûrunda bir ferd hareket itmemelerini mezburların ve sizin 'adem-i takayyüdünüze Hamel olunub emr-i şerifimie itaat eylemediğiniz ecluden her biriniz atab ve ataba belki katle müstehak olmuşsuzdur imdi inşâallâhu teâlâ işbu sene-i mübarekede evvel-i bahar hüceste-âsârda bi'z-zat cenâb-ı hilâfet-meâbım gayret-i dîn-i mübîn için devlet ve iclâl ile sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olmağla memâlik-i İslâmiyeye mazarrat kasdıyla istila iden küffâr-ı duzeh kararın def '-i mazarratlarıçün ziyade asker tedariki ehem-i mühimmât-ı diniyeden olmağla siz ki kadılsız taht-ı kazanızda kasabât ve kurâda sakın mukim ve misafir sahihü'l-esâmi yeniçeri ve çalık ve topcı ve oturak ve kol oğulları ve topcı ve cebeci askeri tavâyifini umumen evlerinden ve yerlerinde ihrâc ve siz ki serdarlarsız vech-i meşruh üzere bayraklarının açub önlerine düşüb ber-vech tacil gelüb cümle neferâtlarınız ile nevrûz-ı firuzda Edirne sahrasında hazır ve mevcud her biriniz isbat-ı vücud ve bir ferdi alıkomayub me'mur oldukları üzere tavâyif-i mezbûreyi sürmek için müceddeden fermân-ı âli şânım sâdır ve dergâh-ı âli yeniçerilerim m ocağı zabitlerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Haseki Ali zîde

medde tayin ve irsal olunmağla imdi vech-i meşruh üzre taht-ı kazanızda vaki gerek çalık yeniçeri ve mukaddemâ yeniçeri olub dirliklerini inkar idenleri ve kol oğullarını ve topcı ve cebeci ve oturak ve korıcı ve bi'l-cümle tavâyif-i askeriden olanları sakın oldukları mahallerde ahalileri ve imamlarımızın marifetleri ile ale'l-infirâd isimleri ile defter idüb defterlerin kadılarına imza ve mühürledüb mümzâ ve mahtum defterler ile ale'l-umum kaldırub ve bayraklarınız açub önlerine düşüb mükemmel ve müsella bıylu tüfenkler ile bir gün evvel ve bir saat mukaddem ihrâc ve nevrûz-ı firuzda Edirne sahrasında mevcud eylesiz inşaâllâhu teâlâ mahll-i me'mura gelüb vâsıl oldukda esâmisi çalık olanlar tashih ve kol oğulları müceddeden beder-gâh olunub korıcı ve oturak

Sayfa 67

Olanlar dahi kânun-ı kadîm üzere Asitâne-i saadet muhafazasında tayin olunurlar ve bu zaman sâyir zamana kıyas oolunmayub bu bâbda cümleünüz gayret ve hamiyet-i diniyeyi elden komayub dâmen-i dermeyân idüb fermân-ı şerifimin mazmun-ı münifini icra eylesiz bundan sonra itaat-ı emr-i şerifim eylemeyüb taht-ı kazanızda bulunanların dirlikde ve ocakda alakaları olmamağla raiyet kayd idüb ism-i resimleriyle arz ve ilam eylesiz ki raiyeti dahi kabul eymeleyüb ve sefer-i hümayunumda dahi mevcud bulunmayub vakt-i nevrüzde evlerinde ve yerlerinde bulunanların veballeri boyunlarına bilâ amân katl ve emval-i erzakları mîrî için girift olunur ve sen ki mübâşir-i muma ileyhsin me'mur olduğun üzre tavâyif-i mezbûreyi yerlü yerinde teftiş ve tefahhus ve sefer-i hümayunumdan abâ? idüb yerlerinde kalanları alâ eyyi hâl buldurub asla te'hir ve tevakkuf eylemeyüb bilâ amân salb eylesin ki sâyire müceb-i gayret ve sebep-i nasihat ola şöyle ki tavâyif-i mezbûrûndan himaye ve tam '-ı hâm sebebiyle bir serdar ve serdar vekili çavuş ve mumcı velhasıl bir nefer kalmak ihtimali olursa 'adem-i tekayyüd ve müsamaha ve müsadenize Hamel olunub hakkınızdan gelünür âna göre bu emr-i şerfin mazmûn-ı münifimi mecma-ı nâs olan mahallerde nida ve cümleye ilan ve işâat itdüresinki veballeri boyunlarına sonradan bilmedik deyû özr ü bahane eylemeyeler deyû iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fiil dergâh-ı muallâm yeniçerilerim ağası olan Mahmud Ağa dâme uluvuhû tarafından mühürlü mektub virilmekle mücebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve ağa-yı muma ileyh tarafından virilen mühürlü mektub mücebince amel idüb min ba'de hilafına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerife itimad kılasın tahriren fi evâil-i şehri saferü'l-hayr sene mie ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 67/Belge 187

Küffar üzerine yapılacak sefer için hazırlık yapılması konusunda Anadolu'daki yöneticilere emr-i şerif gönderilmesine rağmen sefer konusunda lakayd davranılması yüzünden yeniçeri ağası tarafından uyarı niteliğinde gönderilen mektup

Efâzil-vüsâr ve şerâyi-i şîâr Anadolu'nun orta kolunda vaki mevâli-i izâm demm-i izzehüm ve kuzât efendiler zîde fazlehüm ve zikr olunan kazalarda vaki yeniçeri serdarları inhâ ve ilam olunan oldur ki taht-ı kazalarınızda kasabât ve kurâlarınızda sakın mükim ve misafir yeniçeri ve korucu ve oturak ve toğçı ve cebeci ve bi'l-cümle askeri olanları ale'l-umum evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bayraklarınız açub önlerine düşüb ber-tacil ordu-yı hümayuna gelüb mülhak ve mülâki olmanız bâbında bundan akdem fermân-ı âli şân ile ve dergâh-ı âli yeniçeri çavuşlarından *** çavuş sürici tayin ve irsal olunmuşken bu âna değin tavâyif-i mezbûrûndan bir ferd hareket eylememeleri ile mezburların ve sizin 'adem-i takayyüdünüz ile itaat-ı emr-i âlide bulunmadığınızdan her biriniz atab ve ataba belki katle müstehak olmuşsunuzdur imdi inşâallâhu teâlâ işbu sene-i mübarekede evvel-i bahar hacetse-âsârda bi'z-zat şevketlü azametlü padişah-ı âlem-penâh hazretlerinin sefer-i hümayunları mukarrer ve muhakkak olub memâlik-i İslamiye tuğyan ve istilası ... olan küffâr-ı duzah kararın def '-i mazarratları için ziyade asker tedariki ehem-i mühimmât ve elzem-i lâzıme-i din ü devlet olmağla siz ki siz ki serdarlarsız taht-ı kazalarınızda ve kasabât ve kurâlarınızda mukim ve misafir ve sahihü'l-esâmi yeniçeri ve çalık ve korucu ve oturak ve kol oğulları ve topcı ve cebeci ve bi'l-cümle askeri tayfakarı umumen evlerinden ve yerlerinden ihrac ve bayraklarınız açub önlerine düşüb ber-vech-i tacil gelüb cümle neferâtlarınız ile nevrûz-ı firuzda Edirne sahrasında hâzır ve mevcut ve her biriniz isbât-ı vücud eylemeniz bâbında müceddeden fermân-ı âli şân sâdır olmağın işbu mektub tahrir olunub dergâh-ı âli yeniçeri ocağı ağalarından umdetü'l-emâcid ve'l-a'yân Haseki Ali Ağa zîde mecde müstakilen sürici tayin ve irsâl olunmuşdur inşâallâhu teâlâ her birinize varub vâsıl oldukda siz ki serdarlarsız gerekdir ki sâdır olan fermân-ı âli şân mûcebince

Sayfa 68

Taht-ı kazalarınızda kasabât ve kurâlarınızda gerek sahihü'l-esâmi ve gerek çalık yeniçeri ve mukaddemâ yeniçeri olub dirliklerin inkar idenleri ve kol oğulları ve topcı ve cebeci ve oturak ve korucu ve bi'l-cümle tavâyif-i askeriden olmaları sakın oldukları mahallerde ahali-i vilayetin ve imamlarının marifetiyle ale'l-infirâd ism be resimleriyle defter idüb defterlerin kadılarına imzaladub mümzâ vemahtum defteri ile ale'l-umum yerlü yerinden kaldurub bayraklarınız açub önlerine düşüb mükemmel ve müsellaht tüfenkelriyle bir gün ve bir saat

mukaddem nevrûz-ı firuzda Edirne sahrasında hazır ve mevcut bulunub her biriniz isbat-ı vücud itmeniz bâbında kemal-i mertebe dikkat-i tâm ve sa ‘y ü ihtimam eyleyesiz li inşâallâhu teâlâ mahal-i memura gelüb vâsıl oldukda esâmileri çalık olanlar sahih ve kol oğulları müceddeden bedergâh olunub topcı ve oturak olanlar dahi kânun-ı kadîm üzre Asitane-i saâdet muhafazasına tayin olunmuşdur imdi bu zamanı sayir zamana kıyas olunmayub gayret ve hamiiyyet-i İslamiyedir bu bâbda cümleliz kemâ yenbağî ikdâm-ı tâm ve sa ‘y ü ihtimam itmek gerek siz Allâhu sübhâne ve teâlâ hazretleri bu sene-i mübarekede feth ü nusretleri ihsan eyleyüb küffâr-ı duzah kararı bilâd-ı islamda olan sû-i kasdın def eyleyüb ... muhteremi âsuda hal eyleye ... göreyim sizi gayret ve merhameti elden komayub cümleliz dâmen-i dermiyan idüb sâdır olan fermân-ı âli mücebince amel idüb memur olduğunuz üzre bir gün evvel vakt-i nevrudza Mahruse-i Edirne sahrasına cümle neferâtınız ile gelüb hâzır ve mevcut ve her biriniz isbat-ı vücud eyleyesiz bundan sonra itaat-ı emr-i âli itmeyüb kazalarınızda bulunanların dirlikleri ve ocakda alakadar olmadığından gayrı siz ki kadılar ve iş erlerisiz ol makûlelerin dirlikleri ve ocak alakaları olmamağla raiyet kayd idüb isim ve resimleriyle arz ü ilam le ... raiyet kabul itmeyüb ve vaki olan bi’z-zat nefer-i hümayuna ve din-i mübin hıdmetine gelmeyüb vakt-i nevrudza evlerinde ve yerlerinde olanların veballeri boyunlarına bilâ amân katl olunmağın için ağa-yı muma ileyh zîde kadreye ... olunmağla bilâ te’hir haklarında gelüb emvâl ve erzakların taraf-ı mîrî için ahz itdirile ve sen ki haseki Ali Ağa zîde kadresin memur olduğun üzre tavâ-yif-i mezbûreyi yerlü yerinde teftiş ve ... ve bi-eyyi vech-i kân ... yerlerinde kaldırub ve sefer-i hümayundan abâ idenleri asla te’hir ve mevkûf itmeyüb bilâ amân .... Ve katl eyleyesin ki sâyire dahi müceb-i gayret ola şöyle ki tavâ-yif-i mezbûreden bir ferde müsâmaha ve bazı kimesnelerin himayesiyle veyahud tam ‘ı hâmu sebebiyle bir serdar ve serdar vekili ve çavuş ve mumcı ve’l-hasıl bir nefer ... ihmali olursa ‘adem-i takayyüd ve tam ‘-ı hâmina amel olunub bir vehle özr ve cevabınız mesmû‘ olmayub eşedd-i atâbla muatab olmanız mukarrer bilesiz âna göre haber ve âgâh ve kemal-i basiret ve intibah üzre olub hilaf-ı ferman-ı âli vaz ‘-ı hareket itmekden be gâyet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilüb alâmet-i mektubla âmîl olasız tahriren fî evâil-i saferü’l-hayr sene mie ve elf

Mahmud Ağa Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı âli

Sayfa 69/Belge 188

Küffar üzerine yapılacak seferin mali desteğinin sağlanması için Anadolu'daki yöneticilere cizye, mukataa, nüzul, avarız, sürsat ve diğer bedellerin seferden önce tahsil edilip derhal ordu-yı hümayuna ulaştırılması hususunda gönderilen emr-i şerif

Düstur-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ vilâyet-i Anadolu'da olan vezirim Ahmed Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-ikelâm vilâyet-i Anadolu'da vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân vilâyet-i Anadolu'da cizye ve mukâtaât ve avarız ve bedel-i nüzul ve bedel-i sürsat ve bedel-i ... vesâyir emvâl-i hassa tahlisine me'mur olan zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak malum ola ki sen ki vezir-i müşârü ileyhysin inşâallâhu teâlâ evvel-i bahar hacetse-asârda küffâr-ı duzah karar üzerine sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olub cümleden evvel kapum kulları mevâcibleri ve asâkir-i İslâmın zehâyir tedârîki ve topbhane ve cebehane vesâyir mesârif seferber için ziyade hazine tedârîki lazım ve ehem-i umûr-ı din ü devletimden olub lakin emin taifesi tahsil eylediği emval-i hassa vilâyet-i Anadolu'da emn-i tarik olmayub eşkıya ve haramzâde havfindan dikkat ü zamanıyla tahsil ve irsal idemeyüb müzayakaya bâis olmağla hazine-i âmirenden ihrac olunub sana irsal olunan mühürlü ve nişanlı defterde tasrih olunan emvâl-i hassa mübâşirleri marifetiyle tahsil ve bir gün evvel irsal ve teslim-i hazine itdiresin imdi bazı mâl-i mîrî tahsiline tek^sül üzere olan ümenâya mal-ı mîrîleri edada teallül üzere olan ahali ve reayaya tarafından muhkem tenbih ve mübâşiri tayin ve her biriniz tahsiline me'mur olduğun mukâtaât ve cizye ve avarız ve nüzul ve sürsat ve ... arusan mâl-ı mîrîyi bir gün evvel tahsil itdirmeğe ... tebliğ eyleyüb ve her biri tahsil oldukca te'hir ve tevakkuf itdirmeyüb birbiri ardınca yanlarına mutemed-i aleyh ademler tayin idüb sürat ve isticâl ile Der-saâdetime irsal ve sefer-i hümayuna hareket olmazdan mukaddem yetiştirmeğe züyade dikkat ve ihtimam idüb ve bu zamanı sâyir zamana kıyas eylemeyüb gerek ümenâ ve gerek reaya zimmetlerinde kalan emvâl-i hassanın acâleten tahsil ve mühimmât-ı seferiyeme ... pesend ve mâl-ı mîrînin tahsilinde bir gün evvel tahsildarları yediyle teslim-i hazine itdirmeğe ikdâm-ı tam ile ihtimam eylemek bâbında fermân-ı âli şân sâdır olmuştur buyurdum kihükmi şerifimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi sen ki vezir-i müşârün ileyhysin vilâyet-i Anadolu'da tahsil-i zaman olan emvâl-i hassa sana irsal olunan defterde tasrih olunan cizye ve avarız ve nüzul ve sürsat ve beldar ve mukâtaâtın mübâşirlerine tenbih ve te'kid ve mâl-ı mîrî edada taallül üzere olan reayaya dahi tenbih ve tahsil itdirmeğe takayyüd ve

ihitimam idüb ve tahsil olundukca irsal ve teslim itdirmeğe mübâşirlerin yanına ademler koşub bir gün evvel Der-saâdetime irsal ve hareket-i hümayunundan mukaddem yetiştirmeğe sa'y-i belîğ idüb ve bu zamnı sayır zamana kıyas eylemeyüb husus-ı mezburda ziyade dikkat-i ihtimam idüb vech-i meşruh üzre olan emr-i şerifimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılasın tahriren fî el-yevmü't-tâsi' aşer min saferü'l-hayre mie ve elf

El-be makâm-ı Edirne

Sayfa 70/Belge 189

Sefer hazırlığı, askerlerin toplanması

Şeriat-şîâr fazilet vüsâr Ayıntab kadısı efendi zîde fazle ve liva-i merkumede vaki kuzât efendiler zide fazlehüm ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân mütesellimi zîde kadre ve mefâhirü's-sâdâtü'l-kirâm nakibü'l-eşrâf efendiler zidet şerefe sıyâdete ve umdetü'l-akrân kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve alay beğleri ve eimme ve huteba ve sâyir vilayetin iş erleri zîde kadrehüm ve hâliyâ taraf-ı saltanat-ı aliyeden vârid olan fermân-ı celilü's-şân mücebince inşâallâhu teâlâ evvel-i bahar hacetse-âsârda sefer-i hümayun zafer-i makrûna me'mur olan tavâyif-i askerinin gedikli çavuş ve müteferrika ve kâtib ve sipâh ve oturak ve korıcı ve tobacı ve cebeci ve acem oğlanı ve sırac ve bunların kol oğulları ve züemâ ve erbâb-ı tımar ale'l-umûm zâbitleri bayrakları altında mevcut olub ve nakibü'l-eşrâf olanlar dahi şürefâ-i zevi'l-ihtirâmla ve nefir-i âmm tarikiyle zî kudret olub ... kadir olanlar ile kuzât efendiler icrâ-yı ahkâm-ı şer 'iye için yerlerine nâibler nasb idüb tavâyif-i mezburun önlerine düşüb bâ fermân-ı âli bayrakların açub bi avnillâhi teâlâ Edirne sahrasında ... ve cemiyete mevcut bulunmaları bâbında ihrâc ve irsal yerine fermân-ı celilü's-şân ile me'mur olduğumuz eelden buyruldu tahrir kıdvetü'l-emâsil vel akrân ağalarımızdan zîde kadre *** mübâşir tayin olunmuşdur inşâallâhu teâlâ vusûlünde gerekdir ki vârid olan fermân-ı celilü's-şân mücebince sefer-i hümayuna me'mur olanları mübâşir-i muma ileyh marifetiyle mümzâ ve mahtum defter idüb tarafımıza irsal idüb bir an ve bir saat evvel ihrac ve irsal itdirmekte her biriniz ikdâm-ı tâm ve sâyir vakte kıyas eylemeden ihtiraz eyleyesiz şöyleki vilayet-i ... olur deyû öZR bahane itmeyesiz inşâallâhu teâlâ devlet-i padişahide evvel makule şaki ve haramzâdelerin kaydı görülüb cezaları virilür amma bu emr-i mühimmede bir ferde himaye olunub 'adem-i inkiyadınız zuhûr iderse vallâhü'l-azîm bilâ amân katl olunub emvâlleriniz mîrfi için girift olunur âna göre merdâne hareket idüb zinhar ve zinhar hilâf-ı irtikabdan ihtirâz ve mucebiyle amel eyleyesiz ve taraf-ı âherden askeri tayfasından ol cânibe gelüb ... itdirmeyeceklerine

beher mahalleye ikişer kise ve beher karyeye birer kise mîriye nezr itdirüb huccetlerin tarafımıza irsal eylesiz fi 18 R sene 100

Sayfa 70/Belge 190

Ayntab livası bedel-i beldarı tahsili için Halil Ağa'nın görevlendirilmesi

İzzetlü faziletlü Ayıntab monlası zîdet fezâile ve şerâyi-i şîâr liva-i mezbûrede vaki olan kuzât efendiler zîde fazlehüm ve kıdvetü'l akrân mütesellimi ve ayân-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm inhâ olunur ki bin yüz senesine mahsub olmak üzere liva-i mezburun bedel-i beldarı cemine fermân-ı şerif-i âli şân ile me'mur olan kıdvetü'l-emâsil vel akrân Halil Ağa marifetiyle mâl-ı merkumı tahsil ve irsal ve teslim-i hazine itdirmekde bu âna dek tevakkuf ve tekâsül eylediğiniz eelden müstehakk-ı atâb olmuştuzdur halen mühimmât-ı sefer-i hümayun için ziyade hazine elzem ve ehem olmağın umumen Anadolu'da vaki tahsili lazım gelen emvâl-i mîrînin ber-vech-i müsâraat tahsil ve irsal ve teslim-i hazine itdirilmek bânında mü'ekked ve meşede-i fermân-ı celilü'ş-şân sadır olmağın mücebince buyruldu tahrir *** gönderilmiştir inşaallâhu teâlâ vusûlünde gerekdir ki hâliyâ taraf-ı saltanat-ı aliyyeden vârid olan mevkûfât defteri mücebince liva-i mezburun on altı bin yedi yüz altmış altı guruş ve iki sülüs mal-ı beldarı olmağla siz ki müşârün ileyhimsiz dir ki zikr olunan mal-ı beldarı ber-müceb-i defter-i mevkûfât bir gün ve bir saat mukaddem cem ve tahsil ve mübaşirine teslim idüb vukûfi üzere müsâraate tarafımıza ilam eylesiz husus-ı merkumede bir dürlü özr ve bahane sebebiyle mâl-ı merkumun te'hirine bâis olursunuz sonraya bir vechle cevâba kâdir olamayub muâvenet eylemenizi muhakka bilesiz âna göre intibah üzere olub sâdır olan fermân-ı celilü'ş-şânın hilafı irtikâbından ziyade ihtiraz eylesiz. Fî 19 r sene 100

Be hatem hazret-i Ahmet Ahmed Paşa fî el-yevmü's-sâni ve'l-ısrîn min şehr-i rebîü sâni

Sayfa 71/Belge 191

Rumeli'de olan küffarın müslümanlar üzerine karşı tecavüzatta bulunmaları üzerine sefer hazırlığı yapılması için Bağdat valisi olan vezir Ahmed Paşaya gönderilen emr-i şerif

Düstur-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûr-ı'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ sâbıkan Bağdat valisi olan vezirim Ahmed Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki cenâb-ı vâcibü'z-zât celle celâle ... hazretlerinin hâşâ sümme hâşâ nice müfteriyât ile şirk ihtiyar ve nübüvvet-i Muhammed Mustafa sallallâhu teâlâ aleyhi vesellemi

inkar ve salib ve esnâma ibadet iden milel-i muhtelif-e-i nasara havf ü haras guzât-ı müminîn ile ihtiyar-ı bâc ve harac eylemişler iken bi emrillâhi teâlâ birkaç seneden beri el küfri millete vâhîde muktezâsı üzere ittifak kılub ve birbirlerine imdad ve ianet ve işar ve istifsar ile her taraftan memâlik-i mahrusemde hücum eylemeleriyle bi hikmetillâhi teâlâ ve kudrete ... muvahhidîn olan nice bilâd-ı İslâmiyeye müstevlî ve ibâdetgâh-ı müminîn olan nice cevâmi ve mesâcidi deyr ü kilisa ve içlerinde şâyir-i küfr-i dalâletler icra ve bî hesab ümmet-i Muhammedi kimi esir ve kimi arsa-i helak ve emvâl ve erzak ve emlakların nehb ü gâret eylediklerinden gayrı mütevâri-i perde-i iffet ve ismet olan bukadar ehl ü iyallerin eşhamin ve erâzil-i müşrikîn dalalet irtisâmın ellerine giriftâr olub nice etfâl-i müslimîn ve esgâr-ı muvahhidîn ve dîn-i Muhammedîden tenfir ve kendi batıl dinlerine terğib ve tabi eyleyüb bunun emsali şeriat-ı mutahharaya olan ihanetlerin nihayeti olmayub günden güne bağı ve udvan ve zulm ü tuğyanları ... bir tarafa mürur ve Rumilinin sedd-i sedidi olan Belgrad kal ‘asına fırsat bulmağla reaya taifesinin mütabiâtı ile nice memalik-i İslâmiyeye dahi isal-i hasaret idüb küffâr-i hâkesar gayret-i edyân-ı bâtilâleri ittihad ve bu mertebede cesaret itmeleriyle karib ve baîd-i âmme-i müminîn üzerine kâtilü’l-müşrikîn kâffete kemâ yugâtelûneküm kâffete ve câhidû ve âbâ mevâliküm ve enfuseküm fî sebilillâh ferman-ı şerifi üzere tegayyür-i âmm tariki ile gaza ve cihada malenve bedenen farz-ı ayn olub iyâzü billâhi teâlâ inkar idenlerin kendüleri kâfir ve avratları boş olub rücu itmeyenlerin katlleri şer ‘an vacib olmağın ıskat-ı fariza-i gazâ ve bi avniilâhi teâlâ def-i muzırrât-ı a ‘dâ için teberrüken ve teyemmümen liva-i Resulullâhi açub bizzat cenâb-ı hilafet-meâbım Asitane-i saadetimden hareket ve dârül ... ve meymene Edirne kışlak fermanım olub inşâallâhü’l-melikü’l-gayyâr evvel-i bahar hacetse-âsarda mürettebü’l-erbâb ve bârgâh-ı seniyye-i fahrü’l-enbiyâ müfettihü’l-ebvâb hulu-sı çâr-ı ... ve sayir ashab-ı kirâm ve evliya-ı keramet-i irtisamdan istimdad ile a ‘lâ-i kelime-i ulyâ ile ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü’l-enbiya için hareket-i hümayunum mukarrer olub memâlik-i mahrusemde ehl-i İslamdan olub cihada kadir olanlar ıskat-ı fariza-i gazâ için virilen fetva-yı şerife mucebince nevrûz-ı firuzda sancak-ı resulullâhın tahtında bulunmağa muhtac olmağla cümlesi sefer-i hümayuna me’mur olub gerek mevâli-i izâm ve gerek sâyir kuzât şimdiden levâzım-ı mühimmât-ı seferiye tedâriki ile mukayyed olub vakt ü zamanı ile icrâ-yı ahkam-ı şer‘iye için bire naib nasb ve tayin idüb ve her biriniz taht-ı kazâlarında sakin olan ümmet-i Muhammedin önlerine düşüb inşâallâhu teâlâ nevrûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasına gelüb sancak-ı şerifin tahtında mevcut ve dernek ve cemiyetde bulunmak üzere bunda akdem Anadı-olının üç koluna evâmir-i şerifim gönderilüb tenbih-i hümayunum olmuşdur vakt-i sefer karib olmağın sen ki vezir-i müşârün ileyhsin sen vüzerâ-yı izâmımın yarar ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın âkil

ve reşîd ve müdebbir ve kâr ü küzârı olup uğûr-ı dîn-i mübîninde sen de kemâl-i mertebe sadakat ve istikamet ve teyakkuz ve intibah ve basiret üzere hidmet-i dîn ü devlet ve ırz ve namus-ı saltanatıma nâfi hareket-pesendîde me'mul-i tab'-ı hümayunum olmağın asker süriciliğe sen me'mur olmuşsundur imdi inşâallâhu teâlâ Diyarbekiri mürûr eyledikten sonra bu vakit sâyir zamana ve bu gazâ diğêr sâyir gazâyâ kıyas olunmayub gayret-i diniye ile cümle üzerine lazım emr-i din olmağın Anadolu'nun üç kolunda dahi vaki olan her kazâda feman-ı şerifimin mazmûn-ı münîfnde ilan ve işâat ve tekrar sicilâta sebt ü kayd eyledikten sonra iyâzen billâhi teâlâ bu bâbda bir ferde himayet ve sıyânet olunmayub ve cihada kadir olanlardan kimesneyi alıkoymak mûlahazasıyla ve bir vechle ihtiyar itmeyüb ancak evlad ü iyâl ve edâ-yı muhafazası için mâlen ve bedenen gazâyâ bir hal ile kudreti olmayan mariz ve alîl ve ihtiyar binüb inmeğe kâdir olmayan etfâlini ve beynlerinde makul ve münâsib gördükleri üzere iktizâ idenleri ittifak-arâ ile alıkoyub tedbir-i isabet-pezîr ile mûlâhaza olunan

Sayfa 72

Mahzûrâtını def'e ve kimesne cevaba kâdir olmayacak kadar beynlerinde gereği gibi nizam ve intizam virdikden ma 'dâ ... gerek kuzât ve sâdât-ı kirâm ve dergah-ı muallam müteferrikaları ve kâtibleri ve çavuşları ve altı bölük halkı ve dergah-ı muallam yeniçerileri ve tobcıları ve tob arabacıları ve acem oğlanı ve zuema ve erbâb-ı tımar ve mütekâidîn ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenler ve eimme ve hutebâ ve mürtezika ve sâyir ceng ve harbe kâdir olup ehl-i İslamdan olan efrâd-ı müslimîn kâdir oldukları zâd ü zevâda silah ve besâtlar ile virilen fetvâ-yı şerife ve fermân-ı vâcibü'l-ittibâim mucibince evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve vech-i meşruh üzre hâkimü'ş-şer' bulunan mevâlî ve sayir kadılar ile mean inşâallâhu teâlâ nevrûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasında liva-i resulullâhın sancağı tahtında mevcud bulunmak üzere cümlesi sürüb bu bâbda göreyim sene kemer-i gayret-i İslamiyeyi meyân-ı hemteğe bend eyleyüb senden me'mul-i hümayunum olduğu vech üzere âkilâne ve müdebbirâne hareket ve bir an ve bir saat mukaddem itmâm-ı hidmet eyletüb bu hususî âhere tevcih ve sipariş itmemekle ve kimesneye itimad eylemeyüb bi'n-nefs kendi mukayyed olup kimesnenin akçesi alınub veyahud himayet ve sıyanet olunmamağla cihada kâdir olanlardan bir ferdin bilâ mucib gerü kalınmak ihtimali olup veyahdu bazı mertebe ile ehl ü iyal oluru muhafazası için cümle marifetiyle alıkonulacak kimesneler hususunda makulden haric hareket ve bu takrib ile ziyade adem kalmalı olursa bir vechle cevab kâdir olmayacağı müğlahaza idüb âna göre mariz ve alîller ve ihtiyar ve bazı mertebe muhafaza için bi'l-iktizâ alıkonulacak kimesneleri isim ve resimleri ile defter ve

mühürleyüb sicilâta kayd ve bir bahane ile içlerine defterden ziyade adem karışılmayub ziyade adem karışmak ihtimali olursa birbirlerine davacı olub içlerinden sürüb veyahud haklarından gelinmek için muhkem tutub ahz ve habs eylemek üzere söz idüb hasılı san aher vechle itimad-ı hümayunum olmağla bu ferman-ı şerifimle iktifâ ve sual cevaba muhtac eylemeyüb bu bâbda rikâb-ı kâm-yâbımdan her vechle me'zun ve murahas olub senin makul ve münasib gördüğün makbul-i hümayunum olmağla rızâ-yı Mevlâ ve rızâ-yı Resulullâha muvafık hareket bir an ve bir saat bir yerde meks ve ârâm eylemeyüb kemal-i mertebe dikkat-i tâm ve duâ-yı hayr-ı icabet eser-i padişâhâneme mazhar olmağa ihtimam ... eylemek bâbında hatt-ı hümayun şevket-makrûnumla ferman-ı âli şânım sadır olmuşdur buyurdum ki *** vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümayun şevket-makrûnumla sadır olan ferman-ı celilü'ş-şânım mucebince amel idüb dahi sen ki vezir-i müşârün ileyhsin senden kemal-i mertebe sadakat ve istikamet ve basiret üzere hizmet ve ırz ve namus-ı saltanatıma nâfi hareket-pesendide me'mul tab '-ı hümayunum olmağın vech-i meruh üzere asker süriciliğine sen me'mur olmuşsundur inşâallâhu teâlâ Diyarbekiri mürûr eyledikten sonra minval-i meşruh üzere sefer-i hümayunuma me'mur olan gerek kuzât gerek sâdât-ı kirâm ve dergah-ı muallam müteferrikaları ve çavuşları ve katibleri ve altı bölük halkı ve dergah-ı muallam yeniçerileri ve cebecileri ve topçuları ve top arabacıları ve acemi oğlanı ve zuemâ ve erbab-ı tımar ve mütekâidîn ve birden bine ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf idenleri ve eimme ve hutebâ ve mürtezika ve sâyir cenk ve harbe kâdir olub ehl-i İslâmdan olan efrâd-ı müslimîn kadir oldukları zahireleri ve silahlarıyla virilen fetvâ-yı şerife ve ferman-ı şerifim mucebince evlerinden ve yerlerinden ihrac ve hâkimü'ş-şer' bulunan mevali ve sâyir kadılar ile mean nevrûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasında liva-yı Resulullâhın tahtında mevcut bulunmak üzere cümlesin sürüb bu bâbda senden me'mul-i hümayunum olduğu vech üzere âkilâne hareket ve bir gün mukaddem itmâm-ı hizmet eyleyüb bu hususî âhere tevcih ve sipariş itmemekle iktifâ ve kimesneye itimad eylemeyüb bi'n-nefs kendin mukayyed olub celb-i maldan ve kimesneye himayet ve sıyânet olunmadan ihtiraz eyleyesin hâsılı sana her vechle itimad-ı hümayunum olmağla gereği gibi ikdam ve vakti hulûla karib olub def'a be def'a tenbih ve te'kide olmamağla bu ferman-ı şerifim ile iktifâ ve sual ve cevab muhtac eylemeyüb bu bâbda ... münasib gördüğün makbul-i hümayunum olmağla rızâlullâha hareket

Sayfa 73

Ve bir an bir yerde ârâm itmeyüb kemâl-i dikkat-i tâm ve ihtimâm ... kelâm idüb işbu sâdır olan emr-i şerifimin mazmun-ı münîfi üzere âmil olub hilâfindan ihtirâz eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimad kılasın hurire fî evâhir-i şehri-i saferü'l-hayr sene mie ve elf

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûsa

Sayfa 73/Belge 192**Kudret sahibi şürefânın sefere irsal eylemeleri hakkında**

Hazret-i Mevlânâ-yı Şeriat-meâb Ayıntab monlası efendi zîdet fezâile ve liva-i merkurda vaki kuzât efendiler zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân ağalarımızdan mübaşir Ahmed Ağa ve kıdvetü'l-akrân vilayetini iş erleri inhâ olunur ki işbu sene-i mübarekede bâ fermân-ı âli sefer-i hümayun ... me'mur olan tavâyif-i askeriden mukaddemâ vârid olan ferman-ı şerif mucebince ale'l-umum cümlesin ve şurekâ-yı zevi'l-ihtirâm nefir-i âmm tarikiyle zî kudret olub ata ve ... kadir olanları ve fakir olub tuvana olanda zî kudret olanlar imdad ve îânet idüb bir gün ve bir saat evvel ihrac ve irsal itirdikde her biriniz ikdâm-ı tâm üzere olmanız bâbında buyruldu tahrir *** ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşruh züre gerek tavâyif-i askeri ve gerek şürefâ ve zevi'l-ihtirâmı ve nefir-i âmm tariki ile zî kudret olub ata ve ... kadir olanları bilâ tevakkuf ihrac ve irsal eylesiniz ve sen ki mübaşir-i muma ileyhsin me'mur olduğun üzere hidemât-ı aliyyede mecd ü sâif olub her vechle ihmal ve hesabla ve ... ve bu bahane ile bir kimesneden bir akçe ve bir habbe aldırılmadan ve bir ferde himaye itdirmekden ihtiraz idüb gereği gibi defterleri ve nezir hucetlerini alub hizmet ile ikdâm-ı tâm eyleyüb hilafından ictinab eylesin deyû buyruldu min 24 R sene 100

Sayfa 73/Belge 193**Sefer-i hümayûna asker toplamak için görevlendirilen Ahmed Ağa'ya bu sefere mazaretsiz bir şekilde katılmayanların cezalandırılması için gönderilen buyruldu**

kıdvetü'l-emâsil vel akrân Ayıntabın bâ ferman-ı âli askeri ve sâyir nefir-i âmm tariki ile me'mur-ı sefer-i hümayun olanlarının ihrac ve irsali için tarafımızdan mübaşir olan Ahmed Ağa zîde kadre inhâ olunur ki inşâallâhu teâlâ ol tarafa varmak üzere teveccüh olunmuşdur imdi sefer-i hümayun olanları ferman-ı celilü'ş-şânda tasrih olunduğu üzere bilâ tevakkuf ihrac ve irsal idüb bir ferde himaye ve sıyane olunub veyahdu ihmal ve tekâsülünüz sebebi ile avk ve te'hîr olunub bir ferde gerü kalmış bulursam bir vechle özr ve cevaba amel itmeyüb hem siz ve hem bâis olanları ber müceb-i ibret için katl idüb ve bulunduğu kasaba ve kurâ ahali külli muâteb olmalarını mukarrer bilesiz deyû buyruldu fî 25 R sene 1100 bâ hatem Hazret-i Ahmed Paşa

Sayfa 73/Belge 194**Sefer-i hümayuna mazaretsiz katılmayanların cezalandırılmasını isteyen buyrulduğunun Ali Ağa mübaşeretiyle Ayntab'a gönderilmesi**

Hazret-i Mevlânâ-yı şeriat nisab Ayıntab monlası efendi ve kurûnü'l-akrân sâyir ayân-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm inhâ olunur ki bundan akdem vârid olan ferman-ı şerif-i celilü's-şân mu'cebine sefer-i hümayun ... makrûna me'mur olan tavâyif-i askeri şurefâ ve zevi'l-ihtrâmı ve sayir nefir-i âmm tarikiyle zî kudret olub ata ve ... kâdir olanları ale'l-umum bir an ve bir saat evvel ihrac idüb bir ferde himayet itdirmekden ihtiraz eylemeniz bâbında buyruldu tahrir ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân Ali Ağa zîde kadre mübaşir tayin olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşruh üzre me'mur-ı sefer-i hümayun olanlardan evlerinde ve yerlerinde bir ferd bulunur ise dahi özr ve cevabınız raiyet olunub müstehak-ı eşedd-i ukûbet olmanızı mukarrer bilesiz ve sen ki mübaşir-i muma ileyhsin gerek asker ihracında ve gerek tahsili elzem olan emvâl-i mîrînin cem 'ine kemâl-i mertebe ikdam ve sa 'y-i ihtimam üzere olasın ki vardığımızda hilafı zuhûr ider ise bir vechle cevaba kadir olmayub muateb olursun âna göre basiret-i hareket idüb müceb-i buyruldu ile âmil olasız deyû buyruldu fî 23 R sene 1100

bâ-hatem Hazret-i Ahmed Paşa

Sayfa 74/Belge 195**Bağdat valisi Ahmet Paşaya Anadolu'da zuhur eden eşkıyasın izale edilmesi hususunda gönderilen emr-i şerif**

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meâdinü'l-fazl ve'l-kelam Anadolu'nun sol kolunda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazalarda vaki kethüda erleri ve yeniçeri serdarı ve ayan-ı vilayetin iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki taht-ı kazalarda zuhur idüb def 'ü ref 'ü izaleleri fermanım olan kîtâü't-tarîk eşkıyasının tasallut ve istilalarından nâşi ahali bilâ ve kâr ü kesbden el çeküb âlât-ı harb ve cemiyet ile gezdikleri mesmû-ı hümayunum olub biavnillâhi teâlâ tamir-i bilâd ve terfih-i ibâd için aksâ-yı murâd-ı hümayunum olmağla Düstur-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem sâbık Bağdat valisi olan vezirim Ahmed Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle vüzerâ-yı izâmımın âkil ve nâmdârı kâr ü küzârı olduı ecluden asker süriciliği hizmetine tayin ve Anadolu'nun üç kolunda vaki reaya ve berâyanın ahvâlin gereği gibi nizam ve intizam virmek üzere me'mur ve bu bâbda ... makbul-i hümayunum olmak üzere taraf-ı devlet-i aliiyyemden me'zun ve murahhas olmağın imdi siz ki muma ileyhimsiz emr-i şerifimiz her kangınız taht-ı

tasarrfunda varub dahil olur ise sicilâta sebt ve mecma-ı nâs olan mahallerde mazmun-ı münîfde ilan ve işâat ve her birinizin taht-ı kazalarında vaki ahaliye muhkem tenbih ve te'kid eylesiz vezir-i müşârün ileyh tarafından gerek eşkıya defî hususunda ve sâyir me'mur olduğu hidemât-ı aliyeme ve asker süriciliğine müteallik umûrda her ne vech üzere haberdâr olursa re'y-i ... üzere hareket ve min ba 'de bilâ müceb-i âlet-i harb ve cemiyet ile gezmeyüb sefer-i hümayunum vaktine deĝin kendü hallerinde olub kâr ü kesblerine levâzım-ı seferiyeye meşgul olasın şöyle ki ba 'de't-tenbih ... mücerred şekavet ve fesad kasdıyla eşkıya tasallutunu bahane ittihaz idinüb bilâ müceb rızâ-yı şerifime mugayir cemiyet ve fesad üzere olanların haklarından şer 'le lazım gelen icra olunmak bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki *** vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere (silik) her kangımızın taht-ı kazasına varub dahil olursa sicilâta sebt ve mecma-ı nâs olan mahallerde mazmûn-ı münîfî ilan ve işâat ve her birinizin taht-ı kazanızda vaki ahaliye muhkem tenbih ve te'kid eylesiz ki vezir-i müşârün ileyh tarafından gerek eşkıya defî hususunda ve sayir me'mur olduğu hizmet-i aliyeme ve asker süriciliğine me'mur müteallik umûrda her vech üzere haberdâr olur ise ... üzere hareket ve min ba'de ... müceb-i alet-i harb ve cemiyet ile gezmeyüb sefer-i hümayunum vaktine deĝin kendü hallerinde olub kâr ü kesblerine ve levâzım-ı seferiyeye tedarik ile meşgul olasız şöyle ki ba'de't-tenbih ...mücerred fesad ve şekâvet kasdıyla eşkıya tasallutunu bahane ittihaz idinüb bilâ müceb-i rızâ-yı şerifime mugâyir cemiyet ve fesad üzere olanların şer 'le lazım geleni icrâ itdirüb sâdır olan emr-i şerifimin mazmûn-ı münîfî ile âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılasın hurire fî evâhir-i şehri rebiü'l-evvel sene mie ve elf kayd şod fî 29 şehri rebiü'l-âhir sene 1100

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûsa

Sayfa 75/Belge 196

Sefer-i humayûna katılmayan zevatın cezalandırılması hususunda Ayntab naibine gönderilen buyruldu

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müşriîn Ayntab nâibi efendi zîde ilme ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân mütesellimi zîde kadre inhâ olunur ki işbu sene-i mübâreke de vilayet-i merkumeden bâ fermân-ı âli defter olunub ihrac ve sefer-i hümayuna irsal olunan tavâyif-i askeriyeden ve müteferrikâ-yı zevi'l-ihtirâmdan ve sâyir nefir-i âmm askeriden bir ferde himaye olunmuş bulunursa veyahud kendülerden bir ferd gerüye avdet itmiş olur ise ve diyâr-ı aherden me'mur-ı sefer olanlardan bir ferd gelüb tahassun ider ise bâ ferman-ı âli şer'le tertib-i ceza idüb malları mîri için girift olunmak bâbında buyruldu tahrir *** olunmuşdur gerekdir ki

husus-ı merkum emr-i mühime-i dîn-i mübinden olunmağın bir vechle ihmal ve müsamahaya cevaz göstermeyüb vech-i meşruh üzere ol makuleler vaki olursa bâ fermân-ı âli şer ‘an ahz idüb tertib-i ceza itdikden sonra emvallerin mîri için girift idesiz ve ahali-i vilayete dahi tenbih ve te’kid eylesiz ki me’mur-ı sefer olanlardan bir ferd mahallelerinde veyahud karyelerinde bulunursa huccet-i şer ‘î mucebince ... mîri için tahsil olunub ve kendülerinin muhkem haklarından gelüb ama bahane ile bilâ muceb kendü hallerinde olanlara rencide itdirmeyüb buyruldı mücebince amel idesiz deyû buyruldı fî 3 C sene 100

Sayfa 75/Belge 197

Ayntab ihtisabı mukataasından günlük altı akçeye mutasarrıf olan Seyyid Mustafa bin Seyyid Mehmed’in elinde olan eski beratının yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Hâliyâ taht-ı âli baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayun saadet-makrûnun vaki olmağla umumen tecdid-i berat fermanım olmağın bundan akdem Ayıntab ihtisabı mukataası malından almak üzere yevmi altı akçe vazifeye mutasarrıf olan işbu dârende-i ferman-ı hümayun meserret-makrûn-ı hâkânî Seyyid Mustafa bin Seyyid Mehmed yedinde olan atık beratı Der-saâdetime götürüb tecdidin rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücuda götürüb atık beratı mücebince bin doksan dokuz muharreminin ikinci gününden müceddeden berât-ı izzetmakrûnı virdim ve buyurdum ki mezbur varub vech-i meşruh üzere tayin olunan yevmi altı akçe vazifesin kemâkân Ayıntab ihtisabı mukataası malından emin olanlardan alub mutasarrıf ola ve resp-i beratı emin yedinden teslim-i hazine oluna şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahriren fî el-yevmü’l-hâmis şehr-i rebîü’l-âhir sene tis‘a ve ‘ısrîn mie ve elf kayd şod fî m 4 min cemâziyel evvel ...

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 75/Belge 198

Ayntab kazalarına tabi köylerden izinsiz bir şekilde merkeze göç eden ahâlilerin köylerine geri döndürülmesi hususunda Ayntab naibi ve mütesellimine gönderilen buyruldı

Kıdvetü’n-nüvvâbü’l-müşriîn Ayıntab nâibi efendi zîde ve kıdvetü’l-akrân mütesellim ağa zîde kadre inhâ olunur ki kaza-i merkuma tabi olan kurâ ahâlilerinden kalkub gelüb nefsi-i Ayıntabda sakin olmuş her ne kadar kurâ ahâlileri bulunursa marifet-i şer ‘le ihrâc idüb kadîmi yerlerine ve iskan itdirmek bâbında buyrudlı tahrîr ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşruh üzere kaza-i merkumeye tabi olan kurâlar ahâlilerinden kalkub

gelüb nefis-i Ayıntabda sakin olmuş her ne kadar ahali-i karye bulunur ise marifet-i şer 'le ihrac ve kadimi yerlerine iskan itdirdüb bir ferde himaye ve bir vechle akçe aldirmakdan ihtirâz idüb mûcebi-i buyruldı ile âmil olasız deyû buyruldı fî 3 c sene 100

Be hatem Hazret-i Ahmed Paşa müfettiş

Sayfa 76/Belge 199

Sefer-i Hümayuna iştirak edecek seyyidler

Medine-i Ayıntabda sakin olub sefer-i hümayuna me'mur olan şürefâ-yı zevi'l-ihtirâmı beyan ider

Feş oğlu Seyyid Mehmed	Emir Yusuf oğlu es-seyyid el-hac Ali	Ve muhzırbaşızâde es-seyyid Mustafa
Es-seyyid Mehmed	Es-seyyid Osman Bayrakdar	Es-seyyid Mansur
Ve bıçakçı es-seyyid Mehmed	Şeyhzâde es-seyyid Hüseyin	Es-seyyid Hasan Ahi baba
Es-seyyid Mustafa bin Abbas	Ve balcalı es-seyyid Hasan	Es-seyyid Hüseyin akraba-i şeyh efendi
Es-seyyid Mehmed birader	Es-seyyid Ahmed bin Mahmud	Es-seyyid Mehmed tabi-i Şeyh efendi
Es-seyyid Cuma tabi-i Ahi baba	Mevlevihâne Şeyhi es-seyyid Mehmed	Es-seyyid Zekeriya
Es-seyyid Mehmed veledâ	Es-seyyid İsmail Tokâdîzâde	Es-seyyid el-hac Ebu Bekir
Es-seyyid Salih	Es-seyyid Mehmed	Es-seyyid Ahmed
Es-seyyid Mehmed emir Kasımlı	Gerciğimli es-seyyid el-hac Hüseyin	Es-seyyid Mehmed birâdera
Es-seyyid Osman akraba-i ...	Es-seyyid Mustafa tabi-i ..	Es-seyyid Usuliddin Çelebi
Es-seyyid Halil	Tokâdîzâde es-seyyid Kasım	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Mustafa birader	Diğer es-seyyid Mustafa	es-seyyid Mikdad
es-seyyid Hüseyin	es-seyyid İsmail birader	es-seyyid Murad
es-seyyid Receb	es-seyyid Hasan bin Bali	es-seyyid Mustafa Balcalı
es-seyyid Mehmed tabi-i şeyh	es-seyyid Mehmed Değirmanlı	Tokâdîzâde es-seyyid Ömer
es-seyyid İsmail bin Tobac	es-seyyid Ali bin Halil	es-seyyid Ahmed bin Mustafa
es-seyyid Mustafa Balcalı	es-seyyid Ahmed	es-seyyid Mehmed bin Abdülhamid
es-seyyid Mehmed bin Halil	es-seyyid İbrahim bin Hüseyin	es-seyyid Ebu Bekir birader
es-seyyid Şuur	es-seyyid Hüseyin bin Muharrem	es-seyyid Ahmed bin Ali
es-seyyid Osman bin tabi-i şeyh efendi	Mıhçı es-seyyid Osman	es-seyyid Hüseyin bin el-hac Hamza

Diğer es-seyyid Mehmed bin Muharrem	es-seyyid Mansur	es-seyyid Mehmed pabucizâde
es-seyyid Bali ve oğlu es- seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Osman Tokâdizâde
es-seyyid Ali karındaşı es- seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed karındaşı es-seyyid Ömer	es-seyyid Hüseyin ...
Oğlu es-seyyid Abdullah	Karındaşı Abdurrahman	es-seyyid Mehmed bin Ali
es-seyyid Mustafa bin Halil	es-seyyid Mahmud bin Ahmed	es-seyyid Hüseyin bin İsmail
es-seyyid Hüseyin	es-seyyid Ali	Diğer es-seyyid Ali
es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hüseyin bin Ali
es-seyyid Yahya karındaşı Davud	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Yakub	es-seyyid Ahmed
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hüseyin sâkin-i Orul	Karındaşı es-seyyid İshak
es-seyyid Abidin	es-seyyid Ali bin Kılıc	Karındaşı es-seyyid Receb
es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	Karındaşı es-seyyid Abdi
es-seyyid Ömer Çelebi	es-seyyid Hasan	Oğlu es-seyyid Hüseyin
es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ali
Diğer es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	es-seyyid İmam Hüseyin
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Abdurrahman	es-seyyid Hasan
es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed Sürmenli	es-seyyid Mehmed bin Âşur
es-seyyid Ali birader	es-seyyid Kaya Çelebi	es-seyyid Hüseyin
es-seyyid Mehmed	es-seyyid İsa	es-seyyid Hacı Hamza
es-seyyid Şaban	es-seyyid Mehmed Çelebi Behisnizâde	es-seyyid Yusuf bin el-hac Hamza
es-seyyid İsa	Oğlu es-seyyid Mustafa	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Hamza	es-seyyid İsmail	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Ömer	es-seyyid Müslim	es-seyyid İbrahim
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Receb	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Abdullah	Karındaşı es-seyyid Mehmed	es-seyyid İbrahim
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Zeynel	es-seyyid Abdülkâdir
es-seyyid Hasan	es-seyyid Ömer sâkin-i karye-i Bedr	es-seyyid el-hac İbrahim
es-seyyid Hasan Ali	es-seyyid Mustafa	es-seyyid Abdullah
es-seyyid İsmail	es-seyyid Ömer	es-seyyid Süleyman sâkin-i Tohtemur
Karındaşı es-seyyid Hüseyin	Ammizâdesi es-seyyid Ahmed	es-seyyid Hüseyin tabi-i mezbur
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ahmed	Karındaşı es-seyyid Ömer
es-seyyid Mahmud	es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Üveys	es-seyyid Muhsin	es-seyyid Şaban

es-seyyid Müslim	es-seyyid Ömer	es-seyyid Abdullah
es-seyyid Mikdad	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Mansur Tohtemurlı
es-seyyid Mustafa	es-seyyid İbrahim bin Çakır Mehmed	es-seyyid Hasan yekçeşm
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hüseyin	es-seyyid Hasan
es-seyyid Ahmed Çavuş	es-seyyid Ebu Bekir Çavuş	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Davud	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ebu Bekir
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Veli	es-seyyid Hasan
es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ali
es-seyyid Hasan	es-seyyid İbrahim	es-seyyid Abdülcelil
es-seyyid Ali	es-seyyid Ahmed	es-seyyid Yahya
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hamza	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Abdülkadir	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Süleyman	es-seyyid Muslı	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Mehmed	Diğer es-seyyid Mustafa
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Ali	es-seyyid Veli
es-seyyid Mehmed	Diğer es-seyyid Mehmed	es-seyyid Abdükadir
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Ali	es-seyyid Yahya
es-seyyid Hasan	es-seyyid Osman	es-seyyid Mehmed
Diğer es-seyyid Mehmed	es-seyyid Abdülkadir	es-seyyid Ali
es-seyyid Mehmed şivâni kaynı	es-seyyid Mehmed akraba-i ...	es-seyyid Ali
es-seyyid İbrahim birader-i ...	es-seyyid Veli Tohtemurlı	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hasan	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Ömer	es-seyyid Ahmed	es-seyyid Mehmed birader-i ...

Ceman yekün neferât şürefâ-yı zevi'l-ihtirâm 249 yalnız iki yüz kırk dokuzdur

Kıdvetün'n-nüvvâbü's-müşriîn Ayıntab nâibi efendi ve fahrü'l-akrân mütesellimi *** zîde kadre işbu defterde mestûrî'l-esâmi olan şürefâ-yı zevi'l-ihtirâm sefer-i hümayuna me'mur olmağla irsal olunmuşdur inşaallâhu teâlâ sefer-i hümayun hizmetinden evvel bir ferdi gelür ise şer 'an ahz olunub tertib-i ceza olundukdan sonra emvâli mîrîçün ahz olunmak buyruldı fi 3 CA sene 100 kayd fi yevm 4 cemaziyel evvel sene 100

Pir ve amel-mande rencide olmaya fi 3 CA sene 100

Sayfa 76/Belge 200**Sefer-i Hümayuna seyyid Hasan bin seyyid Hamza'nın iştirak edememesi konusunda özür beyanı**

Saadetlü merhametlü sultanım hazretleri sağ olsun

Bu kulları ve karındaşım Seyyid Mehmed Ayıntabda sâdât-ı kiramdan defer-i hümayuna me'mur olmağla halen azimet itdik lakin ehl ü iyalim muhafazsına ve hidmetlerine kâdir kimesne olmamağla karındaşım Seyyid Mehmed gidüb be kullarına izn-i şer 'ileri rica olunur bâki ferman saadetlü sultanım hazretlerindir

Seyyid Hasan bin Seyyid Hamza

Sayfa 76/Belge 201**Es-seyyid hüseyin Çelebi'nin nakibü'l eşraf vekili tayin edilmesi**

Umdetü's-sâdât es-seyyid Hüseyin Çelebi

Taraf-ı şehriyârîden ferman-ı celîlü'l-kadr ile sefer-i hümayuna me'mur olduğumuz hasebiyle biz kendimiz azimet idüb bundan evvelen sâdât-ı zevi'l-ihtrâmın üzerine sizi tarafımızdan biz varub gelinceye değin vekil nasb itmişizdir siz dahi kemâ yenbağî hidmetlerine olub devlet-dârına nâil olasız

Es-seyyid Abdullah kâim-mâkâm nakibü'l-eşraf nakib-i hâlen

Sayfa 76/Belge 202**Sefer-i Hümayuna katılacak beş yüz askerinin teslim edilmesi hakkında**

Saadetlü merhametlü sultanım hazretleri sağ olsun

Hazretlerinin huzur-ı âlîlerine arz-ı ubudiyet takdiminden sonra inhâ olunur ki saadetlü merhametlü sahib-i devlet efendimizi hazretlerinin taraf-ı âlilerinden me'mur olduğumuzu üzere Nurvane nam karyede saadetlü Kasım Ağa hazretlerinin marifetiyle Medine-i Ayıntabın nefir-i âmm askerinden beş yüz nefer adem tayin olunduğı üzere ad olunub teslim olunmuşdur ... malum-i saadetleri ola hurire fi 3 şehr-i cemaziyel evvel sene miete ve elf

...

Sayfa 78/Belge 203**Sefer-i hümayuna katılamayacak seyyidler**

Medine-i Ayıntabda sakin olub pir ve ihtiyar ve alil ve amelmânde ve sabi olan şürefâyı beyan ider

es-seyyid Hüseyin mecruh ve hasta

es-seyyid Hamza iki sene hastadır

es-seyyid Mustafa pir ve ihtiyar
 es-seyyid Muharrem pir ve ihtiyar
 es-seyyid Abdülcelil pir ve ihtiyar
 es-seyyid Hasan pir ve alil
 es-seyyid Mehmed pir ve ihtiyar
 es-seyyid Ali ... zâde pir ve ihtiyar
 Diğer es-seyyid Ali ... ve alil
 es-seyyid Mustafa pir ve alil
 es-seyyid Haydar mariz ve alil
 es-seyyid İbrahim pir ve ihtiyar
 es-seyyid Ali Kaya gözleri alil
 es-seyyid Ökkeş a'rac
 es-seyyid Mehmed meczub
 es-seyyid Ali alil
 es-seyyid Mehmed mecruh
 es-seyyid Osman pir ve ihtiyar
 es-seyyid mehmed hasta ve alil
 es-seyyid hacı Mehmed pir ve ihtiyar
 es-seyyid Abdullah gözleri alil
 es-seyyid Hacı Yusuf pir ve ihtiyar
 es-seyyid Osman mecruh
 es-seyyid Ahmed kötürüm
 es-seyyid Osman gözleri a'mâ
 es-seyyid İsmail topal
 es-seyyid İbrahim mecnun
 es-seyyid Ahmed fakirü'l-hal pir ve ihtiyar
 es-seyyid Hamza pir ve ihtiyar
 es-seyyid Mehmed mecnun
 es-seyyid Mustafa pir ve ihtiyar
 es-seyyid Mutahhar pir ve ihtiyar
 es-seyyid Ramazan pir ve ihtiyar
 es-seyyid Osman fakirü'l-hal
 es-seyyid Mehmed fakirü'l-hal
 es-seyyid İbrahim gözleri alil

es-seyyid Mehmed fakirü'l-hal
 Diğer es-seyyid Mehmed mecruh ve alil
 es-seyyid Numan çolaktır
 es-seyyid Abdurrahman fakirü'l-hal
 es-seyyid Mehmed hekimzâde pir ve alil
 es-seyyid Mehmed mecnun
 es-seyyid Bekir fakirü'l-hal
 es-seyyid İbrahim hasta
 es-seyyid Hasan hasta
 es-seyyid Osman Efendi mecruhü'l-yed
 es-seyyid Ahmed fakir
 es-seyyid Hasan fakir
 es-seyyid Mehmed karındaşları ehl-i sefer min bade evleri üzerine kalmışdır
 Şürefâ-yı zevi'l-ihtirâm sıbyanını beyan ider
 es-seyyid Kasım
 es-seyyid Ahmed
 es-seyyid Hüseyin
 es-seyyid İbrahim
 es-seyyid Mustafa
 es-seyyid Ahmed
 es-seyyid Halil
 es-seyyid Mehmed
 es-seyyid Ömer
 Ceman yekün neferât ve sıbyan-ı zevi'l-ihtirâm 58 yalnız elli sekizdir

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müşriîn nâib efendi

Ve fahrü'l-akrân mütesellimi zîde kadre işbu defterde mestûrû'l-esâmi olan yalnız elli sekiz
 nefer kimesneler alil ve mecruh ve fakirü'l-hal ve hasta olub sefer-i hümayuna iktidarı
 olmadığından seferden tefrik olunmuşdur mezburlara rencide itdirilmeye deyû buyruldu fî 3
 CA sene 1100

Sayfa 78/Belge 204

İstenen vergilerin tahsil edildiği hakkında

Kıdvetü'n-nüvvâb Ayıntab nâibi efendi mütesellimi zîde kadre işbu bin yüz senesine tahvil olmak üzere tahsili ferman olunan mal-ı belde otuz üç kise üç yüz yetmiş bir guruş bi't-tamam tarafımıza teslim ve ahz ve kabz itdüğümüz eelden işbu buyruldu berâ-yı temessük tahrir olunmuşdur gerekdir ki sicil-i mahfuza kayd idüb hıfz eylesiz deyû buyruldu fi 4 CA sene 100 be hatem Ahmed Paşa

Sayfa 78/Belge 205

Rumkale emini Hüseyin Ağa'nın sefer-i hümayundan muaf tutulması hakkında buyruldu

Hazret-i şeriat şiar Ayıntab kadısı ve Rumkala kadısı Efendi

Hâliyâ Rumkala emin Hüseyin Ağa mîrî hizmetinde mültezim olmağla işbu sene-i mübâreke sefer-i hümayundan tefrik olunmuşdur gereği cemine me'mur oldukları emvâl-i mîri tahsili bâbında şer'an ve kânûnen ihtimam eylesiz deyû buyruldu fi 25 R sene 100

Sayfa 79/Belge 206

Ahmed Paşa'nın medine-i Ayntab'da sefer-i hümâyûn için iaşe ve asker toplanması amacıyla görevlendirilmesi ve bu kişi için yapılan masraflar

Oldur ki bin yüz senesinde ferman-ı celilü'ş-şân mucebince Medine-i Ayıntabın ve eyâletinin beher üç hanesinden bir nefer bedel-i beldar ve beher nefere yüz guruş olmak üzere taraf-ı şehriyârîden vârid olan mevkûfât defteri mucebince metlub olan an altı bin yedi yüz altmış altı guruş ve iki sülüs ve Anadolu'da vaki tavâ-yif-i askeriyenin umumen ihracına ve sâdât-ı kirâmın ve reayanın zî kudret olanları nefir-i âmm tarikiyle sürmeğe ve ve cem ve tahsile me'mur olan Düstur-ı mükerrer müşîr-i müfehham vezir-i âsifü'n-nazar Saadetlü Ahmed Paşa hazretleri sene-i merkume şehr-i rebîü'l-âhiri selhinde Medine-i mezbûreye dahil olub vech-i meşruh üzere sefere me'mur olanları ihrac ve bedel-i beldarın tahsili için beş gün meks eylediklerinde zikr olunan beş günde vezir-i müşârün ileyhın zâd ü zahireleri ve mukaddemâ tenbih için gelen ağvât ve bayrakların zâd ü zahire ve hediye ve hizmetleri ve sayir mesârif-i lazımleri defterdir ki medine-i mezbûrenin a 'yan ve iş erleri marifetleriyle tahrir olundu fi el-yevmü'l-hâmis min cemâziye'l-ülâ sene miete ve elf

	Guruş
Mutaf eşyası	40
Nalband eşyası	50
Keçeci eşyası	22
Cizme ve mest ve pabuc	6,5

Sarrac Hüseyinden çuka ve kadife ... 3	41
Dola ve katar yuları ve kuşağı ve akçe kisesi	37
Sarac Osmandan katife eğer 2	35,5
Saman bahâsı	37
Şem-i gasel ve attar eşyası	17
Etmek kantar 38	231,5
Has un 55	6
Koyun mea kuzı re's 249	400
Lahm 154,5	22
... pirinc ve yağ ve asel ve sayir levazım ceman	365
Kahve	14 guruş 1 rub
Şair keyl 233	425,5
Arpalık sahibi Münla hazretlerine mahsul-i mahkeme	100
Ücret-i aşçı Halil ve Hacı Hasan	2
Yüz rebîül evveli gurresinden mütesellime dört aylık saray kirası	24
Saraydar ücreti	6
Süd ve sebzevât ve tavuk ve yumurta	16
Semer akçesi	11
Sandık	3
Odun ve saman eminlerine	10
Nefir-i âmm askeri üzerine tayin olunan ağaya	275
Zahireciye	24
Konakçıya	64
Arpa eminine	60
Katır kirası	10
Bölükbaşıya	10
Mübaşir Ahmed Ağaya	70
Akçe küsri	10
Mühürdar ve divan efendisine	40
Menzilciye	50
Mumhane ...	5
Menzil kirası	5
Hacı İmama ...	2
Arpacı Mehmed Beşeye	106
Seyyid Abdülkadire	115
Mesârif-i an yed bazarbaşı	100
Be müceb-i temessük hazret-i vezir-i müşârün ileyhe kise 32	371
Deyger ve hidmet-i mübâşir-i mâl kise 6	Üç bin guruş olmak üzere
Harc-ı mahkeme	20

Berâ-yı temessük vezir-i müşârün ileyh	10
Berâ-yı hizmet-i mübâşir vezir-i muhterem Hüseyin Paşa	20
Def'a ağa-yı vezir-i müşârün ileyh	10

Sayfa 80/Belge 207

Sefer-i Hümayun katılacak neferatın ve bunların bağlı olduğu mahalle isimleri ile başlarındaki kişilerin yazıldığı defter

Defter oldur ki

Bu sâl-i ferhunde-i fâl-i nusret-i meâlde a 'dâ-yı dîn-i mübîn olan melâîn-i müşrikîn-i küffâr-ı duzah karîn-i ... ileyhümullâh lâ ebedü'l-ebedîn üzerine nass-ı kât'ü'l-burhân ve kâne haffâ aleynâ nasru'l-mü'minîn masadak-ı kerime pür beşâreti ile teyemmenen inşâallâhu rabbü'l-âlemin sefer-i hümayun nusret-makrûn hareket-i hümayun halife-i rûy-yı zemin halledallâhu melikü ilâ yevmüddîn mukarrer olmağla vilayet-i Anadolu'da vaki memâlik-i mahruseden asâkir-i İslam tafr-ı encâmı ve ceng ve harbe kadir olub malen ve bedenen zî kudret olan reaya cihad ve gaza için sefer-i hümayuna sürmeğe hatt-ı hümayun saadet-makrunla me'mur mufavvaz olan Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ vezir-i Rûşen-i zamîr müşîr-i âsaf nazir devletlü saadetlü Ahmed Paşa yusirrullâhu lehu mine'l-hayrât mâ yeşâ hazretlerinin Medine-i Ayıntabda mahallâtın eimme ve cemaatlerinin ... ve ihtiyarlarıyla her mahalleden ceng ve harbe kadir sefer-i hümayuna ihrac ve irsal buyurdıkları zî kudret reaya neferâtıdır ki zikr olunur fî selh-i şehr-i rebiül âhir sene mie ve elf

Mahalle-i Ali Nacar nefer 24 Ömer Efendi el-imam

İbrahim bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hasan bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hacı İbrahim	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin İbrahim	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdûlbakizâde	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hasan bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdülgaffar bin Cuma	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Bekir bin Osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Receb	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Kara Ali bin Şaban	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mehmed bin Ömer	bâ kefâlet mahalle
Hızır bin Selim	bâ kefâlet mahalle
İbrahim bin Ali Kaya	bâ kefâlet mahalle
Hüseyin bin Topla Veli	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Receb	bâ kefâlet mahalle
Osman bin Hacı Bekir	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin ... Ahmed	bâ kefâlet mahalle
Musa bin İbrahim	bâ kefâlet mahalle
Yusuf bin Hacı İlyas	bâ kefâlet mahalle
İbrahim bin Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Ömer bin Hasan	bâ kefâlet mahalle
Ebu Bekir bin Osman	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Tevbe nefer 12 Monla Mehmed İmam	
Bektaş bin Hasan	bâ kefâlet mahalle
Hacı İbrahim bin Hasan	bâ kefâlet mahalle
Yahya bin Hüseyin	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Yusuf	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Halil	bâ kefâlet mahalle
Talha bin osman	bâ kefâlet mahalle
İbrahim bin Hacı Mustafa	bâ kefâlet mahalle
Mustafa Mehmed	bâ kefâlet mahalle
İbrahim Hacı Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Hacı Mehmed bin Hacı Hasan	bâ kefâlet mahalle
Ömer Hacı Mustafa	bâ kefâlet mahalle
Nasuh bin Nasuh	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Eblehan nefer 9 Monla Bekir İmam	
Mehmed bin Ramazan	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Abdülkadir	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin İbrahim	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Halil	bâ kefâlet mahalle
Süleyman bin Veli	bâ kefâlet mahalle
Ali bin Halife	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Bektaş bin Hızır	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Haydar bin Veli	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Tarla-yı Cedid nefer 2	
----------------------------------	--

Ahmed bin Allahvirdi	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Cevizlice nefer 9 İmam Monla Mehmed	
Osman Halife bin ...	... bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Mehmed Bazarbaşı	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Musa bin Yakub	bedel-i bâ kefatletdir
Hacı Ömer bin Hacı Hamza	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Ramazan	bedel-i bâ kefatletdir
Hacı Mehmed bin İsmail	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Hacı Hızır	Hacı Mehmed bin Ramazan bedel-i kefâletdir
Hacı Mehmed bin Ebu Deys	bedel el-hac Mehmed bin Mustafa bâ kefâlet
Piri Mehmed bin Osman	bedel-i bâ kefatletdir

Mahalle-i Boyacı nefer 12 Monla Mehmed İmam	
Musa bin Ebu Zeyd	el-hac Ömer bedel-i bâ kefâlet
Hasan bin Abidin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Allahvirdi	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Sayfa 81	
Hamza bin Musa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ebu Bekir bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
İsmail bin Musa	bâ kefâlet mahalle
Ramazan bin Musa	bâ kefâlet mahalle
Hasan bin Musa	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Bostancı nefer 5 Monla İbrahim İmam	
Süleyman bin ismail	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Kasım bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
... ali bin Şeyh	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Seng-i tavîl nefer 8 Monla Hasan İmam	
---	--

Yusuf bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Bayram bin Mikail	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Yunus bin Yusuf	bâ kefâlet ehl-i mahalle
İsmail bin Hallac	bâ kefâlet ehl-i mahalle
el-hac Yusuf bin İbrahim	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Hâyik zimmiyân nefer 4 Monla İsmail İmam	
Bektaş bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Pirim	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Seydi bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Hayik Baba nefer 6 Monla Mehmed İmam	
Hüseyin bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ramaza	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hasan bin Hacı Durak	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdullah bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Çukur nefer 16 Monla Abdülgani İmam	
Mehmed bin bekir	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin İsmail	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Yağmur	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Durak	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Receb	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mahmdu bin Osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ramazan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Bekir	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Yusuf bin Ömer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ebu Bekir Hacı Halil	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Ahmed bin Şaban	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Hacı Halil bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
--------------------	--------------------------

Mahalle-i Tarla-i Cedid nefer 8 Monla Mustafâ İmam	
Osman bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Mehdi	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Süleyman bin Hacı Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdülcelil bin Abdüllatif	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Yusuf bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Mehmed bin Abdüllatif	bâ kefâlet ehl-i mahalle
İbrahim bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Monla Ahmed nefer 5 Şeyh Şah Veli İmam	
Ali bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdullah bin Süleyman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Abdülkadir	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Seng-i Nakkaş nefer 5 Monla Abdullah İmam	
Bektaş bin Ahmed	Ali bin Kara Hasan bedel-i bâ kefâlet
Halil bin Hacı veli	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Arslan bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Yusuf bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Sayfa 82

Nefs-i Kozanlı nefer 7 Ali Efendi İmam	
Hüseyin bin Hacı Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hamis bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Sübhanvirdi	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Halil	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Ebu Bekir	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Kürtünciyan nefer 22 Monla Osman İmam	
Ebu Bekir bin Yusuf	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mehmed bin Yusuf	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Mehmed bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Ali bin ismail	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Ali bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Musa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdullah bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Sultan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Süleyman bin Ömer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Cuma bin Durmuş	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hızır	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Salih	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
İsmail bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hac Mehmed bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Hayik Müslüman nefer 16 Monla ahmed el-İmam	
Yusuf bin Cuma	bedel Ali Efendi bâ kefâlet ev
Osman bin Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Mustafa	kefâlet-i mahalle
Cafer bin Mahmud	bedel İsa kefâlet-i mahalle
Halil bin Abdulhamid	kefâlet-i mahalle
Mustafa bin Hüseyin	bâ kefâlet mahalle
Cuma bin Hacı Ali	bâ kefâlet mahalle
Ahmed bin Süleyman	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Ahmed	bâ kefâlet mahalle
Hasan bin Hamis	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Avz	bâ kefâlet mahalle
Ebu Bekir bin Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Abdülaziz bin Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Ebudderda	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Hasan	bâ kefâlet mahalle
Mehmed bin Abdullah	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Kayacık nefer 6 Monla Mikdad İmam	
Kara Mehmed bin Hamza	bedel hacı Ramazan bâ kefâlet ev
Mehmed bin Hasan	kefâlet-i mahalle
Hac Ahmed bin Mustafa	kefâlet-i mahalle
Mustafa bin Hızır	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Hacı Mehmed	kefâlet-i mahalle
Ahmed bin Hac Mehmed	kefâlet-i mahalle

Mahalle-i Cabi nefer 10 İmam Monla Mehmed	
Mehmed bni Ebu Bekir	kefâlet-i mahalle
Şaban bin Ali	kefâlet-i mahalle
Hac Mahmud bin Osman	kefâlet-i mahalle
Abdullah bin Abdülcelil	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Hasan	kefâlet-i mahalle
Ali bin Hac Murad	kefâlet-i mahalle
Mustaaf bin Himmet	kefâlet-i mahalle
Mustafa bin ishak	kefâlet-i mahalle
Ramazan bin Mehmed	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Abdullah	kefâlet-i mahalle

Mahalle-i Hacı Baba nefer 3 ...	
Ali bin Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Hac Mehmed bin Ali	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Maksud	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Seng-i Hoşkadem nefer 8 Monla Ömer İmam	
Hac Halil bin Ali	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Hac Ali	kefâlet-i mahalle
Süleyman bin Hasan	kefâlet-i mahalle
Ebu Bekir bin Ömer	kefâlet-i mahalle
Mustaaf bin Hac Mehmed	kefâlet-i mahalle
Mustafa bin Mehmed	kefâlet-i mahalle
Hac Mehmed bin Kasım	kefâlet-i mahalle
Hamza bin Ahmed	kefâlet-i mahalle

Mahalle-i Kızılca Mescid nefer 12 İmam Monla Ali	
Hakverdi bin Ahmed	kefâlet-i mahalle
İbrahim bin Ebu Bekir	bedel Hac Receb bin Kasım bâ

	kefâlet-i mahalle ve kefâlet-i ev
Mustaaf bin Hac Ali	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Hüseyin	kefâlet-i mahalle
Mahli bin Ramazan	kefâlet-i mahalle
İbrahim bin Şaban	kefâlet-i mahalle
Ebu Bekir bin Abdülaziz	kefâlet-i mahalle
Ahmed bin Cuma	kefâlet-i mahalle
Yasin bin Mehmed	kefâlet-i mahalle
Mustafa bin Abdullah	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Abdullah	kefâlet-i mahalle
Mehmed bin Osman	kefâlet-i mahalle

Sayfa 83

Mahalle-i Yahni nefer 14 Mehmed Efendi İmam	
Mustafa bin Sinan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hac İbrahim bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdullah bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali Kaya bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Muharrem	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Halil bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Veli	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Cafer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ramazan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Cuma bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Satılmış bin Şaban	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdülhalim bin Halil	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Maksud bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Ehl-i Cefa nefer 10 Monla Hasan İmam	
Ali bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Mehmed Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hasan bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Cafer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Cuma	bâ kefâlet ehl-i mahalle bedel Hacı Ahmed Nasır
Hacı Hasan bin Abdurrahman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
İbrahim bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Abdurrahman bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hac Mehmed bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Karye-i Zencirli nefer 7 Monla Ali İmam	
Mehmed bin Hacı Musli	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Hacı Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Diğer Ömer bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
el-hac Abdullah bin el-hac Abdurrahman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Monla Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Beğ mea kurb nefer 8 Monla İbrahim İmam	
Mehmed bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Hac Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdullah bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle bedel Hacı Ali bin Mehmed
Ali bin Abdullah	bedel Hacı Ömer bin Hacı İbrahim bâ kefâlet ehl-i Mahalle
Hüseyin bin Receb	bedel Ömer bin Osman bâ kefâlet mahalle
Mahmud bin Hacı Osman	bâ kefâlet mahalle

Mahalle-i Şarkıyan nefer 8 Monla Mehmed İmam	
Mehmed bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Ali bin İsmail	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Musa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Halife bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdullah bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Ali Kaya	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Mustafa bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Tışlaki nefer 6 Monla Ömer İmam	
Ahmed bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Abdülkerim	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mehmed Ali bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Mehmed	Ali bin Mehmed bedel bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahacı Abdullah bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Halil bin Mustafa	Hasan bin Ömer bedel bâ kefâlet ehl-i mahalle

Sayfa 84

Mahalle-i Boyacı nefer 5 Monla Hüseyin İmam	
Hacı Yusuf bin Ahmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Abdülkâdir bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Hızır Çavuş nefer 4 Monla Abdurrahman İmam	
Mehmed bin Selim	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Abdülgani	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Abdülkadir bin	Bedel-i Mehmed bin Allahvirdi
Ömer bin Osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Kaysar nefer 9 Monla Mehmed İmam	
Osman bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Arab bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Mehmed	bedel Hac Ramazan bâ kefâlet ev ve ehl-i mahalle
Fazlı bin Mehmed	Bedel-i ... Mahmud bâ kefâlet ehl-i Mahalle
Hüseyin bin Oruc	Bedel-i Hac Osman bin Ali bâ kefâlet ev ve ehl-i mahalle
Ömer bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Veli bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Karasakal nefer 2 Monla Abdullah İmam	
Ahmed bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Halil bin Mustafa	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i Amo nefer 34 Monla İbrahim İmam	
Hacı Hüseyin bin Osman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustaaf bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hacı Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Monla Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ramazan bin Mehmed	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Avz bin Abdullah	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Resul bin Üveys	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Yahya bin Veli	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hasan bin Ömer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Osman bin Ömer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hüseyin bin Abdülcelil	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Halil bin Üyes	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hacı Hamza bin Ömer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Ali	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ali bin Kasım	bâ kefâlet ehl-i mahalle
İbrahim bin Ömer	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Hasan bin Ramazan	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Kasım bin Ebu Bekir	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ömer bin Hüseyin	bâ kefâlet mahalle
Ali bin Hacı	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustaaf bin Veli	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Ahmed bin Süleyman	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mustafa bin Hüseyin	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Mehmed	bâ kefâlet mahalle
Mustafa bin Veli	bâ kefâlet mahalle
Hasan bin İdris	bâ kefâlet mahalle
Hızır İlyas bin Hüseyin	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Piri	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Mahalle-i İbni Eyyüb nefer 36 Monla Yusuf İmam	
Hüseyin bin İbrahim	bâ kefâlet ehl-i mahalle
Mehmed bin Hacı Hasan	bâ kefâlet ehl-i mahalle

Abdülkadir bin Hac Himmet	bâ kefalet ehl-i mahalle
Ahmed bin Ebu Bekir	bâ kefalet ehl-i mahalle
Mehmed bin Kemaleddin	bâ kefalet ehl-i mahalle
Mehmed bin Bayram	bâ kefalet ehl-i mahalle
İsmail bin Mustafa	bâ kefalet ehl-i mahalle
Abdullah bin Abdullah	bâ kefalet ehl-i mahalle

Sayfa 85

Mehmed bin Hamza	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Eyüb	bâ kefalet-i mahalle
Halil Hacı Abdülğani	bâ kefalet-i mahalle
Yusuf bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Abdullah bin İbrahim	bâ kefalet-i mahalle
Ahmed bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Yusuf bin Abdullah	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Ebu Bekir	bâ kefalet-i mahalle
Yusuf bin Zekeriya	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
Mustafa bin Himmet	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin İshak	bâ kefalet-i mahalle
Abdullah bin Halil	bâ kefalet-i mahalle
Ahmed bin Hüseyin	bâ kefalet-i mahalle
İsmail bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Hacı Ömer	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Ali	bâ kefalet-i mahalle
Muhsin bin Hacı Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Ebu Bekir	bâ kefalet-i mahalle
Hacı Ali bin Mansur	bâ kefalet-i mahalle
Kazan oğlu Hacı Mahmud	bâ kefalet-i mahalle
Berber Ali bin İbrahim	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Kara Faka bin Hacı Yusuf	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Hacı Ali bin Cafer	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
İsmail bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle

Mahalle-i Kürkciyan nefer 20 Monla Ali İmam	
Mehmed bin Hacı Ali	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ahmed bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle

Yusuf bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Mustafa bin Hacı Ali	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Ahmed	bedel Mehmed bin Cafer kefalet-i mahalle
Mehmed bin İbrahim	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ebu Bekir bin Hacı Ömer	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Hacı Ömer bin Hüseyin	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ebu Bekir bin Hasan	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ali bin Abdülkadir	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ahmed bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Bayram	bâ kefalet-i mahalle
Ahmed bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle
Mustafa bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Hüseyin	bâ kefalet-i mahalle
Abdülkadir bin Veli	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Abdülgaffar	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mahmud bin Ebudderda	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Abdullah bin Abdullah	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Şaban	bâ kefalet-i ehl-i mahalle

Mahalle-i Şehreküsti nefer 39 Usuliddin Çelebi İmam	
Cuma bin Abdullah	bâ kefalet-i mahalle
İbrahim bin bereket	bâ kefalet-i mahalle
Ömer bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Osman	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Receb	bedel Hacı Ahmedkefalet-i mahalle
Ali bin Sübhanvirdi	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ahmed bin Osman	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Abdullah bin Mustafa	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
İsmail bin Abdullah	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Mehmed	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ali bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Cuma bin Süleyman	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Miraza bin İbrahim	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle
Mustafa bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle bedel Hacı Mustafa
Ali bin Abdi	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
Ahmed bin Cuma	bâ kefalet-i mahalle

Hacı Ali bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle
Hüseyin bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Adülatif	bâ kefalet-i mahalle
Abdülnebi bin Mehmed Ali	bâ kefalet-i mahalle
Ömer bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Osman	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle
Abdullah bin Ali	bâ kefalet-i mahalle
Ahmed bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Hasan bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Hasan bin Hacı Osman	bâ kefalet-i mahalle
Veli bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
Ömer bin Ebudderda	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Hüseyin bin Mehmed	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Ebu Bekir	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mahmud bin Osman	bâ kefalet-i mahalle
Ebu Bekir bin Osman	bâ kefalet-i mahalle

Sayfa 86

Mahalle-i Kanalcı nefer 14 Monla Ebu Bekir İmam	
Hacı Mustafa bin Kurd	bâ kefalet-i mahalle
Hacı Hüseyin bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Hacı Mustafa bin Şaban	bâ kefalet-i mahalle
Hacı Mehmed bin Hasan	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Hacı Himmet bin Süleyman	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Musa bin Hacı Mehmed	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Abdurrahman bin Abdullah	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ebu Bekir bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
İbrahim bin Osman	Bedel-i ... Ahmed bâ kefalet-i mahalle
Hasan bin Halil	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Hacı Mehmed bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle

Mahalle-i İbn-i Kör nefer 2 Monla Halil İmam	
Mehmed Efendi müfti-i sâbık	Bedel-i Abdülgani bin Kaya

El-hac İsmail	Bedel-i Ahmed bin Ali
---------------	-----------------------

Mahalle-i Tarla-yı Atik nefer 20 Monla Mehmed İmam	
Ali bin Mehmed	Bedel-i Abdülgani
İmam Hüseyin	Babası bedeli
El-hac Mustafa bin Receb	Bedel-i hac Mustafa bin ...
Mehmed bin Mehmed	Bedel-i Mecid bin Çavuş
Mehmed bin Hacı Osman	Babası Osman bedeli
Ahmed bin Kemal	Bedel-i hac Derviş
Ali bin Hacı Mehmed	Bedel-i hac Mehmed bin
Ebu Bekir bin Yusuf	Bedel-i Veli Mehmed
Hüseyin bin Ali	Bedel-i Ali bin Hüseyin
El-hac Osman bin Abdullah Efendi	İbrahim bin Ali bedel
Ali bin Mustafa	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Abdülkadir bin Cuma	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Abdülkadir	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Ömer bin Hüseyin	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Hasan bin Necmeddin	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
El-hac Mehmed bin Ahmed	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Sıddık	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
El-hac Ahmed bin Bektaş	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
El-hac Mehmed bin Ebudderda	bâ kefalet-i ehl-i mahalle
Mehmed bin Mansur	bâ kefalet-i ehl-i mahalle

Mahalle-i Şhreküsti nefer 2	
Malkoc bin Süleyman	Bâkefâlet ehl-i mahalle
Monla Mustafa	Bozlu

Mahalle-i İbn-i Şeker nefer 18 Ali Efendi İmam	
El-hac Bekir	Bedel-i el-hac Ali bâ kefâlet
Osman bin Hüseyin	Bedel-i Hacı Abdurrahman bâ kefâlet
Abdurrahman bin Hacı Hüseyin	Bedel-i el-hac Hasan bâ kefâlet-i ev
Abdullah bin Abdullah	Bedel-i şeyhzâde Mehmed bâ kefâlet
Mehmed bin Abdi	Bedel-i Hacı Bekir bâ kefâlet-i ev
Halil Mustafa	Bedel-i Hacı Hüseyin bâ kefalet-i ev
Mehmed bin Cuma	Bedel-i Hac Hüseyin bâ kefalet-i ev
Halil Mustafa	Bedel-i Bekir bâ kefalet-i ev
Hacı Mustafa bin Mustafa	Bedel-i Hacı Ebudderda bâ kefalet-i ev

Hüseyin bin Muharrem	Bedel-i Hacı Bekir bâ kefalet-i ev
İbrahim bin Hüseyin	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Mustafa	Bedel-i hac Hasan bâ kefalet-i ev
Şahin bin Abdullah	Bedel-i Hacı Ahmed bâ kefalet-i ev
Hacı Mustafa bin Hacı Osman	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Abdülallâm	Bedel-i Abdülbaki bâ kefalet-i ev
Abdullah bin Hüseyin	Bedel-i Hacı Mehmed Beşe bâ kefalet-i ev
Ali Boşnak	Bedel-i Hacı Mehmed bâ kefalet-i ev

Mahalle-i Cevizlice nefer 3 Monla Abdurrahman İmam	
Ahmed bin Hamza	bâ kefalet-i mahalle
Durmuş bin Hacı Ali	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle

Mahalle-i İbn-i Şeker nefer 18 Ali Efendi İmam	
Mehmed Çavuş	bâ kefalet-i mahalle
Hasan bin Abdülgani	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Abdullah bin Süleyman	bâ kefalet-i mahalle
Süleyman bin Veli	bâ kefalet-i mahalle
Ebu Bekir bin Hacı Hamza	bâ kefalet-i mahalle
Hasan bin Abdülkadir	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
Hasan bin Monla Musa	bâ kefalet-i mahalle
Ahmed bin Hüdâvirdi	bâ kefalet-i mahalle
Osman bin Ahmed	bâ kefalet-i mahalle
Sefer bin Mehmed	bâ kefalet-i mahalle
Mustafa bin Yusuf	bâ kefalet-i mahalle
Süleyman bin İskender	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Ali	bâ kefalet-i mahalle
Ali bin Yunus	bâ kefalet-i mahalle
Yunus bin Abdülgani	bâ kefalet-i mahalle
Mehmed bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle
Abdi bin Musa	bâ kefalet-i mahalle
Abdülkadir bin Bekir	bâ kefalet-i mahalle

Mahalle-i Kastel nefer 5 İmam Monla Hüseyin	
Mehmed bin Mustafa	bâ kefalet-i mahalle

Ebudderda bin Abdullah	bâ kefâlet-i mahalle
Seydi Ahmed bin İbrahim	bâ kefâlet-i mahalle
Mustafa bin Hüseyin	bâ kefâlet-i mahalle
Ali bin Abdullah	bâ kefâlet-i mahalle

Sayfa 86/Belge 208

Rumelinde küffar üzerine yapılacak sefer için asker ve para toplanması hakkında gönderilen emr-i şerif

Akzâ kuzâtü'l-mülsimîn evlâ vulâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûm-i enbiyâ ve'l-mürselîn huccetü'l-hakk ale'l-halk ecmeîn el-muhtaz-ı bi mezîd-i inâyet-i melûk'l-muîn Mevlânâ Ayıntab kadısı zîdet fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm vemeâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Ayıntab sancağında vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân liva-i mezbur mütesellimi ve eimme ve hutebâ ve kethüda erleri ve yeniçeri serdarları ve ayan-ı vilayetin iş erleri ve bin yüz senesine mahsub olmak üzere liva-i mezburun bedel-i beldarı tahsildarı olan Halil zîde kadrehüm tevkî-i refi-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki cevânib-i Rumelinde küffâr-ı hâkesâr hazlehumullâh-i teâlâ ilâ yevmü'l-karâr birkaç seneden berü memâlik-i İslamiyeye istila idüb bilâd-ı İslâmiyenin bazısını harab ve bazısını dahi ahz ü keferinin mü'minîn üzerine galebe ve hücumı olmağla Ümmet-i Muhammede gayret-i din için mütevekkilen alallâh-ı ekber ve mütevekkilen ilâ mucizât-ı seyyidü'l-beşer ahz ü intikam a 'dâ-yı din-i mübîni ile cihad lazım gelmeğin bizat Asitâne-i saâdet ... hareket-i hümayunum olmağla mahruse-i Edirne sahrasına ordu-yı Hümayunumla nüzûl ve etraf ve iknâfda olan düşman-ı din-i mübîn ahvalinden tahabbüs olundukda ... .. Mütevekkil-i alallâh nass-ı şerifine imtisale ile meşveret iktiza idüb vüzerâ-yı izâm ve şeyhül İslam ve kadıaskerân ve nakibü'l-eşrâf ve meşâyih-ı kirâm ve ulemâ ve zevi'l-ihtirâm ve dergah-ı muallam yeniçerileri ağası ve sipah ve silahdat ve cebeci ve sayir tavâ-yif-i askeriye'nin umûr-ı dîdeleri ... olunub layık-ı din-i mübin olduğu üzere her birinden sual olundukda cümlesi ale'l-ittifak düşmanın mukavemet ve define tedârîki görülmesi devlet-i aliyyenin Edirne'de meks ü karar üzere olub fasl-ı bahara dek etrâf-ı cevanibe imdad ve ianet ve sayir bilâd-ı İslamiyeye hıfz için ademler tayin idüb inşâallâhu teâlâ bu kış mestufi mühimmât-ı cebehâne ve hazine tedarikine şürû olunması münasib görölüb ve lakin kilid üzere hazinenin müzâyakası olduğundan asker tedariki ... olmağla tedârik-i hazine için tahtgâh-ı devlet olan Mahmiye-i İstanbulun her bir avâriz hanelerinden ikişer nefer müsellaah adem aher için emr-i şerifim irsal olunmağın liva-i mezbur İstanbul ... olmayub avarzı virdiklerinden ma'dâ bedel-i nüzul ve bedel-i sürsat ve işira ve beldar ve sayir mühimmât-ı seferiye teklif

olunagelmekle işbu bin yüz senesine mahsub olmak üzere liva-i mezburdan tahsili fermanım olan neferât malına nikâs eyleyüb ve zî kudret olanlar fukarasına ve hanesi olmayan hanesi olanlara muaf ve gayr-ı muaf dahil olmak şartıyla imdad ve îânet eylemek üzere sefer-i hümayun virecekleri beldar mukâbelesine ancak bu sene iktiza hasebiyle liva-i mezburda vaki kadılıkların beş yüz üç hanelerinin her üç hânesinden bir aynı nefer ihrac olunmak üzere yüz altmış yedi nefer ve iki kûsür hane olub reaya mütevellisine aynı nefer ihracı ... olmağla imdi ol mikdar neferin her bir neferiün yüz esedî guruş ... mühimmât-ı seferiye için tahsil itdirilmek fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifim *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi liva-i mezburda vaki kadılıkların irsal olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defterinde tasrih olunduğı üzere her üç hanelerinden bir nefer hesabınca beş yüz üç hanelerinden bin yüz senesine mahsub olmak üzere yüz altmış yedi nefer ve iki kûsür hane olub reaya fukarasına aynı nefer ihracı ... olmağla ol mikdar neferin her bir neferiçün yüzer esedi guruş bedelleri muaccelen tahsil ve mühimmât-ı seferiye için ordu-yı hümayûnuma irsal ve bir gün evvel teslim-i hazine itdirmekde ihtimam eyleyesiz şöyle ki fermanım üzere virmekte

Sayfa 88

Ol dahil-i hazine-i âmirem olunmağla mühimmât-ı seferiyenin te'minine bâis olan icrâ-i izâmım inârallâhu berâhinehüm ervâh-ı tayyibeleriçün ukûbet ile hakaret olunmanız mukarrerdir âna göre bu zamanı sayir zamana kıyas eylemeyüb bu bâbda vakt-i tam ve sa'y-i ... eyleyesiz şöyle bilesin alamet-i şerife itimad kılasın tahriren fî el-yevmü's-sâlis şehr-i muharremü'l-harâm sene mie ve elf

Be-makâm-ı Sahrâ-yı Edirne

Sayfa 88/Belge 209

Selhur Süleyman Ağa'nın subaşı tayin edilmesi hakkında buyruldu

Saadetlü ve ... merhametlü sultanım hazretleri sağ olsun

Bu bendeleri Selhur Süleyman Ağa bendelerinin karye-i Aradüzine? Subaşı olmak üzere tayin olunub lakin garib olmamız ile bu bendelerine rencide olunmamak bâbında Ayıntab kâibi ve mütesellimi bendelerine hitaben buyruldi-i şerifleri ihsan olunmak rica olunur bâki-i ferman sultanım hazretlerindir

Bende-i es-seyyid Hüseyin

Sayfa 88/Belge 210**Yasakçı tayini**

İzzetlü faziletlü Ayıntab kadısı *** hazretlerinin huzur-ı şeriflerine der-tahiyyât ithafından sonra muhibbân inhâ olunan oldur ki hâliyâ taht-ı hükümetinizde vaki yasakçı olan yoldaşlar ref olunub işbu bin yüz saferü'l-hayr senesi ve cemaziye'l-evvel senesi altı aylık olmak üzere degâh-ı âli yeniçerilerinden *** nam yoldaş kaza-i mezkûreden yalnız on değnek virilüb yasakçı nasb ev tayin ve işbu mektub tahrir ve irsal kılındı vusûlünde mercûdur ki ol beklediği mutad-ı kadîm üzere mezbûre yasakçılık umûrunda istihdam itdirdüb âhirden bir ferdi dahl ve taarruz itdirmeyüb düşen hususlarında bi hasebü'ş-şer' ve'l-kânun her vechle imdad ve îânet buyurub velakin hilaf-ı şer' -i şerif bir kimesneye rencide ve remide itdirmeyesin bâki ve's-salam hurire fî gurre-i şehri-i saferü'l-hayr sene 1100

Kethüdâ-yı ağa-yı yeniçeriyân

Sayfa 88/Belge 211**Haleb nahiyelerinde vaki kullukların âhirden olan yoldaşların beyanı**

Mahruse-i Haleb nevâhilerinde vaki kullukların âhirden olan yoldaşların beyanıdır

Antakya Mehmed Beşe

Meylan Hasan Beşe Mahalle-i Sahtbeze?

Payas Ahmed Beşe

Derkösen Ahmed Beşe

Barmak? Rıdvan

Solgan? Hansa Beşe

Maretü'l-masrayn ? Sefer Beşe

Maretü'l-numan? Hüseyin Beşe

Baba Hüseyin Beşe

Pir ... Şeyho Beşe

Ayıntab bir nefer adem

Urfa Abdurrahman Beşe

Hurire be-marife el-fakir Ebu Bekir en-nâib-i be-medine-i Haleb

Zîrde mestûr olan kazalarda yeniçeri ocağı tarafından mutad üzere kullukçı olunan on iki ... mahkemede vakt-i kayd üzere bir vechle rencide itdirilmeye deyû buyruldu fî 23 r sene 1100

Sayfa 89/Belge 212

Ayntab'da bulunan mahalle imamlarının sefer-i humayuna iştirak etmeyen veya seferden kaçan kimseler hususunda gereğinin yapılacağını taahhüt etmeleri aksi takdirde üzerlerine düşen cezai müeyyideyi kabul etmeleri hakkında mahkeme kaydı

Medine-i Ayıntab mahallâtından Boyacı Mahallesi imamı olan Monla Hüseyin bin Mehmed ve sükkanından el-hac Ali ve mahalle-i Kayser imamı Monla Mehmed ve Okcu Mehmed ve Mahalle-i Bostancı ve kurbı imamları Monla İbrahim ve Monla Mehmed ve diğer Monla Mehmed ve Mahalle-i Tarla-i Atik imamı Monla Mehmed bin Hüseyin ve Hamza bin Mehmed ve Mahalle-i Tışlaki İmamı Seyyid Hüseyin ve el-hac Hüseyin ve Mahalle-i İbn-i Kör İmamı Monla Halil ve el-hac Ramazan ve Mahalle-i Cevizlice İmamı Monla Ebu Bekir ve Bektaş ve Seng-i Hoşkadem İmamı Monla Ömer ve el-hac Ahmed ve Mahalle-i Kanalcı İmamı Monla Ebu Bekir ve Monla Mehmed ve el-hac Hüseyin ve el-hac Mustafa ve Mahalle-i Yahni İmamı Mehmed Efendi ve el-hac Durmuş ve Mahalle-i Kastel İmamı Ahmed Çelebi ve el-hac Hanifi ve Mahalle-i Kızılca Mescid İmamı Monla Ali ve Monla Osman ve Tarla-yı Cedid İmamı Monla Mustafa Monla Mustafa ve Yusuf ve Mahalle-i Kürtünciyan İmamı Monla Osman ve Monla Hüseyin ve diğer Monla Hasan ve Monla Abdurrahman ve Bekmez İbrahim ve Mahalle-i Şehreküsti İmamı Osman Efendi ve Mehmed Çelebi ve Monla Abdurrahman ve Monla İbrahim ve Usulüddin Çelebi ve el-hac Mustafa ve Monla Abdullah ve Mustafa bin Dolab ve Mahalle-i İbn-i Eyyüb İmamı Ali Efendi ve Ahmed Efendi ve Monla Ahmed ve Mehmed ve Mahalle-i Çukur İmamı Mebla Abdülgani ve el-hac Kasım ve el-hac Osman ve Mahalle-i beğ İmamı Monla Tatar ve Abdülbaki ve el-hac Mehmed ve Mahalle-i Kozanlı imamı Ali Efendi ve Abdullah ve el-hac Osman ve Mehmed ve İsmail ve Monla Ahmed kurbı İmamı Şeyh Şüdûli ve Berber Mehmed ve Hüseyin ve Mahalle-i Akyol İmamı Monla İbrahim ve Monla Halil ve Monla Mehmed ve Monla Ahmed ve Mahalle-i Ehl-i Cefa İmamı Monla Hasan ve el-hac Hasan ve Dede ve Hayik zımmiyân Mahallesi İmamı Monla İsmail ve Kurb-ı Tarla-yı Cedid Mahallesi İmamı Monla Abdullah ve Monla Ali ve Musa ve Mahalle-i Seng-i Nakkaş İmamı Monla Abdullah ve Sübhanvirdi ve Hasan ve Mahalle-i Karasakal İmamı Monla İbrahim ve Monla Mehmed ve Monla Ali ve Monla İsmail ve Monla Abdullah ve Monla Ahmed ve Monla Ali ve Monla Hızır ve Monla Mehmed ve Kurb-ı Zincirli İmamı Monla Ali ve el-hac Musa ve Acem ve İbrahim ve Mahalle-i Eblehan İmamı Monla Ebu Bekir bin mela Abdülkadir ve el-hac İsmail ve Mehmed nam kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-ı lâzımü't-tevkirde sâbıkan Bağdad muhafızı olub hâliyâ Anadolu'da Asâkir sevkine me'mur olan Düstur-ı mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezîr-i Rûşen zamîr âsaf re'y-i tedbir saâdetlü Ahmed Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle hazretlerinin huzûr-ı âlîlerine bâ

cemihim takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb işbu sene-i mübârekeke bâfermân-ı âli sefer-i hümayun zafer-i makrûna me'mur olan ale'l-umûm askerî taifesinden ve şürefâ-i zevi'l-ihtirâm ve sâyir nefîr-i âmm tarîkiyle zî kudret olub ata ve ... kâdir olanlardan bir ferde himaye olunmayub ve gerü kalmayub sefer-i hümayuna gidenlerden bir ferd gerü evine gelürse dahi vilayetlerden sefere me'mur olan tavâyif-i askerîden bir ferd kimesne ihtifâ ile gelüb şehir ve mahallât ve karyelerinde tahassun iderler ise ve kurâda şekâvet üzere gezüb reâyânın maiyet ve meccânen ve yemeklerin ve muayyen ha akçelerin alub taaddi idenleri, hükkâm tarafına ihbar itmeyüb tekâsül idersen beher mahalleye beşler kise akçe ve beher karyeye ikişer kise akçe ve mahallâtdan ve kurâdan bir nefere bir ferd bulunursa cümle mahallât ve kurânın vech-i meşrûh üzere mîrî için nezirlerimiz tahsil olunsun didiklerinde mâ vaka' bi't-taleb ketb olundı fî el yevmü't-tâsi ve'l-'ışrîn fî şehir-i rebiül ahir sene miete ve elf

Şuhûdü'l-hâl

Mefharü'l-ulemâ es-seyyid Ramazan Efendi el-müfti, Mefharü'l-ulemâ Mehmed Efendi el-müfti-i sâbık, Mehmed Efendi bin Receb Efendi, Osman Efendi müftizâde, el-hac Ali Çelebi Kamalakzâde, el-hac Osman Baharzâde, el-hac Ömer Muhsinzâde, ve gayruhum el-hüzzâr

Sayfa 89/Belge 213

Ayntab'da bulunan mahalle imamlarının asker sürücülüğüne tayin olunan Ahmed Paşa'nın asker toplama işlemi için üç günlüğüne Ayntab'a geldiğini ve bu süre esnasında üç günlük iaşenin temin edildiğini bundan gayrı halktan herhangi bir şey tahsil edilmediğini mahkeme huzurunda dile getirmeleri

Medine-i Ayntab Mahallâtından Boyacı Mahallesi İmamı Monla Hüseyin bin Mehmed ve sükkânından el-hac Ali ve Mahalle-i Kaysar İmamı Monla Mehmed ve okcı Mehmed Mahalle-i Bostancı ve ... imamları Monla İbrahim ve Monla Mehmed ve diğêr Monla Mehmed ve Mahalle-i Tarla-i Atik imamı Monla Mehmed bin Hüseyin ve Hamza bin Mehmed ve Mahalle-i Tışlaki İmamı Seyyid Hüseyin ve el-hac Hüseyin ve Mahalle-i İbn-i Kör İmamı Monla Halil ve el-hac Ramazan ve Mahalle-i Cevizlice İmamı Monla Ebu Bekir ve bektaş ve Seng-i Hoşkadem İmamı Monla Ömer ve el-hac Ahmed ve Mahalle-i Kanalcı İmamı Monla Ebu Bekir ve Monla Mehmed ve el-hac Hüseyin ve el-hac Mustafa ve Mahalle-i Yahni İmamı

Sayfa 90

Mehmed Efendi ve el-hac Durmuş ve Mahalle-i Kastel İmamı Ahmed Çelebi ve el-hac Hanifi ve Mahalle-i Kızılca Mescid İmamı Monla Ali ve Monla Osman ve Tarla-yı Cedid İmamı Monla Mustafa ve Yusuf ve Mahalle-i Kürtünciyan İmamı Monla Osman ve Monla Hüseyin

ve diğ er Monla Hasan ve Monla Abdurrahman ve Bekmez İbrahim ve Mahalle-i Şehreküsti İmamı Osman Efendi ve Mehmed Çelebi ve Monla Abdurrahman ve Monla İbrahim ve Usulüddin Çelebi ve el-hac Mustafa ve Monla Abdullah ve Mustafa bin Dolab ve Mahalle-i İbn-i Eyyüb İmamı Ali Efendi ve Ahmed Efendi ve Monla Ahmed ve Mehmed ve Mahalle-i Çukur İmamı Mebla Abdülğani ve el-hac Kasım ve elhac Osman ve Mahalle-i beğ İmamı Monla Tatar ve Abdülbaki ve el-hac Mehmed ve Mahalle-i Kozanlı imamı Ali Efendi ve Abdullah ve el-hac Osman ve Mehmed ve İsmail ve Monla Ahmed kurbı İmamı Şeyh Şüdülü ve Berber Mehmed ve Hüseyin ve Mahalle-i Akyol İmamı Monla İbrahim ve Monla Halil ve Monla Mehmed ve Monla Ahmed ve Mahalle-i Ehl-i Cefa İmamı Monla Hasan ve el-hac Hasan ve Dede ve Hayik zımmiyân Mahallesi İmamı Monla İsmail ve Kurb-ı Tarla-yı Cedid Mahallesi İmamı Monla Abdullah ve Monla Ali ve Musa ve Mahalle-i Seng-i Nakkaş İmamı Monla Abdullah ve Sübhanvirdi ev Hasan ve Mahalle-i Karasakal İmamı Monla İbrahim ve Monla Mehmed ve Monla Ali ve Monla İsmail ve Monla Abdullah ve Monla Ahmed ve Monla Ali ve Monla Hızır ve Monla Mehmed ve Kurb-ı Zincirli İmamı Monla Ali ve el-hac Musa ve Acem ve İbrahim ve Mahalle-i Eblehan İmamı Monla Ebu Bekir bin Monla Abdülkadir ve el-hac İsmail ve Mehmed nam kimesneler ve sâyirleri bâ cemihim meclis-i şer‘-i hatîr-ı lâzımü’t-teşrifde sâbıkan Bağdad muhafızı olub bu sene-i mübâreke hâliyâ asker süriciliğine me’mur olan Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü’l-âlem vezîr-i Rûşen zamîr âsaf nazîr saâdetlü Ahmed Paşa huzûr-ı âlilerine her biri takrîr-i kelâm ve tabir-i ani’l-merâm idüb vezir-i müşârün ileyhahsenallâhu ileyh hazretleri evâhir-i şehr-i rebîü’l-ahirde Medine-i Ayıntaba teşrif buyurub sefer-i hümayuna me’mur olan askerî taifesi ve sâdât-ı kirâm ve sâyir ferman-ı âli şânda tasrih olunduğı üzere me’mur-ı sefer olanları ihrac için medine-i mezbûrede üç gün meks ve ârâm iktizâ itmekle irsal buyurdıkları zehâyir defteri mücebince müşârün ileyh hazretleri ve ağavât taraflarına kifâyet mikdarı üç günlük zâd ü zahireden gayrı bir ferdden bir akçe ve bir habbe alınmayub ve taleb olunmamışdır deyû her biri ikrar ve itiraf itmeleriyle mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundı fî evâhir-i şehr-i rebîü’l-âhir lisene miete ev elf

Şuhûdü’l-hâl

Es-sâbıkûn

Sayfa 90/Belge 214**Sivas yakınlarında eşkiya tarafından gasb edilen malların el-hac Vefa Ağa tarafından talep edilmesi ve ispat edemediği için dizdar Ali Ağa'ya teslim edilmesi**

Husûs-i âti'l-beyân için taraf-ı şer'î-i şerifden Mevlânâ Mehmed Efendi ibni Ebi Bekir irsal olunub ol dahi Medine-i Ayıntabda vezir-i Rûşen zamîr miteri-i tedbir saadetlü semâhetlü Ahmed Paşa yüsrihullahu bi'l-hayr-i mâ yeşâ' hazretlerinin nüzul buyurdıkları saraya varub huzur-ı âlilerine akd-i meclis-i şer'î-i hatîr olundukda fi'l-asl Diyarbekir sükkânından olub ticaret tarikiyle halen mahruse-i istanbulda vaki valide hanında mütemekkin olan el-hac Vefa Ağa bin el-hac Hüseyin tarafından Mehmed Çelebi bin Mahmud nâm kimesne bi'l-vekâle Medine-i Ayıntab kal 'ası dizdarı olan Ali Ağa bin Bayram Ağa yedinde bi tarikü'l-vedîa mazbut olan on ... eşya ve emtia-i mütenevvia mezbur Ebu'l-vefânın mukaddimen Sivas kurbunda türkmân eşkiyası gâret itdiği emtiasıdır beni şer'an kabza vekil itdi deyû iddiâ eyleyüb ber-vech-i şer'î üzere vekaletini ve eşya-yı merkumeyi mezbur Ebu'l-Vefânın mahsus malı olduğunu mümzâ ve mahtum defteri mucébince isbata kâdir olmamağla mezbur Mehmed Çelebi men olunub zikr olunan eşya vezir-i müşârün ileyh emri üzere yine kal 'ada hıfz olunmak lazım gelmeğın taraf-ı âlilerinden Selam Ağa bin fahrü'l-akrân Mehmed Ağa ile on ... eşyayı tamamen ... merkuma teslim idüb mahalline vaz-ı zikr olunan ... eşya bi't-tamam bana teslim olundı halen hıfzımızdadır deyû mezbur Ali Ağa ve kethüdası itiraf itdiklerini gelüb meclis-i şer 'de ihbar itmeğın mâ vaka' bi't-taleb ketb fi m 3 min cemaziye'l-ûlâ sene 1100

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Receb Efendi ve gayruhum mine'l-hüzzâr

Sayfa 91/Belge 215**Bedel-i beldarın tahsili**

İzzetlü ve faziletlü efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerine der-tahiyyât ve ... vâfiyât meveddet gâyât ithafıyla mizac-ı şerifleri sual olunur ... ve hoşlarısız heman ilvenlerde olan ve eğer deryâ-yı mürûnları huruş idüb taraf-ı ahvalimizden sual olunur ise bi inayetillâhi teâlâ vücudumuz sıhhat üzere olub cemine me'mur olduğumuz Adana ve Ayıntab bedel-i beldarı malından Adanada bu mikdarını tahsil idüb ve bir mikdarı bâki kalmışdır ... sıklet ziyade olub mâl-ı mîrînin isticali için Adanaya gelüb üzerimizde oturuyor sefer-i hümayun için hazine ziyade müzâyaka olduğundan nâşi Ahmed Paşa hazretlerine ferman-ı şerif gelüb Ahmed Paşa hazretlerinden dahi bize hitaben buyruıldı gelmişdir ziyade takayyüdları vardır ol eelden tarafımızdan birkaç ademimizi ol tarafa göndermişizdir vardıklarında eğer mezbur

bedel-i beldarı malı salyane olunmadı ise bir gün mukaddem salyane itdirdüb beş yüz üç hane-i salyane ve bizim ademi alıkoyub salyane eyleyesiz inşâallâhu teâlâ bizlerde beş on güne dek varmak üzereyiz bu şey ihmal olunacak mahal değildir vakt ü zamanı geldi geçdi be gayet son fenaya varır heman makul olanını salyane itdirdüb tahsil olunmasına dikkat ve ihtimam eyleyesiz müsamaha buyurmayasız bâki ... ilme fazilet dâime

Muhlis Halil Ağa bedel-i beldar

Sayfa 91/Belge 216

Mescid-i şerifde imam olan Halil Halife'ye yeniden berat-ı hümayun verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda tevbe mahallesinde vaki ... mescidi demekle maruf medcid-i şerifde imam ve mütevellî olan işbu Darende-i ferman-ı hümayun Halil Halifenin maksurı ve muceb-i azli yok iken Aherden Hüseyin hilaf-ı inha bir tarikle alub külli öZR itmekle men olub gerü mezbura kemâkân ibka ve mukarrer kılınmak bâbında istidâ-yı inayet eylemek vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayûnı virdim ve buyurudum ki bade'l-yevm mezbur kemâkân imam ve mütevellî olub hidmet-i lâzimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe ile muvazzaf olub vâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet göstere şöyle bilüb alamet-i şerife itimad kılalar tahriren fî evasıt-ı şehri rebiül evvel sene mie ve elf kayd fî 24 cemaziyel evvel

Be-makâm-ı Edirne

Sayfa 91/Belge 217

Halep defter kethüdasının Halep Eyaletinde bulunan züema ve erbab-ı tımarın 1100 senesine mahsub olmak üzere vergilerin tahsili

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Haleb kadısı zîde fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkam madinü'l-fezâil ve'l-kelem Halep eyaletinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emâcidü ve'l-ayan Halep mütesellimi olan zîde macede tevkî-i refî-i hümayûn vâsil olıcak malum ola ki sabıkan Halep defter kethüdası olan Ali zîde kadre Edirne divan-ı hümayuna arz-ı hal sunub bin yüz senesine mahsub olmak üzere Halep eyaletinde vaki züema ve erbab-ı tımarın sene-i sabık üzere bedelleri tahsili peşin gelmek şartıyla kendüye deruhde ve emr-i şerif virilmek bâbında inayet rica etmeğın Halep eyaletinde vaki züema ve erbab-ı tımarın beher bin akçe

yazularından altı yüz altmış akçe mîri ve kırk akçe vech-i maaş olmak üzere ber-vech-i maktu yirmi yük akçeye bin doksan dokuz senesinde tahsil olunduğı baş muhasebede der-kenar olunub ve bin yüz senesine mahsub olmak üzere eyalet-i mezbûrede vaki züema ve erbab-ı tımarın sene-i sabık üzere bedelleri tahsil ve altmış güne değin meblağ-ı mezbur yirmi yük akçeyi bi't-tamam teslim-i hazine-i âmire itmek şartıyla sabık defter kethüdası muma ileyh Ali zîde kadre mübaşeretiyile tahsil ve sayır züema ve erbab-ı tımarın beynlerinde olan tahsilleri mucebince birbirlerine kefil olub vech-i meşruh üzere baş muhasebe defterlerine kayd ve tahsil için defterleri virilmek üzere arz ve telhis olundukda imdi vech-i meşruh üzere altmış güne değin meblağ-ı mezburi götürüb teslim-i hazine-i âmire itmek şartıyla deruhde ve tahsil itdirilmek bâbında ferman-ı âli şânım sadır olmuşdur buyurudm ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi Haleb eyaletinde vaki züema ve erbab-ı tımarın bin yüz senesine mahsub olmak üzere zeamet ve tımarların ... bin akçe yazularından altı yüz altmış akçe mîri bedelleri ve mübaşir-i mezburun cihet-i maişetiçün dahi ... akçeleri irsal olunan mühürlü ve nişanlı acmal ve defter sureti mucebince kadimden ola geldü üzere cem ü tahsil ve bir gün evvel teslim-i hazine-i amire itdirdüb hilaf-ı emr ü defter kimesneye taallül ve muhalefet itdirmeyesiz vech-i tahsilde alınan esedi guruş yüz yirmi beş akçeye ve halis ... para ... üçer akçe aldırub ziyade ve nikâs ne aldirmayasız cânib-i mîriye özr ve zarar olmakdan ve hilaf-ı emr ü defter ziyade talebiyle zulm ve taaddîden be gayet ihtiraz eylesesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife itimad kılâsız tahriren fî el-yevmü's-samis aşer min şehri rebiü'l-evvel sene mie ve elf

Be-makam-ı Edirne el-mahrusa

Sayfa 92/Belge 218

Mescid-i şerifde imam olan Seyyid Mehmed'in ölmesi üzerine Mehmed Halife'ye imamlık beratı verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Medine-i Ayıntabda vaki Kışlak kurbı mescid-i şerifinde yevmi bir akçe vazife ile imam olan Seyyid Mehmed fevt olub yeri hâli ve hidmet-i lazimesi muattal olmağın yerine işbu Darende-i ferman-ı hümayun-ı makrûn-ı hâkânî Mehmed Halife için mahal ve müstehakdır deyû bi'l-fiil Ayıntabda nâib-i şer olan mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzıyla virilen ruûs-ı hümayunum sureti mucebince bizn doksan sekiz rebiül ahirinin ikinci gününde imam nasb ve tayin idüb buy berât-ı saâdet-i iyyâtı ve behcet-i gâyatı virdüm ve buyurdum ki mezkûr Mehmed Halife varub mescid-i merkurda İmam olub yevmi bir akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsulündne mütevellisi olanlardan yedinde alub mutasarrıf ola ol bâbda taraf-ı aherden ferd mani olmayub

dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahiren fî el-yevmü's-sâbi şehr-i rebiül ahir sene semâne ve tisîn ve elf

Kostantiniyye el-mahrûsa

Sayfa 92/Belge 219

Mescid-i şerifde imam olan Mehmed Halife'nin padişah değişikliği nedeniyle beratının yenilenmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki Kışlak karyesi mescid-i şerifinde İmam olan işbu Darende-i ferman-ı hümayun Mehmed Halife bi'l-fiil berat-ı şerifle mutasarrıf olub lakin cülûs-ı hümayun saadet-makrunum vaki olmağın der-saadetinden müceddeden berat-ı şerifim virilmek ricasına yedinde olan berat-ı atik mucibince üzerinde ise sadaka idüb bu berat-ı hümayunu viridim ve buyurdum ki varub mezbur kemâkân imam olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddi kıldıktan sonra yevmi bir akçe vazifesin mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve devam-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet göstere ve mezburun resm-i beratı mütevellisi yedinden teslim-i hazine oluna şöyle bilüb alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahirein fî evâyil-i şehr-i cemaziyel evvel sene tisa be tisîn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

Sayfa 92/Belge 220

Mustafa'nın Şeyh vakfı mütevelliliğine tayin edilmesi hakkında berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'n-nevvâbü'l-müşriîn Ayıntab kazasında nâibü'ş-şer olan Mustafa zîde ilme südde-i saâdetime mektub gönderüb nefsi-i Ayıntabda vaki Şeyh Vakfının yevmi üç akçe vazife ile mütevellisi olan mal-ı vakfi ekel ve bey idüb mal-ı vakfa gadr itmeğın ref olunub yerine işbu tevki-i refiü'ş-şan-ı hakani mezburun vakfa hıyaneti zahir olur ise ve vaki ise tevcih olunub berat-ı şerifim virilmek babında inayet rica itmeğın ve behcet-i gınâyâyı virdim ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbur varub vakf-ı mezburun mütevellisi olub hidmet-i lazimesin ... merî ve müeddi kıldıktan sonra tayin olunan yevmi üç akçe vazifesine mutasarrıf ola ol bâbda efrâd-ı akrabadan bir ferd mâni ve dâfi olmayub dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimad kılalar tahiren fî evâhir-i saferü'l-hayr seme mie ve elf kayd şod fî gurre-i cemaziyel ahir sene 100

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 93/Belge 221

Ayıntab'da kuran tilaveti ile görevlendirilen Veli Halife'ye yeniden görev berati verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki İmam Gazali eczâ-i şeriflerinde iki ecza-i şerifleri tilavet iden işbu râfi-i tevkii'ş-şân-ı hâkânî Veli Halifenin kusuru ve müceb-i azli yoğiken âherden Hasan nam kimesne hilaf-ı inha bir tarikle alub külli özr itmekle ref olunub gerü kemâkân îfâ-i mukarrer kılınmak bâbında yedinde olan berât-ı şerif mucebince vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayunı virdim ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbur varub kemâ-kân cüz-hân olub hidmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıktan sonra yevmi iki akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhi ve devâm-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet gösterüb şöyle bilüb alâmet-i şerife itimad kılalar tahrîren evâsıt-ı şehr-i rebü'l-evvel sene mie ve elf kayd şod fî 6 cemaziyel ahir sene 100

Be-makâm-ı Edirne

Sayfa 93/Belge 222

Süleyman'ın zeamet ve tımar gelirlerinin toplanması için görevlendirilmesi

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Maraş sancağında vaki olan kadıları zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân alay beği ve yeniçeri başları zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki Maraş eyaletinde vaki zeamet ve tımara mutasarrıf olanların hazine-i amirem defterleri mucebince otuz yük akçe ber-vech-i maktu zeamet ve tımarlarının her biri olub bin yüz senesine mahsub olmak üzere liva-i mezburda vaki züema ve erbab-ı tımarın bedelleri cem ve tahsil olunmak lazım ve mühim olmağın Kilis ... kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman zîde kadreye deruhde olunub yazularından sekiz yüz akçe bedelleri muaccelen cem ve tahsil itdirilmek fermanım olmuştur buyurdum ki *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi liva-i mezburda vaki züema ve erbab-ı tımarın tarih-i mezbura mahsub olmak üzere her bin akçe yazularından sekiz yüz akçe bedellerin defterhâne-i âmirenden virilen mühürlü sahih ve cedîd icmal defteri sureti mucebince muaccelen cem ve tahsil itdirüb hilaf-ı emr-i defter kimesneye taallül ve muhalefet itdirmeyesiz cânib-i mîriye gadr ve zarar olmakdan ve hilaf-ı emr ü defter zulm ve taaddîden ihtirâz eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılarsız tahrîren fî el-yevmü'r-rabi şehr-i rebü'l-evvel sene mie ve efl

Be-makâm-ı Edirne el-mahrusa

Sayfa 93/Belge 223**Süleyman'ın zeamet ve tımar bedelleri toplanması için görevlendirilmesi hususunda emr-i şerif**

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Maraş eyaletine mutasarrıf olan vezirim *** paşa edâmallâhu teâlâ iclale ve Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Maraş kadısı zide fezâile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-ikelâm Maraş eyaletinde vaki olan kadılar zîdet fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak malum ola ki bin yüz senesine mahsub olmak üzere Maraş eyaletinde züema ve erbab-ı tımarı bedeli cemine memur olan Süleyman zîde kadre Der-saâdetime arz-ı hal idüb bin yüz senesine mahsub olmak üzere Maraş eyaletinde vaki olan züemâ ve erbab-ı tımarın bedelleri tahsiline mübaşeret eyledikde kadîmden eyalet-i mezbura vaki sancaklarda sakin züemâ ve erbab-ı tımar taifesinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen bedelleri bir kaçının yedine virilen mühürlü ve nişanlı icmal defteri mucebince tahsil itdirmekde alay beğiler ve çeri başları ianet idüb bir gün evvel tahsil itdirilmek bâbında emr-i şerifim rica eylediği ecluden imdi yedine virilen mühürlü ve nişanlı icmal defteri mucebince tahsil itdirilmek fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb ve dahi tarih-i mezbura mahsub olmak üzere eyalet-i mezbûre vaki sancakların züema ve erbab-ı tımar bedeliyesin her sancağın alay beğisi ve çeri başları marifetiyle icmal defteri mucebince tahsil itdirmeğe bedelciye ianet idüb bir vechle avk ve te'hir ve gadr ve bahane itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılası tahriren fî el-yevmü'l-hâmis şehri rebiü'l-evvel sene mie ve elf kayd fî 11 cemaziyel ahir sene 100

Be-makâm-ı Edirne el-mahrusa

Sayfa 94/Belge 224**Süleyman'ın zeamet ve tımar bedelleri tahsiline görevlendirilmesi ve bu hususta bölge gerekli işlemlerin yapılmasının istenmesi**

Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhur bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhidü bünyânü'd-devle ve'l-ikbâl meşîd-i erkânü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf-i bisunûf-i avâtifü'l-melikü'l-a'lâ vilayet-i Anadolida sürici olan vezirim Ahmed Paşa edâmallâhu teâlâ iclale ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-

hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-kelâm Maraş eyaletine vaki züema ve erbab-ı tımarın bedelleri tahsiline memur olan Süleyman zide kadre der-saadetime arz-ı hal idüb eyalet-i mezbûrede vaki züema ve erbab-ı tımarın bedellerine tahsiline mezbur ve uhde olunub eline emr-i şerif virilmekle mucebince alay beğleri ve çeri başları ve sair iş erleri mâl-ı mîriyi ... ile mea nasb üzere tahsilinde ve hîn-i tahsile ianet eyleyeler deyû fermanım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi tarih-i mezbura mahsub olmak üzere eyalet-i mezbûrede vak, züema ve erbab-ı tımarın bedelleri tahsiline alay beğileri ve çeri başı ve sayir iş erleri cümle maiyet üzere mübaşire iânet ve bir gün evvel tahsil itdirmeye her biri takayyüd ve ihtimam idüb hilaf- emr-i şerif avk ve te'hire ve özr ve bahane itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fî el- yevmü'r-rabi şehri-i rebü'l-evvel sene mie ve elf

Be-makâm-ı Edirne el-mahrusa

Sayfa 94/Belge 225

Süleyman Ağa'nın zikredilen bedellerin tahsili için görevlendirilmesi hususunda buyruldu

Bi'l-fiil Medine-i Maraşda mesned-nişîn şeriat-ı garâ olan Kadı efendi zîde fezâile ve şerâyi-i şîâr eyaletinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân eyalet-i mezbûrede vaki alay beğileri ve züemâ ve erbab-ı tımar ve çeri başı zîde kadrehüm inhâ ve ilam olunur ki işbu bin yüz senesine mahsub olmak üzere eyalet-i mezbûre zeamet ve bedeli taraf-ı saltanat-ı aliyyeden Dârende-i buyruldu-i kıdvetü'l-emâsiil ve'l-akrân Süleyman Ağa zîde kadreye der-azimet olunub yedine ferman-ı şerif virilmeğin tarafımızdan dahi buyruldu tahrir ve irsal olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki yedinde olan ferman-ı şefif tuğralu ve nişanlı suret*i defter mucebince sene-i mezbura mahsub olmak üzere üzerinize edası lazım gelen bedelleri görüb seney-i sabık ve ulu geldüğü minval üzere yerlü yerinde birgün evvel cem ve tahsil itdirdüb mal-ı mirinin tahsiline cümleiniz takayyüd-i tâm ve sa'y-i ihtimam mâlen kelam idüb ihmal ve müsamahadan ... taallül ve muhalefet itdirdmeden bi gayet hazar idüb buyruldu ile amel olmak deyû buyruldu fî 10 CA sene 100 be hatem Hazret-i Hüseyin Paşa

Sayfa 94/Belge 226**Ramazan'a üç bin beş yüz akçelik tımarın verilmesi hakkında berat****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

Uzun boylu kara gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Ramazan dergah-ı muallama gelüb bundan akdem yararlığı ... olundukda ibtidadan üç bin akçe tımara emr-i şerifim virilüb Ayıntab sancağında ve nahiyesinde Kara Diğek nam karye ve gayrıdan üç bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf olan karındaşı Abdurrahman sancağı askeride hücumda küffara esir olub ve bahâsı kat' olunub halas olmak üzere iken Aherden Abdullah tımarı mezburı hilaf-ı inhâ alub berât itdirdüb gadr itmekle tımar-ı mezburı mîr-i mîrân-ı sabık tezkeresiyle alay beğisi kâsım zîde kadre ilamıyla kendüye tevcih sene-i tisa ve tisîn ve elf recebinin evâsıtında mîr-i mîrân-ı sabık tarafından berat virilmekle mûcebince inâyet rica itmeğın tımarı olduğı sancakda sakin olub alay beğisi bayrağı altında sefer itmek şartıyla tevcih olunub sene-i mie ve eşf Muharremü'l-haramının evailinde hükm-i şerifim virildikden sonra tezkeresi ihrac olunmak fermanım olmağın zikr olunan üç bin beş yüz akçe tımar vechi meşruh üzere hilaf-ı inhâ olub dahl iden Abdullah tahvilinden ibtidası bedelinden ziyadesiyle üç bin beş yüz akçelik üzere Abdurrahman karındaşı merkum Ramazana tevcih olunub virdüm ki zikr olunur Kara diğek tabi-i Ayıntab mea rüsum 8000/3000 buyurdum ki bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyleki vezâyif-i hidemât-ı mebrûre ve mevfûre ve mesâi-i meşkûre asker-i mansure ve ber-mûceb-i defter-i hâkânî bî kusur-ı merî ve müeddî kıla ol bâbda hiç ehad mani olmaya şöyle bileler alâmet-i şerife itimad kılalar kayd fî 13 cemaziye ahir sene 100 tarih-i zuhriye fî 5 muharremü'l-haram sene mie ve elf

Be-makam-ı Edirne el-mahrusa

Sayfa 95/Belge 227**Kuran tilaveti ile görevli Abdüsselam Çavuş'un ölmesi üzerine Mehmed Halife'nin bu göreve tayin edilmesi hususunda berat****Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki**

Ayıntabda vaki merhum Abdüsselam Çavuş vakf eylediğı ecza-i şerifeden yevmi bir akçe vazife idüb iki cüz-i şerif tilavet iden Hasan fevt olub yeri hâli ve hidmeti muatal olmağın yedine işbu Dârende-i ferman-ı hümayun Mehmed Halife her vecle layık ve mahal ve müstehak olmağın tevcih olub berat-ı şerifim virilmek bâbında istidâ-yı inayet eylemek ... vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayunı viridim ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbur varub

cüzhân olub midmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet ve mülazemet göstere ol babda taraf-ı aherden bir ferd mani ve müzahim olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bilüb alamet-i şerife itimad kılalar tahriren fi el-yevmü'l-evail-i şehri rebiül ahir sene mie ve elf

Be-makâm-ı Edirne

Sayfa 95/Belge 228

Vakıf mütevellisi Şaban'ın ölmesi üzerine Mehmed'in bu göreve tayin edilmesi hususunda berat

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Ayıntabda vaki Şaban bin Gülli evladından Ömer ibni Ağa vakf eylediği dekâkin sâlini ... yevmi bir akçe vazife ile mütevellisi olan Şaban fevt olub yeri hâli olmağın yedine evlad-ı vâkıfdan işbu râfi-i tevki-i refiü's-şân-ı hâkânî Mehmed her vechle layık ve mahal ve müstehak olmağın tevcih olub berat-ı şerifim virilmek bâbında istidâ-yı inayet eylemek vaki ise sadaka idüb bu berât-ı hümayunu viridim ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbur varub cüzhân olub midmet-i lazimesin merî ve müeddî kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazife ile mutasarrıf olub vâkıfın ruhı ve devam-ı ömr ü devletimçün duaya müdavemet ve mülazemet göstere şöyle bilüb alamet-i şerife itimad kılalar tahriren fi el-yevmü'l-evasıt-ı şehri rebiül evvel sene mie ve elf kayd fi 13 cemaziyel ahir sene 100

Be-makâm-ı Edirne

Sayfa 95/Belge 229

Ali Ağa'nın Cami-i Şerif Vakfı muhafızlığına vekil tayin edilmesi hakkında tezkere

Bâis-i tahrir-i tezkere budur ki tevliyetimize ceddimiz merhum Fatih Kıbrıs vezir-i azam Lala Mustafa Paşa bina eylediği kasaba-i Aylakona cami-i şerifinin evkafı zabt ve rabtına hâfız-ı tezkere kıldvetü'l-emsail ve'l-akrân Ali Ağa zîde kadre bu vech emanet ve sıyanet tarafımızdan vekil tayin idüb şol şartlaki varub yedinde bulunan suret-i vakfiye mucebince marifet-i şerle fi'l-cümle vakfın aklâmından olan iradını ve mesarifi ve vezâyii tahrir ve imzalu defter idüb beyan eyleye kâtib ve câbi marifetleriyle ... kudret eylemeye vekil-i sabık Halil Beşenin dahi îrâdın ve mesarifi bin doksan dokuz senesinde her ne ise küllî cüzî zimmetlerinde ... tahrir eyleye bade işbu sene bin yüz senesine vaz eyleyüb ... marifetle makbuza ve mesarifi kâtib-i vakf kalemiyle ve câbi ve hüddâm marifetiyle yazdırub defter

idüb tarik-i istikamet ve emanet ile vakfullâha hıyanet eylemek üzere yedine işbu tezkere virildi tahriren fî şehri sene mie ve elf

El-fakir Mehmed el-mahtûm-ı vakf

Sayfa 95/Belge 230

Rüstem'in imdad-ı seferiye tahsili için görevlendirilmesi

mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm saâdetü'l-kâdı ve's-selam Haleb ve Maraş sancaklarında vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefharü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vaki ve Halife hûdân-ı evkâf ve neferât-ı kılâm imdâd-ı sefer-i hümayunum altışar aylık ulufelerin tahsiline memur olan Rüstem zîde mecedden zikr olunan kazalarda vaki evkâf mütevellileri ve kılâ-i dizdarları ve ayan-ı vilayetin ve sair iş erleri zîde kadrehüm tevkî-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki taht-ı hükümet-i kazânızda vaki ve halife-i hûdân-ı evkâf ve neferât ve kıladan imdâd-ı sefer-i hümayunum için tahsili fermanım olan altışar aylık ve ... değin sefer-i hümayunum mesarifiçün teslim-i hazine-i âmire idilmesi üzerined ehem ve elzem iken henüz eseri zuhur eylemediğinden mücerred sizin ihmal ve tekâsülünüze Hamel olunmuşdur bu sefer-i hümayunum sayirlerine kıyas olunmayub küllî hazineye muhtac olunması imdi işbu emr-i şerifimle mübaşir tayin olunan kudvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân *** zîde kadre vardığı ... tahsil olunmuş her ne kadar hazır ve mevcut bulunur ise mübaşir-i merkume teslim ve hucet itdirülüb ve yanlarına mutemed aleyh âdemler konub bir gün ve bir saat mukaddem hazine-i âmireme irsal eyleyüb bakayası dahi hareket-i hümayunumdan mukaddem asla kusur ve kûsür ... üzere cümlesin mukaddemân maliye tarafından

Sayfa 96

Virilen emr ü defter mucebince tahsil ve her ne tarikli olur ise olunsun hazine-i amireme teslim itdirilmek üzere her biriniz takayyüd ve ihtimam eyleyesiniz şöyle ki bundan sonra avk ve tehir ve vakt ü zamanıyla gelüb irişmeyecek olur ise ne vech beyan-ı özr ve cevabınız mesmua-i hümayunum olmayub sual ve muatab olmanız mukarrerdir âna göre takayyüd ve ihtimam eylemeniz bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki *** vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan ferman-ı celilü'l-kadrim mucebince amel idüb ve yanlarına mutemed aleyh ademler koşub bir gün ve bir saat mukaddem hazine-i amireme irsal ve îsâl eyleyüb bakayası hareket-i hümayunumdan mukaddem asla kusur ve kûsür kalmamak üzere cümlesin mukaddemâ maliye tarafından emr ü defter mucebince cem ve tahsil ve her ne tarikle olursa olsun hazine-i âmireme teslim itdirilmek her biriniz takayyüd ve ihtimam eyleyesiz şöyle ki bundna sonra avk ve tehir ve vakt ü zamanıyla gelüb irişmeyecek olur ise her vechle özr ve cevabınız mesmua-i hümayunum olmayub sual ve muatab olmanız

mukarrerdir âna göre hareket ve hilafından bi gayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahrirerin fî evâhir-i şehri cemaziye evvel sene mie ve elf vasli'l-eyyâm fî 19 cemaziye'l-ahir

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 96/Belge 231

Cizyelerin tahsili hakkında

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Adana ve Payas ve Beylan ve Antakya ve Kilis ve Ayıntab ve Hama ve Humus kadıları zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emâcidü ve'l-ayân ol canibde Yahudi ... muharrer tayin olunan *** zîde mecdde tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki bundan akdem bilâd-ı İslamiyenin tevkir ve teksiri ve emn ü aman ve rahat olmayan idani ve hazine-i âmirenin kesreti ve emvâl-i mukarrere ve gayr-ı mukarrerenin ve ... zamanlarında hudud-ı islamiye dahilinde sakin memâlik-i mahrusede mütemekkin olan yehudi tayfasının harac-ı şerî ve hıfza ve nikas üzere taleb ve hazine-i âmirem defterlerine kayd olunub seneyn-i sabıkda ... halil-i hüsvânide âsûde ve hoşhal olub taife-i ... den beher sene tahsil olunagelen cizyeleri şey-i kalil olub kendülere ihmal olunduğunda her vechle mürka idenler el-halete hâzihi taife-i mezbur sakin ve mütemekkin buldukları yerlerde kendüleri ve emred ve mürahık olub harac-ı şerî taleb olunmak üzere defter olunub ve defter mucebince her birinden râyic-i fî'l-vakt olan dirhem-i şerî hesabı üzere alâsından sekiz yüz on altı akçe ve evâsıtından dört yüz sekiz akçe ve ednâsından iki yüz dört akçe ecr-i şerîleri tahsil ve ordu-yı hümayunuma irsal ve mühimmât-ı seferiye için teslim-i hazine itdürülmek bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle *** vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb sen ki muharrer-i muma ileyhsin me'mur olduğunuz üzere tahrir ve tahsil hususunda emr-i şerifimle vardıkdan sonra bir dürli özr ve bahane ile tehir ve ... olub sakin ihracıçün dahi bir defa arz idelim deyu ihmal ider isen bu bâbda senin kadıların özr ü cevabları mesmu-ı hümayunum olmayub ecdâd-ı izâmım enârallâhu teâlâ berâhinim ervâh-ı Tayyibeleriçün ziyade mesul ve muatab olmanız mukarrer bilesiz âna göre cümleliz mukayyed ve ittifak üzere tahrir ve tahsil hususunda kemal-i mertebe sadakat ve istikamet üzere mecd ü sâî olub hîn-i tahrir ve cemaat ve cemaat-i ale'l-esâmi tahrir ve tenbih ve defter idüb defterlerin imzalayub ve mühürleyüb tahsil olunan cizye malı ile ordu-yı hümayunuma irsal ve ihtimam-ı hizmetde ziyade ihtimam idüb taife-i mezburûn himayet ve bir şahsa sıyanet ile a'lâ ve ednâ ve evâsıtı a'lâ tahrirden bir nefer ketm eylemekden bi gâyet ihtiraz idüb cadde-i hakdan ... ve ihtiraz eylemeyesin ve mezbûrân maktu kayd olunmuşduk veyahud .... bağılu idik deyu bir vechle taallül ve muhalefet

itdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimad kılasın fî el-yevmü's-sâlis aşer min şehr-i muahrremü'l-haram sene mie ve elf kayd şod fî m 23 ..... sene 100

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa

Sayfa 97/Belge 232

Mehmed Ağa'nın Ayntab'da bulunan vakıf gelirleri tahsili için görevlendirilmesi

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

Mahmiye-i Halebü'ş-şehbâda vaki haremeyn-i şerifeyn şerefhümullâh-i teâlâ fi'd-dâreyn evlafından olub nefsi-i Medine-i Ayıntabda olan menfaât-ı dekâkin ve hayrât ve ahkâr ve nahiye-i mezbûrede olan mukataa ve kıta arazi ve besâtinn ve eşcar-ı ceviz ve karye-i kâfirkendi tamamen ve nısf-ı karye-i Telfarın mahsulleri işbu Darende-i temessük kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağayı tarafımızdan husus-ı mezburun cem ve tahsiliçün cüzî ve küllî her ne olur ise vekil nasb ve tayin itmişdir ki varub suret-i vakf-ı şerif mucebince minvâl-i kadim üzere zabt idüb ve tasrihiçün yedlerine işbu temessüki virmişdir aherden bir kimesne midahale eylemeyeler tahriren gurre-i şevvâli'l-mükerrem sene tisa ve tisîn ve elf kayd fî 21 Receb sene 100

El-fakir Osman el-mevla halen

Sayfa 97/Belge 233

Ali bey oğlu Mehmed beyin vakıf gelirlerinin toplanması için vekil tayin edilmesi

Vech-i tahrir-i huruf budur ki

İşbu Darende-i tezkere olan Ali beğ oğlu Mehmed Beği tarafımızdan küçük mahsara nam olan vakfımız bi't-tamam ve'l-kelem kalîl ve kesir olan mahsullerini zabt ve rabt idüb vekil-i mutlakımızdır sene-i bin yüz mahsulatı ve ahkârı her ne vakf tarafımıza aid olan mezkûr karyeden alub ve teslim olunmasına vekilimizdir zabt tezkeresi yedinde virildi bir aher kimesne vaki ve mani olmamak için yedinde tezkereleri vakt-i hâcetde ibraz oluna tahriren fî 21 mâh-ı rebü'l-âhir der sene-i 1100

El-fakir Şeyh Murad

Sayfa 97/Belge 234

Abdülkadir'in Ayntab mutasarrıflığına tayin edilmesi

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ayan Abdülkadir zîde mecde tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak malum ola ki Düstur-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem engüser seferinde asâkir-i İslama baş ve ... olan vezirim Receb Paşa edâmallâhu teâlâ iclâle dergah-ı muallama mektub gönderüb senin için emekdar ve sabıkan kethüda neferi hidmetinde olub me'mur olduğu

hidemât-ı alıyyemde hidmetin sebk eyledüğün arz eylediği ecluden hâliyâ hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhura getürüb işbu sene-i mie ve elf cemaziye'l evvelinin yürmi dokuzuncu gününden Ayıntab sancağı sana tevcih ve inayet idüb ilamıçün *** tayn olunmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda sadır olan ferman-ı celilü'l-kadrim mucibince te'hir ve tevakkuf itmeyüb liva-i mezbûresin mutasarrıf olub zabt ü rabtında ve reaya ve berâyânın himayet ve sıyanetinde ve sâyir hidemât-ı hümayunumun eda ve tekmilinde mecd-i sâî olub ve muaccelen ademin gönderüb ... mukayyed olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılmasız tahriren fî evâhir-i şehri cemaziye'l evvel sene mie ve efl

Be-makâm-ı Edirne el-mahrusa

Sayfa 97/Belge 235

Mustafa'nın mütesellim tayin edilmesi

İzzetlü ve faziletlü *** Efendi hazretlerinin meclis-i şerif savbına dürer-i davada muhalefet karîn ve gayr-ı teslimat iclaından sonra inha ve muhibbân olunan ... dir ki haliya Ayıntab sancağı devlet-i aliye tarafından bu muhlislerine ihsan olunub işbu bin yüz senesi cemaziye'l ahirinin guresi gününden bir sene tamamına değin vaki olan mahsulat ve rusumatda ahz ve kabz itmek için tarafımızdan bizim Mustafa Ağayı mütesellim nasb ev tayin idüb ol tarafa revan olunmuşdur varub cenâb-ı şerifleriyle müşerref oldukda taraf-ı hatırımız için kendü ile hüsn-i muamele ve ... idüb vaki olan mahsulat ve rusumatın ve sair olageldüğü üzere tarafımıza aid ve raci olan rusumatımızı muma ileyhe ahz ve kabz idüb şer-i kanun ve olagelmiş mugayir ferdi müdahale itdirmeyüb hüsn-i muaşeretleriyle mahsub ve menüb buyuralar bâki izzet ve refet dayim ...

Muhlis Mehmed Abdülkadir Mir liva-i Ayıntab

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. TRANSKRİPSİYONDA UYGULANAN YÖNTEM

Şeriye Sicilleri şehir ve bölge tarihi çalışmalarında göz ardı edilemeyecek derecede ehemmiyeti haiz belgelerdir. Bu belgeler sayesinde mahallede yaşayan insanların birbirleriyle olan ilişkilerinden, merkez-taşra münasebetlerine kadar birçok bilgiye ulaşmak mümkün hale gelmektedir.

Çalışma konusu 37 numaralı Ayıntab Şeriye Sicili 196 sayfadan oluşmaktadır. Hicri 1098-1100 (1686-1689) yılları arasını kapsamaktadır. Bazı belgelerin yıpranmış, bazılarının ise okunamayacak derecede kötü olduğu görülmektedir. Sayfaların olabildiğince dolu olarak değerlendirildiği ve yazı türünün değişiklik arzettiği görülmektedir. Kâtibin kendi yazısının yanında talik yazı türünün kullanıldığı görülmektedir.

Belgelerin transkripsiyonunda Defterin transkripsiyonunda, ayın harfi (‘), hemze (’), uzun sesliler (ˆ), okunamayan kelimeler ise (...) ile gösterilmiş olup okunuşundan emin olunamayan kelimelerin sonuna (?) işareti konulmuştur. 37 Numaralı Ayıntab Şer’iyye Sicilinin transkripsiyonu yapılırken kelimelerin doğru okunuşlarını bulmak için Kamus-ı Türkî⁴⁶, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat⁴⁷, Farsça-Türkçe Sözlük⁴⁸’ten; transkripsiyon kaideleri hakkında Osmanlıca Dersleri⁴⁹ adlı eserden yararlanılmıştır.

---

⁴⁶ Şemseddin Sami.(1998). Kamus-ı Türkî, Alfa Yayınları, İstanbul

⁴⁷ Ferit Devellioğlu.(1997). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara

⁴⁸ İbrahim Olgun ve Cemşit Draşan.(2005). Farsça-Türkçe Sözlük, Murat Yayınları, Ankara

⁴⁹ Muharrem Ergin.(2000). Osmanlıca Dersleri, Boğaziçi Yayınları, İstanbul

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. İDARİ DURUM

Sicilde geçen “türkman-ı haleb havâssına tabi Ayntab kaimakamlığı⁵⁰”, “eyalet-i Haleb’e mensup züema ve erbab-ı tımar⁵¹” ve “Haleb eyaletinde vaki olan kadılar⁵²” tabirlerinden Ayntab’ın Halep eyaletine bağlı olduğu ve “ayntab sancağında vaki ...” tabiriyle ise buranın bir sancak konumunda olduğu anlaşılmaktadır⁵³. Bununla birlikte yukarıdaki ifadelerin bazılarında Ayntab’ın ismi tam olarak geçmemesine rağmen “Haleb’e tabi veya Haleb’te vaki olan kadılar ” tabiriyle Ayntab’daki görevliler kastedilerek buranın idari durumu belirtilmektedir. Yani Antep bazı dönemlerde Halep’e bağlı olduğu için belgelerde de geçmektedir. Ama sadece bu tabirle kesin olarak Antep’in Haleb’e bağlı olduğunu söyleyemeyiz.

37 numaralı Ayntab şer’iyye sicilinde geçen görevliler başlıklar halinde aşağıya çıkarılmıştır.

4.2. Bölgedeki Görevliler

4.2.1. Sivil Görevliler

4.2.1.1. Kadı

Sicilde berat, ferman, buyrultı gibi belgelerin yoğun olarak yer almasından ötürü Ayntab kadısı ve diğer bölgelerdeki kadılar çokça zikredilmiş⁵⁴ ancak Ayntab kadısının kim olduğu sadece bir belgede belirtilmiştir. Bu belgeye göre Hacı İsa vakfı mescidinin görevlisi olan Şaban Halife’nin elindeki görev beratına rağmen Halil adındaki kişinin görevi yönünden kendisine haksızlık yapması üzerine Padişah tarafından Şaban Halife’ye yeniden berat verilmiş ve bu durum Ayntab kadısı mevlana es-seyyid Ahmed tarafından halka duyurulmuştur⁵⁵. Bunun yanında kadılar merkezden gönderilen ferman, buyrultı gibi belgelerde de zikredilmiştir.

---

⁵⁰ A.Ş.S. nr 37 belge 50.

⁵¹ A.Ş.S. nr 37 belge 112.

⁵² A.Ş.S. nr 37 belge 13.

⁵³ A.Ş.S. nr 37 belge 14.

⁵⁴ A.Ş.S. nr 37 belge 12,124, 125, 126, 127, 136, 138, 147, 164,167, 168, 172, 186, 187, 189, 195, 208.

⁵⁵ A.Ş.S. nr 37 belge 105.

4.2.1.2.Mutasarrıf

Eyalet yönetimindeki vali gibi, sancaklarda da aynı yetkiye sahip mutasarrıf bulunmakta idi. Mutasarrıf, padişah tarafından fermanla atanmakta idi⁵⁶ ve kendisi diğer görevlerinden dolayı veya başka bir sebeple sancağa gelemeyecekse, kapı kethüdası arzıyla yanında bulunan güvendiği adamlardan veya dışarıdan ismini verdiği bir kişinin sancağa mütesellim tayin edilmesini ve tayin edilen mütesellimin kendi adına sancağı yönetip, vergileri toplamasını padişahı talep ederdi. Genellikle, mutasarrıfın bu isteği kabul edilerek, kadı ve nâiblere hitaben yazılan bir fermanla, ek görevi bulunan mutasarrıfın sancağa gelemeyeceği ve yerine tayin ettiği mütesellimin işleri yürütüp, vergileri toplayacağı belirtilirdi. Kendisinin veya mütesellimin atanması kesinleşen mutasarrıf, sancakta bulunan kadı, nâib, zâbitan, iş erleri ile ahaliye hitaben bir buyruldu yayınlayarak, kendisinin sancağın mutasarrıfı olduğunu, yerine bir vekil tayin ettiğini belirterek emirlere uyulmasını, sancak işlerinin aksatılmamasını istemekte idi. Bunların yanında mutasarrıflar çağrıldıkları zaman, emrindeki kapı halkı ile beraber savaşa gitmek zorunda idiler. Mukâtaaların denetimi ve iltizam işleriyle de doğrudan ilgilieniyorlardı. Ayrıca şehirde bulunan bazı dînî ve sosyal yapıların, su yollarının tamiri ve bakımı, herhangi bir âfet anında halkın ihtiyaçlarının karşılanması, sancakta görev yapacak idareci ve vazifelilerin atanması için tahrir yazılması, âyan-ı vilâyetle birlikte esnafın sattığı mallarla ilgili narh konulması gibi pek çok idarî, askerî, ekonomik ve sosyal içerikli görevler üstleniyorlardı⁵⁷.Söz konusu sicile bakıldığında Ayntab sancağında bulunan yöneticilere hitab edilerek mutasarrıflığa Abdülkadir adlı kişinin atandığı belirtildikten sonra buradaki görevlilerin bu kişiye itaat etmeleri ve onun emirlerine uymaları istenmektedir⁵⁸.

4.2.1.3.Mütesellim

Vali, beylerbeyi ve mutasarrıfların uhdelelerinde bulunan, vilayet ve sancaklarda bulunmadıkları zaman buraların idaresine vekalet etmek üzere, memuriyeti hükümet tarafından tasdik edilen vekillere “mütesellim” ismi verilmektedir. Mütesellim kelime anlamı olarak “teslim olunan şeyi alıp, kabul eden” manasına gelmektedir. Kısacası, sancağa atanan mütesellim merkezî hükümet ve mutasarrıfın emrettiği idarî, malî, askerî ve sosyal içerikli bütün görevleri yerine getirmenin yanı sıra sancağı ilgilendiren değişik problemleri çözmekle yükümlü kişidir. Vali ve mutasarrıflar idarelerinde bulunan sancaklara iki türlü mütesellim tayin ederlerdi. Birincisi, geçici bir görev vesilesiyle başka bir yere gittiklerinde yerlerine

⁵⁶ A.Ş.S. nr 37 belge 234

⁵⁷ M.Sadık Akdemir.(2004). 18. Yüzyılın İlk Yarısında Isparta'da Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Hayat (170 ve 171 Numaralı Şer'iyye Sicillerine Göre). (Doktora Tezi). SDÜ. SBE. Isparta. ss.11-13

⁵⁸ A.Ş.S. nr 37 belge234

bıraktıkları kimselerdir. Bunlara “kâimmakam” deniliyordu⁵⁹. İkincisi ise sancaklara sürekli olarak atadıkları mütesellimlerdir⁶⁰. Mütesellimlerin azil ve tayini, merkezi hükümette Reisül Küttab dairesi vasıtasıyla gerçekleşirdi⁶¹. Sicilde yer alan belgelerde Ayntab sancağı mütesellimliğine İbrahim⁶², Ebubekir⁶³ ve Mustafa⁶⁴ adlı kişilerin tayin edildiği görülmüştür.

4.2.1.4.Nakibü'l-eşraf Kaimakamı

Osmanlı Devleti'nde, Hz. Peygamber soyundan gelen, “seyyid” ve “şerif” olarak isimlendirilen bir zümre bulunmaktaydı⁶⁵. Hz. Peygamber'e duyulan hürmet ve sevgiden dolayı onun neslinden gelen bu kişilere hürmet ve saygı gösterilmekte; devlet, bunları “tevcihyye”, “arusiyye” gibi vergilerden, askere gitme ve benzeri bütün kamu yükümlülüklerinden muaf **tutarak** ellerine “siyadet berati” denilen belgeler vermekteydi. Bu kimseler, seyidlik işareti olarak “alamet” denilen yeşil renkli sarıklar⁶⁶ giyerlerdi.

Hz. Peygamber soyundan geldiklerine dair ellerinde belgeleri bulunan bu kişilere tanınmış imtiyazları korumakla görevli, merkez teşkilatında saygın bir yere sahip olan ve “nakibü'l-eşraf” adı verilen kimseler bulunmaktaydı⁶⁷. Bu kişilerin eyalet ve sancak merkezlerindeki temsilcilerine de “nakibü'l-eşraf kaim-i makamı” denilmekteydi⁶⁸.

Nakibü'l-eşraflık, XVII. yüzyıl sonlarına kadar yüksek ulemaya mahsus bir makam değildi. Ancak, bu tarihten itibaren İstanbul kadısı ve görevden alınan kadıaskerler arasında bu makama geçecek Peygamber soyundan gelen pek çok kimsenin bulunması dolayısıyla nakibü'l-eşraf tayin edilenler bunlar arasından seçilmeye başlanmıştır⁶⁹.

Padişah nezdinde çok büyük itibara sahip olan nakibü'l-eşraf, padişahla beraber sefere gider ve “sancağ-ı şerif” dibinde yürürdü. Padişah cüluslarında padişaha ilk önce o biat edip

⁵⁹ A.Ş.S. nr 37 Belge 50.

⁶⁰ A.Ş.S. nr 37 belge3,7,235.

⁶¹ Akdemir. *a.g.t.* ss.14-17

⁶² A.Ş.S. nr 37 belge3.

⁶³ A.Ş.S. nr 37 belge7.

⁶⁴ A.Ş.S. nr 37 belge235.

⁶⁵ Hz. Hüseyin kolundan gelenlere “seyyid”, Hz. Hasan kolundan gelenlere de “şerif” adı verilmektedir.

⁶⁶ “hucet-i siyadet olanları yeşil alamet istimalinden men ü zecr ve ve eğer iddia-i sıhhat-i nesebi derler ise gelüb huzurumuzda isbat itmek için tenbih-i belîğ idüb bu hususlarda muhalefet idenleri muktezâ-yı şer-i mutahhare üzere te'dib ve tağirde ihmal ve müsamaha itmeyüb bu vedia-i kebîri ve emânet-i uzmâya kemâl-i vecibet-i sıyânetehümâ mürâat-ı fâğire fi'd-dünya ve'l-âhirete medâr-ı saâdet ve ... olduğuna kemal-i mertebe takayyüd-i tâm ve mezîd-i ihtiyat ve ihtimam eyleyesiz ve's-selam tahriren kabîl et tarihi'l-mezbûr” A.Ş.S. nr 37 belge 173

⁶⁷ “Mine'l-fakir ileyh-i sübhâne ve ilâ Abdurrahman el-hüsni En-nakib-i Ale'l-işrâf memâlik-i Osmaniye” A.Ş.S. nr 37 Belge 9

⁶⁸ “Usuliddin Çelebi'nin Ayntab Nakibü'l-Eşraf Kaimakamlığına tayin edilmesi”. A.Ş.S. nr 37 Belge 9.

⁶⁹ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.166.

dua ederdi. Bayram tebriklerinde de nakibü'l-eşraf, diğer devlet erkanından öncelikliydi. Gerek cülusta ve gerekse bayram tebriginde padişah, nakibü'l-eşraf için ayağa kalkardı⁷⁰.

Nakibü'l-eşraflar eyalet, sancak ve kazalarda yine seyyid ve şerif olan kaymakamları vasıtasıyla “secere-i tayyibe” denilen bir defter tutarlardı⁷¹. Osmanlı Devleti’ndeki bütün seyyid ve şeriflerin isimleri ve hüviyetlerinin bulunduğu bu defterlerde, Peygamber soyundan geldiklerini belgeleyenlerin soy kütükleri ile birlikte ikamet ettikleri şehir, görev ve durumları da kayıtlı idi⁷².

Nakibü'l-eşraf kaim-i makamları, İstanbul’dan nakibü'l-eşraf tarafından gönderilen bir mektup ile tayin olunmaktaydı. Sicile bakıldığında ise bu durum açıkça görülmektedir⁷³. Belge 145’te Es-Seyyid Hasan Çelebi’nin Ayntab Nakibü'l-eşraf kaimakamlığına tayin edildiği görülmektedir.

4.2.1.5 Müftü

Kadılar, alacakları kararlarda herhangi bir hukuki hataya düşmemek için yanlarında İslam Hukuku’nu iyi bilen müftileri bulundurulardı⁷⁴. Hukukî ihtilafların çözümünde kadıya yardımcı olan müftünün fetvası Kur’an ve Sünnette yer alan dini hükmün açıklanması olması bakımından meselenin dini yönüne dair iken, kadının hükmü meselenin kazai yönüne ilişkindi⁷⁵. Sicilde müftü ünvanına 85 ve 212 numaralı belgede rastlanılmıştır. 85 numaralı belgede Ayntab’da müftülük görevini sürdüren Mehmet hakkında yapılan şikayet neticesinde bu kişi azledilip yerine Ayntab’da sakin olan Şeyh Ramazan Efendi tayin edilmiştir. 212 numaralı belgede ise mevcut olan müftünün ismi şuhudü’l hâl kişileri arasında geçmektedir⁷⁶.

⁷⁰ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.169.

⁷¹ “Umdetü’s-sâdâtü’l-kirâm es-seyyid Hasan Çelebi dâme şeref siyâdete

Tahiyât-ı sâfiye ve tesellümât-ı vâfiye ittihâfıyla inhâ olunur ki: Ayntab kazasında mevcut olan sâdâtü’l-kirâm üzerlerine tarafımızdan bin doksan dokuz zilhiccenin guresinden seni kâim nasb itmişizdir gerekdir ki sahîhü’n-neseb oldukları meşhur ve mütebeyyin olanlara ikram-ı ihtiram idüb ve bi gayr-ı vech-i şeri emvâl ü agražlarına taarruz ve taaddiden tehâşi ve ihtiraz üzre olub bi hasebü’l-iktizâ ihzar ve te’dib habs ve tahsil hukuk-ı şeriye ... ve sair hükkâma müdahale itdirmeyüb bizzat siz tasaddi idüb ve ... Tahir va kadı hucceti kaim makamlar temessüki ile dahil olanları ve beyne’n-nâs teseyyüd ile müttehim olanları va kadılar imzasıyla yerinde huccet siyadet-i suret olanları yeşil alamet ile istimalinden men ve zecr idüb ve eğer iddia-yı sıhhat-ı neseb iderlerse gelüb huzurumuza isbat itmeğičün tenbih-i belîğ idüb bu hususlarda muhalefet idenleri muktezâ-yı şer’i mutahhar üzre te’dib ve tağyirde ihmal ve müsamaha itmeyüb bu vedit-ı kebiri ve emanet-i uzmâya kemâ ... sıyânetehümâ mürâat-ı fâhire fi’d-dünya ve’l-âhire medâr-ı saâdet ve ... mütevâfire olduğuna binâen kemal-i mertebe takayyüd-i tâm ve mezîd-i ihtiyât ve ihtimam eylesesiz vessalam tahrîren kabilü’t-tarih el-mezbûr” A.Ş.S. nr 37 belge 145.

⁷² Çadırcı, *a.g.e.*, s.93.

⁷³ A.Ş.S. nr 37 belge 9, 103, 145, 173, 201

⁷⁴ Fahrettin Atar.(1979).*İslam Adliye Teşkilatı*, Ankara, s.117.

⁷⁵ Fahrettin Atar. (1995). Müftü, *DİA*, İstanbul, c.12, ss. 487-488

⁷⁶ A.Ş.S. nr 37 belge 85-212.

4.2.1.6. Nâib

Şer'i mahkemelerin hâkimlerine verilen ve kadı yerinde kullanılan tabirdir⁷⁷. Sicilde Ayntab kazası naibü'ş-şer'i olarak geçen bu kişilerin bir kaçının kim oldukları belirlenemese de tespit edilebilenler şunlardır: mevlana es-seyyid Abdüsselam⁷⁸, mevlana Muharrem⁷⁹, mevlana Mehmed⁸⁰, Mustafa⁸¹.

4.2.1.7 Muhzır

Gerek görülen kişileri hakim huzuruna götürme, yani mahkemeye celbetme görevini yürüten memurdur⁸². Bunların başında bulunan yetkiliye ise Muhzırbaşı denmektedir. Sicilde yer alan belgelere bakıldığında Ayntab mahkemesi muhzırbaşısının Mustafa adlı kişi olduğu göze çarpmaktadır⁸³.

4.2.1.8. İmam ve Müezzin

Arapça emm “öne geçmek, sevk ve idare etmek kökünden gelen imam kelimesi, terim olarak “cemaatle kılınan namaza önderlik eden kimse” anlamındadır⁸⁴. Osmanlı şehir örgütlenmesi içinde mahalle imamlığının önemli bir görev olarak öne çıktığı görülmektedir. İmamlar, ikâmetgah ev kimlik belgelerinin tanzimi, doğum kayıtları, ölüm ve defin, nikâh akdi ve boşanma gibi birçok işte kadılarına yardımcı olurdu⁸⁵. Müezzin ise, ezan okuyan, kamet getiren görevliydi⁸⁶. Bu bilgiler ışığında aşağıdaki tabloda Ayntab'da görev yapan imam ve müezzinlerin çalıştıkları yerler ve isimler belirtilmiştir.

Görev Yeri	Görevi	Adı
Tarancık Cami-i Şerifi	Müezzin	Halil
Bey Cami-i Şerifi	Müezzin	Seyyid Hasan
Sam Köyü Cami-i Şerifi	Müezzin	Seyyid Hasan
Mağara Mescidi	İmam	Abdullah Halife
Seyyid Şirvani Camii	İmam	Hüseyin Halife
Kıyasoğlu Mescidi	İmam	Seyyid Hüseyin

⁷⁷ Mehmet Zeki Pakalın.(2003). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Yer Adları Sözlüğü*. Cilt. II. MEB Yayınları. İstanbul. ss.644.

⁷⁸ A.Ş.S. nr 37 belge 44.

⁷⁹ A.Ş.S. nr 37 belge 121.

⁸⁰ A.Ş.S. nr 37 belge 153.

⁸¹ A.Ş.S. nr 37 belge 220.

⁸² Abdülaziz Bayındır.(1999) Osmanlı'da Yargının İşleyişi. *Osmanlı*, c.6. Ankara, s.s.435-436.

⁸³ A.Ş.S. nr 37 belge 21,22.

⁸⁴ Mustafa Sabri Küçükaşçı, (2000). İmam, *DİA*, İstanbul, c.22, s.180.

⁸⁵ Kemal Beydilli.,(2000). İmam, *DİA*, İstanbul, c.22, s.181

⁸⁶ Mustafa Sabri Küçükaşçı., (2006). Müezzin, *DİA*, İstanbul, c.31, s.491

Hacı İsa Mescidi	İmam	Halil Halife
Çerkez Mehmed Mescidi	İmam	Ali
..... Mescidi Şerifi	İmam	Abdullah bin Hacı Mustafa
..... Cami-i Şerifi	İmam-Hatip	Ali
Hacı Hasan Mescid-i Şerifi	İmam	İsmail Halife
Narlı Mescid-i Şerifi	İmam	Mehmed Halife
Hacı İsa Vakfı Mescidi	İmam	Şaban Halife
Akyol Cami-i Şerifi	İmam	Mehmed Hanifi
Hasan Bey Mescid-i Şerifi	İmam	Osman
.....	İmam-Hatip	Mehmed Halife
Hasan Ali Cami-i Şerifi	İmam	Mehmed Halife
Ömeriye Mescid-i Şerifi	İmam	Es-seyyid Osman
Tevbe Mahallesi Mescidi	İmam	Halil Halife
Kışlak Kurbı Mescidi	İmam	Mehmed Halife

Tablo 1: İmam ve Müezzinler

Yukarıdaki bilgiler yanında sicilde göze çarpan başka bir nokta da sefer-i hümayuna katılacak kişilerin yer aldığı defterdir. Nitekim bu defterde sefere katılacak kişilerin yanında, bunların bağlı olduğu mahalleler ve başlarındaki imamlar da zikredilmiştir⁸⁷.

4.2.2. Askeri Görevliler

Sicilde merkezden gönderilen belgelerin çok olması nedeniyle merkezdeki ve taşradaki askeri görevlilerden sıkça bahsedilmiştir. Bu yüzden dönemin askeri yapısını kavrayabilmek için bu askeri görevlileri izah etmek gerekmektedir.

4.2.2.1. Yeniçeri Ağası

Yeniçeri ocağının en büyük kumandanı yeniçeri ağasıydı. Yeniçeri ağaları, 16. yüzyıl başlarına kadar ocaktan yetişirlerdi. Fakat bir süre sonra bunların yolsuzlukları ve itâatsizlikleri görülünce, saraydan yetişmiş, pâdişâhın tam güvenini kazanmış kimseler yeniçeri ağası tâyin edilmeye başlandı. On sekizinci asırdan itibaren yine ocaktan tâyin edildiler. Yeniçeri ağaları Süleymâniye’de devlet malı bir konakta otururlardı. Yeniçeri ağası, ağa dîvânının reîsiydi. Dîvân-ı hümayûn âzâsı olmamakla beraber, vezîr rütbesine hâiz olursa, dîvân toplantılarına katılırdı. Pâdişâhın cumâ namazına çıkışında maiyetindeki yeniçerilerle beraber selâmlıkta bulunurdu. Sefer sırasında da pâdişâhın koruyucusu ve has askeriydiler.

⁸⁷ “Sefer-i Hümayun katılacak neferatın ve bunların bağlı olduğu mahalle isimleri ile başlarındaki kişilerin yazıldığı defter” A.Ş.S. nr 37 belge 207.

Aynı zamanda İstanbul'un en büyük zâbita âmiriydi. Ağalık alâmeti iki tuğ olup bayrağı beyazdı. Yeniçeri ağası sefere çıktığında yerine sekbanbaşı bakardı. Yeniçeri ağaları terfi ettirilecekleri zaman, beylerbeyi ve kaptan paşa olurlardı⁸⁸. Bu bilgiler ışığında sicildeki yeniçeri ağasına bakıldığında isminin merkezden gönderilen belgeler içinde geçmekte ve adının Mahmud olduğu anlaşılmaktadır⁸⁹.

4.2.2.2. Yeniçeri Ağa Kethüdası

Yeniçeri ağasının muâvinine kul kethüdâsı, kethüdâ bey veya kahyâ bey adları verilirdi⁹⁰. Sicilde yeniçeri kethüdası 210 numaralı belgede geçmekte olup bu kişinin kim olduğu belirtilmemiştir⁹¹.

4.2.2.3. Yeniçeri Serdarı

Anadolu'da şehirlerinde yeniçeri işlerine bakan kişilere yeniçeri serdarı denilmekteydi. Bu kişiler yeniçeri ocağı içinden ve emektarları arasından tayin olunmakta idiler. Tayinleri için yeniçeri ağasının mektubu gerekliydi. Nitekim sicilde geçen belgelerde bu durum açıkça görülmektedir. Mesela 48 numaralı belgede yeniçeri serdarı Hasan'ın görev süresinin uzatılması amacıyla Ayntab'a yeniçeri ağası tarafından mektup gönderilmiştir. Yine 122 numaralı belgede Ayntab serdarlığına, yeniçeri ağası tarafından Hasan'ın atandığı görülmektedir⁹². Yeniçeri serdarı, cebeci, topçu, top arabacısı, gilmân-ı acem (acemi oğlanları) ve kuloğullarının (babaları ölen yeniçeri çocukları) serdar ve komutanı olup onlar arasındaki anlaşmazlıkları ve davaları çözerdi.

Yeniçeri serdarlarının asıl görevleri, bölgesinde bulunan yeniçeri, cebeci, topçu, top arabacısı, kuloğulları ve acemi oğlanları taifesinin düzenini sağlamak, sefer anında emrinde bulunan yeniçerileri bayrağı altında toplayıp orduya katılmak ve varisi bulunmayıp vefat eden yeniçerilerin terekisini suk-i sultaniye (sultan çarşısı) irsal ettirerek malları beytü'l-mal'e aktarmaktı⁹³. Ayrıca zuhur eden eşkiyayı takip ve onların kontrol altına alınması, şehir sakinlerinin emniyet içerisinde olması da yeniçeri serdarının sorumluluğundaydı⁹⁴.

Sicile genel olarak bakıldığında yeniçeri serdarlığı ünvanının merkezden gönderilen belgelerde çokça geçtiği göze çarpmaktadır. Bunun sebebi ise gönderilen belgenin sefere

⁸⁸ Komisyon. "Yeniçeriler mad." Rehber Ansiklopedisi. Cilt. 20. İstanbul. s.250

⁸⁹ A.Ş.S. nr 37 belge 48,122,127, 187.

⁹⁰ "a.g.m." Rehber Ansiklopedisi. s.255

⁹¹ A.Ş.S. nr 37 belge 210.

⁹² A.Ş.S. nr 37 belge 48, 122

⁹³ A.Ş.S. nr 37 belge 48.

⁹⁴ Akdemir. a.g.t. ss.23-24

hazırlık veya bulunulan bölgenin asayışı ile alakalı olmasıdır. Bu yüzden şehirlerde bulunan yeniçeri serdarları diğer üst yöneticilerle birlikte muhatap kabul edilmiştir⁹⁵.

4.2.2.4. Kethüda Yeri

Anadolu'da şehir merkezlerinde yeniçeri serdarının yanı sıra ortaya çıkan bir diğer görevli de, Altıbölük sipahilerinin işlerine bakan kethüdayeri idi. Altıbölük halkının üzerine tayin edilen kethüda yeri "kethüda yerilik mektubu" ile atanırdı. Bu tayin için altıbölük ağalarının hepsinin imzası olduğu gibi, yalnızca bir kısmının imzasının olması da yeterliydi. Sicile bakıldığında bu kişilerin de yeniçeri serdarlarında olduğu gibi merkezden gönderilen belgelerde çok sık muhatap alındığı görülmektedir⁹⁶. Bununla birlikte sicilde geçen iki belgede kethüda yerinin Mehmed Ağa adlı kişi olduğu anlaşılmaktadır⁹⁷.

4.2.2.5. Alaybeyi

Bir sancakta bulunan tımarlı sipahilerin en yüksek amiri durumunda olan alaybeyleri savaş zamanında tasarruf ettikleri zeametın icap ettirdiği derecede kapıkulu götürmekle beraber, buldukları yöredeki tımar sahipleriyle onların getirmekle yükümlü oldukları kılıç sahiplerini, mensup buldukları beylerbeyinin maiyyetinde olarak kumanda ederdi⁹⁸.

Alaybeylerinin atama işleri, vilayet sipahilerinin arzuları doğrultusunda beylerbeyi veya sancakbeyi arzı üzerine tayin edilir, beylerbeyi ve kadı arzı ile de görevlerinden alınır. Zaman zaman cizye toplama görevi de ifa ettikleri görülmekteydi⁹⁹. Alaybeyleri terfi ettiklerinde sancakbeyi olurlardı¹⁰⁰.

Tımar sisteminin düzgün bir şekilde işleyişi Osmanlı Devleti için büyük önem arz ediyordu. Bu durumda alaybeyine çok iş düşüyordu. Savaş sırasında şehit veya esir düşen tımar sahiplerinin yerine yenisinin atanması¹⁰¹, savaştan firar edenlerin tespit edilip boş olan tımarın doldurulması¹⁰², yine normal zamanlarda ölüm¹⁰³, görevden el çekme, gibi durumlarda boşalan tımarın tevcih edilmesi alaybeği marifetiyle gerçekleşiyordu¹⁰⁴.

Sicilde Ayntab sancağının alaybeğisinin ilk olarak Ebu Bekir¹⁰⁵ adlı kişi olduğu ve daha sonra onun yerine Kasım¹⁰⁶ adlı kişinin atandığı görülmektedir

⁹⁵ A.Ş.S. nr 37 belge 12,124, 125, 126, 127, 136, 138, 147, 164,167, 168, 172, 186, 187, 189, 195, 208.

⁹⁶ A.Ş.S. nr 37 belge 12,124, 125, 126, 127, 136, 138, 147, 164,167, 168, 172, 186, 187, 189, 195, 208.

⁹⁷ A.Ş.S. nr 37 belge 108, 109.

⁹⁸ Pakalın. *a.g.e.* C.I. ss. 45.

⁹⁹ Nejat Göyünç, *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı*, Ankara 1969, s.50.

¹⁰⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Alay" mad., *İA*, C.I, s.293; Ziya Kazıcı, "Alay" mad., *DİA*, c.II, s.347.

¹⁰¹ A.Ş.S. nr 37 belge 42, 51, 54, 55, 65, 66, 97, 156, 226

¹⁰² A.Ş.S. nr 37 belge 57,65, 78, 110.

¹⁰³ A.Ş.S. nr 37 belge 95, 169.

¹⁰⁴ Akdemir. *a.g.t.* ss.18-19

¹⁰⁵ A.Ş.S. nr 37 belge 2

¹⁰⁶ A.Ş.S. nr 37 belge 38

4.2.2.6. Çeribaşı

Sancak beyi ve alaybeyinin altında bulunan Çeribaşılar sancağın bir nahiyelik bölgesinin amiridirler. Cebelü denilen atlı askerlerle doğrudan münasebet halinde olan sipahi çeribaşılarının başlıca görevi hazardsa bulunduğu yerin güvenliğini sağlamak, seferde zamanında gerekli askerleri çıkarmak ve bunları emrindeki çeri sürücüleri vasıtasıyla istenilen yere göndermek, savaştan sonra da gerekli muafiyetleri tahsil etmektir. Hazar zamanında sancak beylerinin emrinde sayılmayan ve nisbeten bağımsız olan çeribaşılara pek müdahale edilmezdi. Meselâ sancak beyinin bölgesinde bir suç işlense suçluyu çeribaşı yakalardı. Hafif suçların cezasını çeribaşı verir, ancak katil vb. ağır suçların cezalarına sancak beyi karışırdı. Bununla birlikte her türlü ceza yalnız kadı tarafından takdir edilebilirdi. Çeribaşılar çok defa timar, bazan da zeamet tasarruf ederler ve topraklarının bulunduğu yerde otururlardı. Sancak beyi, alay beyi, subaşı ve çeri sürücüsü gibi serbest timar tasarruf eden çeribaşılar bölgeleri içindeki arazi sahiplerinden resim, müsellemlerin koyun resmiyle bād-ı hevâ¹⁰⁷larından hisse alırlardı¹⁰⁸. Sicilde bu konu ile ilgili 2 belgeye rastlanmış olup¹⁰⁹, bunlardan 54 numaralı belgede Ayntab sancağı çeribaşılığına Mehmed'in atandığı görülmüştür.

4.2.2.7. Subaşı

Şimdiki zabıta ve daha ziyade belediye memurlarının gördükleri işleri gören ve kaza itibar olunan kasabaların başında bulunan memurdur¹¹⁰. Sicilde subaşı tayiniyle ilgili tek bir belgeye rastlanmış olup bu belgede Selhur Süleyman Ağa'nın Aradüzine köyüne subaşı olarak tayin edildiği görülmüştür.

4.3. İKTİSADİ YAPI

Şer'iyye sicilleri bir bölgenin idari yapısını yansıtmalarının yanında ekonomik yapıyı da yansıtmaktadır. Ancak bölgenin ekonomik yapısını açıklamak için öncelikle dönemin ekonomik şartlarına(dönemin para anlayışı, para hareketleri ve paranın değerini) göz atmak gerekmektedir. Nitekim sözkonusu sicilin ait olduğu 1686-1689 yılları şartlarına bakıldığında

¹⁰⁷ (Bad-ı heva bir çok verginin üst başlığıdır. Bad-ı heva'nın, Resmi Arus(Gelin-Gerdek Resmi), Cürm-i Cinayet, Resm-i Tapu(Mülkiyeti devlete ait olan araziden çiftlik tasarruf eden reayadan bir defaya mahsus alınan vergi), Yave(Başıboş bir şekilde bulunan hayvan bir ay bekletildikten sonra sahibi çıkmazsa bulana ait olur ve buna karşılık ondan alınan vergidir), Abd-i Abık(evden kaçmış erkek kölelerin kadı tarafından satılıp parasının devlete verilmesi), Kenizek(evden kaçan cariyelerin kadı tarafından satılıp paranın devlete verilmesi), Adet-i Deştbanı(Başkasının bahçesine giren hayvanın sahibinden alınan vergi) vs adlarla anılan çeşitleri bulunmaktaydı.) Ünal Taşkın.(2013). Rüsûm-ı Örfiyye. *Tarih Okulu Dergisi*. S.XIV. Adıyaman. ss.68-69

¹⁰⁸ Abdülkadir Özcan. "Çeribaşı mad". *DiA*. C.8. ss. 270-272

¹⁰⁹ A.Ş.S. nr 37 belge 23,54.

¹¹⁰ Pakalın. *a.g.e.* C.III. ss.259

öncelikle para birimi olarak kuruş (guruş) kavramı ile karşılaşılmaktadır¹¹¹. Şevket Pamuk'un paranın tarihi ile ilgili çalışmasına bakıldığında da kuruş denen bu birimin 1690 yılından 1780 yılına kadar gümüşe dayalı bir para sistemi içerisinde yer aldığı ve bu durumun imparatorluğun merkezi ile en uç noktası arasındaki parasal ilişkide açıkça görüldüğü anlaşılmaktadır¹¹². Tekrardan sicile bakıldığında kuruşun yanında esedi kuruş tabirinin de kullanıldığı görülmüştür¹¹³. Paranın Osmanlılara geçişine bakıldığında 16 ve 17 yüzyıllarda Osmanlıların kullandıkları para birimi kötü bir üne sahipti ve bu para birimi ticarete durağan bir para standardı gerektiriyordu. Avrupalı tüccarlar da ticaret vasıtasıyla bu hollanda parasının Osmanlı İmparatorluğunda yayılmasına yol açmışlardır. Avrupalıların tanıttığı bu para büyük çoğunlukta Venedik, İspanya, Avusturya, Almanya, Polonya ve Hollanda eyaletlerinden temin edilmekteydi. 17. yüzyıl boyunca Osmanlı İmparatorluğunda Hollanda ticareti büyük oranda artmış ve bu durum Hollanda parasının büyük bir talep görmesine neden olmuştur¹¹⁴. Paranın bu denli rağbet görmesi de Balkanlar, Batı ve Orta Anadolu, Suriye, Mısır ve kuzey Afrika dahil olmak üzere imparatorluğun birçok yerinde kullanılmasını sağlamıştır¹¹⁵. Bunun yanında para üzerindeki aslan figüründen dolayı Osmanlılar tarafından esedi guruş ya da aslanlı guruş diye tabir edilmiştir. Osmanlılar sağlam, emin ve değerli maden içeriği ile iyi bir ağırlıkta olan esedi guruşun¹¹⁶ dizaynını uzun bir süre boyunca değiştirmeden kullanmışlar, bu durum Hollanda ülkesinde bazen tarihi geçmiş esedi guruşa rastlanmasına neden olmuştur. Leeuwendaalder(esedi guruş)1713'ten sonra artık basılmamış ve 18. yüzyılda bu paranın yerine Maria Theresa'nın thalers'ı geçmiş ve para "lion thalers" diye anılmaya başlanmıştır. Lion thalers ilk olarak 1751'de basılmış ve Qrosh France olarak da bilinmektedir¹¹⁷. Daha önceden adı geçen Şevket Pamuk da eserinde esedi guruş yanında Lion thalers tabiri kullanmıştır. Yine ona göre sicilin ait olduğu 1690'lı yıllarda 1 esedi guruşun değeri 120 akçedir¹¹⁸. Bir başka kaynağa göre de 17. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde ticarete akçe, para ve kuruş kullanılmakta ve 1690'lı yıllarda 1 kuruş 40 paraya veya 120 akçeye karşılık gelmektedir¹¹⁹. 1686-1689 yıllarına ait söz konusu sicile bakıldığında da belgelerden bir esedi kuruşun değerinin 110 akçe ile 125 akçe arasında değiştiği

¹¹¹ A.Ş.S. nr 37 belge 34,35,39,73, 79,.

¹¹² Şevket Pamuk.(2000). *A Monetary History of the Ottoman Empire*. Cambridge Universty Press. ss. 20.

¹¹³ A.Ş.S. nr 37 belge 6, 35, 39, 79, 88,133, 175, 208, 217.

¹¹⁴ Mehmet Bulut. XVII.Yüzyılın İlk Yarısında Hollandalı Tüccarların Osmanlı Bölgelerindeki Faaliyetleri. *Osmanlı*. C.III. Yeni Türkiye Yayınları. ss.212

¹¹⁵ <http://www.genealogy.ro/banat/leeuwendaalder.html>

¹¹⁶ Ruhi Özcan. Osmanlı Devleti'nde XVII. Yüzyılda Yapılan Sikke Tashihleri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, ss. 250

¹¹⁷ <http://www.genealogy.ro/banat/leeuwendaalder.html>

¹¹⁸ Şevket Pamuk.(2000). Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi. ss.175

¹¹⁹ Francis Turner. Money and Exchange Rates in 1632. ss.6.

görülmektedir¹²⁰. Bu durumun ise kaynaklarda bahsedilen parasal değerlere isabet ettiği görülmektedir.

Dönemin akçesinden bahsetmek gerekirse; akçe yapısı saf gümüşten kestirilen bir sikke olmakta olup 17. yüzyılda yaygın bir şekilde kullanılan paraydı¹²¹. Bununla birlikte devlet tarafından tespit edilen ve darphânelere gönderilen sikke standartlarında, 100 dirhem "halis ayar" gümüşten kaç adet akçenin darp edileceği kanunnamelerle belirtilmiştir. Akçenin üretimi esnasında gümüşün içine bakır ya da başka düşük, ucuz bir metal katmak kanunla yasaklanmıştır. Ancak 17. Yüzyılın sonunda akçe reel para olarak dolaşımdan kalkmış ve yalnızca maliye servislerinde muhasebe sikkesi olarak kullanılan bir değer birimi haline gelmiştir. Bununla birlikte akçe hesap düzenlemede değer ve ayar birimi olarak kullanılan bir sikke haline gelmiştir. Bu yüzyıl içerisinde akçe, beyaz akçe, çil akçe, sağ akçe gibi adlandırmaların yanı sıra; düşük ayarlı ve tağşiş edilmiş olan içine bakır karıştırılmış sikkeleri ifade eden; kalb-i zayuf akçe, kızıl-kırpık akçe ve fül-ü almer gibi tanımlamalarla da ifade edilmiştir. Büyük gümüş sikkeler (guruş) ilk defa II. Süleyman devrinde bastırılmış¹²² ve %60 gümüş, %40 bakır içermiştir. Fiilen ilk Osmanlı guruşu 1687-88'de darp edilmiş ve ağırlığı İstanbul vezni ile 6 dirhem (19.24gr), ayarı binde 898 olarak geçmektedir¹²³. Sicilin kayıtlı olduğu tarihe yakınlığından dolayı bu zamanda basılan guruşun sicilde geçen kuruşla aynı olduğu düşünülmektedir. Bu durum da Şevket Pamuk'un da kuruş ile ilgili daha önce geçen tespitleriyle paralellik arz etmektedir¹²⁴.

Yukarıda açıklanan bilgilere sağlam bir dayanak olması açısından aşağıda 17.yüzyılda Osmanlı Devletinde kullanılan yabancı paralar ve bunların yıllara göre akçe değerinin yer aldığı tablo oluşturulmuştur.

Yıl	Venedik Dukası	İspanya Riyali	Esedî Guruş	Polonya Zolotası
1600	125	78		48
1618	150	100		
1624	310	240		
1625	120	80	70	50
1632	220	110	100	70

¹²⁰ A.Ş.S. nr 37 belge 6, 133, 217.

¹²¹ Özcan.a.g.m. ss.247

¹²² "kuruş mad." Rehber Ansk. ss. 517

¹²³ Özcan. a.g.m. ss.250

¹²⁴ " kuruş denen birim 1690 yılından 1780 yılına kadar gümüşe dayalı bir para sistemi içerisinde yer almaktadır" Pamuk. a.g.e. s.20.

1641	168	80	70	
1650	175	90	80	
1659	190	88	78	48
1668	250	110	100	66
1683	300	130	120	
1691	300-400		120-160	88-107
1698	300-400	120-160		88

Tablo 2: Yıllara göre Osmanlı ülkesindeki yabancı paraların akçe değeri¹²⁵

Tablodaki bilgiler doğrultusunda Osmanlı imparatorluğunda, Osmanlı sikkelerinin yanı sıra yabancı sikkelerin de kullanılmış olması Osmanlı ekonomik sisteminin esnekliği olarak yorumlanmaktadır¹²⁶.

Sicile bakıldığında bölgedeki ekonomik yapıyı yansıtmaya açısından birtakım belgeler ile karşılaşılmış bu belgelerde bölgedeki alacak verecek ilişkileri, tereke kayıtları, vergiler ve mukataa tevcihatı gibi konular yer almıştır.

4.3.1. Alacak-Verecek İlişkileri

Sicildeki ilk belgede Kaleli el-hac Mehmed Ali'nin, el-hac Hasan'dan alacağı 24 kuruşa İbrahim'nin kefil olması ile karşılaşılmıştır¹²⁷. 5 numaralı belgede ise Dimos emini Osman Ağa'dan üç yüz kuruş borç alan kişilerin isimleri zikredilmiştir¹²⁸.

4.3.2. Terekeler

Kadılar tarafından tutulan siciller içerisinde bulunan tereke listelerinde yer alan eşyalar fiyatları ile ekonomi tarihi için önemli veriler oluşturduğu gibi isimleriyle de bölgenin folklorik unsurlarını ortaya koyması açısından büyük önem arz etmektedir. Halkın günlük hayatı, çarşılar, evler, örf ve adetler, mobilya ve mutfak takımları, taşınmazlar, hayvan cins ve miktarları, ambarlarda ve tarlalarda yetişen gıda maddeleri, ticari mallar ve bütün bu malların tahmini veya fiili olarak tahakkuk etmiş fiyatları, yiyecek ve giyecek fiyatlarını sicillerden öğrenilebilir. Tereke fiyatları devletin temsilcileri kontrolü altında olduğu için yarı resmi fiyatlardır. Keyfi fiyatlar değildir. Terekedeki eşyalar arasında, resmi fiyata tabi olanlar varsa resmi fiyat üzerinden veya eşyanın kalitesine göre resmi fiyata çok yakın bir fiyat üzerinden, resmi fiyata tabi olmayanlar ise piyasada geçerli olan değer üzerinden fiyatlandırılmıştır¹²⁹.

¹²⁵ Mehmet Bulut. *Economics and Social Structure of The Ottoman Empire (1571-1699)*. ss.68.

¹²⁶ Oğuz Tekin. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Para. Osmanlı*. Cilt III. Yeni Türkiye Yayınları. ss.172

¹²⁷ A.Ş.S. nr 37 belge 1.

¹²⁸ A.Ş.S. nr 37 belge 5.

¹²⁹ Zeynel Özlü. (2006). *XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda Göynük'te Fiyatlar*. Bilig, S.139, s.137.

Sicile bakıldığında içerisinde berat, ferman, buyrukları gibi belgelerin fazlalığı nispetinde tereke kayıtlarının azlığı göze çarpmaktadır. Nitekim sicilde 2 tereke kaydına rastlanmış olup bunlar Ahmed bin Mehmed ile Mehmed Çelebi bin Ferhad Beşe'nin terekeleridir. Bu iki belgenin değerlendirilmesi sonucunda ev fiyatlarından, canlı hayvan fiyatlarına; gıda malzemelerinden giyim ve adi ev eşyalarına kadar ortalama yaşam tarzını ortaya koymak mümkündür. Bu nedenle sicilde önemli görülen malzeme fiyatları başlıklar halinde aşağıya çıkarılmıştır.

4.3.2.1. Ev Fiyatları

Çalışma konusu sicilde bulunan tereke kayıtlarında kişilerin mal varlıkları sıralanırken ilk sayılan şeyin kişilerin evleri oldukları görülmektedir. Ev için “*Menzil*”¹³⁰ tabirinin kullanıldığı görülmekte olup şehirde bulunan ev fiyatlarının mahallelere göre değişiklik arz ettiği dikkati çekmektedir. Mesela Amo mahallesinde yer alan bir menzilin fiyatı 80 kuruş¹³¹, Şarkıyan mahallesinde 130 kuruş¹³², Akyol Mahallesinde ise 50 kuruştur¹³³.

4.3.2.2. Canlı Hayvan Fiyatları

Bölgenin ekonomik yapısında tarım ve hayvancılığın önemli bir yeri vardır. Bu nedenle terekelerde bulunan canlı hayvanların değerleri büyük önem arz etmektedir. Ancak sicilde tereke sayısının azlığından dolayı sadece bir baş kır ata rastlanmış olup fiyatının da 30 kuruş olduğu görülmüştür¹³⁴. Bununla birlikte bölgedeki hayvan fiyatlarını yansıtmaması açısından tereke dışındaki belgelere de bakılmıştır. Mesela 6 numaralı belgedeki bin doksan dokuz senesine ait bir sürsat fermanında¹³⁵ her bir koyun için iki yüz akçe değer biçilmiştir¹³⁶. 206 numaralı belgede ise toplam 249 koyunun ve kuzunun değeri 400 kuruş olarak hesaplanmıştır¹³⁷.

4.3.2.3. Hububat Fiyatları

Sicildeki Mehmet Çelebi bin Ferhat'ın terekesinde buğdayın 14 keyli¹³⁸ için 35 kuruş değer biçilmiş olup ortalama 1 keyl buğday 2.5 kuruşa tekabül etmektedir¹³⁹. 206 numaralı

¹³⁰ “Mahalle-i Şarkiyanda menzil” A.Ş.S. nr 37 belge 175

¹³¹ A.Ş.S. nr 37 belge 155

¹³² A.Ş.S. nr 37 belge 175

¹³³ A.Ş.S. nr 37 belge 175

¹³⁴ A.Ş.S. nr 37 belge 175

¹³⁵ “Tanzimattan evvel harp zamanlarında halktan tekalif-i harbiyye suretinde alınan şeyler hakkında kullanılan tabirdir Alınan maddeler, hayvan, buğday, arpa, mısır, mısır, yulaf gibi şeylerdi. “Pakalın. *a.g.e.* C.III. ss.300.

¹³⁶ A.Ş.S. nr 37 belge 6.

¹³⁷ A.Ş.S. nr 37 belge 206.

¹³⁸ “kile, tahıl, hububat ölçüsü, ölçek.” Ferit Develioğlu.(2006). Osmanlıca-Türkçe Sözlük. Aydın Kitabevi. ss.788.

¹³⁹ A.Ş.S. nr 37 belge 175

belgede ise arpa için “şair” tabiri kullanılmış olup 233 keyl şair için 425,5 kuruş değerr biçilmiştir.

4.3.2.4. Ev Malzemeleri

37 numaralı Ayntab Şer’iyye Sicili incelendiğinde terekelerde ortaya çıkan malzemelerin günlük kullandığımız malzemelerle benzerlik gösterdiği görülecektir. Bunlardan bazıları aşağıya çıkarılmıştır.

4.3.2.4.1.Yatak Fiyatları

Sicilde yer alan terekelerde yatak adı “döşek” diye tabir edilmekte olup, çeşitlere ayrılmıştır.(Seraser, Derhavi, Kırmızı Kadife, Sirnik, Münakkaş İneyet vs.) Terekelerde 15 döşek tespit edilmiş ve bunların toplam fiyatının 12.5 kuruş olduğu saptanmıştır.

4.3.2.4.2. Yorgan Fiyatları

Terekelerde 4 yorgan tespit edilmiş olup fiyatları toplam 4 kuruştur.

4.3.2.4.3. Yastık Fiyatları

Tespit edilen yastıklar da döşekler gibi çeşitlere ayrılmış(çatma, münakkaş, midilli gibi) olup 37 yastığa 40 kuruş değer biçilmiştir.

4.3.2.4.4. Seccade Fiyatları

Terekelerde 1 seccadeye rastlanmış olup, türk olarak uşşaki seccade diye tabir edilmiştir. Seccadeye Uşşaki denmesinin sebebinin de şimdi de önemli bir yere sahip olan Uşak dokumacılığıyla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Seccadenin fiyatına bakıldığında ise 3 kuruş değerinde olduğu görülmektedir.

4.3.2.4.5. Halı Fiyatları

Mefruş malzemelerden olan halıya 2 yerde rastlanmış olup 10 adet halının toplam fiyatı 10 kuruştur.

4.3.2.4.6. Kilim Fiyatları

Halı gibi ev mefruşatı için önemli olan kilimden toplamda 9 adet tespit edilmiş olup bunlar renk, eski yenilik bakımından çeşitlere ayrılmıştır. Bununla birlikte hepsinin toplam fiyatı 9 kuruştur.

4.3.2.4.7. Perde Fiyatları

Evin dışardan görülmesini önlemek amacıyla kullanılan perdeye 2 yerde rastlanmıştır. 3 perdenin fiyatı 2.5 kuruş olarak tespit edilmiştir.

4.3.2.4.8. Çarşaf Fiyatları

Sicilde “çarşeb” diye tabir edilen çarşaftan 1 tane tespit edilmiş olup fiyatı da 0.5 kuruştur

4.3.2.4.9. Keçe Fiyatları

Özellikle Güney Anadolu'da kullanılan bir yaygı türüdür. Daha çok bu bölgede kullanılmasının sebebinin de burada yer alan Türkmen nüfusunun fazlalığından kaynaklandığı düşünülmektedir.. Nitekim sicile bakıldığında Türkman keçesi diye bir tabirle karşılaşılmaktadır. Bu yapılan tespitleri doğrulamaktadır. Bununla birlikte sicilde bir de Acem keçesi diye tabire rastlanmıştır. Bu tabir şimdi de bilinen İran dokumacılığının önemini açıklamaktadır. Bu iki keçenin toplam değeri 1.5 kuruştur.

4.3.2.5. Giyim Malzemeleri

Sicilde çeşitli giyim malzemelerine rastlanmıştır. Bu malzemelerin kullanılmış olması, renkleri, çeşitleri, değerini değiştirmektedir. Yer alan malzemelere bakıldığında gömlek, kaftan, zıbın, sarık, çakşır, kuşak, ferace, çuka gibi eşyalara rastlanmıştır.

4.3.2.5.1. Gömlek Fiyatları

Terekelerde bir keten bir de İstanbul gömleği olmak üzere 2 adet gömleğe rastlanmıştır. Bunların fiyatı da 2 kuruştur.

4.3.2.5.2. Kaftan Fiyatları

Kaftan üste giyilen, kumaştan yapılan, uzun, süslü ve astarsız elbisedir. En çok çeşidi ve türü olan giyim malzemesidir. Bu çeşitliliğe kaftanın renkleri, kaftanın kullanılıp kullanılmamış olması ve yapım malzemeleri neden olmuştur. Mere zinane kaftanı, müstamel zinane kaftanı, beyaz mere merdane kaftanı, kırmızı atlas kaftan, mor kumaş kaftan, elvan bez kaftan, münakkaş köhne kaftan olmak üzere 7 kaftan saptanmış olup toplam fiyatları 20 kuruştur.

4.3.2.5.3. Zıbın Fiyatları

Zıbın, kaftanın altına giyilen kısa gömlektir¹⁴⁰. 2 adet zıbına rastlanmış olup fiyatı 1.5 kuruştur.

4.3.2.5.4. Sarık Fiyatları

Dini yaşam adına önemli bir malzemedir. Başa sarılır ve genellikle takke, fes gibi başlıklarla kullanılmaktadır. Sicilde sadece 1 adet köhne sarık bulunmuş olup fiyatı 0.5 kuruştur.

4.3.2.5.5. Çakşır Fiyatları

¹⁴⁰ *Büyük Larousse*, (1986), "zıbın" Gelişim Yay., c.20, s.12743.

Don gibi belden aşağı kısma giyilen paçaları mestli ve dar bir nevi şalvar hakkında kullanılan tabirdir. Çuhadan yapılır. Kadınlara mahsus olanların ağızlık ve uçkurları sırma kaytanlarla süslenir¹⁴¹. Terekelerde 2 adet çakşır tespit edilmiştir ve fiyatı da 3 kuruştur.

4.3.2.5.6. Kuşak Fiyatları

Bele bağlanan bir giyim eşyası olan kuşağı genellikle kadınlar kullanmakta olup yöresel kıyafetlerle birlikte erkeklerin de kullandığı görülmüştür. Sicilde farklı türlerde 6 adet kuşağa rastlanmış olup toplam fiyatları 12 kuruştur.

4.3.2.5.7. Ferace Fiyatları

Kadınların üzerlerine örtündükleri çarşafa benzer bol bir dış giysisidir. Sicilde 2 adet feraceye rastlanmış olup fiyatlarının da diğer giyim eşyalarına nazaran yüksek olduğu gözlenmiştir. 2 feracenin fiyatı 24 kuruştur.

4.3.2.5.8. Çuka(Çuha) Fiyatları

Giysi yapılan yün kumaştır¹⁴². Sicilde çukadan yapıma aba¹⁴³, kavuk¹⁴⁴, dülbent¹⁴⁵ gibi eşyaların yanında sade çukaya da rastlanmıştır. Bunların toplam fiyatı 26 kuruştur.

4.3.2.6. Kıymetli Eşyalar

Sicilde çok fazla olmasa da bir kaç kıymetli eşyaya rastlanmıştır. Yer alan bu eşyaların altın gibi maddelerden olması bunların değerinin artmasına neden olmuştur. Sicile bakıldığında 1 altın bilezik, 1 altın makreme¹⁴⁶, 1 altın bıçak, 1 altın tas tespit edilmiştir. Bunların toplam fiyatı da 22 kuruştur. En pahalı ise 10 kuruş ile altın bileziktir.

4.3.2.7. Kitaplar

Terekeler içerisinde yer alan diğer eşyalar değerlendirildiğinde bir kültür malzemesi olan kitaplar göze çarpmaktadır. Mesela 175 numaralı belgede Mehmed Çelebi bin Ferhat Beşe'nin terekesinde tam 24 adet kitap bulunmuştur¹⁴⁷. Tespit edilen kitapların çoğunun Kur'an, fıkıh, hadis, Hz. Muhammed, tefsir, ilmihal, tasavvuf, tarih ve diğer konularla alakalı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte kitaplardan devrin kültürel hayatı adına önemli tespitler elde edilmiştir.

¹⁴¹ Pakalın. *a.g.e.* C.I. s.323.

¹⁴² Develioğlu. *a.g.e.* ss.229.

¹⁴³“Yünlü kaba kumaştan yapılmış bol, geniş giyecek”. Develioğlu. *a.g.e.* ss. 4.

¹⁴⁴ “Eskiden kullanılan başlıklardan biridir. Eni geniş, uzunluğu az olup etrafına birkaç parmak genişliğinde sarık sarılırdı.” Pakalın. *a.g.e.* C.II. ss.217

¹⁴⁵ “tölbent”. Develioğlu. *a.g.e.* ss.280.

¹⁴⁶ “kenarı işlemeli baş örtüsü, havlu, peşkir, yerlerinde kullanılan tabirdir.” Pakalın. *a.g.e.* C.II. s.393-394.

¹⁴⁷ “Kitab hadika cild 1, Kitab merzibatnâme cild 1, Kelam-ı izzet cild 1, Kitab imadü'l-islam cild 1, Tevarih-i taberi cild 1, Kitab-ı ibni bâli cild 1, Tevarih-i âli Osman cild 1, Kitab-ı Muhammediye cild 1, Kitab-ı hüseyin ü şirin cild 1, Kitab-ı hoca hafız, Mesnevi-i şerif cild 1, Kitab-ı şiname cild 1, Leyla-yı mecnun cild 1, İnâm-ı şerif, Mühr ü müşteri, Mecmua, Divan-ı Fârisî, Divan Necati, Kitab-ı gülistan, Sure-i kehf, Kitab-ı şifa, Divan-ı hafız, Avamil ve sarf, Ruznâme, İcra-i müteferrika”

4.3.2.8. Mutfak Eşyaları

Terekelerde mutfak eşyası olarak, tencere, kazan, tas, sahan, sini, ibrik, bakraç, leğen, gibi eşyalara rastlanmıştır.

4.3.2.8.1. Tencere Fiyatları

Terekelerde toplam 20 tencere tespit edilmiştir. Tencerelerin toplam fiyatı 27 kuruş ortalama fiyatı 1.5 kuruştur. Bunlarla birlikte tencerelerin kullanımına ve boyutlarına göre farklı çeşitlere ayrıldığı göze çarpmaktadır. Sağır tencere, kuzı tenceresi, kebir tencere bu duruma örnektir.

4.3.2.8.2. Kazan Fiyatları

Terekelerde kazan adıyla geçmektedir. Birkaç çeşidi vardır. Masara kazganı, don kazganı, sağır kazgan gibi. Bunun yanında toplamda 11 kazan 11 kuruş olarak tespit edilmiştir.

4.3.2.8.3. Sahan ve Tas Fiyatları

Sicilde toplamda 54 tane sahan tespit edilmiştir. Sahanlar mutfak malzemeleri içinde fazla sayıya sahip olmakla birlikte toplam fiyatları 34 kuruştur. Tas fiyatlarına bakıldığında tasların çeşitlere ayrıldığı görülmektedir. Kulplı tas, altun küfli ayaklı tas, sağır ayaklı tas, kebir cam tas buna örnektir. Bununla birlikte toplamda 15 tas tespit edilmiş olup toplam fiyatları ise 7 kuruştur.

4.3.2.8.4. Lengeri Fiyatları

Büyük bakır sahan olan lengeri¹⁴⁸ terekelerde en çok rastlanılan malzemelerden biri olup toplamda 80 lengeri tespit edilmiştir. Bunların toplam fiyatı ise 25 kuruştur.

4.3.2.8.5. Fincan Fiyatları

Sicilde en fazla rastlanılan mutfak malzemesidir. Toplamda 146 fincan tespit edilmiştir. Ancak fiyatı sayısı nisbetinde fazla gözükmeyip 23.5 kuruştur. Fincanın sicildeki iki terekede bu kadar çok bulunması fincanın hangi amaçlarda kullanıldığı sorusunu akla getirmektedir. Acaba şimdiki gibi kahve için mi yoksa herhangi bir şey içmek için mi kullanılıyordu?

4.3.2.8.6. Diğer Mutfak Eşyaları

Terekelerde toplamda 12 ibrik¹⁴⁹, 2 bakraç, 4 leğen, 8 sini¹⁵⁰, 2 çömçe¹⁵¹, 6 teşt¹⁵², 3 şamdan, 1 süzek, 3 mangal, 11 güğüm¹⁵³ tespit edilmiştir. Bu malzemelerin toplam fiyatı ise sırasıyla 16, 2, 6, (12.5), (1.5), 7, (2.5), 2, (6.5), 10 kuruştur.

¹⁴⁸ Develioğlu. *a.g.e.* ss.837

¹⁴⁹ “(a.i.c. ebârik, ebârika) toprak veya mâdenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı” Develioğlu. *a.g.e.*, s.620.

¹⁵⁰ “(f.i.) büyük tepsi” Devellioğlu. *a.g.e.*, ss.1411.

4.3.2.9. Servet Durumu

Terekelerde yer alan sayısal değerler rastgele fiyatlar değildir. Çünkü terekeler hazırlanırken devlet kontrolünde hazırlanıp, resmi memurun belirlediği fiyata göre terekedeki eşyalara göre değer biçilmektedir. Eşyaların değerleri, eğer terekedeki eşyalar resmi fiyata tabi ise resmi fiyat üzerinden veya eşyanın kalitesine göre resmi fiyata çok yakın bir fiyat üzerinden belirlenir. Terekelerde yer alan mallar kişinin malvarlığının yekununu gösterir. Halil İnalçık, Bursa terekelerini değerlendirirken servetleri altı gruba ayırmış ve fakir ve varlıklı sınıf olarak adlandırdığı uç miktarda servet bırakan kişilerin az bulunduğunu Bursa'da orta halliliğin egemen olduğunu belirtmiştir¹⁵⁴. Bu bilgiden hareketle çalışma konusu bölgelerin ekonomik seviyesini ve ailelerin zenginlik durumlarını çıkarmak mümkün hale gelmektedir.

Tereke Sahipleri	Eş Sayısı	Erkek Çocuk Sayısı	Kız Çocuk Sayısı	Servet (Kuruş)
Ahmed bin Mehmed	1	1	1	288
Mehmed Çelebi bin Ferhat Beşe				550

Tablo 3: Sicildeki Tereke Sahipleri ve Tereke Değerleri

4.3.2.10. Terekelerden Alınan Vergiler

4.3.2.10.1. Resm-i Kısmet

Osmanlı Devleti'nde, vefât eden bir kimsenin terekesini (geriye bıraktığı malını), İslâmî mîrâs hukukuna göre, vârisleri arasında paylaştıran me'mûra kassam denir. Arabça bir kelime olan kassam, lügatte kısım kısım ayıran, veren demektir¹⁵⁵. Kassam adı verilen görevliler tarafından ölenlerin terekelerinin tespitiyle hâsıl olan paranın varislere dağıtılırdı. Bunun karşılığında alınan vergiye "*Resm-i Kısmet*" adı verilirdi. Bu verginin miktarının zaman içinde değişmiş olduğu görülmektedir¹⁵⁶. Mesela Fatih Sultan Mehmed zamanında kadılığa tahsis edilen ücretler arttırılmıştır. Bu dönemde kadıların hüccetten 32, resm-i

¹⁵¹ "Günümüzde orta Anadolu'da kepçe için çömçe tabiri kullanılmaktadır."

¹⁵² "Şimdide Anadolu'da leğen için teşt tabiri kullanılmaktadır."

¹⁵³ "Bir nevi su kabının adıdır. Bakırdan, pirinçten hatta altından yapılırdı. Testi şeklinde ağzı geniş ve kapalı idi." Pakalın, *a.g.e.* C.I. ss.683.

¹⁵⁴ Özlü, *a.g.e.*, s.137.

¹⁵⁵ Sait Öztürk. (2001). Kassam, *DİA*, İstanbul, c.24, s.579.

¹⁵⁶ Pakalın, *a.g.e.*, .s. 30-31.

kismetten binde 25, nikâhtan da 32 akça almaları kanunen kabul edilmiştir¹⁵⁷. Sicildeki Ferhat Beşe'nin terekesinden ise 50 kuruş resm-i kısmet alınmıştır¹⁵⁸.

4.3.2.10.2. Diğer Vergiler

Resm-i kısmet dışında terekelerde başka vergilere de rastlanmaktadır. Bu vergiler, mahkeme harcı, hüddamiye, hüccet¹⁵⁹ vergileridir.

4.3.3. Ayntab'dan Sağlanan Gelir Kaynakları

Osmanlı devletinde bütün eyaletler merkez hazinesine mukataalar ve avarız haneleri yoluyla bağlıdır. Nitekim tutulan kayıtlara bakıldığında merkezi bütçenin gelir kaynakları arasında çoğunlukla mukataa, cizye ve avrız gelirlerinin yer aldığı görülmektedir¹⁶⁰. Bununla birlikte Halep eyaletine bağlı Ayntab sancağında bu durum açıkça görülmektedir¹⁶¹.

4.3.3.1. Mukataa Gelirleri

Mukataalar devlete ait bir işletmenin, mülkün gelir karşılığında özel teşebbüse işletilmesi olarak tanımlanabilir. Mukataaları günümüz yaklaşımıyla genellikle özel teşebbüs tarafından işletilen Kamu İktisadi Teşebbüsleri olarak görmek de mümkündür. Kara ve deniz gümrükleri¹⁶², darphaneler, madenler ve şaphaneler buna örnek verilebilirler. Mukataa gelirleri çoğunluğu devlete ait olmakla birlikte, vakıflara tahsis edilen, ulufe karşılığı¹⁶³ veya ocaklık olarak verilebilen ya da has olarak tahsis edilen mukataalar da vardı. Devlet uygun gördüğü her türlü zirai, ticari ve sinai işletmeyi mukataa haline getirebilir ve bunlardan payına düşeni çoğunlukla özel teşebbüs eliyle toplatabilirdi. Mukataa gelirlerinin, ağnam gelirleri hariç, bütçe içerisindeki oranları %24 ile %37 arasında değişmiştir. Mukataalar üç yöntemle işletilirdi. Bunlar iltizam, emanet ve malikanedir¹⁶⁴.

İltizam mukataaların bir bedel karşılığında açık arttırma ile özel teşebbüse verilmesi ve bu teşebbüs tarafından üç yıl işletilmesidir¹⁶⁵. Mukataaların işletilmesinde ikinci yöntem ise emanettir. Emanet, mukataaların emin denen memurlar tarafından işletilmesidir. Gelir düşüklüğü gibi sebeplerle mültezimlere çekici gelmeyen ya da padişah hasları veya madenler

¹⁵⁷ Selma Kuşçu. (2009). *Şer'îye Sicillerine Göre h. 1065–1079/ m. 1655–1669 Tarihleri Arasında Edirne'de Sosyo-Ekonomik Hayat*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniv., Edirne, s.14.

¹⁵⁸ A.Ş.S. nr 37 belge 175

¹⁵⁹ “Hakim huzurunda ikrar, tahrir, ve akit ve vasi tayini bir hususa izin verilmesi gibi hükmü ihtiva etmeyen hususlar hakkındaki vesikalar hakkında kullanılır bir tabirdir. Eskiden bir hükmü havi olsun olmasın kadı tarafından hukuki bir hadiseye tanzim olunan vesikaya “hüccet” adı verilir.” Pakalın. *a.g.e.* C.I. ss. 865

¹⁶⁰ Ahmet Tabakoğlu. “Osmanlı Mali Yapısının Ana Hatları”. *Osmanlı C.III.* ss.126

¹⁶¹ A.Ş.S. nr 37 belge 10, 13, 17, 30, 31, 32, 34, 36, 46, 50, 56, 60, 87, 88, 146, 162, 185, 188, 231,

¹⁶² “İstanbul gümrüğü mukataasından günlük otuz akçelik vazifeyi tasarruf eden İslam'ın ölmesi üzerine bu vazifenin ücretinin dimos-ı Ayntab mukataasından günlük otuz akçe ödenmesi ile değiştirilerek İbrahim Dede'ye verilmesi hakkında berat” A.Ş.S. nr 37 belge 137

¹⁶³ “Pir Mehmed'e Ayntab Mukataasından günlük sekiz akçe ulufe karşılığı emeklilik maaşı verilmesi” A.Ş.S. nr 37 belge 46

¹⁶⁴ Tabakoğlu. *a.g.m.* C.III. ss.128.

¹⁶⁵ Pakalın. *a.g.e.* C.II. ss. 57.

ve gümrükler gibi devlet tarafından işletilmesi gereken mukataalar emanetin konusunu teşkil ediyordu¹⁶⁶. Üçüncü yöntem de malikane'dir. Malikane ömür boyu verilen iltizamlara denmektedir. XVII. Yüzyılın sonlarından (1695) itibaren, özellikle maliyenin artan nakit ihtiyacının baskısı altında, iltizamlarla işletilen mukataalar malikane haline getirilmeye başlanmıştır.

Sicilde mukataaların kullanımı konusunda birçok belgeye rastlanmıştır. Mesela yukarıda anlatılanlara paralel olarak 133 numaralı belgede dimos-ı Ayntab mukataasını iltizam eden Şeyh Mehmed elinde olan mukataasının bedelinin arttırılması üzerine itirazda bulunmuş bunun üzerine mukataa bedelinin arttırılmasından vazgeçilmiştir¹⁶⁷. 144 numaralı belgede ise Kilis mukataasını iltizam eden Ahmed'in ödemesi gereken bin yüz otuz kuruşu ödememesi üzerine merkez tarafından kovuşturmaca faaliyeti başlatılmıştır. Bu belgelerin yanında mukataaların farklı bir şekilde değerlendirildiği belgelere de rastlanmıştır. Mesela devlet çalıştırdığı bir kişinin maaşının doğrudan kendi cebinden çıkmasını istememiş, kişinin maaşının mukataa üzerinden verilmesini sağlamıştır. Sicilde yer alan mukataa belgelerin çoğunda bu gibi durumla karşılaşmıştır. Örnek verilecek olunursa 10 numaralı belgede dimos-ı Ayntab mukataasından dört akçe ulufe maaşı alan Bektaş Ama'nın ölmesi üzerine bu hak Yekdest Derviş Efendi'ye verilmiştir. Yine 40 numaralı belgede Seyyid Mustafa icra ettiği göreve karşılık Ayntab ihtisabı mukataasından günlük altı akçe maaş almaktadır. 46 numaralı belgede ise Pir Mehmed'e Ayntab mukataasından günlük sekiz akçe emeklilik maaşı verilmiştir. 131 numaralı belgede de Şeyh Mehmed Ayntabi dimos-ı Ayntab mukataasından günlük on akçe maaş karşılığında duaguyanlık talebinde bulunmuştur.

4.3.3.2. Cizye Gelirleri

İslam devletlerince gayrimüslim erkeklerden alınan vergidir¹⁶⁸. Osmanlı devletinin en büyük gelir kaynaklarından biridir. Rahipler, ergin olmayanlar, devlet hizmetinde bulunan aileler, kötürüm olanlar cizyeden muaftırlar. Cizye gelirlerinin toplam bütçe içinde payı %23-48 arasındadır¹⁶⁹.

¹⁶⁶ "Hatice Sultan'a ait olan Ayntab hasından Kayapınarı olarak bilinen yerin Mansur Ağa'ya kullanmak ve düzenlemek için yılda elli kuruşa verilmesi ile ilgili temessük" A.Ş.S. nr 37 belge 34.

¹⁶⁷ A.Ş.S. nr 37 belge 133

¹⁶⁸ Pakalın. *a.g.e.* C.I. ss.297

¹⁶⁹ Tabakoğlu. *a.g.m. Osmanlı.* C.III. s.128

Sicilde cizye gelirleri ile ilgili 5 belgeye rastlanmıştır¹⁷⁰. Bu belgelerin ilki olan 13 numaralı Halep'deki yöneticilerden gayrimüslimlerden toplanan cizye bedeline beşer akçe zam yapılması istenmektedir¹⁷¹. 56 numaralı belgede Solak Mehmed Kilis'de bulunan cizyelerin tahsil edilmesi için görevlendirilmiştir¹⁷². 162 numaralı belgede ise Halil Ağa Ayntab'a tabii cizyelerin tahsil edilmesi hususunda görevlendirilmiştir¹⁷³. 185 numaralı belge de Ayntab'da bulunan cizyelerin tahsil edilmesi için buyruldu gönderilmiştir¹⁷⁴. 231 numaralı son belgede ise Ayntab ile birlikte birkaç bölgenin cizyelerinin tahsil edilmesi için merkezden ferman gönderilmiştir¹⁷⁵.

4.3.3.3.Avarız Gelirleri

Üçüncü önemli gelir kaynağı “tekalif-i örfiye”, “avarız-ı divaniyye” veya kısaca “avarız” denen olağandışı vergilerdir. Bunlar başlangıçta savaş harcamalarını finanse etmek

¹⁷⁰ A.Ş.S. nr 37 belge 13, 56, 162, 185, 231.

¹⁷¹ “Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn madinü'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-hak ale'l-hakk-i ecmaîn vâris-i ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas-ı bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-muîn Mevlânâ Haleb Kadısı zîde fezaile ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Haleb eyaletinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak malum ola ki işbu sene-i mübarekede cülus-ı hümâyûn vaki olub umumen keferre cizyesine beşer akçe cülus-ı hümâyûn akçesi zam olunmak fermanım olmağın vilayet-i Haleb keferesinin bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen beşer akçe cülus-ı hümâyûn akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirilmek fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîimle vardıkda bu bâbda safir olan emrim üzere üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin beşer akçe cülus-ı hümâyûn akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirilmek fermanım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîimle vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi cülus-ı hümâyûn vaki olmağla umumen keferre cizyesine beşer akçe cülus-ı hümâyûn akçesi zam olunmak fermanım olmağın imdi vilayet-i haleb keferesinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin beşer akçe cülus-ı hümâyûn akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılâsız tahriren fi el-yevmü's-sâmin ve'l-ışrîn rebîü'l-evvel sene tisa ve tisîn ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrusa” A.Ş.S. nr 37 belge 13

¹⁷² “Sizler Kilis hasları aklâmından Ayıntabda sakin zımmiyan taifesinden Boyacı Merado Beğ oğlu Vanes inha ve ilam olunur ki işbu bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere Kilis hazları mukataası berat-ı ali şan ile ... ve iltizamımızda olmağla ol tarafda sakin olan zımmiyan tayfalarının sene-i sabık ve olageldüğü üzere cânib-i hasa aid olan cizyelerin tahsil ve ahz ve kabz eylemek üzere tarafımızdan Solak Mehmedî tayin olunub gönderilmiştir vusûlünde gerekdir ki ol tarafda mevcut olan neferâtlarınızın mutad-ı kadim viregeldikleri cizyelerin mezbura tahsil ve ahz ve kabz itdirüb ahardan bir ferdi dahl itdirilmeye ve bir nefer ihfa olunmayub ... sa 'y ü ikdam eylesesiz vessalam” A.Ş.S. nr 37 belge 56.

¹⁷³ “A'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efzâlü'l-fuzelâi'l-müteverri'în yenbüü'l-meâli ve'l-yakîn Mevlânâ el-hâkimü'l-adl be-mahrûse-i Ayıntab dâmen-i fezâile tezkere-i divan manzur-ı nazar-ı muadelet-i unvan olıcak malum ola ki halen bin yüz senesine mahsub olmak üzere Ayıntab tevâbii cizyelerinin cem ü tahsili hulûl itmeğın Ayıntab tevâbiinde olan yerlü cizyelerin cem ü tahsil olunmak bâbında tezkere tahrir ve irsâl olundı kıdvetü'l-emâsil vel akrân Halil Ağa zîde kadre vusûl buldukda zikr olunan Ayıntab tevâbii cizyelerin bi hasebü'ş-şer' ve'l-kânun mûmâ-ileyh zîde kadreye cem ü tahsil ve âherden bir ferdi müdahale itdirmemeğe ulüvv-i himmetleri der-kâr buyrıla tahriren evâil-i şehri muharremü'l-harâm sene elf miete” A.Ş.S. nr 37 belge 162.

¹⁷⁴ “Şerâyi-i şîâr fezâil-visâr Ayıntab kadısı efendi zîde fazle ve kıdvetü'l-emâsil vel akrân mütesellimi zîde kadre ve sâyir a'yân-ı vilayetin iş erleri zîde kadre inhâ olunur ki kaza-i merkume ve tevâbiinde vaki Haleb muhassılığın aklâmından olan keferre cizyesi cemine me'mur olan kıdvetü'l-akrân *** zîde kadrenin yedinde olan fermân-ı şerîf mücebince cem' ü tahsil olunmadığı sizlerden bilinüb müstehakk-ı atâb olmuştur bu bâbda buyruldu tahrir ve irsal olunmuştur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşruh üzere muma ileyh cizyedârın yedinde olan fermân-ı şerîf mücebince emvâl-i mîrîye bi kusur ve lâ küsür bir an ve bir saat evvel cem' ü tahsil ve kabza me'mur olana teslim itdirmekte her biriniz ikdâm eylesesiz şöyle ki husus-ı merkume bir vechle 'adem-i tenkidiniz sebebi ile tahsil olunmaya inşâallâhu teâlâ vardığımızda cümlesini müstehakk-ı atâb olmanızla mukarrer bilüb mücebiyle amel eylesesiz deyû buyruldu fi 4 r sene 1100” A.Ş.S. nr 37 belge 185.

¹⁷⁵ A.Ş.S.nr 37 belge 231

için konmuş¹⁷⁶, XVII. yüzyılın sonlarından itibaren olağan hale getirilmiştir. Avarız yükümlülükleri nüzul, sürsat, işтира olarak aynı ve avarız gibi nakdi vergilerdir¹⁷⁷. Fakat aynı yükümlülükler de, nüzul, sürsat ve işтира bedeli olarak zamanla nakdiye dönüşmüştür. Bu gelirleri mevkufat kalemi¹⁷⁸ denetlemektedir¹⁷⁹.

Avarız vergileri hane esasına göre tarh edilmektedir¹⁸⁰ ve hanede yaşayan herkes toplu olarak bu vergiden sorumlu tutulurdu. Bununla birlikte askeri, dini, mali hizmetlerde bulunan bazı zümreler ve çalışamayacak durumda olanlar avarız vergisinden muaftılar. Ulaştırma ve ticaret güvenliğini sağlayan derbentçiler, köprülerin ve su yollarının korunma ve onarım hizmetini görenler, posta teşkilatına, menzillere, tuzlalara ve maden ocaklarına işçi girdi sağlamakla yükümlü olanlar da toplu olarak avarızdan muaf idiler¹⁸¹. Avarız gelirlerinin toplam bütçe gelirlerine oranı %10-20 arasındadır¹⁸².

Sicilde avarız ile ilgili 8 belgeye rastlanmış olup bunların kimisinde savaşa hazırlık ve diğer sebepler için avarız bedelinin tahsil edilmesi emredilmiş¹⁸³, kimisinde ise avarız toplama işi için birileri görevlendirilmiştir¹⁸⁴. Sicildeki başka bir belgede ise Ayntab'da bulunan mahallelerdeki hanelerin avarız bedelleri tek tek kaydedilmiştir¹⁸⁵.

4.4. OSMANLI'DA SAVAŞ FAALİYETLERİNİN AYNTAB SANCAĞINA YANSIMALARI

4.4.1. 37 Numaralı Ayntab Şer'iyye Siciline Göre Sefer-i Hümayun

Organizasyonu

¹⁷⁶ “Küffar üzerine yapılacak seferin mali desteğinin sağlanması için Anadolu'daki yöneticilere cizye, mukataa, nüzul, avarız, sürsat ve diğer bedellerin seferden önce tahsil edilip derhal ordu-yı hümayuna ulaştırılması hususunda gönderilen emr-i şerif” A.Ş.S. nr 37 belge 188

¹⁷⁷ “Maraş avarız ve nüzul bedellerinin tahsildarlığına İbrahim Ağa'nın vekil tayin edilmesi”. A.Ş.S. nr 37 belge 17

¹⁷⁸ “Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Ayntab sancağında vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki hazine-i amiremde mahfuz olan **mevkufat defterlerinde** Ayntab sancağında vaki olan kadılıkların beş yüz üç ve bir rub avarız haneleri olup matbah-ı amirem ve ocaklığı olmağla bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere bedel-i nüzulları cem ve tahsil olunmak lazım ve mühim olmağın” A.Ş.S. nr 37 belge 32.

¹⁷⁹ Tabakoğlu. *a.g.m. Osmanlı C.III.* s.128

¹⁸⁰ Oldurki Medine-i Ayntab tevâbii olan Burç ve Telbeşar nahiyelerinin beş yüz üç rub **avarız hanelerinden** işbu bin doksan dokuz senesinde vaki avarız ve bedel-i ... tahsili için emr-i ali ve suret-i defter-i mevkufat sadır olmağla 37.” A.Ş.S. nr 37 belge 36.

¹⁸¹ Halil Sahillioğlu. “Avarız mad.” *DİA.* C.4. ss.108-109.

¹⁸² Tabakoğlu. *a.g.m. Osmanlı C.III.* s.128

¹⁸³ “Küffar üzerine yapılacak seferin mali desteğinin sağlanması için Anadolu'daki yöneticilere cizye, mukataa, nüzul, avarız, sürsat ve diğer bedellerin seferden önce tahsil edilip derhal ordu-yı hümayuna ulaştırılması hususunda gönderilen emr-i şerif” A.Ş.S. nr 37 belge 188/ “Ayntab Sancağındaki nüzul bedelinin toplanması için gönderilen emr-i şerif” A.Ş.S. nr 37 belge 32/ “Ayntab ve Telbeşar Kazalarının avarız ve nüzul bedellerinin toplanması hakkında emr-i şerif” A.Ş.S. nr 37 belge 31./ “Ayntab Sancağındaki avarız gelirlerinin toplanması için gönderilen emr-i şerif” A.Ş.S. nr 37 belge 30.

¹⁸⁴ “Maraş avarız ve nüzul bedellerinin tahsildarlığına İbrahim Ağa'nın vekil tayin edilmesi” A.Ş.S. nr 37 belge 17.

¹⁸⁵ A.Ş.S. nr 37 belge 36.

Osmanlı Devleti'nde sefer organizasyonunu savaş kararından itibaren sınır istihkamlarının güçlendirilmesi, ordunun toparlanması, askerlerin iaşesinin sağlanması, ulaşım imkanlarının seferber edilmesi ve lojistik ikmalin alt yapısını oluşturan menzillerin düzenlenmesi olarak beş ana başlıkta toplamak mümkündür. Bununla birlikte eldeki sicilin içeriğine bakıldığında ordunun toplanması ve askerinin iaşesinin sağlanması ile ilgili belgelere daha çok rastlanmıştır.

Sicilde Ayntab'ın idari yapısından dolayı askeri varlık olarak tımarlı sipahiler, züemalar ve cebeciler göze çarpmaktadır. Bu askeri teşekküller Ayntab ile sınırlı olmayıp ülkenin muhtelif yerlerine dağılmış bir haldeydiler ve sefere iştirakleri büyük bir çabayı gerektiriyordu. Eyalet askerlerinin süratli ve düzenli bir şekilde yurtlarından çıkarak orduya katılma mecburiyeti bu işin sistemleşmesini sağlamıştır. Seferberlik emirleri kış aylarından itibaren eyalet valilerine, sancak beylerine gönderilerek, eyalet askerlerinin nevrızda, tespit edilen yerde merkez ordusuna dâhil olmaları istenirdi¹⁸⁶. Mesela sicilde bu konu ile ilgili şöyle bir ferman geçmektedir.

“Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm meâdinü'l-fezâil ve'l-keâm Üsküdardan Anadolunun sağ kol nihâyeti olan Halebe varınca yol üzerinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsi'l-ve'l-akrân zikr olunan kazalarda vaki kethüda yerleri zîde kadrehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsil olıcak malum ola ki küffâr-i hâkesâr hazlehümüllâh-i teâla ilâ yevmü'l-firârın sû-i kasdıyla asâkir-i islamiyeye istilaları ve her vechle hareket-i menhuseleri mukarrer olub bi-avnilâhi teâlâ gayret-i din-i mübeyyiz için ümmet-i Muhammed üzerlerine tasallut ve tuğyanlarının def' ü ref' ü memâlik-i mahrûsemizin hıfz ü hirâseti ehem-i mühimmât-ı diniyeden olub işbu sene-i mübâreke de inşâallâhu melikü'l-mutâ' ... sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olub bi'l-cümle altı bölük halkı ... rûz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne sahrasına irişüb ocakları ve bayrakları altında bulunmaları fermanım olmağın sipah ve silahdar ocakları taraflarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Çavış ve Halil Çavış zîde kadrehümâ sürici tayin ve irsal olunmağla imdi siz ki kethüda yerlerisiz emr-i şerifim size vardığı gibi kethüda yerleriniz tahtında olan altı bölük halkının cümlesine muhkem tenbih ve te'kid eylesiz ki kendülerine mahsus ve mugayyer olan mızrak ve bayraklarıyla mükemmel silah ve besatlarıyla şimdiden hâzır ve âmâde olub vech-i meşruh üzre nevrız-ı firuzdan yirmi gün mukaddem Edirne

¹⁸⁶ M. Yaşar Ertaş. Osmanlı Devletinde Sefer Organizasyonu, *Osmanlı*. C.6. ss.591.

sahasına mevcut bulunmağla ziyade takayyüd-i tâm eyleyesiz ve siz ki zikr olunan kazalarda sakin olan altı bölük haklısız bu vakit sâyir vakte kıyas olunmayub gayret-i diniye ile bu zamandan gaza ve cihât cümle ümmet-i Muhammed üzerlerine farz-ı ayn olub siz ... mutebere ve mahsus ehl-i gaza kullarımdan olmanız ile uğur-ı din-i mütebeyyire her birinizden merdâne ve dilberâne vaz' ü hareket me'mul ve tab'-ı hümayunum olmağın ve siz dahi gayret ve hamiyet idüb nevrüz-ı firuzdan yirmi gün mukaddem her biriniz mükemmel ve müretteb ve müsellağ gelüb Edirne sahasında bayraklarınız altında mevcut ve hidemât-ı aliyyemden baş ve can ile bezl-i makdur ve hidemât-ı cemile vücuda getirüb dua ve hayra icabet eser-i padişahaneme mazhar olub ve ikdam eyleyesiz ve siz ki kethüda yerlerisiz bi'l-cümle altı bölük halkının bi nefsihi önlerine düşüb inşâallâhu teâlâ tayin olunan mahalde me'mur olduğun üzre Edirne sahasında mevcut bulunmağla bezl-i kudret ve sarf-ı mekinet ve bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrimin mazmûn-ı münîfini icra ve taksîrât ve müsâmahadan be-gâyet ihtizar eyleyesiz şöyle ki bir ferdin tarafgiri olub bir tarikte celb-i mal kasdında olduğunuz mesmû'-ı hümayunum olur ise ferman-ı şerîfime 'adem-i itaatinizden nâşi cümleliz i'tâb ve ikâma mazhar olmanızı mukarrer ve muhakkak bilüb âna göre vaz' ü hareket eyleyesiz deyû ocakları tarafından mühürlü mektub virilmeğın mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âli şânım sâdır olmuştur buyurdum kivusül buldukda bu bâbda sâdır olan ferman-ı celilü'l-kadrim ve ocakları tarafından virilen mühürlü mektub mücebince amel olub min ba'de hilâfına rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad ve itikad kılasız tahriren evâsıt-ı şehr-i saferü'l-hayr sene mie ve elf kayd fî 19 rebiül ahir sene 100¹⁸⁷. Sefer fermanlarında ayrıca askerlere gazilik ruhu hatırlatılmış seferin bir cihad ve savaşa katılmanın şer'i bir mecburiyet olduğu belirtilmiştir¹⁸⁸.

¹⁸⁷ A.Ş.S. nr 37 belge 179.

¹⁸⁸ " ...bezl-i kudret ehemmi mühimât-ı diniyyeden iken ağmâz-ı ayn itmeleriyle rûz-ı kıyamette huzur-ı bâriyle bir vechle cevaba kadir olamayub ve câhid ve âbâ ve mevâliküm ve enfusekim fî sebilillâhi medlül-i şerîfi üzre hususan bu dikkatle cihada kadir olan efrâd-ı muvahhidîn üzerine mâlen ve bedenena gaza farz-ı ayn olub iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenler kendüleri kâfir ve avratları boş olub tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahrette azab-ı elime müstehak olurlar deyû fetvâ-yı şerîfe virilmekle ...", "sonra bilâ özr-i şerî bir kimesne evinde ve ahir yerde bulunmak ihtimali olursa farziyet azabı inkar ve ferman-ı şerîfime itaat itmedüğünden irtikâb-ı küfr ve dalâlet itmiş olub ahrette giriftâr olacağı azabdan kat-ı nazar dünyada dahi tazir-i şedîde muhtac olmağla bilâ amân buldukları mahalde ... ve emvâl ve erzakları mîrî için girift olunmak mukarrerdir cümlesini bu vech üzre haberdar olmayasız ki sonradan bilmedik ve âgâh olmadık dimesünler vebaları boyunlarına bu vakti sair mahalle ve bu gaza-ı cihad-ı ekberi gayrıya kıyas olunmamağla bu bâbda her biriniz gayret-i diniyyenizi icrâda bezl-i kudret ve sarf-ı himmet eyleyüb iyâzü billâh-i teâlâ hilâfını irtikâbdan ihtiraz itmeniz bâbında hatt-ı hümayûn saâdet-makrûnumla ferman-ı âli şânım sâdır olmuştur buyurdum ki: *** vusül buldukda bu bâbda hatt-ı hümayun şevket-makrûnumla sâdır olan ferman-ı âli şânım mücebince amel idüb dahi siz

Seferberlik emrinin ulaşmasıyla birlikte, nahiyelerdeki tımarlı sipahiler ve cebeciler çeribaşılar tarafından toplanırlar ve çeri sürücülerinin gözetiminde alaybeyi bayrağına dahil olurlardı. Kazalardaki askeri birlikler sancakbeyi ve sancaktakiler de beylerbeyi komutasına girerek ordu-yı hümayuna katılmak üzere yola çıkarlardı¹⁸⁹. Mesela sicildeki 19 numaralı belgede bu durum şöyle geçmektedir: “*Emirü ’l-ümerâi ’l-kiram kebirü ’l-küberâi ’l-fiham zü ’l-kadr ve ’l-ihtirâm sahibü ’l-izz ve ’l-ihtişam el-muhtas bi mezid-i inâyetü ’l-melikü ’l-muîn ber-vech-i arpalık Bolı ancağına mutasarrıf olan Ahmed dâme ikbale tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki inşâallâhu teâlâ evvel-i bahar hacetse âsârda sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olduğu ecluden memâlik- Anadolu da sefer-i hümayunuma memur olan vüzerâ-yı izamım ve mir-i miran-ı fiham ve ümerâ-i kiram ve derga-ı muallam müteferrikaları ve çavuşları ve divan-ı hümayunum ve defter-i hakani katibleri ve şakirdleri ve züema ve erbab-ı tımar ve altı bölük halkı ve dergah-ı muallam yeniçerileri ve cebeci ve topcı ve top arabacıları ve sayir birden bine ve binden yüz bine varınca sefer-i hümayunum ve muhafazaya memur dirlik tasarruf idenleri cümlesin evlerinden ve yerlerinden ihrac ve sefer-i hümayun ve muhafazaya sürmeğe sen memur ve yanına dergah-ı muallam yeniçerileri ve altı bölük ocakları tarafından mübaşir tayin olunmuşdur imdi kendin varmağa muhtac olan yerlere bi nefsihi varub ve etrafa mukaddem mutemed aleyh ademler gönderüb sefer-i hümayuna ve muhafazaya memur olan tavayif-i askerden evlerinde bulunanları zabitleri marifetiyle evlerinden ve yerlerinden ihrac sefer-i hümayuna ve muhafazaya memur olanları dahi herkesi memur oldukları mahalle sürüb vakt ü zamanı ile hidemât-ı aliyemde mevcut bulunub muhassıl bir ferd evlerinde ve yerlerinde kalmayub ve avdetde itaat itmeyüb evlerinde bulunanları izn-i şerle kapuları önlerinde salb ve haklarından gelüb ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun ve yarar ve gerüde müsella ve ... ademlerinde vakt ü zamnıyla sefer-i hümayunuma gelmekle vakt-i tam ve ihtimam malen kelam eylemek bâbında ferman-ı ali şanıım sadır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vusûl buldukda bu babda sadır olan ferman-ı celilü ’l-kadrim üzere amel idüb dahi sen ki mir-i miran muma ileyhsin tehir ve tavakkuf itmeyüb*

---

ki mûmâ-ileyhim siz bu bâbda her biriniz dâmen-i gayret ve himmet-i dermiyân ve ferman-ı şerifimin mazmûn minifini icra ve mefir-i âmm tarikiyle inşâallâhu teâlâ nevrüz-ı firuzda sancağ-ı resulullâhın tahtında bulunub tekmi-i din idüb hilâfından ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılâsız tahiren fi evail-i şehri muharremü ’l-haram sene tis’a ve tis’in ve elf kayd fi 12 rebiül evvel sene 100” A.Ş.S. nr 37 belge 167.

¹⁸⁹ Ertaş, a.g.m. ss.591

kendin ve ... muhtac olan yerlere bi nefsiih varub ve etrafa mukaddem mutemed aleyh ademler gönderüb sefer-i hümayun ve muhafazaya memur olan tavayif-i askerden evlerinde bulunanları vakt ü zamanıyla sefer-i hümayununda ve muhafazada mevcut bulunmak üzere zabitleri marifetiyle evlerinden ve yerlerinden ihrac ve irsal ve hidemat-ı aliyyemde mevcut bulunmaları hususunda takayyüd ve ihitimam idüb avdetde itaat itmeyüb evlerinde bulunan ları izn-i şerle kapuları önünde salb ve haklarından gelüb ve sen dahi mükemle ve müretteb kapun ve yarar ve güzide ve müsella ve müstevfa ademlerinle vakt ü zamanıyla sefer-i hümayunuma gelmeğe bezl-i tabe müstevan eyleyesin husus-ı mezbur ehem-i mühimmât-ı din ü devlet ve elzem-i levâzımât-ı mülk-i saltanat olmağla ve zaman sayire kıyas olunmaz bu husus mutlak sana tefviz ve sipariş olunmağla bi'l-cümle senden mesuldur şöyleki bundan sonra etraf ve cevanibe ademler tayin olunub tahabbus olundukda itaat itmeyüb evlerinde bulunanları bilâ tavakkuf haklarından gelindikden sonra gayri senin müsamaha ve ^'adem-i müsadene Hamel olunub bir vechle özr ve cevabın isfa olunmayub sen ki mazhar-ı atab ve ikab olman mukarrerdir âna göre emr-i şerifimin mazmunı dahi ve mecman-ı nâs olan mahallerde nida cümlesine ilan ve işâat itdiresizki veballeri boyunlarına sonradan bilmedik ve âgâh olmadık deyü özr ve bahane eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kulasız tahriren fi evâhir-i şehri rebiül ahir sene tisa ve tisin ve elf¹⁹⁰”

16. yüzyılda başlayan 17. yüzyılın sonlarında ise iyice belirginleşen Osmanlı askeri yapısındaki değişiklikler sonucu, ordunun toparlanması ve seferber olma kabiliyeti olumsuz etkilenmiş, özellikle merkezi otoritenin bozulması ve tımarlı sipahilerin önemini yitirmesi durumu daha da müşkil hale getirmiştir. Nitekim bu durum sicilde göze çarpmaktadır. Mesela 187 numaralı belgede sefer-i hümayun için Anadoludaki yöneticilere emr-i şerif gönderilmiş ancak buradaki yöneticilerin emre laakayd kalmaları üzerine yeniçeri ağası tarafından uyarı niteliğinde mektup gönderilmiştir¹⁹¹.

¹⁹⁰ A.Ş.S.nr 37 belge 19.

¹⁹¹ “Efâzil-vüsâr ve şerâyi-i şîâr Anadolının orta kolunda vaki mevâli-i izâm demm-i izzehüm ve kuzât efendiler zide fazlehüm ve zikr olunan kazalarda vaki yeniçeri serdarları inhâ ve ilam olunan oldur ki taht-ı kazalarınızda kasabât ve kurâlarınızda sakın mükim ve misafir yeniçeri ve korucu ve oturak ve toğçı ve cebeci ve bi'l-cümle askeri olanları ale'l-umum evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve bayraklarınız açub önlerine düşüb ber-tacil ordu-yı hümayuna gelüb mülhak ve mülâki olmanız bâbında bundan akdem fermân-ı âli şân ile ve dergâh-ı âli yeniçeri çavuşlarından *** çavuş sürici tayin ve irsal olunmuşken bu âna değin tavâyif-i mezbûrundan bir ferd hareket eylememeleri ile mezburların ve sizin ‘adem-i takayyüdünüz ile itaat-ı emr-i âlide bulunmadığınızdan her biriniz atab ve ataba belki katle müstehak olmuşsunuzdur...”, “...bundan sonra itaat-ı emr-i âli itmeyüb kazalarınızda bulunanların dirlikleri ve ocakda alakadar olmadığınızdan gayri siz ki kadılar ve iş erlerisiz ol makûlelerin dirlikleri ve ocak alakaları olmamağla raiyet kayd idüb isim ve resimleriyle arz ü ilam le ... raiyet kabul itmeyüb

Osmanlı devleti bir sefere karar verdiği zaman bunun maddi külfetinden kaçınmak amacıyla hazine teminine girişmiş, bunun yanısıra asker için erzak ve ordunun ağırlıklarını taşıyan hayvanlar için yem hazırlanması amacıyla reayadan iâşe temin etmeye çalışmıştır. Ancak devlet bunu normal sivil ve zirai yaşama en müdahalede bulunarak dikkatli bir şekilde yapmıştır. Bu çerçevede Osmanlı devleti en çok şu iki farklı yolu izlemiştir. Birincisi merkezi hazinenin yükünü hafifletmek amacıyla savaş, kıtlık vs. gibi olağanüstü durumlarda divanın aldığı kararla çıkarılan avarız-ı divaniyye mükellefiyeti ile yürütülmesi, ikincisi ise zirai mahsullerin üretim ve dağıtımını takip edebilmek amacıyla oluşturulan devlet mekanizmasıdır¹⁹².

Osmanlı belgelerinde geçen avarız-ı divaniyye ve tekalif-i örfiye olarak geçen bu vergilerin kapsamı oldukça geniştir. Mesela ordunun ihtiyacı olan harp malzemesini ve arpa saman gibi ihtiyaç maddelerini tedarik etmek ve nakletmek, gerekirse amele, araba, hayvan bulmak, kürekçi, azap, cerahor, kavas isimleri altında orduya yardımcı sınıflar temin etmek, hisar yapmak ve avarız akçesi ya da avarız bedeli akçe ile seferin masraflarına iştirak etmek avarız vergilerinin başlıcalarındandır. Bu amaçla sefer esnasında ordunun iâşesi için gerekli maddelerin temini avarız vergisi çerçevesinde geliştirilen nüzul, sürsat ve iştirak yöntemleri ile karşılanmıştır. Nüzul, menzillerde askerlerin iâşesi için hazırlanan erzak anlamına gelmekte olup tahsilinde avarızhaneler esas alınmaktadır¹⁹³. Genellikle un ve arpa şeklinde aynı olarak tahsil edilen nüzul sefer bölgesine uzak bölgelerden nakdi olarak alınmıştır. Sürsat, avarız ve nüzulün nakde dönüşmesi sonucu zuhur etmiştir. İştirak ise nüzul ve sürsat toplamının mümkün olmadığı ya da bu yolla toplanan zahirenin ihtiyaçları karşılamadığı durumlarda serbest piyasa şartlar ile zahire alınmasıdır¹⁹⁴.

Yine savaş dönemlerinde savaşın maddi külfetini azaltmak, barış döneminde ise bütçe açıklarını kapatmak amacıyla reayadan imdadiye adında örfi vergiler de alınmaktadır.

---

ve vaki olan bi'z-zat nefer-i hümayuna ve din-i mübin hıdmetine gelmeyüb vakt-i nevrızda evlerinde ve yerlerinde olanların veballeri boyunlarına bilâ amân katl olunmağın için ağa-yı muma ileyh zıde kadreye ... olunmağla bilâ te'hîr haklarında gelüb emvâl ve erzakların taraf-ı mîrî için ahz itdirile ve sen ki haseki Ali Ağa zıde kadresin memur olduğun üzre tavâ-yif-i mezbureyi yerlü yerinde teftiş ve ... ve bi-eyyi vech-i kân ... yerlerinde kaldırub ve sefer-i hümayundan abâ idenleri asla te'hîr ve mevkûf itmeyüb bilâ amân .... Ve katl eylesesin ki sâyire dahi müceb-i gayret ola şöyle ki tavâ-yif-i mezbureden bir ferde müsâmaha ve bazı kimesnelerin himayesiyle veyahud tam 'ı hâmi sebebiyle bir serdar ve serdar vekili ve çavuş ve mumcı ve 'l-hasil bir nefer ... ihmali olursa 'adem-i takayyüd ve tam '-ı hâmina amel olunub bir vehle özr ve cevabınız mesmû' olmayub eşedd-i atâbla muatab olmanız mukarrer bilesiz âna göre haber ve âgâh ve kemal-i basiret ve intibah üzre olub hilaf-ı ferman-ı âli vaz '-ı hareket itmekden be gâyet ihtiraz eylesesiz şöyle bilüb alâmet-i mektubla âmil olasız tahriren fî evâil-i saferü'l-hayr sene mie ve elf. Mahmud Ağa Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı âli" A.Ş.S. nr 37 belge 187.

¹⁹² Uğur Kurtaran.(2012) Osmanlı Seferlerinde Organizasyon ve Lojistik. *Turkish Studies*. Volume 7/4. Ankara. ss. 2271

¹⁹³ Bkz. A.Ş.S. nr 37 belge 36.

¹⁹⁴ Kurtaran. *a.g.m.* ss.2272-73.

Bunlardan harp için tahsil edilenlere “imdad-i seferiyye”, mali açığı kapatmak için tahsil edilenlere ise imdad-i hazariye” adı verilmiştir¹⁹⁵.

Sicilde sefer iâşesinin temini maksadıyla merkezden gönderilmiş birtakım belgelere rastlanmıştır¹⁹⁶. Mesela 30 numaralı belgede Ayntab sancağı avarız bedellerinin tahsili için gönderilen emr-i şerifde Ayntab’da beş yüz üç avarız hanesi olmakta olup her bir haneye dörder yüz akçe düşmektedir¹⁹⁷. Yine 31 numaralı belgeye göre Ayntab’da toplam beş yüz üç avarız ve nüzul hanesi yer almaktadır¹⁹⁸. 32 numaralı belgede ise Ayntab’a H.1099 senesine ait bedel-i nüzul tahsili için gönderilen emr-i şerife rastlanmıştır. Buna göre Ayntab’da yer alan nüzul hanelerinin her birinden altışar yüz akçe bedel-i nüzul tahsil edilmek istenmiştir¹⁹⁹. 188 numaralı belgede de küffar üzerine yapılacak seferin maddi desteğinin sağlanması için Anadolu’daki yöneticilere cizye, mukataa, nüzul, avarız, sürsat ve diğer bedellerin seferden önce tahsil edilip derhal ordu-yı hümayuna ulaştırılması hususunda emr-i şerif gönderilmiştir²⁰⁰. Dipnotta bahsedilen belgelerin içerisinde 36 numaralı belge diğerlerine göre daha çok dikkat çekmektedir. Buna göre belgede Ayntab’da bulunan mahallelerdeki hanelerin avarız bedelleri sırasıyla kaydedilmiştir:

Mahalle-i	Hane
Boyacı	2,5
Seng-i nakkaş	2,5
Karasakal	1,5
İbn-i kör	4
Cevizlice	4
Kürtünciyan	9
Kürtünciyan	13

¹⁹⁵ Pakalın. *a.g.e.* C.I. s.89.

¹⁹⁶ A.Ş.S. nr 37 belge 30, 31, 32, 36, 206, 208.

¹⁹⁷“ liva-i mezburda vaki kadılıkların beş yüz üç avarız haneleri olup bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen avarız arlin cem ve tahsil olunmak lazım ve mühim olmağın *** deruhde olunub eline mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti virilmeğın zamanı hulul eyledikde mucebince cem ve tahsil itdirilmek fermanım olmuşdur buyrudum ki hükmi şerifimle mübaşir-i mezbur vardıkda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi liva-i mezburda vaki kadılıkların ol mikdar avarız hanelerinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere her bir hanelerinden dörder yüz akçe avarızların irsal olunan...” A.Ş.S. nr 37 belge 30.

¹⁹⁸ “ceman liva-i mezburun beş yüz üç ve bir rub avarız ve nüzul hanesi olup” A.Ş.S. nr 37 belge 31.

¹⁹⁹ “ bin doksan dokuz senesine mahsub olmak üzere bedel-i nüzullari cem ve tahsil olunmak lazım ve mühim olmağın *** deruhde olunub eline mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti virilmeğın mucebince cem ve tahsil itdirilmek emrim olmuşdur buyrudum ki hükmi şerifimle mübaşir-i mezbur vardıkda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi liva-i mezburda vaki kadılıkların ol mikdar nüzul hanelerinin tarih-i mezbura mahsub olmak üzere her bir hanelerinden altışar yüz akçe bedel-i nüzulların irsal olunan mühürlü ve nişanlı mevkufat defteri sureti mucebince cem ve tahsil itdirüb 37” A.Ş.S. nr 37 belge 32.

²⁰⁰ “ inşaallâhu teâlâ evvel-i bahar hacetse-asârda küffâr-ı duzah karar üzerine sefer-i hümayunum mukarrer ve muhakkak olup cümleden evvel kapum kulları mevâcibleri ve asâkir-i İslâmın zehâyir tedârîki ve tophane ve cebehane vesâyir mesârif seferber için ziyade hazine tedârîki lazım ve ehemmi umûr-ı din ü devletimden olup ...” A.Ş.S. nr 37 belge 188.

Ehl-i cefa	3
Şehreküsti	19
Çukur	8
Tıslaki	4
Şarkıyan	3
Kızılca mescid	6
Ali nacar	13
İbni Şeker	9
İbn-i ...	18
Hayik Müslüman	8
Bostnacı	5
Kurb-ı bostancı	3
Amo	18
Kanalıcı	7,5
Seng-i hoşkadem	4
Akyol	9
Hayik zımmıyan	3
Tarla-i atik	11
Tarla-i cedid	4
Tevbe	6,5
Eblehan	4
Kastel	3
Seng-i tavil	4
Kurb-ı zincirli	3,5
Monla Ahmed	1
Kozanlı	1,5
Kayacık	0,5
Tarla-i cedid	0,5
Hayik baba	0,5
Cevzilice	1
Şehreküsti	1
Hızır çavuş bostanı	1
Han altı	1 rub
Kurb-ı Beğ	1 rub
Saray ...	1 rub
Hacı Baba	1
Cevad-ı Kozanlı	1
Beğ	3
...	3

Nefs-i Kozanlı	2
Kayacık	3
Cabi	6
Toplam Avarız Bedeli	241.5

Tablo 4: Ayntab'da bulunan mahallelerdeki hanelerin avarız bedelleri

4.4.2. II. Viyana Bozgunu Sonrası Yaşanan Savaşların Ayntab Sancağına Yansımaları

İkinci Viyana kuşatması Osmanlıların büyük bir hezimetle sonuçlanmış özellikle de bazı devlet adamlarının yanlış kararları durumu daha da vahim hale getirmişti. Ordu büyük bir perişanlığa düşmüş, bütün hazine, ordu malzemesi savaş meydanında bırakılmıştı. Camı pahnına kaçan ordu sürekli geri çekilmiş ve bu durum Leh-Alman-Avusturya milletlerinden olan düşman kuvvetlerine büyük bir kazanç sağlamıştır. Nitekim bu büyük hezimet padişaha bildirilmiş, olayın sorumluları idam ile cezalandırılmış ve böylece devlet kendince durumu kotarmaya çalışmıştı²⁰¹. Ancak bu fiiliyatlar durumu kurtarmaya yetmemiş, ordunun yüzyıllarca sürecek geri çekilmesi devam etmiştir. Bu bozgunun sonra Avrupa'da düşman taaruzlarına karşı gerçekleşen yenilgiler bu geri çekilmenin önemli göstergesi olmuştur²⁰².

Sicilin ait olduğu 1686-1689 yıllarına bakıldığında İkinci Viyana bozgununun sonuçları ve padişahın devlet işlerinden uzak oluşu ülkede rahtsızlık oluşturmuş sonuç olarak IV. Mehmet tahttan indirilip yerine II. Süleyman'ın çıkmıştır²⁰³. Nitekim sicilde yer alan merkezi belgelerde(berat, ferman gibi) bu taht değişikliği açıkça görülmektedir²⁰⁴. Nitekim padişah değişikliğine rağmen hükümet merkezinde sükunet bir türlü sağlanamamış bunun yanında sınır boylarında durum da kötüye gitmişti. Macaristan'da türk hakimiyeti artık sona ermek üzere olduğundan Eğri kalesi ile Lipva kalesi teslim oldu. Bunlardan başka bir kısım önemli

²⁰¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı. *Osmanlı Tarihi*. C.III, TTK Yayınları. ss.402-407.

²⁰² Uzunçarşılı. *Büyük Osmanlı Tarihi*. C.III, TTK Yayınları. ss.454-455

²⁰³ Mücteba İlgürel.(1989). "II. Süleyman mad." *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*. C.XI. Çağ Yayınları. İstanbul. ss. 77.

²⁰⁴ "buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel idüb dahi **cülus-ı hümayunum** vaki olmağla umumen keferesine beşer akçe **cülus-ı hümayunum** akçesi zam olunmak fermanım olmağın imdi vilayet-i haleb keferesinin tarih-i mezburaya mahsub olmak üzere üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin beşer akçe **cülus-ı hümayunum** akçesiyle tahsil itdirilüb hilaf-ı emr-i defter noksan teklifiyle talep itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılâsız tahriren fi el-yevmü's-sâmin ve'l-'ısrîn rebîü'l-evvel sene tisa ve tisîn ve elf" "**Halep Eyaleti kadılarından gayrimüslimlerden alınan cizyeye beşer akçe zam yapılması istenmesine dair ferman**" A.Ş.S. nr 37 belge 13./ "Haliya devlet ü ikbâl ve saadet ve iclâl ile serîr-i saltanat-ı Osman ve taht-ı hilafet-i cihanbâni üzere **cülus-ı hümayun** saadet-makrunum vaki olmağla umumen **tecdid-i berat** ferman-ı ali şanın olmağın bundan akdem Ayntab mahkemesinde berat-ı ali şan ile muhızırbaşlı olan işbu tevkî-i refîü's-şânı hakani Mustafa der-saadetime gelüb elinde olan beratın tecdidin rica eylemeğın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem zuhura getürüb atik beratı mucebince bin doksan dokuz muharremü'l-haramının ikinci gününden müceddeden bu berat-ı hümayun meserret-makrunı virdüm" "**Ayntab mahkemesinde muhızırbaşlılık yapan Mustafa taht değişikliği üzerine yeniden muhızırbaşlılık beratı verilmesi**" A.Ş.S. nr 37 belge 21.

kaleler de Avusturyalılar tarafından işgal edildi. Avusturya kuvvetleri bunlarla yetinmeyip Sava nehrini geçerek Belgrad'a saldırıyı planlıyorlardı. Bunun için de Belgrad'ı savunmak amacıyla İstanbul'dan asker ve para talep edilmişti²⁰⁵. Sicilde merkezden gönderilen belgelere bakıldığında bu durum açıkça fark edilmektedir²⁰⁶. Mesela 167 numaralı belgede Belgrad kalesine düşman saldırıları üzerine²⁰⁷ burada bulunan Osmanlı kuvvetlerine yardım edilmesi amacıyla Anadolu'daki yöneticilere gönderilen ferman-ı şerif göze çarpmaktadır. Fermanda padişah, ümmet-i muhammedin üzerinden bu gailenin kalkması için Anadolu'da eli silah tutan ve savaşabilecek herkesi derhal Edirne sahrasında bulunan ordu-yı humayuna katılması gerektiğini, savaşabilecek durumda olup da savaştan kaçınanların ise hem dünyada hem ahirette azap göreceğini, bunların şer'an kafir ve avratlarının boş olacağını dile getirmiştir²⁰⁸. Yine 168 numaralı belgede ümmet-i muhammedin küffar tarafından tehlike altında olduğu ve bu tehlikenin bertaraf edilmesi gerektiği ve bu nedenle Anadolu'da bulunan tüm eli silah tutan, savaşabilecek durumda olan kişilerin Belgrad'da bulunan asakir-i osmaniyeye yardım amacıyla gönderilmesi istenmiştir²⁰⁹. Önceki benzer bir şekilde bu belgede de savaşa katılmayanlar için tehditvari bir üslup kullanılmıştır²¹⁰. Bu iki belgenin II. Viyana bozgunundan sonra devletin perişan durumunu göstermesi açısından önemlidir. Zira devlet dışta olduğu gibi içte de müşkil duruma düşmüş gönderilen sefer-i hümayun belgelerinde geçen cümlelerden devletin çaresizliği sezilenmiştir. Buna en güzel örnek ise 187 numaralı belgedir. Belgede daha önce sefer-i hümayun için hazırlık yapılması hususunda Anadolu'daki yöneticilere emr-i şerif gönderilmiş, ancak bu kişilerin emr-i şerife laakayt kalmaları üzerine yeniçeri ağası tarafından uyarı niteliğinde mektup gönderilmiştir²¹¹. Bu

²⁰⁵İlgürel. *a.g.mad.* C.XI. ss. 81-83.

²⁰⁶A.Ş.S. nr 37 belge 167,168,191.

²⁰⁷“Rumilinin südde-i sedîdi olan Belgrad kal'asına fırsat bulmağla reaya keferesinin mütabiati ile nice memâlik-i İslamiyeye dahi izal hasaret idüb küffâr-i hâkesâr gayret-i edyân-ı batılları ile ittihad ve bu mertebelere cesaret ideler” A.Ş.S. nr 37 belge 167.

²⁰⁸“...üzre ittîfak ve ittihad ve gönül birliği ile bi avnillâhi teâlâ ümmet-i Muhammedin üzerlerinden def-i muzırrat a'dâ-yı ... bezl-i kudret ehemmi-i mühimmât-i diniyyeden iken ağmâz-ı ayn itmeleriyle rûz-ı kıyâmetde huzur-ı bâriyle bir vechle cevaba kadir olamayub ve câhid ve âbâ ve mevâliküm ve enfusekim fî sebîlillâhi medlül-i şerîfi üzre hususan bu dikkatle cihada kadir olan efrâd-ı muvahhidîn üzerine mâlen ve bedenen gaza farz-ı ayn olub iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenler kendüleri kâfir ve avratları boş olub tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahrette azab-ı elime müstehak olurlar deyû fetvâ-yı şerîfe virilmekle...” A.Ş.S nr 37 belge 167.

²⁰⁹“...nice etfâl-i müsîmîn ve ahfâl-i muvahhidîn din-i Muhammedîden tenfir ve kendi batıl dinlerine terğînb ve tabi eyleyüb bunun ... şeriat-ı mutahhareye olan ihanetlerinin nihayeti olmayub günden günde bağı ve udvân ü zulm-i tuğyânları müşned ve nehr-i savayı dahi bir tarafa mürûr ve Rumilinin sedd-i sedîdi olan Belgrad kalasına fırsat bulmağla reaya keferesinin mütâbiati ile nice memâlik-i islamiyeye dahi isal-i hasâret idüb...” A.Ş.S. nr 37 belge 168.

²¹⁰“...bu vakitte cihada kadir olan efrâd-ı muvahhidîn üzerine mâlen ve bedenen gaza farz olub iyâzü billâh-i teâlâ inkar idenlerin kendüleri kâfir ve avratları bî nikah olub ve tekâsül idenler dünyada tazir-i şedîde ve ahrette azab-ı elime müstehak olurlar deyû fetvâ-yı şerîfe virilmekle...” A.Ş.S. nr 37 belge 168.

²¹¹“...bundan akdem fermân-ı âli şân ile ve dergâh-ı âli yeniçeri çavuşlarından *** çavuş sürici tayin ve irsal olunmuşken bu âna değin tavâyif-i mezbûrundan bir ferd hareket eylememeleri ile mezburların ve sizin 'adem-i

durum az önce de bahsedildiği gibi devletin içteki müşkil durumu gözler önüne sermektedir. Bunun yanında belgelerden anlaşıldığı üzere padişah ikinci Süleyman Edirne sahrasında toplanan ordu-yı hümayunla Belgrad seferine çıkmış²¹²; ancak Belgrad'ın 8 Eylül 1688'de düşman eline geçtiği haberi gelmişti. Bu olaydan sonra II. Süleyman Belgrad'ı birkaç kez geri almayı denemişse de başarılı olamamıştır²¹³.

4.4.3. Ayntab Sancağı'ndan Seferi Hümayuna Katılacak Kişiler

Sicilde yer alan bir defterde mahallelere göre kaç kişinin sefer-i hümayuna katılacağı isimleri ile birlikte tablo şeklinde belirtilmiştir:

Mahalle-i Ali Nacar Nefer 24		
İbrahim bin Hasan	Bekir bin Osman	Mustafa bin Receb
Hasan bin Mustafa	Mehmed bin Hacı Mehmed	Osman bin Hacı Bekir
Mehmed bin Hacı İbrahim	Mehmed bin Receb	Mehmed bin ... Ahmed
Mehmed bin Hasan	Kara Ali bin Şaban	Musa bin İbrahim
Ahmed bin İbrahim	Mehmed bin Ömer	Yusuf bin Hacı İlyas
Abdülbakizâde	Hızır bin Selim	İbrahim bin Mehmed
Hasan bin Mehmed	İbrahim bin Ali Kaya	Ömer bin Hasan
Abdülğaffar bin Cuma	Hüseyin bin Topal Veli	Ebu Bekir bin Osman
Mahalle-i Tевbe nefer 12		
Bektaş bin Hasan	Mustafa bin Halil	İbrahim Hacı Mehmed
Hacı İbrahim bin Hasan	Talha bin osman	Hacı Mehmed bin Hacı Hasan
Yahya bin Hüseyin	İbrahim bin Hacı Mustafa	Ömer Hacı Mustafa
Mehmed bin Yusuf	Mustafa Mehmed	Nasuh bin Nasuh
Mahalle-i Eblehan nefer 9		
Mehmed bin Ramazan	Mehmed bin Halil	Osman bin Hacı Mehmed
Mehmed bin Abdülkadir	Süleyman bin Veli	Bektaş bin Hızır
Mehmed bin İbrahim	Ali bin Halife	Haydar bin Veli
Mahalle-i Tarla-yı Cedid nefer 2		
	Ahmed bin Allahvirdi	
	Mustafa bin Ali	
Mahalle-i Cevizlice nefer 9		

takayyüdünüz ile itaat-ı emr-i âlide bulunmadığınızdan her biriniz atab ve ataba belki katle müstehak olmuşsunuzdur imdi inşâallâhu teâlâ işbu sene-i mübarekede evvel-i bahar hacetse-âsârda bi'z-zat şevketlü azametlü padişah-ı âlem-penâh hazretlerinin sefer-i hümayunları mukarrer ve muhakkak olub..." A.Ş.S. nr 37 belge 187.

²¹² "...inşâallâhu teâlâ nevrüz-ı firûzda Edirne sahrasından ordu-yı hümayûnuma mülhak ve mülâki ve liva-i resulullâhın tahtında bulunub Allâhül azmü'ş-şânın emr-i şerifini götürüb teknil-i din ü tahsil rıza-yı rabbül âlemine bezli-i kudret eylesiz..." A.Ş.S. nr 37 belge 167/ A.Ş.S. nr 37 belge 168 vd.

²¹³ İlgürel. *a.g.mad.* C.XI. ss. 83-86

Osman Halife bin ...	Hacı Ömer bin Hacı Hamza	Ahmed bin Hacı Hızır
Hacı Mehmed Bazarbaşı	Ömer bin Ramazan	Hacı Mehmed bin Ebu Deys
Musa bin Yakub	Hacı Mehmed bin İsmail	Piri Mehmed bin Osman
Mahalle-i Boyacı nefer 12		
Musa bin Ebu Zeyd	Hamza bin Musa	Ömer bin Hüseyin
Hasan bin Abidin	Hüseyin bin Hacı Mehmed	İsmail bin Musa
Mustafa bin Allahvirdi	Ebu Bekir bin Hasan	Ramazan bin Musa
Ali bin Hacı Mehmed	Mehmed bin Hacı Mehmed	Hasan bin Musa
Mahalle-i Bostancı nefer 5		
Süleyman bin ismail	Mehmed bin Osman	... ali bin Şeyh
Kasım bin Ali	Ömer bin Hüseyin	
Mahalle-i Seng-i tavil nefer 8		
Yusuf bin Mehmed	Mehmed bin Mustafa	İsmail bin Hallac
Bayram bin Mikail	Ahmed bin Mustafa	el-hac Yusuf bin İbrahim
Osman bin Mehmed	Yunus bin Yusuf	
Mahalle-i Hâyük zimmiyân nefer 4		
Bektaş bin Ali	Seydi bin Mustafa	
Mustafa bin Pirim	Mehmed bin Mustafa	
Mahalle-i Hayik Baba nefer 6		
Hüseyin bin Ahmed	Mustafa bin Ali	Hasan bin Hacı Durak
Ahmed bin Hacı Mehmed	Mehmed bin Ramaza	Abdullah bin Hacı Mehmed
Mahalle-i Çukur nefer 16		
Mehmed bin bekir	Ahmed bin Hüseyin	Mustafa bin Bekir
Mehmed bin İsmail	Mehmed bin Hacı Mehmed	Yusuf bin Ömer
Mehmed bin Yağmur	Mehmed bin Receb	Ebu Bekir Hacı Halil
Ali bin Hasan	Mahmdu bin Osman	Osman bin Hüseyin
Mustafa bin Durak	Mehmed bin Ramazan	Hacı Ahmed bin Şaban
		Hacı Halil bin Ali
Mahalle-i Tarla-i Cedid nefer 8		
Osman bin Hüseyin	Abdülcélil bin Abdüllatif	İbrahim bin Ali
Mehmed bin Mehdi	Yusuf bin Abdullah	Ali bin Hasan
Süleyman bin Hacı Hüseyin	Hacı Mehmed bin Abdüllatif	
Mahalle-i Monla Ahmed nefer 5		
Ali bin Mustafa	Abdullah bin Süleyman	Hüseyin bin Abdülkadir
Osman bin Mustafa	Ali bin Mehmed	
Mahalle-i Seng-i Nakkaş nefer 5		
Bektaş bin Ahmed	Arslan bin Ahmed	Yusuf bin Hüseyin

Halil bin Hacı veli	Ömer bin Ahmed	
Nefs-i Kozanlı nefer 7		
Hüseyin bin Hacı Ali	Mehmed bin Sübhanvirdi	Ömer bin Ebu Bekir
Hamis bin Mehmed	Mehmed bin Ali	
Mehmed bin Abdullah	Mehmed bin Halil	
Mahalle-i Kürtünciyan nefer 22		
Ebu Bekir bin Yusuf	Mustafa bin Ali	Mehmed bin Ahmed
Mehmed bin Yusuf	Süleyman bin Ömer	İsmail bin Ahmed
Hacı Mehmed bin Ali	Cuma bin Durmuş	Ahmed bin Mustafa
Hacı Ali bin İsmail	Ali bin Osman	Ömer bin Ahmed
Hacı Ali bin Ahmed	Mehmed bin Hızır	Mustafa bin Mustafa
Mustafa bin Musa	Mustafa bin Mehmed	Hacı Mehmed bin Ali
Abdullah bin Mehmed	Hüseyin bin Salih	
Mehmed bin Sultan	Mehmed bin Hüseyin	
Mahalle-i Hayik Müslüman nefer 16		
Yusuf bin Cuma	Cuma bin Hacı Ali	Abdülaziz bin Mehmed
Osman bin Mehmed	Ahmed bin Süleyman	Mehmed bin Ebudderda
Mehmed bin Mustafa	Mustafa bin Ahmed	Mehmed bin Hasan
Cafer bin Mahmud	Hasan bin Hamis	Mehmed bin Abdullah
Halil bin Abdulhamid	Mustafa bin Avz	
Mustafa bin Hüseyin	Ebu Bekir bin Mehmed	
Mahalle-i Kayacık nefer 6		
Kara Mehmed bin Hamza	Hacı Ahmed bin Mustafa	Mehmed bin Hacı Mehmed
Mehmed bin Hasan	Mustafa bin Hızır	Ahmed bin Hacı Mehmed
Mahalle-i Cabi nefer 10		
Mehmed bni Ebu Bekir	Mehmed bin Hasan	Ramazan bin Mehmed
Şaban bin Ali	Ali bin Hacı Murad	Mehmed bin Abdullah
Hacı Mahmud bin Osman	Mustaaf bin Himmet	
Abdullah bin Abdülcelil	Mustafa bin İshak	
Mahalle-i Hacı Baba nefer 3		
Ali bin Mehmed	Hacı Mehmed bin Ali	Mustafa bin Maksud
Mahalle-i Seng-i Hoşkadem nefer 8		
Hacı Halil bin Ali	Ebu Bekir bin Ömer	Hacı Mehmed bin Kasım
Mehmed bin Hacı Ali	Mustaaf bin Hacı Mehmed	Hamza bin Ahmed
Süleyman bin Hasan	Mustafa bin Mehmed	
Mahalle-i Kızılca Mescid nefer 12		

Hakverdi bin Ahmed	Mahli bin Ramazan	Yasin bin Mehmed
İbrahim bin Ebu Bekir	İbrahim bin Şaban	Mustafa bin Abdullah
Mustaaf bin Hac Ali	Ebu Bekir bin Abdülaziz	Mehmed bin Abdullah
Mehmed bin Hüseyin	Ahmed bin Cuma	Mehmed bin Osman
Mahalle-i Yahni nefer 14		
Mustafa bin Sinan	Halil bin Mustafa	Cuma bin Mehmed
Hac İbrahim bin Ali	Mehmed bin Veli	Satılmış bin Şaban
Abdullah bin Mustafa	Ömer bin Mehmed	Abdülhalim bin Halil
Ali Kaya bin Mehmed	Ahmed bin Cafer	Maksud bin Ali
Osman bin Muharrem	Mehmed bin Ramazan	
Mahalle-i Ehl-i Cefa nefer 10		
Ali bin Mehmed	Mehmed bin Cafer	Abdurrahman bin Hacı Mehmed
Mustafa bin Mehmed Ali	Mustafa bin Cuma	Hac Mehmed bin Mehmed
Hasan bin Mehmed	Hacı Hasan bin Abdurrahman	
Hüseyin bin Mehmed	İbrahim bin Ali	
Karye-i Zencirli nefer 7		
Mehmed bin Hacı Musli	Mehmed bin Mehmed	Ahmed bin Hasan
Ömer bin Hacı Mehmed	el-hac Abdullah bin el-hac Abdurrahman	
Diğer Ömer bin Ahmed	Mehmed bin Monla Abdullah	
Mahalle-i Beğ mea kurb nefer 8		
Mehmed bin Mehmed	Mehmed bin Ahmed	Hüseyin bin Receb
Hüseyin bin Hac Ali	Hüseyin bin Ahmed	Mahmud bin Hacı Osman
Abdullah bin Ali	Ali bin Abdullah	
Mahalle-i Şarkiyan nefer 8		
Mehmed bin Ali	Mehmed bin Musa	Mustafa bin Ali Kaya
Ömer bin Mehmed	Halife bin Hüseyin	Hacı Mustafa bin Mehmed
Hacı Ali bin İsmail	Abdullah bin Hüseyin	
Mahalle-i Tıslaki nefer 6		
Ahmed bin Mustafa	Mehmed Ali bin Hasan	Ahacı Abdullah bin Abdullah
Mehmed bin Abdülkerim	Mustafa bin Mehmed	Hacı Halil bin Mustafa
Mahalle-i Boyacı nefer 5		
Hacı Yusuf bin Ahmed	Hüseyin bin Osman	Abdülkâdir bin Mustafa
Ali bin Abdullah	Mustafa bin Hüseyin	
Mahalle-i Hızır Çavuş nefer 4		
Mehmed bin Selim	Hacı Abdülkadir bin	
Mustafa bin Abdülgani	Ömer bin Osman	

Mahalle-i Kayser nefer 9		
Osman bin Mehmed	Mustafa bin Mehmed	Ömer bin Hüseyin
Hacı Arab bin Mehmed	Fazlı bin Mehmed	Mustafa bin Abdullah
Ömer bin Mehmed	Hüseyin bin Oruc	Veli bin Hüseyin
Mahalle-i Karasakal nefer 2		
	Ahmed bin Hüseyin	
	Halil bin Mustafa	
Mahalle-i Amo nefer 34		
Hacı Hüseyin bin Osman	Yahya bin Veli	Ömer bin Hüseyin
Mustafa bin Mehmed	Hasan bin Ömer	Ali bin Hacı
Mehmed bin Ali	Osman bin Ömer	Mustaaf bin Veli
Ahmed bin Hüseyin	Hüseyin bin Abdülcilil	Ahmed bin Süleyman
Ahmed bin Abdullah	Halil bin Üyes	Mustafa bin Hüseyin
Mustaaf bin Ali	Hacı Hamza bin Ömer	Mustafa bin Mehmed
Mehmed bin Hacı Ali	Mehmed bin Hasan	Mustafa bin Veli
Hüseyin bin Monla Ali	Ali bin Ali	Hasan bin İdris
Ramazan bin Mehmed	Ali bin Kasım	Hızır İlyas bin Hüseyin
Avz bin Abdullah	İbrahim bin Ömer	Mehmed bin Piri
Osman bin Ali	Hasan bin Ramazan	Kasım bin Ebu Bekir
Resul bin Üveys		
Mahalle-i İbni Eyyüb nefer 36		
Hüseyin bin İbrahim	Yusuf bin Mehmed	Mehmed bin Hacı Ömer
Mehmed bin Hacı Hasan	Abdullah bin İbrahim	Ali bin Ali
Abdülkadir bin Hac Himmet	Ahmed bin Mehmed	Muhsin bin Hacı Mustafa
Ahmed bin Ebu Bekir	Yusuf bin Abdullah	Mehmed bin Ebu Bekir
Mehmed bin Kemaleddin	Osman bin Ebu Bekir	Hacı Ali bin Mansur
Mehmed bin Bayram	Yusuf bin Zekeriya	Kazan oğlu Hacı Mahmud
İsmail bin Mustafa	Mehmed bin Ahmed	Berber Ali bin İbrahim
Abdullah bin Abdullah	Mustafa bin Himmet	Kara Faka bin Hacı Yusuf
Mehmed bin Hamza	Osman bin İshak	Hacı Ali bin Cafer
Mehmed bin Eyüb	Abdullah bin Halil	Mehmed bin Ahmed
Halil Hacı Abdülgani	Ahmed bin Hüseyin	İsmail bin Mehmed
Ali bin Mustafa	İsmail bin Mehmed	
Mahalle-i Kürkciyan nefer 20		
Mehmed bin Hacı Ali	Hacı Ömer bin Hüseyin	Mehmed bin Hüseyin
Ahmed bin Hasan	Ebu Bekir bin Hasan	Abdülkadir bin Veli
Yusuf bin Mustafa	Ali bin Abdülkadir	Mehmed bin Abdülgaffar

Mustafa bin Hacı Ali	Ahmed bin Mehmed	Mahmud bin Ebudderda
Mehmed bin Ahmed	Mehmed bin Bayram	Abdullah bin Abdullah
Mehmed bin İbrahim	Ahmed bin Hasan	Mehmed bin Şaban
Ebu Bekir bin Hacı Ömer	Mustafa bin Hasan	
Mahalle-i Şehreküsti nefer 39		
Cuma bin Abdullah	Miraza bin İbrahim	Ali bin Mehmed
İbrahim bin bereket	Osman bin Hasan	Osman bin Hasan
Ömer bin Ahmed	Mustafa bin Ahmed	Abdullah bin Ali
Ali bin Osman	Ali bin Abdi	Ahmed bin Mehmed
Osman bin Receb	Ali bin Ahmed	Hasan bin Mehmed
Ali bin Sübhanvirdi	Ahmed bin Cuma	Hasan bin Hacı Osman
Ahmed bin Osman	Hacı Ali bin Hasan	Veli bin Ahmed
Abdullah bin Mustafa	Hüseyin bin Mehmed	Ömer bin Ebudderda
İsmail bin Abdullah	Mehmed bin Adülatif	Hüseyin bin Mehmed
Mehmed bin Mehmed	Abdülnebi bin Mehmed Ali	Mehmed bin Ebu Bekir
Ali bin Mustafa	Ömer bin Mehmed	Mahmud bin Osman
Cuma bin Süleyman	Ali bin Mehmed	Ebu Bekir bin Osman
Mehmed bin Mehmed	Mehmed bin Osman	
Mahalle-i Kanalcı nefer 14		
Hacı Mustafa bin Kurd	Hacı Himmet bin Süleyman	Hasan bin Halil
Hacı Hüseyin bin Mustafa	Musa bin Hacı Mehmed	Ali bin Mustafa
Hacı Mustafa bin Şaban	Abdurrahman bin Abdullah	Hacı Mehmed bin Ahmed
Hacı Mehmed bin Hasan	Ebu Bekir bin Mehmed	
Mehmed bin Mustafa	İbrahim bin Osman	
Mahalle-i İbn-i Kör nefer 2		
Mehmed Efendi müfti-i sâbık	El-hac İsmail	
Mahalle-i Tarla-yı Atik nefer 20		
Ali bin Mehmed	Ebu Bekir bin Yusuf	Hasan bin Necmeddin
İmam Hüseyin	Hüseyin bin Ali	El-hac Mehmed bin Ahmed
El-hac Mustafa bin Receb	El-hac Osman bin Abdullah Efendi	Mehmed bin Sıddık
Mehmed bin Mehmed	Ali bin Mustafa	El-hac Ahmed bin Bektaş
Mehmed bin Hacı Osman	Abdülkadir bin Cuma	El-hac Mehmed bin Ebudderda
Ahmed bin Kemal	Mehmed bin Abdülkadir	Mehmed bin Mansur
Ali bin Hacı Mehmed	Ömer bin Hüseyin	
Mahalle-i Şehreküsti nefer 2		
Malkoc bin Süleyman	Monla Mustafa	
Mahalle-i İbn-i Şeker nefer 18		

El-hac Bekir	Mehmed bin Cuma	Şahin bin Abdullah
Osman bin Hüseyin	Halil Mustafa	Hacı Mustafa bin Hacı Osman
Abdurrahman bin Hacı Hüseyin	Hacı Mustafa bin Mustafa	Osman bin Abdülallâm
Abdullah bin Abdullah	Hüseyin bin Muharrem	Abdullah bin Hüseyin
Mehmed bin Abdi	İbrahim bin Hüseyin	Ali Boşnak
Halil Mustafa	Mehmed bin Mustafa	
Mahalle-i Cevizlice nefer 3		
Ahmed bin Hamza	Durmuş bin Hacı Ali	Osman bin Mehmed
Mahalle-i İbn-i Şeker nefer 18		
Mehmed Çavuş	Hasan bin Abdülkadir	Mustafa bin Yusuf
Hasan bin Abdülgani	Mehmed bin Ahmed	Süleyman bin İskender
Osman bin Mustafa	Hasan bin Monla Musa	Mehmed bin Ali
Abdullah bin Süleyman	Ahmed bin Hüdâvirdi	Ali bin Yunus
Süleyman bin Veli	Osman bin Ahmed	Yunus bin Abdülgani
Ebu Bekir bin Hacı Hamza	Sefer bin Mehmed	Mehmed bin Mustafa
Abdi bin Musa	Abdülkadir bin Bekir	Abdi bin Musa
Mahalle-i Kastel nefer 5		
Mehmed bin Mustafa	Seydi Ahmed bin İbrahim	Ali bin Abdullah
Ebudderda bin Abdullah	Mustafa bin Hüseyin	

Tablo 5: Sefer-i Hümayuna Katılacak Kişilerin İsimleri

4.4.3.1. Sefer-i Hümayuna Katılacak Seyyidler

Sicilde yer alan sefer-i hümayun belgeleri içerisinde şüphesiz en göze çarpanı Ayntab'dan sefer katılacak seyyidlerin isimlerinin yer aldığı belgedir²¹⁴. Bu belgeyi önem kılan sebep ise bu kişilerin ellerindeki imtiyazlara rağmen farklı bir şekilde hareket etmeleridir. Nitekim Hz. Peygamber'e duyulan hürmet ve sevgiden dolayı onun neslinden gelen bu kişilere hürmet ve saygı gösterilmekte; devlet, bunları "tevcihyye", "arusiyye" gibi vergilerden, askere gitme ve benzeri bütün kamu yükümlülüklerinden muaf tutarak ellerine "siyadet beratı" denilen belgeler vermekteydi²¹⁵. Ancak sicildeki belgeye bakıldığında bu anlatılana zıt olarak seyyidlerin sefere katıldıkları görülmektedir. Bu durumun yaşanması daha önce de bahsedildiği gibi devletin müşkil bir durumda olduğunu düşündürmektedir.

²¹⁴ A.Ş.S. nr 37 belge 199.

²¹⁵ Çadırcı. *a.g.e.*, s. 94.

Bunun yanında devrin şartlarına ve sicilde geçen sefer belgelerine bakıldığında bu müşkil durum çok daha iyi anlaşılmaktadır²¹⁶. Zira normal şartlarda devlet böyle bir şeye tevessül etmez asker ihtiyacını sefer imtiyazı olmayan vatandaştan karşılardı.

Tekrardan belgeye dönülecek olunursa sefer-i hümayuna katılan seyyidlerin isimlerinin şöyle olduğu görülmüştür:

Ferş oğlu Seyyid Mehmed	Emir Yusuf oğlu es-seyyid el-hac Ali	Ve muhızırbaşızâde es-seyyid Mustafa
Es-seyyid Mehmed	Es-seyyid Osman Bayrakdar	Es-seyyid Mansur
Ve bıçakçı es-seyyid Mehmed	Şeyhzâde es-seyyid Hüseyin	Es-seyyid Hasan Ahi baba
Es-seyyid Mustafa bin Abbas	Ve balcalı es-seyyid Hasan	Es-seyyid Hüseyin akraba-i şeyh efendi
Es-seyyid Mehmed birader	Es-seyyid Ahmed bin Mahmud	Es-seyyid Mehmed tabi-i Şeyh efendi
Es-seyyid Cuma tabi-i Ahi baba	Mevlevihâne Şeyhi es-seyyid Mehmed	Es-seyyid Zekeriya
Es-seyyid Mehmed veledâ	Es-seyyid İsmail Tokâdîzâde	Es-seyyid el-hac Ebu Bekir
Es-seyyid Salih	Es-seyyid Mehmed	Es-seyyid Ahmed
Es-seyyid Mehmed emir Kasımlı	Gerciğinli es-seyyid el-hac Hüseyin	Es-seyyid Mehmed birâdera
Es-seyyid Osman akraba-i ...	Es-seyyid Mustafa tabi-i ..	Es-seyyid Usuliddin Çelebi
Es-seyyid Halil	Tokâdîzâde es-seyyid Kasım	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Mustafa birader	Diğer es-seyyid Mustafa	es-seyyid Mikdad
es-seyyid Hüseyin	es-seyyid İsmail birader	es-seyyid Murad
es-seyyid Receb	es-seyyid Hasan bin Bali	es-seyyid Mustafa Balcalı
es-seyyid Mehmed tabi-i şeyh	es-seyyid Mehmed Değirmanlı	Tokâdîzâde es-seyyid Ömer
es-seyyid İsmail bin Tobac	es-seyyid Ali bin Halil	es-seyyid Ahmed bin Mustafa
es-seyyid Mustafa Balcalı	es-seyyid Ahmed	es-seyyid Mehmed bin Abdülhamid
es-seyyid Mehmed bin Halil	es-seyyid İbrahim bin Hüseyin	es-seyyid Ebu Bekir birader
es-seyyid Şuur	es-seyyid Hüseyin bin Muharrem	es-seyyid Ahmed bin Ali
es-seyyid Osman bin tabi-i şeyh efendi	Mıhçı es-seyyid Osman	es-seyyid Hüseyin bin el-hac Hamza
Diğer es-seyyid Mehmed bin	es-seyyid Mansur	es-seyyid Mehmed pabucizâde

²¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mücteba İlgürel. "IV. Mehmed ve II. Süleyman mad." *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, C.XI. Çağ Yayınları, İstanbul 1989. ss.72-83

Muharrem		
es-seyyid Bali ve oğlı es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Osman Tokâdîzâde
es-seyyid Ali karındaşı es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed karındaşı es-seyyid Ömer	es-seyyid Hüseyin ...
Oğlı es-seyyid Abdullah	Karındaşı Abdurrahman	es-seyyid Mehmed bin Ali
es-seyyid Mustafa bin Halil	es-seyyid Mahmud bin Ahmed	es-seyyid Hüseyin bin İsmail
es-seyyid Hüseyin	es-seyyid Ali	Diğer es-seyyid Ali
es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hüseyin bin Ali
es-seyyid Yahya karındaşı Davud	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Yakub	es-seyyid Ahmed
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hüseyin sâkin-i Orul	Karındaşı es-seyyid İshak
es-seyyid Abidin	es-seyyid Ali bin Kılıc	Karındaşı es-seyyid Receb
es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	Karındaşı es-seyyid Abdi
es-seyyid Ömer Çelebi	es-seyyid Hasan	Oğlı es-seyyid Hüseyin
es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ali
Diğer es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	es-seyyid İmam Hüseyin
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Abdurrahman	es-seyyid Hasan
es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed Sürmenli	es-seyyid Mehmed bin Âşur
es-seyyid Ali birader	es-seyyid Kaya Çelebi	es-seyyid Hüseyin
es-seyyid Mehmed	es-seyyid İsa	es-seyyid Hacı Hamza
es-seyyid Şaban	es-seyyid Mehmed Çelebi Behisnizâde	es-seyyid Yusuf bin el-hac Hamza
es-seyyid İsa	Oğlı es-seyyid Mustafa	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Hamza	es-seyyid İsmail	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Ömer	es-seyyid Müslim	es-seyyid İbrahim
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Receb	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Abdullah	Karındaşı es-seyyid Mehmed	es-seyyid İbrahim
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Zeynel	es-seyyid Abdülkâdir
es-seyyid Hasan	es-seyyid Ömer sâkin-i karye-i Bedr	es-seyyid el-hac İbrahim
es-seyyid Hasan Ali	es-seyyid Mustafa	es-seyyid Abdullah
es-seyyid İsmail	es-seyyid Ömer	es-seyyid Süleyman sâkin-i Tohtemur
Karındaşı es-seyyid Hüseyin	Ammizâdesi es-seyyid Ahmed	es-seyyid Hüseyin tabi-i mezbur
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ahmed	Karındaşı es-seyyid Ömer

es-seyyid Mahmud	es-seyyid Yusuf	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Üveys	es-seyyid Muhsin	es-seyyid Şaban
es-seyyid Müslim	es-seyyid Ömer	es-seyyid Abdullah
es-seyyid Mikdad	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Mansur Tohtemurlı
es-seyyid Mustafa	es-seyyid İbrahim bin Çakır Mehmed	es-seyyid Hasan yekçeşm
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hüseyin	es-seyyid Hasan
es-seyyid Ahmed Çavuş	es-seyyid Ebu Bekir Çavuş	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Davud	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ebu Bekir
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Veli	es-seyyid Hasan
es-seyyid Ali	es-seyyid Mehmed	es-seyyid Ali
es-seyyid Hasan	es-seyyid İbrahim	es-seyyid Abdülcelil
es-seyyid Ali	es-seyyid Ahmed	es-seyyid Yahya
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hamza	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Abdülkadir	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Süleyman	es-seyyid Muslı	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Mehmed	Diğer es-seyyid Mustafa
es-seyyid Ahmed	es-seyyid Ali	es-seyyid Veli
es-seyyid Mehmed	Diğer es-seyyid Mehmed	es-seyyid Abdükadir
es-seyyid Mustafa	es-seyyid Ali	es-seyyid Yahya
es-seyyid Hasan	es-seyyid Osman	es-seyyid Mehmed
Diğer es-seyyid Mehmed	es-seyyid Abdülkadir	es-seyyid Ali
es-seyyid Mehmed şivâni kaynı	es-seyyid Mehmed akraba-i ...	es-seyyid Ali
es-seyyid İbrahim birader-i ...	es-seyyid Veli Tohtemurlı	es-seyyid Mustafa
es-seyyid Mehmed	es-seyyid Hasan	es-seyyid Mehmed
es-seyyid Ömer	es-seyyid Ahmed	es-seyyid Mehmed birader-i ...

Tablo 6: Sefer-i Hümayuna Katılan Seyyidlerin İsimleri (249 Kişi)²¹⁷

Sözkonusu belgede seyyidlerin isimlerinin yanısıra Ayntab naibi ve mütesellimine gönderilen buyrulduya rastlanmıştır. Buyruldu da sefere katılan seyyidlerin isimlerinin tutulduğu defterden bahsedilmekte ve bu kişilerin seferden önce döndükleri takdirde cezalandırılması gerektiği bildirilmektedir²¹⁸.

²¹⁷ “Ceman yekün neferât şürefâ-yı zevi’l-ihirâm 249 yalnız iki yüz kırk dokuzdur” A.Ş.S nr 37 belge 199.

²¹⁸ “Kıdvetün’n-nüvvâbü’ş-müşriîn Ayntab nâibi efendi ve fahrü’l-akrân mütesellimi *** zîde kadre işbu defterde mestürü’l-esâmi olan şürefâ-yı zevi’l-ihirâm sefer-i hümayuna me’mur olmağla irsal olunmuşdur inşaallâhu teâlâ sefer-i hümayun hidmetinden evvel bir ferdi gelür ise şer ‘an ahz olunub tertib-i ceza olundukdan sonra emvâli mirîçün ahz olunmak buyruldu fi 3 CA sene 100 kayd fi yevm 4 cemaziyel evvel sene 100” A.Ş.S nr 37 belge 199.

4.4.3.2. Sefer-i Hümayuna Katılamayacak Olan Seyyidler

Normal şartlarda ellerinde olan siyadet beratı mucebince askerlik işlerinden muaf olan seyyidler yukarıda görüldüğü sefere katılmışlardır. Ancak sefere katılan seyyidler olduğu gibi birtakım nedenlerden dolayı bu sefere katılmayan seyyidler de yer almaktadır. Nitekim sicildeki belgede bu kişilerin sefer-i hümayuna katılmama gerekçeleri yaşlılık, hastalık, sakatlık, yaralı olma, fakirlik, körlük, delilik ve çocuk olma vb şeklinde belirtilmiştir. Bununla birlikte belgede bu kişilerin isimleri sırasıyla verilmekte olup sözkonusu gerekçelere haiz toplam 58 kişi tespit edilmiştir²¹⁹.

---

²¹⁹“ Ceman yekün neferât ve sıbyan-ı zevi’l-ihtrâm 58 yalnız elli sekizdir”A.Ş.S nr 37 belge 203.

SONUÇ

Genel olarak şer'iyye sicillerinde de bir bölge ile ilgili sosyal, idari, iktisadi, siyasi, askeri durum ile ilgili birtakım bilgiler yer almaktadır. Mesela bir bölgedeki evlenme-boşanma, asayiş olayları, noter işlemleri, miras taksimleri, adli olaylar, merkezden gönderilen belgelerde yer alan beratlar, fermanlar, hatt-ı hümayunlar tutulan şer'iyye sicillerinin içeriğini oluşturmaktadır. Ancak bazı sicillerde bölgedeki sıradan olaylardan ziyade merkezi iradenin gönderdiği belgeler ve bu belgelerin sonuçları ağır basmaktadır. Nitekim çalışma konusu olan 37 Numaralı Ayntab Şer'iyye Sicili buna en önemli örnektir. Sicilde yer alan birçok merkezi belgede görev tayinleri, kişilere maaş bağlanması, tımar verilmesi ilgili beratların yanısıra sefer-i hümayun, eşkıyalık faaliyetlerinin bertaraf edilmesi, emre itaatsizlik gibi amaçlardan dolayı gönderilen ferman-ı şerif, buyrıldılar yer almıştır. Bununla birlikte değerlendirmede izlenen yöntem gereği bu merkezi belgeler başlıklar altında ele alınmıştır.

Merkezi belgelerden değerlendirilmesinden ilk olarak Ayntab sancağının idari durumu hakkında bilgi edinilmiştir. Bu belgelere göre Ayntab, Halep eyaletine bağlı sancak konumundadır.

Sicilde yer alan görevliler ise iyi anlaşılması açısından sivil ve askeri olmak üzere iki grup halinde belirtilmiştir. Buna göre sivil görevlilerden kadı'nın es-seyyid Ahmed, mutasarrıfın Abdülkadir, mütesellimlerin İbrahim, Ebubekir, Mustafa, nakibü'l-eşraf kaymakamlarının Usulüddin Çelebi, Hasan Çelebi, Abdullah Çelebi, es-seyyid Hüseyin Çelebi, müftünün Şeyh Ramazan Efendi, naiblerin Abdüsselam, Muharrem, Mehmed, Mustafa, muhızırbaşının Mustafa adlı kişiler olduğu imam ve müezzinin ise birden çok kişilerden oluştuğu görülmüştür. Askeri görevlilerden de yeniçeri ağası'nın Mahmud, yeniçeri serdarının Hasan, kethüda yerinin Mehmed Ağa, çeribaşının Mehmed, subaşının ise Selhur Süleyman Ağa olduğu anlaşılmıştır.

Bölgenin iktisadi yapısına bakıldığında ise para olarak esedi gurus veya gurus tabirine rastlanmış olup, belgelerden 1 esedi kuruşun değerinin 110 akçe ile 120 akçe arasında değiştiği görülmüştür. Belgeler içerisinde terekelere de rastlanmış olup bunlardan ev fiyatları, canlı hayvan fiyatları, hububat fiyatları, ev malzemeleri, giyim malzemeleri, kıymetli eşyalar, kitaplar, mutfak eşyaları, kişilerin servet durumları, terekeden alınan vergiler hakkında bilgiler elde edilmiştir. Bunların yanında Ayntab'dan sağlanan gelir kaynaklarına da değinilmiş, bunların mukataa, cizye, avarız gelirleri olduğu saptanmıştır. Yine merkezi belgelerden sicilin ait olduğu dönemde yaşanan savaşların Ayntab sancağına da yansımaları görülmüş ve bu savaşlara hazırlık için ne gibi yöntemlere başvurulduğu, sefer masraflarının

nasıl karşılandığı hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgilerle beraber savaşlara Ayntab'dan kimlerin katıldığı ve özellikle seyyidlerin de bu savaşlarda yer aldıkları tespit edilmiştir. Son olarak da Ayntab'dan savaşa kimlerin katılmadığı nedenleriyle birlikte belirtilmiştir.

KAYNAKLAR

- _____.(1979).*İslam Adliye Teşkilatı*, Ankara, s.117.
- _____.(2006). Müezzin, *DİA*, İstanbul, c.31, s.491
- _____. “Alay” mad., *İA*, C.I, s.293;
- _____.*Osmanlı Tarihi*. C.III, TTK Yayınları. ss.402-407.
- _____.*Büyük Osmanlı Tarihi*. C.III, TTK Yayınları. ss.454-455
- A.Akgündüz.(2002). *İslam Hukukunun Osmanlı Devleti 'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri, Türkler*, c.X., Ankara, s.94.
- Ahmed Akgündüz. (1988) *Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*. c.1. T.D.V.Yay., İstanbul, s.37.
- Akdemir, M.Sadık.(2004). 18. Yüzyılın İlk Yarısında Isparta'da Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Hayat (170 ve 171 Numaralı Şer'iyeye Sicillerine Göre). (Doktora Tezi). SDÜ. SBE. Isparta. ss.11-13
- Alkım, Bahadır Anatolien I,Wilhelm Heyne Verlag, München 1978,s.189-192.Prof.Dr.Nejat GÖYÜNÇ XVI. Yüzyıl), *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, (Edt. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, s. 104.
- Altınöz, İsmail (1999). *Dulkadir Eyaletinin Kuruluşunda Antep Şehri (XVI. Yüzyıl), Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, (Edt. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, s. 100-101.
- Atar, Fahrettin. (1995). Müftü, *DİA*, İstanbul, c.12, ss. 487-488.
- Bayındır, Abdülaziz.(1999) Osmanlı'da Yargının İşleyişi. *Osmanlı*, c.6. Ankara, s.s.435-436.
- Beydilli, Kemal.(2000). İmam, *DİA*, İstanbul, c.22, s.181
- Bulut, Mehmet. Economics and Social Structure of The Ottoman Empire (1571-1699). ss.68.
- Bulut, Mehmet. XVII.Yüzyılın İlk Yarısında Hollandalı Tüccarların Osmanlı Bölgelerindeki Faaliyetleri. *Osmanlı*. C.III. Yeni Türkiye Yayınları. ss.212
- Burcu Gelir; 1680-1700 Tarihleri Arasında Gaziantep Sehrinde Asayis Problemleri ve İslâm Osmanlı Ceza Hukuku Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi S.B.E, Konya 2006, s.80.
- Büyük Larousse*, (1986), “zıbn” Gelişim Yay., c.20, s.12743.

- Canbakal, Hülya .(2009). *17. Yüzyılda Ayntâb Osmanlı Kentinde Toplum ve Siyaset*, İstanbul, s. 44, 46.
- Çadırcı, Musa.(1991).*Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, T.T.K., Ankara, s.94
- Çay, Abdülhaluk M. Yasar Kalafat.(1990) Dogu ve Güneydogu Anadolu'da Kuvay-ı Millîye Hareketleri,Türk Kültürünü Arastırma Enstitüsü Yayınları, Ankara , s.65,66.
- Danışmend, İsmail Hamdi.(1971). *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C. II, İstanbul, s. 27.
- Demirkent Işın,.(1974). *Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1098–1118)*, İstanbul, s. 77.
- Develioğlu, Ferit.(2006). Osmanlıca-Türkçe Sözlük. Aydın Kitabevi. ss.788.
- Ekrem Buğra Ekinci.(2008). *Osmanlı Hukuku*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul, s.369-370.
- El-Belâzurî.(1987). *Fütûhu"l-Buldân*, (çev. Mustafa Fayda), Ankara, s. 214.
- Ertaş, M. Yaşar. Osmanlı Devletinde Sefer Organizasyonu, *Osmanlı*. C.6. ss.591.
- Göyünç, Nejat.(1969).*XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı*, Ankara, s.50.
- Halil Cin ve Ahmed Akgündüz. (1995). *Türk Hukuk Tarihi: Kamu Hukuku*. Osmanlı Arastırmaları Vakfı Yayınları, C. 1, İstanbul, s.271.
- <http://www.genealogy.ro/banat/leeuwendaalder.html>
- <http://www.mkutup.gov.tr/seriye.html>. (27.03.2006).
- İ. H. Uzunçarşılı, *şer' i Mahkeme Sicilleri 5*, s.83.
- İbrahim Yılmazçelik. (1994). *Ser'ıyye Sicillerinin Toplu Kataloguna Dogru Diyarbakır Ser'ıyye Sicilleri*. Türk Dünyası Arastırmaları Dergisi. (90):41-49.
- İlber Ortaylı. (2001). *Osmanlı Devleti'nde Kadı*. DİA, Güzel Sanatlar Matbaası, C. XXIV, İstanbul, ss.69-73.
- İlgürel, Mücteba.(1989). "II. Süleyman mad." *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*. C.XI. Çağ Yayınları. İstanbul. ss. 77.
- İnalcık, Halil (1996).*Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*. 2. Baskı, Eren Yay. İstanbul, s. 339.
- İslam Ansiklopedisi, c.XII, İstanbul, 1976, MEB Yayınları, s.226.
- İsmail Hakkı Uzunçarşılı. (1988). *Osmanlı Devletinin İlmiye Teskilatı*. T.T.K. Yayınları, Ankara,s.111.
- İsmail Kıvrım.(2005). *şer"ıyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılda Konya ve Ayntâb Şehirlerinde Gündelik Hayat (1670–1680)*, SÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, s. 26.
- Kazıcı, Ziya. "Alay mad.", *DİA*, c.II, s.347.
- Komisyon. "Yeniçeriler mad." Rehber Ansiklopedisi. Cilt. 20. İstanbul. s.250

- Kurtaran, Uğur.(2012) Osmanlı Seferlerinde Organizasyon ve Lojistik. *Turkish Studies*. Volume 7/4. Ankara. ss. 2271
- Kuşçu, Selma. (2009). *Şer'iyeye Sicillerine Göre h. 1065–1079/ m. 1655–1669 Tarihleri Arasında Edirne'de Sosyo-Ekonomik Hayat*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniv., Edirne, s.14.
- Küçükbaşçı, Mustafa Sabri.(2000). İmam, *DİA*, İstanbul, c.22, s.180.
- Merçil, Erdoğan,.(1991). *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, Ankara, s. 108.
- Milli Kütüphane. (2006). *Milli Kütüphane'de bulunan Ser'iyeye sicilleri ile ilgili*. Ankara,
- Mübahat S. Kütükoğlu. (1998). *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*. Kubbealtı Neşriyat,İstanbul, s.345.
- Nejat Göyünç.(1975). “XVI. Yüzyılda Güney-Doğu Anadolu'nun Ekonomik Durumu (Kanunî Süleyman ve II. Selim Devirleri)”, *Türkiye İktisat Tarihi Semineri-Metinler/Tartışmalar*, (Edt. Osman Okyar), 5–10 Haziran 1973, Ankara, s. 78.
- Özcan, Abdülkadir.“Çeribaşı mad”. *DiA*. C.8. ss. 270-272
- Özcan, Ruhi. Osmanlı Devleti'nde XVII. Yüzyılda Yapılan Sikke Tashihleri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, ss. 250
- Özdeğer, Hüseyin “Gaziantep”, Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi XIII, s.468.
- Özlü, Zeynel. (2006). *XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda Göynük'te Fiyatlar*. Bilig, S.139, s.137.
- Öztürk, Ayhan.(1994) Millî Mücadele'de Gaziantep, Geçit Yayınları, Kayseri, s.26,29.
- Öztürk, Sait. (2001). Kassam, *DİA*, İstanbul, c.24, s.579.
- Pakalın, Mehmet Zeki.(2003). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Yer Adları Sözlüğü*. Cilt. I-II-II. MEB Yayınları. İstanbul.
- Pamuk, Şevket.(2000). *A Monetary History of the Ottoman Empire*. Cambridge Universty Press. ss. 20.
- Ramazan Şeşen. (1996). *Eyyubiler*, *DİA*, C. XII, İstanbul, s. 20–31.
- Refet Yinanç.(1989). *Dulkadir Beyliği*, Ankara, s. 13–14; İsmail Altınöz.(1999). Dulkadir Eyaletinin Kuruluşunda Antep Şehri (XVI. Yüzyıl), *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, (Edt. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, s. 104.
- Sahillioğlu, Halil.“Avarız mad.” *DİA*. C.4. ss 108-109.
- Şemsettin Sami. (1994). *Kâmus'ul- A'lâm*. c.V, İstanbul, s.801.
- Tabakoğlu, Ahmet. “Osmanlı Mali Yapısının Ana Hatları”. *Osmanlı* C.III. ss.126
- Tekin, Oğuz. Osmanlı İmparatorluğu'nda Para. *Osmanlı*. Cilt III. Yeni Türkiye Yayınları. ss.172
- Turan, Osman.(1971)*Selçuklular Zamanında Türkiye*,Ötüken neşriyat,birinci basım. İstanbul,s.225,226

Turner, Francis. Money and Exchange Rates in 1632. ss.6.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı.(1988). *Osmanlı Devletinin İlmîye Teşkilatı*, T. T. K. 3. baskı , Ankara, s.163.

Uzunçarşılı, İ.Hakkı (1997). Ferman. *İslâm Ansiklopedisi*. M.E.B. Yay., c. IV, Eskişehir, s.57.

Yusuf Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapısı*.124

EKLER

عنوان شریف ...

مدینه منوره واقع فلان ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

عنوان شریف ...

İNDEKS

	B		L
bakraç, 236		leğen, 236	
berat-ı şerif, 24			M
Beylerbeyi, 24			
Boyacı Mahallesi İmamı Monla Hüseyin bin Mehmed, 202		mahkeme, 22	
Bulgur, 30		Ma'rûz, 23	
buyrultu, 23		mest, 180	
	C	mutfak, 236	
		mürâselât, 23	
Cuma, 26			N
	D		
dellaliye, 238		Nalband, 180	
		Nazhaten binti Abraham, 238	
	E	nişan-ı şerif, 24	
El Hac Mustafa bin Hüseyin, 238			R
Erik, 31		Resm-i Kismet , 238	
	F		S
Fatma bint-i Abdülkadir, 236		Sabun, 30	
fıkıh, 236		Sultan, 14, 25, 238	
	H		Ş
hüccet, 23		şalvar, 235	
Hüccet, 22		Şam Valisi Deli Yusuf Paşa, 16	
hüddamiye, 238		şamdan, 236	
Hz. Muhammed, 236			T
	İ		
i'lam, 22		tas, 236	
ibrik, 236		tasavvuf, 236	
ihzariye, 238		tefsir, 236	
ilmihal, 236		tencere, 236	
	K		V
Kahve, 124, 125, 149, 180		Vakfiye, 24	
Kassam, 238, 266		vakıf, 24	
kazan, 236			Z
Kazasker, 24		Zemzem, 26	
Kur'an, 236		zıbın, 235, 265	

ÖZGEÇMİŞ

Kilis doğumlu Leyla Kaya. İlkokul, Ortaokul, Lise ve Üniversite Eğitimini Gaziantep'te tamamladı. 2011 Yılında Gaziantep Üniversitesinde Tezli Yüksek Lisans'a Başlayan kaya Evli ve iki çocuk annesidir.

VAITE

Leyla Kaya was born in Kilis. Elementary school, middle school, high school and university education was completed in Gaziantep. Master's Degree in 2011 at the University of Gaziantep Beginners rock is married and has two children.